



Madonas novada

# Teritorijas plānojums

Paskaidrojuma raksts

# Saturs

Ievads .....	4
<b>1. Teritoriālais konteksts .....</b>	<b>8</b>
1.1. Novads nacionālā līmenī .....	9
1.2. Novads reģionālā līmenī .....	11
1.3. Novads vietējā līmenī.....	12
1.4. Novadam blakus esošās teritorijas .....	12
<b>2. Spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālpilnojamumu un detālpilnojamumu īstenošanas izvērtējums.....</b>	<b>18</b>
2.1. Teritorijas plānojumi.....	19
2.2. Lokālpilnojamumi un detālpilnojamumi.....	23
<b>3. Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts .....</b>	<b>25</b>
3.1. Funkcionālais zonējums, teritorijas izmantošana un apbūves parametri .....	27
3.1.1. Funkcionālais zonējums un teritorijas izmantošana .....	27
3.1.2. Apbūves parametri.....	30
3.2. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem .....	34
3.2.1. Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas.....	36
3.2.2. Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas .....	38
3.2.3. Zvidzīnas poldera teritorija .....	41
3.2.4. Ierobežojumu teritorijas ap lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvēm .....	42
3.2.5. Teritorijas gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās .....	43
3.2.6. Publiskas pieejas teritorija pie publiskajiem ūdeņiem.....	43
3.2.7. Teritorijas, kurai izstrādājams detālpilnojamums .....	44
3.2.8. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas .....	48
3.2.9. Ainaviski vērtīgas teritorijas .....	59
3.2.10. Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas.....	63
3.3. Dzīvojamā apbūve .....	66
3.3.1. Savrupmāju apbūves teritorijas.....	66
3.3.2. Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas .....	67
3.3.3. Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas .....	67
3.3.4. Lauku apbūves teritorijas .....	67
3.4. Vasarnīcu un dārza māju apbūve .....	68
3.5. Publiskā apbūve .....	69
3.6. Jauktas izmantošanas apbūve.....	70
3.7. Ražošanas objektu apbūve.....	72
3.8. Transporta infrastruktūra.....	73
3.8.1. Ceļu un ielu tīkls, citi objekti .....	73
3.8.2. Ielu kategorijas .....	76

3.8.3. Ielu sarkanās līnijas.....	84
3.8.4. Pievienojumi (pieslēgumi) valsts autoceļiem .....	84
<b>3.9. Inženiertehniskā apgāde.....</b>	<b>85</b>
3.9.1. Ūdensapgāde un kanalizācija, lietusūdens savākšanas sistēmas .....	85
3.9.2. Elektroapgāde.....	86
3.9.3. Atjaunīgo enerģijas resursu izmantošana .....	88
<b>3.10. Meži.....</b>	<b>90</b>
<b>3.11. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes.....</b>	<b>91</b>
<b>3.12. Ūdeņi un meliorācijas sistēmas .....</b>	<b>93</b>
<b>3.13. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un citas dabas teritorijas un objekti.....</b>	<b>94</b>
<b>3.14. Kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti .....</b>	<b>102</b>
<b>3.15. Aizsardzība pret trokšņiem un piesārņojumu .....</b>	<b>104</b>
<b>3.16. Riska teritorijas un piesārņotas vietas .....</b>	<b>106</b>
3.16.1. Paaugstinātas bīstamības objekti.....	106
3.16.2. Plūdu riska un applūstošās teritorijas .....	107
3.16.3. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas.....	108
3.16.4. Degradētās teritorijas.....	108
<b>3.17. Aprūtinātās teritorijas un citi aprobežojumi .....</b>	<b>111</b>
<b>4. Apdzīvotās vietas un to robežu izmaiņu pamatojums .....</b>	<b>126</b>
4.1. Pilsētas.....	131
4.2. Ciemi .....	138
<b>5. Teritorijas plānojuma atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijai .....</b>	<b>143</b>
Teritorijas plānojuma īstenošana.....	155
Teritorijas plānojuma izstrādē izmantotie informācijas un datu avoti.....	155

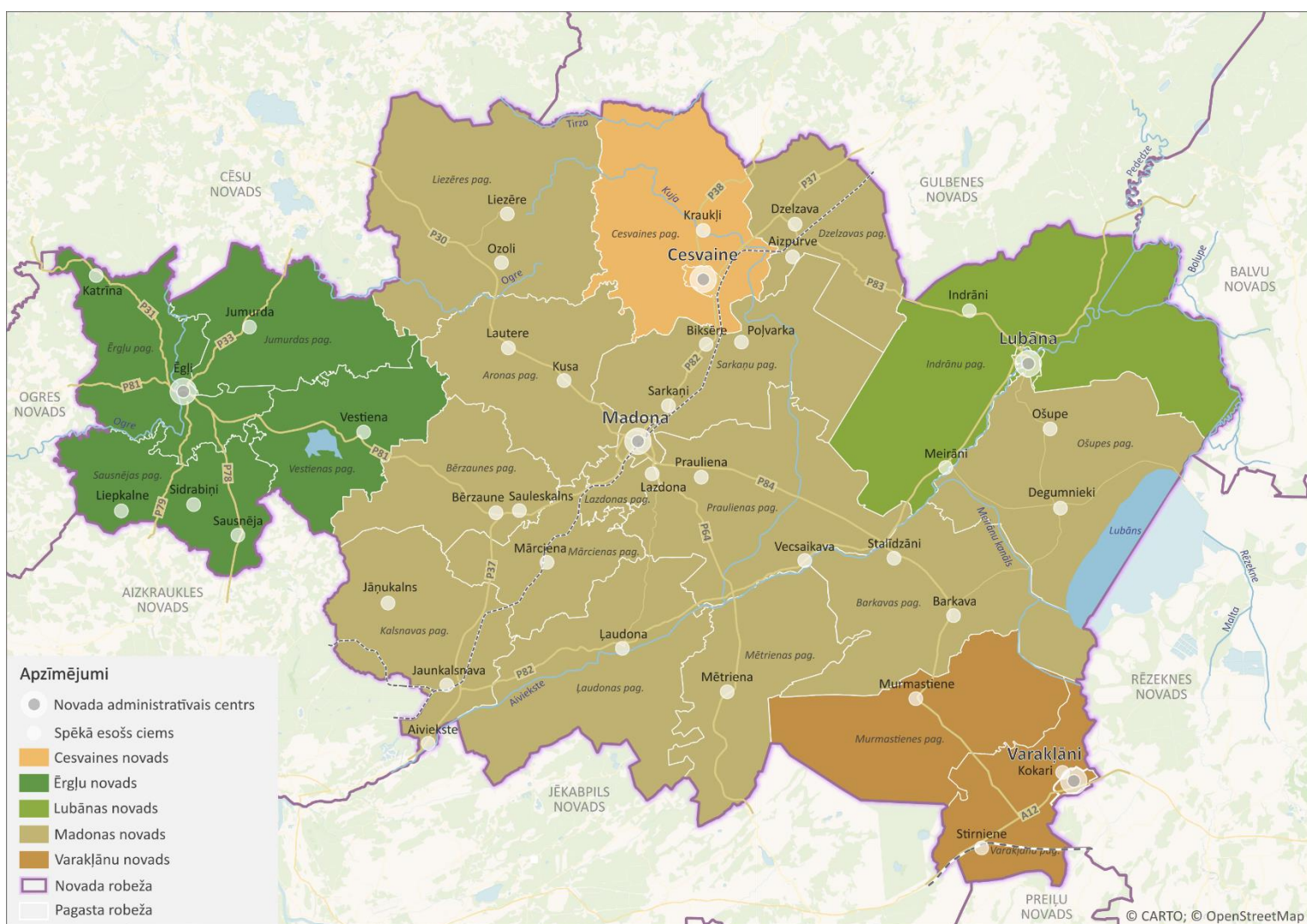
## **Pielikumi**

1. pielikums. Spēkā esošo teritorijas plānojumu risinājumu un īstenošanas izvērtējums
2. pielikums. Spēkā esošo lokālplānojumu un detālplānojumu īstenošanas izvērtējums, to integrēšana teritorijas plānojuma risinājumos
3. pielikums. Pārskats par teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonējumu, teritorijas izmantošanu un apbūves parametriem
4. pielikums. Ciemi un to robežu izmaiņas
5. pielikums. Ainavu novērtējums

## Ievads

Teritorijas plānojums ir pašvaldības ilgtermiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei. Tas ietver funkcionālo zonējumu, publisko infrastruktūru, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus, pašvaldības kompetencē esošās apgrūtinātās teritorijas un citus teritorijas izmantošanas nosacījumus.

Viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir izstrādāt un nodrošināt teritorijas plānojuma pārraudzību. Madonas novada administratīvajā teritorijā līdz jaunā teritorijas plānojuma izstrādei un apstiprināšanai ir spēkā pieci teritorijas plānojumi – **Madonas, Lubānas, Ērgļu, Cesvaines** (līdz 01.07.2021.) un **Varakļānu novada** (līdz 2025. gada pašvaldību vēlēšanām<sup>1</sup>) administratīvajām teritorijām. Kopš minēto teritorijas plānojumu apstiprināšanas ir mainījušies un no jauna ieviesti teritorijas attīstības plānošanu reglamentējoši normatīvie akti, kā arī teritoriju attīstība un būvniecība notiek pēc atšķirīgām prasībām.



1. attēls. Administratīvās teritorijas līdz 2021. gada administratīvi teritoriālajai reformai

<sup>1</sup> Latvijas Republikas Saeima 2024. gada 23. maijā atbalstīja Varakļānu novada pievienošanu Madonas novadam jeb abu pašvaldību apvienošanu

Pēc administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas 2021. gadā Madonas novada pašvaldībai radās nepieciešamība **izstrādāt jaunu, idejiski un saturiski saskaņotu teritorijas plānojumu jaunizveidotajam Madonas novadam**. Ņemot to vērā, Madonas novada pašvaldības dome 20.09.2022. pieņēma lēmumu Nr. 570 (protokols Nr. 20, 7. p.) „Par Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu”.

Madonas novada teritorijas plānojuma 1. redakcija tika izstrādāta Madonas novada administratīvajai teritorijai līdz 2025. gada pašvaldību vēlēšanām, savukārt 2. redakcija – iekļaujot arī bijušā Varakļānu novada administratīvo teritoriju.

Teritorijas plānojuma mērķis ir **nodrošināt Madonas novada kultūrvēsturisko, dabas un ekonomisko resursu, ilgtspējīgu un līdzsvarotu attīstību**, radot pamatu ilgstošai un stabīlai Madonas novada teritorijas attīstībai, kurā sabalansētas privātīpašnieku un sabiedrības intereses.

Teritorijas plānojuma uzdevums ir kalpot par efektīvu instrumentu Madonas novada ilgtermiņa attīstības politikas īstenošanā saskaņā ar Madonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2022.–2047. gadam un Varakļānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģiju līdz 2030. gadam (skatīt 1.3. apakšnodaļu un 5. nodaļu), izvērtējot pašvaldības teritorijas attīstības potenciālu un sniedzot atbilstošus nosacījumus novada attīstībai teritorijas izmantošanas aspektā.

**Madonas novada teritorijas plānojums izstrādāts atbilstoši spēkā esošajam normatīvajam regulējumam:**

- ▶ likumam „Teritorijas attīstības plānošanas likums” (2011),
- ▶ Ministru kabineta (turpmāk – MK) 14.10.2014. noteikumiem Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” (turpmāk – MK 14.10.2014. noteikumi Nr. 628),
- ▶ MK 30.04.2013. noteikumiem Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi” (turpmāk – MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240),
- ▶ MK 08.07.2014. noteikumiem „Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas noteikumi”,
- ▶ Madonas novada pašvaldības domes 20.09.2022. pieņemtajam lēmumam Nr. 570 (protokols Nr. 20, 7. p.) „Par Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu” (turpmāk – Madonas novada domes 20.09.2022. lēmums Nr. 570), ar grozījumiem, kas veikti ar Madonas novada pašvaldības domes 27.10.2022. lēmumu Nr. 720 (protokols Nr. 24, 33. p.) „Par grozījumiem 2022. gada 20. septembra lēmumā Nr. 570 (protokols Nr. 20, 7. p.) „Par Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu”” un Madonas novada pašvaldības domes 30.04.2026. lēmumu Nr. 251 (protokols Nr. 6, 13. p.) „Par grozījumiem Madonas novada pašvaldības domes 20.09.2022. lēmumā Nr. 570 „Par Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu”;
- ▶ kā arī citiem tiesību aktiem, kuri regulē dažādu jomu attīstību.

Teritorijas plānojums ir izstrādāts, ievērojot citus nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus (skatīt 1. nodaļu), kā to nosaka likuma „Teritorijas attīstības plānošanas likums” 23. pants.

Tā izstrādes gaitā tika veikta **15 uzdevumu** izpilde<sup>2</sup> atbilstoši Madonas novada pašvaldības domes apstiprinātajā darba uzdevumā noteiktajam. Lai nodrošinātu uzdevumu izpildi, Madonas novada

---

<sup>2</sup> Pārskatu par darba uzdevuma izpildi ir pieejams teritorijas plānojuma sadaļā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”, kas publicēts [Geolatvija.lv](http://Geolatvija.lv) (sadaļā „Cita sadaļa”)

teritorijas plānojuma izstrādes process tā **izstrādes vadītājas Ramonas Vucānes vadībā līdz 2026. gada aprīlim un Aigara Šķēla vadībā no 2026. gada maija** (izstrādes vadītājs tika mainīts ar Madonas novada pašvaldības domes 30.04.2026. lēmumu) notika sadarbībā ar sabiedrību, pašvaldības speciālistiem un institūcijām. Darba procesā tika analizēti teritorijas plānojuma izstrādes priekšnoteikumi un apzināta bijušo novadu teritorijas plānojumu izstrādes pieredze, t. sk., ievērojot pēctecības principu, saglabāti tie risinājumi, kas ir aktuāli arī šobrīd un turpmākajā ilgtermiņa plānošanas periodā.

**Sabiedrības līdzdalība** ir obligāta plānošanas procesa sastāvdaļa. Ikvienai fiziskai un juridiskai personai ir tiesības iepazīties ar spēkā esošajiem un publiskajai apspriešanai nodoto teritorijas plānojumu, izteikt un aizstāvēt savu viedokli.

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā tika īstenoti sabiedrības līdzdalības pasākumi, rīkojot sanāksmes un organizējot publiskās apspriešanas pasākumus, vienlaikus nodrošinot iedzīvotājiem un citiem interesentiem informācijas pieejamību un iespējas konsultēties. Plašāka **informācija par teritorijas plānojuma izstrādes gaitu un veiktajiem sabiedrības līdzdalības pasākumiem ietverta sadaļā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”**.

Visā teritorijas plānojuma izstrādes procesā kopumā tika saņemts neliels skaits priekšlikumu, kas liecina, ka līdzšinējās prasības teritorijas izmantošanai un apbūvei ir atbilstošas Madonas novada līdzšinējām attīstības tendencēm un tempam.

Priekšlikumi tika izvērtēti un daļā gadījumu atbalstīti vai neatbalstīti, savukārt atsevišķos gadījumos – teritorijas plānojuma risinājumos tika rasti kompromisi, priekšlikumus daļēji atbalstot. Saņemto priekšlikumu apkopojums un komentāri par to ņemšanu vērā ir publicēti Valsts vienotās ģeotelpiskās informācijas portālā Geolatvija.lv.

Madonas novadā atrodas blīvas dzīvojamās apbūves teritorijas pilsētās un atsevišķos ciemos, rūpnieciskās ražošanas teritorijas, kā arī dabas teritorijas, kas ir nozīmīgas gan ekonomikai, gan rekreācijai. Novadā neatrodas teritorijas, kurās līdz šim būtu radušās būtiskas telpiskas konfliktsituācijas. Jaunā teritorijas plānojuma izstrādes gaitā tika rasti risinājumi, kas vērsti uz ekonomiskās aktivitātes paaugstināšanu un vismaz iedzīvotāju skaita saglabāšanos Madonas novadā, vienlaikus saglabājot galvenos novada telpisko struktūru veidojošos elementus (dabas, ainaviskās un kultūrvēsturiskās teritorijas u. tml.).

Paskaidrojuma rakstā ir ietverts spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu izvērtējums, teritorijas plānojuma risinājumu apraksts un to atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijām. Šādu Paskaidrojuma raksta saturu nosaka MK 14.10.2014. noteikumi Nr. 628, tomēr Madonas novada teritorijas plānojuma Paskaidrojuma rakstā ir iekļautas arī nodaļas, kurās sniegta informācija par teritorijas attīstības pamatnosacījumiem stratēģiskā līmenī, atspoguļojot sasaisti ar augstāka līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī apskatot kaimiņu pašvaldību teritorijas plānojumus, lai novērtētu turpmāko attīstību un iespējamās ietekmes novadu robežteritorijās.

Kā papildu sadaļa ir iekļauta „Teritorijas plānojuma īstenošana”, kurai ir informatīvs raksturs par iespējamām rīcībām gadījumos, kad nepieciešams veikt izmaiņas jeb grozījumus vai detalizēt Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumus.

Sadaļā „Teritorijas plānojuma izstrādē izmantotie informācijas un datu avoti” ir iekļauti tie tiesību akti, plānošanas dokumenti un institūciju uzturētās datu bāzes, kas tika izmantoti un ņemti vērā, izstrādājot teritorijas plānojumu.

Paskaidrojuma raksta saturs veidots, ņemot vērā pēc Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrijas pasūtījuma Arhitektūras un dizaina institūta 2024. gadā izstrādātajā projektā „Pašvaldību teritorijas plānojumu un to grozījumu kvalitātes izvērtējums” ietvertās atziņas un ieteikumus.

Vides pārraudzības valsts birojs (kopš 01.10.2025. – atbildīgā institūcija ir Valsts vides dienests) 18.08.2023. pieņēma lēmumu piemērot stratēģiskā ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Madonas novada teritorijas plānojumam, tādēļ tiek izstrādāts Vides pārskats. Minēto procedūru nodrošina SIA „METRUM”, bet **Vides pārskatu izstrādā vides jomas speciāliste Inga Gavena.**

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādi veica Madonas novada pašvaldības speciālisti sadarbībā ar teritorijas attīstības plānošanas uzņēmuma SIA „METRUM” speciālistiem, pamatojoties uz publiskā iepirkuma procedūras rezultātā noslēgto pakalpojuma līgumu.

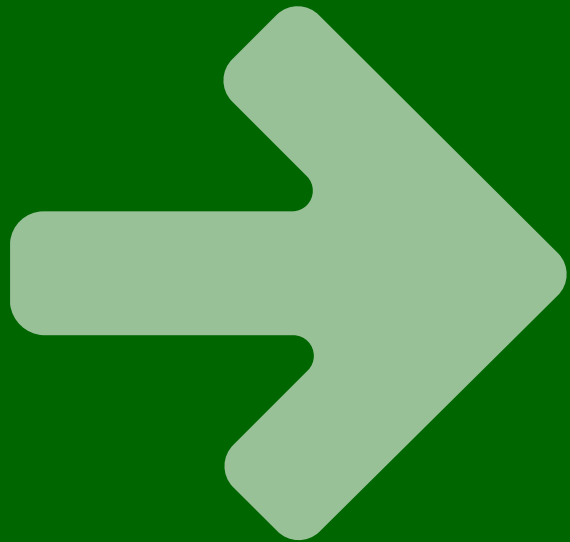
Saskaņā ar Madonas novada pašvaldības 21.06.2023. rīkojumu teritorijas plānojuma izstrādes procesa nodrošināšanai un veiksmīgai informācijas apmaiņai tika izveidota Madonas novada **pašvaldības darba grupa** šādā sastāvā:

- ▶ **Aigars Šķēls** – Domes deputāts;
- ▶ **Ramona Vucāne** – Nekustamā īpašuma pārvaldības un teritoriālās plānošanas nodaļas vadītāja (līdz 2026. gada aprīlim);
- ▶ **Signe Lasmane** – Nekustamā īpašuma pārvaldības un teritoriālās plānošanas nodaļas zemes ierīcības inženieris;
- ▶ **Everita Ģērmāne** – Būvvaldes arhitekte;
- ▶ **Mikus Maligins** – Nekustamā īpašuma pārvaldības un teritoriālās plānošanas nodaļas GIS speciālists;
- ▶ **Silvija Šīre** – Madonas novada būvvaldes arhitekte (līdz 2024. gada nogalei).

Teritorijas plānojuma risinājumu izstrādē piedalījās arī Madonas novada pašvaldības Nekustamā īpašuma pārvaldības un teritoriālās plānošanas nodaļas zemes ierīcības inženiere **Dace Haide Dzelzkalēja.**

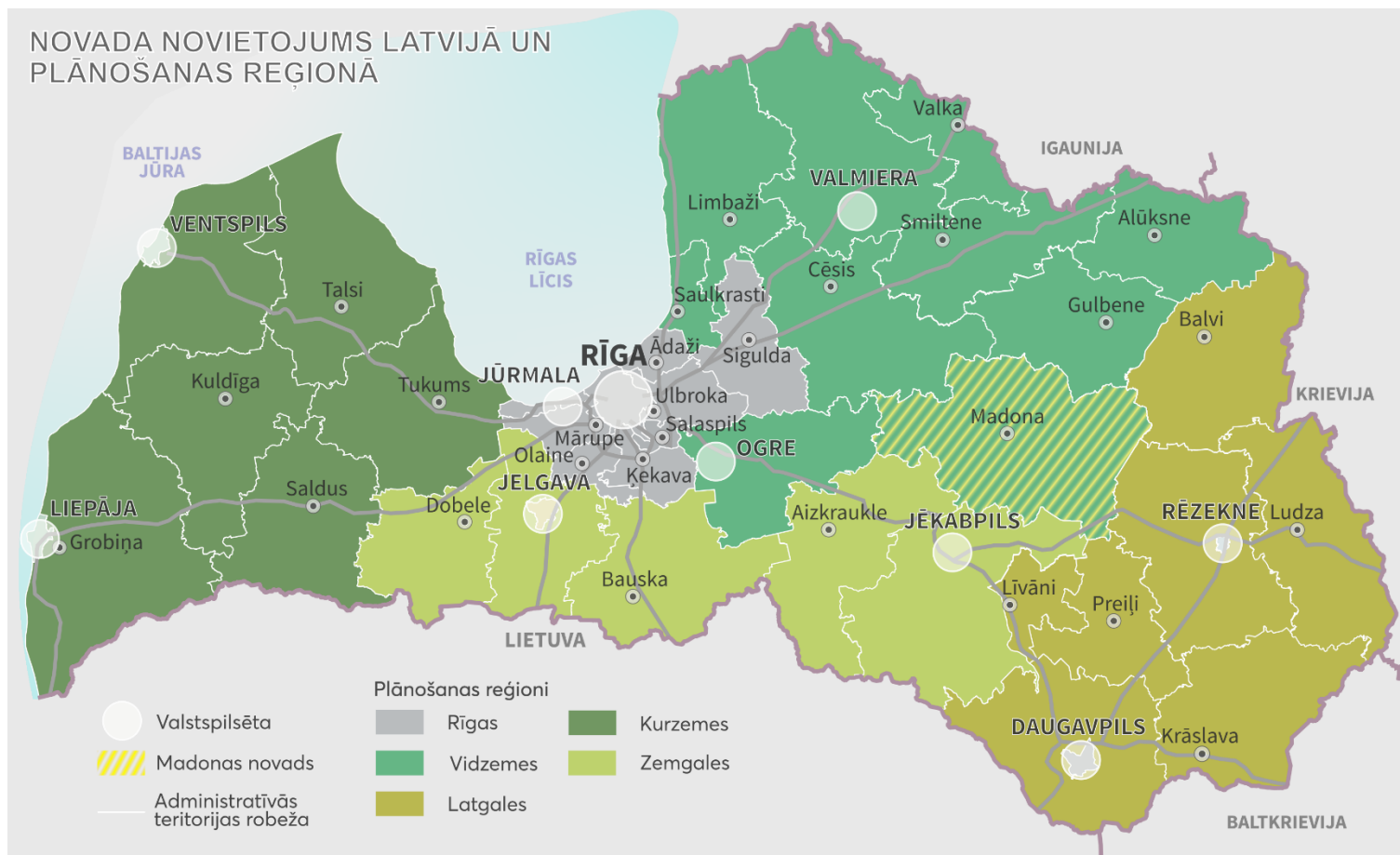
Teritorijas plānojuma izstrādē iesaistītie SIA „METRUM” speciālisti:

- ▶ **Māra Kalvāne** – Projekta vadītāja, arhitekte. Izstrādes procesa nodrošināšana un vadīšana, risinājumu sagatavošana, t. sk. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu izstrāde;
- ▶ **Vita Zuicāne** – Teritorijas plānotāja. Risinājumu sagatavošana, t. sk. Paskaidrojuma raksta, Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu, sadaļas „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”, kā arī atsevišķu tematisko karšu izstrāde;
- ▶ **Laura Hrisanfova** – Ainavu arhitekte. Ainavu novērtējuma sagatavošana un risinājumu sagatavošana, t. sk. ainaviski vērtīgo teritoriju identificēšana un prasību noteikšana Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos;
- ▶ **Jānis Skudra** – Kartogrāfs. Risinājumu sagatavošana, t. sk. Grafiskās daļas „Funkcionālais zonējums” izstrāde;
- ▶ **Zane Lauva** – Kartogrāfe. Atsevišķu kartogrāfisko datu apkopošana un apstrāde;
- ▶ **Daiga Eglīte** – Zemes ierīcības speciāliste. Ielu sarkano līniju datu sagatavošana.



# 1. Teritoriālais konteksts

Madonas novads atrodas Latvijas austrumu pusē, Vidzemes reģiona dienvidaustrumu daļā (skatīt 2. attēlu). Teritorijas attīstības plānošanas likums nosaka, ka teritorijas attīstību plāno, izstrādājot savstarpēji saskaņotus nacionāla, reģionāla un vietējā līmeņa teritorijas attīstības plānošanas dokumentus. Šajā nodaļā sniegts ieskats par Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumu saskaņotību ar augstāka līmeņa ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumentiem, kā arī atspoguļota būtiskākā informācija par blakus novadu galvenajiem risinājumiem teritorijas plānojumos.



2. attēls. Madonas novada novietojums Latvijā un Vidzemes reģiona plānošanas reģionā

## 1.1. Novads nacionālā līmenī

Izstrādājot teritorijas plānojumu, būtiski ir ņemt vērā **Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijā līdz 2030. gadam** (turpmāk – Latvija 2030) iekļauto telpiskās attīstības perspektīvu, kurā aplūkota Latvijas ilgtermiņa attīstība no vietas kapitāla izmantošanas viedokļa. Atbilstoši Latvijas nākotnes telpiskajai struktūrai, Madonas novads iekļaujas šādās nacionālo interešu telpās:

- ▶ „Dabas aizsardzības, ainavu un kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā” (rietumu daļā) – tā ietver areālus, kuros koncentrētas unikālās vērtības, kas veido Latvijas un tās dažādo reģionu identitāti un starptautisko atpazīstamību. Attiecībā uz Madonas novadu izeļama Lubānas mitrāja teritorija, aizsargājamais ainavu apvidus „Vestiena”, Teiču dabas rezervāts, Krustkalnu dabas rezervāts, Gaiziņkalns un Cesvaines pils;
- ▶ Lubāna ezers – nacionālo interešu telpas „Ūdeņi” daļa;

- ▶ „Lauku attīstības telpā” (austrumu daļā) – iekļauj lauku teritorijas, kur atrodas valsts ekonomikai nozīmīgākie dabas resursi – lauksaimniecības zeme, meži, ūdeņi un derīgo izrakteņu atradnes.

Telpiskās attīstības perspektīvā uzsvērts, ka iekšējās sasniedzamības nodrošināšanā galvenā loma joprojām ir autoceļiem (valsts galvenais autoceļš A12 Madonas novadā – starptautiskas nozīmes transporta koridors, bet valsts reģionālais autoceļš P30 un P37 – nacionālas nozīmes transporta koridori), kas ir novada attīstības iespēju un iedzīvotāju dzīves kvalitātes uzlabošanas pamatā.

Attiecībā uz pilsētām ir uzsvērtā nepieciešamība plānot sabalansētu attīstību, īpašu uzmanību pievēršot degradēto teritoriju atjaunošanai. Madonai jāstiprina sava īpašā loma kā reģionālas nozīmes attīstības centram, savukārt mazajām pilsētām – Lubānai un Cesvainei, kā arī Ērgļiem kā lielākai lauku apdzīvotai vietai, jāpilda novadu nozīmes attīstības centru loma, sniedzot apkārtējo teritoriju iedzīvotājiem pakalpojumus un nodrošinot darba vietas. Papildus atzīmējams, ka Madonas novada daļa atrodas Vidzemes, bet daļa (bijušā Varakļānu novada) – Latgales attīstības centru funkcionālajā tīklā.

**Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumi kopumā nodrošina Latvija 2030 noteikto prioritāšu attīstības iespējas, jo galvenie novada apdzīvojuma attīstības centri – Madona, Lubāna, Cesvaine, Varakļāni, kā arī Ērgļi (ciems) kā bijušais administratīvais centrs ar teritorijas plānojumu – tiek plānoti, piemērojot “kompaktas” pilsētas modeli ar jauktu zonējumu, daudzveidību zemes izmantošanu un blīvāku apbūvi. Savukārt pārējā Madonas novada teritorijā paredzēta daudzveidīga, uz kvalitatīvu dzīves vidi orientēta teritorijas attīstība.**

Madonas novads atrodas arī kultūrvēsturisko teritoriju koncentrācijas telpā (Cesvaine kā nozīmīga tūrisma vieta), tādēļ funkcionālais zonējums noteikts respektējot kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijas un tajā esošās vērtības. Ņemot vērā Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes nosacījumus, teritorija plānojuma sagatavošanā ir radīti labāki priekšnosacījumi kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanai, kas var veicināt šo vērtību saglabāšanos.

Viens no Latvija 2030 Telpiskās attīstības perspektīvas mērķiem ir **saglabāt tipiskās un unikālās ainavas**, tāpēc Madonas novada teritorijas plānojumā veikts ainavu novērtējums, **identificējot ainaviski vērtīgās teritorijas.**

Ievērojot vispārīgās prasības teritoriju plānošanai, tiesību aktos noteiktos ierobežojumus, Madonas novada specifiku un konkrētu vietu teritorijas izmantošanas iespējas, piedāvātie **teritorijas plānojuma risinājumi ļauj attīstīt gan dzīvojamās, gan publiskās un ražošanas apbūves teritorijas, vienlaikus aizsargājot novada dabas un kultūras vērtības.**

Plānojot ražošanas teritorijas, Madonas novada teritorijas plānojumā teritorijas funkcionālā zonējuma karte ir veidota, maksimāli ievērojot principu, kas mazina divu savstarpēji konfliktējošu teritorijas izmantošanas zonu plānošanu blakus esošās teritorijās (piemēram, ražošanas teritorijas attīstību plānot blakus esošai dzīvojamās apbūves teritorijai), lai radītu pēc iespējas kvalitatīvāku dzīves vidi. Tomēr jāatzīmē, ka pilsētas attīstību nosaka dažādi faktori – vēsturiskie, vēsturiskā plānošanas prakse, ekonomiskie apstākļi u. c., kas neļauj mums šodien plānot “ideālās pilsētas”, bet prasa meklēt risinājumus, kas mazinātu iespējamus plānošanas dēļ radušos konfliktus (piemēram, plānot zaļos koridorus starp ražošanas un dzīvojamās apbūves teritorijām). Vietās, kur nav noteiktas buferzonas grafiskā veidā, jāievēro Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteiktās prasības dažādu iespējama vides piesārņojuma mazināšanai.

**Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.–2027. gadam** (turpmāk – NAP 2027) ir hierarhiski augstākais nacionāla līmeņa vidēja termiņa plānošanas dokuments. Tas nosaka lielākos valsts budžeta ieguldījumus Latvijas attīstībā un cilvēku dzīves kvalitātes uzlabošanā septiņu gadu periodā. Plāns ietver valsts attīstības prioritātes, mērķus un investīciju virzienus, kā arī plānotās reformas un politikas izmaiņas.

NAP 2027 definēti trīs stratēģiskie mērķi: (1) Vienlīdzīgas iespējas, (2) Produktivitāte un ienākumi un (3) Sociālā uzticēšanās. Šo mērķu sasniegšanai noteiktas četras prioritātes, uz kurām balstās arī Madonas novada ilgtermiņa attīstības redzējums. Teritorijas attīstības kontekstā atzīmējama prioritāte „Kvalitatīva dzīves vide un teritoriju attīstība”. Tās mērķis – dzīves vides kvalitātes uzlabošana līdzsvarotai reģionu attīstībai. Madonas novada teritorijas plānojums kopumā nav pretrunā ar NAP 2027 ietvertajām nostādnēm.

## 1.2. Novads reģionālā līmenī

Madonas novads **Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģijā 2030** (turpmāk – Vidzeme 2030) ir atzīmēts kā lauksaimniecības zemju areāls, jo tajā atrodas lielākas vienlaidus lauksaimniecības zemju platības ar relatīvi augstāku zemes vērtību. Līdz ar to šajās teritorijās jānodrošina efektīva un ilgtspējīga lauksaimniecības zemju potenciāla izmantošana. Savukārt uz ziemeļaustrumiem no Madonas pilsētas ir iezīmēta viena no deviņām nozīmīgajām ražošanas teritorijām Vidzemes reģionā.

Stratēģiskajā dokumentā noteikts, ka Madonai kā reģiona nozīmes attīstības centram ir jāattīstās sabalansēti, t. sk. atjaunojot un revitalizējot degradētās teritorijas, jāveicina ilgtspējīga un racionāla enerģijas, zemes, ūdens un citu resursu izmantošana, kā arī jāsauglabā un radoši jāizmanto pilsētas dabas teritorijas un kultūras matojums.

Savukārt vadlīnijas lauku (atvērtajām) telpām ir vērstas uz nepieciešamību apzināt dabas ainavu un kultūrvēsturiskā mantojuma teritorijas un noteikt nosacījumus to izmantošanai, veicināt degradēto teritoriju atjaunošanu un rekultivāciju, kā arī tiekties nodrošināt Vidzemei tradicionālās apbūves rakstura saglabāšanu – viensētas un to grupas, raksturīgās formas, siluetu un mērogu, estētiskās vērtības un būvniecības tradīcijas. Tāpat uzsvērtā pieejamības plānošana publiskiem un privātiem ūdensobjektiem, kā arī apvedceļu būvniecība ap reģionālas nozīmes attīstības centriem.

Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumos ir ņemts vērā reģiona līmenī noteiktais, nosakot atbilstošu teritorijas funkcionālo zonējumu iepriekš minētajai ražošanas teritorijai (tā ir esoša ražošanas teritorijas ar piegulošām attīstības teritorijām, kurai attiecīgais zonējums jau noteikts līdzšinējā teritorijas plānojumā), kā arī nosakot prasības lauku teritoriju, tostarp lauksaimniecības zemju, izmantošanai.

**Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2022.–2027. gadam** izvirza četrus vidēja termiņa mērķus, no kuriem divi vērsti uz teritorijas resursu izmantošanu:

- ▶ Saglabāt un gudri apsaimniekot dabas ekosistēmas un resursus un
- ▶ Veicināt tautsaimniecības attīstību un izaugsmi, pārveidojot saimniekošanas modeļus. Viens no mērķiem – „Uzlabot cilvēku dzīves kvalitāti, saistāms arī mājokļu pieejamību”.

Teritorijas plānojuma risinājuma izvēle kalpo kā instruments šo mērķu sasniegšanai, piemēram, nosakot vietējas nozīmes kultūras un dabas mantojuma saglabāšanas nosacījumus tūrisma attīstības veicināšanai vai izstrādājot risinājumus atjaunīgās enerģijas resursu izmantošanai.

### **Vidzemes plānošanas reģiona Viedās specializācijas attīstības stratēģija 2022.-2030. gadam**

pakārtoti ietekmē teritorijas plānojuma risinājumu izvēli, balstoties uz šajā dokumentā noteiktajām darbībām un atbalsta virzieniem. Tās mērķis ir palielināt reģiona ekonomikas kapacitāti, par viedās specializācijas prioritārajiem tautsaimniecības sektoriem nosakot kokapstrādi, pārtikas un dzērienu ražošanu, mežsaimniecību, lauksaimniecību, veselības rehabilitāciju un aprūpi, atjaunīgo resursu enerģijas ražošanu un zilo bioekonomiku.

## 1.3. Novads vietējā līmenī

Pašlaik Madonas novadam ir spēkā **divas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas**:

- ▶ **Madonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2047. gadam** (turpmāk – Madonas novada IAS);
- ▶ **Varakļānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam** (turpmāk – Varakļānu novada IAS)<sup>3</sup>.

Madonas novada pašvaldības dome lēmumu par teritorijas plānojuma izstrādes uzsākšanu pieņēma četrus mēnešus pēc jaunās ilgtspējīgas attīstības stratēģijas apstiprināšanas.

Pēc abu novadu apvienošanas 2025. gadā, Madonas novada pašvaldībai bija nepieciešams lemt par spēkā esošo ilgtspējīgas attīstības stratēģiju salāgošanu un aktualizēšanu, tomēr šāds lēmums netika pieņemts, jo Madonas novada IAS izstrādes gaitā tika vērtēta arī Varakļānu novada IAS un netika konstatēts, ka abu dokumentu stratēģiskie uzstādījumi un Telpiskās attīstības perspektīvas būtu savstarpēji pretrunā.

Madonas novada attīstības vīzija **Madonas novada IAS** noteiktās ilgtermiņa prioritātes iezīmē Madonas novada – apdzīvoto vietu (pilsētu un ciemu) un lauku teritoriju attīstības redzējumu, kurā novads attīstītās, balstoties uz daudzcentru attīstības modeli, radot līdzsvaru starp dabas, kultūrvēsturiskiem un ekonomiskiem resursiem.

**Varakļānu novada IAS** ir identificēti bijušā novada attīstības centri, vērtības un resursi telpiskajā dimensijā. Īpaši uzsveramas šajā stratēģijā izvirzītās novada un teritoriālo vienību **misijas**: „Varakļānu novads balto noskaņu novads”, „Varakļānu pilsēta – baltā kolonnu pilsēta”, „Murmastienes pagasts, kur purvi zied” un „Varakļānu pagasts bagāts ar zemes dāsnumu”.

Teritorijas plānojums palīdzēs sasniegt stratēģijās nospraustos stratēģiskos mērķus un ilgtermiņa prioritātes, kopumā veicinot jaunās Madonas novada administratīvās teritorijas attīstību. Ar Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumiem tiek saglabāti un aizsargāti esošie nozīmīgākie telpiskās struktūras pamatelementi, kā arī kopumā atbalstītas noteiktās attīstības prioritātes un stratēģijās definētās vēlamās izmaiņas.

Izvērtējums par to, kādā veidā ar teritorijas plānojuma risinājumiem tiek veicināta ilgtermiņa attīstības stratēģijās noteikto mērķu sasniegšana, ir atspoguļots gan attiecīgajās Paskaidrojuma raksta nodaļās par teritorijas plānojuma risinājumiem, gan 5. nodaļā.

<sup>3</sup> Nav publicēts GeoLatvija.lv

**Madonas novada attīstības programmā 2022.–2028. gadam**<sup>4</sup> (turpmāk – Madonas novada AP) ir vidēja termiņa teritorijas attīstības plānošanas dokuments, kurā noteiktas vidēja termiņa prioritātes un pasākumu kopums līdz 2028. gadam pašvaldības attīstības stratēģijā izvirzīto ilgtermiņa stratēģisko uzstādījumu īstenošanai.

Vairāki no izvirzītajām vidēja termiņa prioritātēm un rīcības virzieni to īstenošanai ir tiešā veidā saistīti ar teritorijas izmantošanu un vietu attīstību, kā arī saistošu nosacījumu izvirzīšanu Madonas novada Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos (turpmāk – Madonas novada TIAN). Piemēram, vidēja termiņa prioritātes „Uzņēmējdarbības un nodarbinātības sekmēšana” viens no virzieniem ir vērsts uz konkurētspējīgas uzņēmējdarbības infrastruktūras un teritoriju attīstību. Madonas novada teritorijas plānojumā ir paredzētas rūpnieciskās teritorijās, savukārt lauku teritorijās ir atļauta gan lauksaimnieciska rakstura uzņēmumu, gan vieglās rūpniecības uzņēmumu apbūve, vienlaikus Madonas novada TIAN ir izvirzītas prasības iespējamo ietekmju mazināšanai.

Šo rīcības virzienu īstenošanas nodrošināšanai jeb mērķu sasniegšanai Rīcības plānā ir noteikti konkrēti pasākumi un aktivitātes. Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes kontekstā ir atzīmējami vairāki no tiem, piemēram, mājokļu politikas īstenošana novadā, attīstot jaunas apbūves teritorijas, publiskās ārtelpas attīstība, prioritāro industriālo, komerciālo un lauksaimniecības teritoriju noteikšana un attīstība, pašvaldības ceļu, ielu un tiltu infrastruktūras attīstība, kā arī valsts autoceļu pārbūves veicināšana, mobilitātes punktu attīstība u. c.

## 1.4. Novadam blakus esošās teritorijas

Ar Madonas novada un kaimiņu pašvaldību kopīgo interešu teritorijām saprot teritorijas, kas, lai gan administratīvi atrodas ārpus Madonas novada robežām, funkcionāli ir saistītas ar novadu.

Madonas novada IAS un Varakļānu novada IAS ir akcentētas tās interešu jomas, kuru attīstībā nepieciešama ikdienas sadarbība un savstarpēji saskaņota rīcība ar kaimiņu pašvaldībām vai attiecīgo nozaru pārraugošajām institūcijām. Tas ietver sabiedriskā transporta plānošanu, uzņēmējdarbības attīstību, kā arī kultūras un tūrisma jomas attīstību.

Uzsākot Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādi, pašvaldība lūdza sniegt viedokli<sup>5</sup> kaimiņu pašvaldībām par kopīgo interešu teritoriju attīstību (nosacījumus). Pašvaldības uzsvēra, ka kopīgais attīstāmais virziens ir transporta infrastruktūras attīstība (esošo objektu pārbūve un plānoto būvniecība), inženiertehniskās infrastruktūras attīstība, dabas vērtību un ainavu daudzveidības aizsardzība, kā arī nepieciešamība ņemt vērā esošos apgrūtinājumus.

Balvu, Rēzeknes un Jēkabpils novada pašvaldība Madonas novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas publiskās apspriešanas ietvaros (administratīvajai teritorijai, kas neietvēra bijušā Varakļānu novada teritoriju) sniedza pozitīvus atzinumus. Savukārt Gulbenes novada pašvaldība aicināja pārskatīt pašvaldības autoceļa garumu un aizsargjoslu vienā zemes vienībā Indrānu pagastā, kura beidzas līdz ar Madonas novada robežu.

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādē ir ņemti vērā blakus esošo novadu vispārīgie teritorijas attīstības virzieni tiktāl, ciktāl tie skar Madonas novada teritoriju.

<sup>4</sup> Varakļānu novada attīstības programmas termiņš bija no 2014.–2025. gadam

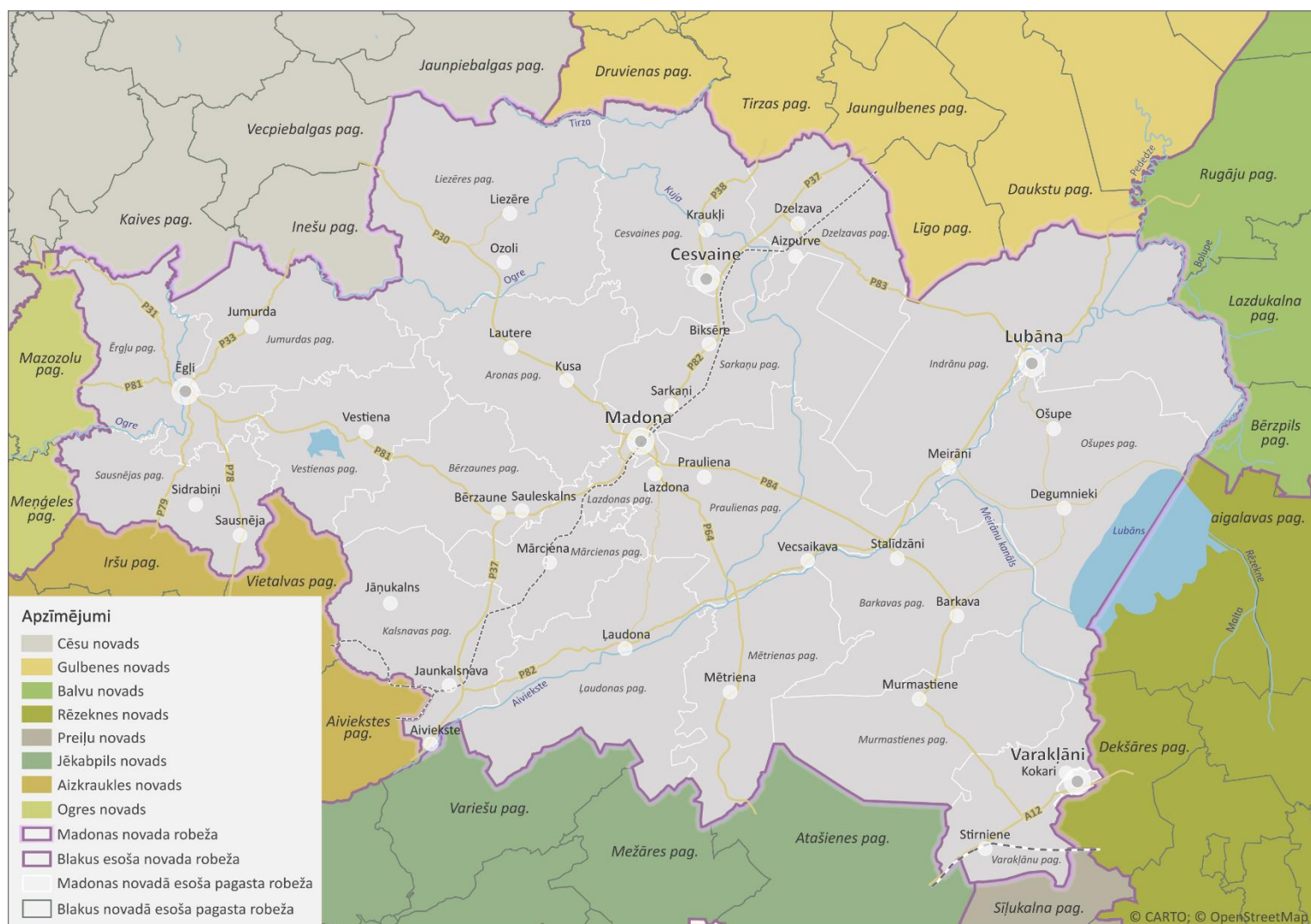
<sup>5</sup> Viedokli sniedza visas pašvaldības, izņemot Aizkraukles un Gulbenes novada pašvaldību (skatīt teritorijas plānojuma sadaļas „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi” 4. nodaļu)

Plānojot konkrētus novada teritorijas attīstības risinājumus, jāvērtē kaimiņu pašvaldību piegulošajās teritorijās plānotā apbūve un ierobežojumi teritorijas izmantošanai. Tomēr pašreizējā situācijā jāņem vērā, ka administratīvi teritoriālās reformas rezultātā jaunizveidotās kaimiņu pašvaldības ir pieņēmušas lēmumu par jaunu teritorijas plānojuma izstrādi. Madonas novads robežojas ar vairākiem novadiem, kuriem pašlaik tiek izstrādāti jauni teritorijas plānojumi.

Līdz 2026. gada 15. maijam izstrādāts un spēkā esošs jauns teritorijas plānojums ir Preiļu novadam (īstenojams daļā), Jēkabpils novadam un Gulbenes novadam, savukārt pārējiem kaimiņu novadiem teritorijas plānojumi ir izstrādes procesā (izstrādātas redakcijas).

Jāpiemin, ka Madonas novada pašvaldības speciālisti atsaucās un piedalījās Aizkraukles novada pašvaldības 2024. gada 15. novembrī organizētajā attālinātajā sanāksmē „Kopā mēs varam vairāk”, kurā Aizkraukles novada kaimiņu pašvaldību teritorijas plānotāji dalījās pieredzē par teritorijas plānojuma izstrādi. Sanāksmē tika diskutēts par to, kas var sekmēt teritorijas plānojumu kvalitāti, ar kādām problēmām saskaras pašvaldības plānošanas procesā, kā atvieglot darba procesu, kā arī pārrunātas kopējās interešu teritorijas.

Šajā nodaļā ir iekļauts īss apraksts par spēkā esošo Preiļu novada teritorijas plānojumu, kā arī citu novadu izstrādātajām redakcijām (novadu robežu piegulošajās teritorijās plānoto funkcionālo zonējumu un teritorijām ar īpašiem noteikumiem). Jaunas blīvas apbūves teritorijas plānojumos nav plānotas, galvenokārt zemes lietošana ir plānota kā lauksaimniecības un mežu teritorijas.



3. attēls. Novada kaimiņu pašvaldības

- ▶ Madonas novads dienvidos robežojas ar **Jēkabpils novada Atašienes, Variešu un Mežāres pagastu.**

Funkcionālais zonējums robežām piegulošajās teritorijās Jēkabpils novada teritorijas plānojumā ir noteikts atbilstoši lauku teritorijai – „Lauksaimniecības teritorijas” un „Mežu teritorijas”. Tuvumā neatrodas pilsētas vai ciemi. Abu pašvaldību kopējo interešu teritorija ir dabas rezervāts „Teiču dabas rezervāts”.

Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumos ir ņemts vērā jaunā Jēkabpils novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas risinājums, kas paredz noteikt „Teiču purva ainavu” (TIN53) kā ainaviski vērtīgu teritoriju.

- ▶ Madonas novads dienvidos robežojas ar **Aizkraukles novada Iršu, Aiviekstes un Vietalvas pagastu.**

Funkcionālais zonējums robežu piegulošajās teritorijās Aizkraukles novada teritorijas plānojuma 2. redakcijā arī ir noteikts atbilstoši lauku teritorijai – „Lauksaimniecības teritorijas” un „Mežu teritorijas”. Tiešā tuvumā neatrodas ciemi vai citas apbūves teritorijas (tuvākā apdzīvotā vieta ir Iršu ciems).

Novadiem kopējā interešu teritorija ir Kalsnavas dendrārijs (daļēji atrodas Aiviekstes pagastā un Kalsnavas pagastā) un dabas liegums „Vesetas palienes purvs”.

- ▶ Madonas novads dienvidrietumos robežojas ar **Ogres novada Meņģeles un Mazozolu pagastu.**

Ogres novada pašvaldība, sniedzot informāciju un nosacījumus teritorijas plānojuma izstrādei, aicināja ņemt vērā to, ka saskaņā ar tās spēkā esošo Ogres novada teritorijas plānojumu 2012.-2024. gadam valsts reģionālā autoceļa P4 Rīga-Ērgļi posmam no Līčupes ciema robežas līdz Ogres novada robežai ar Madonas novadu 500 m platumā uz katru pusi ir noteikta ainaviskā ceļa teritorija, tai Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir izvirzīti nosacījumi ainaviskās kvalitātes saglabāšanai. Līdz ar to tika lūgts izvērtēt šī autoceļa ainavisko kvalitāti Madonas novada pusē.

Tāpat Ogres novada pašvaldība lūdza pievērst uzmanību pašvaldības Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasībām, kas nosaka sanitāros attālumus lauksaimniecības teritorijās, kā arī norādīja nepieciešamību Ogres novada administratīvajai teritorijai piegulošajā joslā saglabāt un uzturēt meliorācijas tīklu, plānotās izmaiņas saskaņojot ar kaimiņu pašvaldību.

Iepriekš minētais ceļš kā ainaviski vērtīga teritorija ir noteikts arī Ogres novada teritorijas plānojuma 1. redakcijā. Novadu robežteritorijā nav ciemu vai nozīmīgu apbūves teritoriju, līdz ar to šajā teritorijā tiek plānota lauksaimnieciska vai mežsaimnieciska izmantošana.

Izvērtējot minēto attiecībā uz ainavisko ceļa teritoriju, Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā tika pieņemts lēmums nenoteikt ainaviski vērtīgus ceļus vai noteikt konkrētu platumu no tiem kā ainaviski vērtīgas teritorijas. Novadā ir daudz šādu ceļu vai to posmu, tomēr pašvaldība secināja, ka šādu teritoriju definēšanai ir nepieciešami pamatoti kritēriji, kuru trūkums var radīt neskaidrības. Tāpat nav izstrādāt vienota metodoloģija vienotu prasību noteikšanai.

Abām novadu pašvaldībām kopīgā interešu teritorija ir dabas parks „Ogres ieleja”.

- ▶ Madonas novads austrumos robežojas ar **Rēzeknes novada Nagļu un Gaigalavas pagastu.**

Rēzeknes novada un Madonas novada robežu galvenokārt veido Lubāna ezers, tāpēc Rēzeknes novada teritorijas plānojuma 1. redakcijā tam ir noteikta attiecīgā funkcionālā zona. Sauszemes robežu veido lauksaimniecībā izmantojamās zemes un meži.

Lubānas ezera daļa un tai piegulošās teritorijas Rēzeknes novadā ir noteiktas kā ainaviski vērtīga teritorija „Lubāna mitrāja vērtīgā ainavu telpa”.

Nozīmīgākās kopīgās interešu teritorijas ir īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

- ▶ Madonas novads ziemeļaustrumos robežojas ar **Balvu novada Lazdukalna, Rugāju un Bērzpils pagastu.**

Visas teritorijas pie novada robežām Balvu novada teritorijas plānojuma 2. redakcijā ir noteiktas kā „Lauksaimniecības teritorijas” un „Mežu teritorijas”, t. sk. iekļaujot tās īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Novada robežu tuvumā nav ciemu vai citu nozīmīgu apbūves teritoriju.

Indrānu pagasta robežteritorijā ir noteikta ainaviski vērtīga teritorija – Bērzpils–Solās agrārā un Lubāna mitrāja ainava. Šajā ainavā ir aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda pārsniedz 20 kW, biogāzes ražotņu, saules paneļu parku (>2 ha vai >2MW u. c.) izvietošana nozīmīgos skatu virzienos. Atbilstoši saules parku attīstības vadlīnijām attālums no skatu punktiem ir 2 km.

- ▶ Madonas novads ziemeļos robežojas ar **Gulbenes novada Daukstu, Līgo, Jaungulbenes, Tirzas un Druvienas pagastu.**

Gulbenes novada teritorijas plānojuma risinājumi būtiski neietekmē Madonas novada pierobežas teritorijas, jo tajā noteiktais funkcionālais zonējums neparedz jaunas blīvas apbūves veidošanu. Teritorijas plānojumam tiek izstrādāti grozījumi. Saskaņā ar grozījumu 2. redakciju Līgo, Jaungulbenes un Tirzas pagastos kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem ir noteiktas vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas.

Vairākās robežteritorijās ir noteiktas teritorijas „Perspektīvā vēja elektrostaciju un vēja parku attīstības teritorija”. Plašākā no tām atrodas Jaungulbenes pagastā pie Madonas novada Dzelzavas pagasta robežas, kuras tuvumā atrodas 100 kV elektrolīnija. Saskaņā ar Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumu prasībām vēja parku un vēja elektrostaciju attīstība ar jaudu virs 20 kW teritorijas plānojumā noteiktajās teritorijās ir atļauta pie nosacījuma, ka atbilstoši normatīvajiem aktiem un ietekmes uz vidi novērtējuma procedūrās sniegtajiem nosacījumiem vai tehniskiem noteikumiem teritorijā ir iespējams izvietot vēja parku vai vēja elektrostaciju. Pamatojoties uz publiski pieejamo informāciju, pašlaik Gulbenes novadā nav ieceru šādas jaunu vēja elektrostaciju attīstībai.

Madonas novada teritorijas plānojumā nav noteiktas teritorijas ar īpašiem noteikumiem, kuras paredzētas vēja parku izvietošanai, taču ir noteikti ierobežojumi papildus normatīvajos aktos noteiktajam. Proti, vēja parku un vēja elektrostaciju izvietošana nav atļauta ainaviski vērtīgajās teritorijās.

- ▶ Madonas novads ziemeļrietumos robežojas ar **Cēsu novada Jaunpiebalgas, Vecpiebalgas, Inešu un Kaives pagastu.**


Madonas novada Liezēres pagasts robežojas galvenokārt ar Cēsu novada mežu teritorijām. Saskaņā ar Cēsu novada teritorijas plānojuma 1. redakcijas risinājumiem pārējām lauku teritorijām ir noteikta atbilstoša teritorijas izmantošana – ūdeņu un lauksaimniecības teritorijas. Blīvi apdzīvotas vietas neatrodas tuvumā.

Cēsu novada teritorijā pie robežas Madonas novadu ir noteiktas divas ainaviski vērtīgas teritorijas – Briņģu ainavu telpa un Vecpiebalgas ainavu telpa. Šajās ainavu telpās ir noteikti vairāki ierobežojumi saimnieciskajai darbībai, piemēram, nav atļauta jaunu derīgo izrakteņu ieguves vietu (izņemot ūdens ieguves) ierīkošana un jaunu brīvi stāvošu saules paneļu izvietošana, ja tie saskatāmi no valsts un pašvaldības autoceļiem un publiskajām teritorijām. Tāpat nav pieļaujama vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW, būvniecība.

Kā ainaviski vērtīgas teritorijas ir noteikti vairāki ceļu posmi, tostarp valsts reģionālais autoceļš P33. Tie definēti kā ainaviski vērtīgi ceļu posmi, kas šķērso ainaviski vērtīgās teritorijas. Šajās teritorijās nav atļauta autoceļu taisnošana un reljefa pārveidošana, kā arī ir saglabājami tālie un plašie skati no ceļa uz lauksaimniecības ainavas raksturīgo struktūru un atsevišķiem ainavas elementiem – koku grupām, viensētām u. tml.

- ▶ Madonas novads dienvidaustrumos robežojas ar **Preiļu novada Sīļukalna pagastu**, daļēji gar „Lielais Pelečāres purva” robežu un dzelzceļu.

Sīļukalna pagasta teritorija pie robežas ar Madonas novada Varakļānu pagastu spēkā esošajā Preiļu novada teritorijas plānojumā ir plānota kā lauku teritorija, kurā prioritāra ir lauksaimnieciskā un mežsaimnieciskā izmantošana.



## 2. Spēkā esošo teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu īstenošanas izvērtējums

## 2.1. Teritorijas plānojumi

MK 14.10.2014. noteikumi Nr. 628 nosaka, ka teritorijas plānojumā **jāietver spēkā esošo teritorijas plānojumu izvērtējums**, tomēr nav metodisko ieteikumu tam, kā un kādā detalizācijas pakāpē jāveic minētais izvērtējums. 2024. gadā Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās aizsardzības ministrija publicēja Rīgas Tehniskās universitātes izstrādāto projektu „Pašvaldību teritorijas plānojumu to grozījumu kvalitātes izvērtējums”: konstatētās problēmas un iespējamie risinājumi”, un arī šajā materiālā netiek aplūkoti jautājumi par izvērtējuma veikšanas aspektiem.

Teritorijas plānojumi, kas bija spēkā līdz jaunā Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādei, tika izstrādāti dažādos laika posmos, ievērojot atšķirīgo normatīvo regulējumu. Nozīmīgs faktors ir administratīvo teritoriju robežu izmaiņas, kas plašas novada teritoriju plānošanu padara laikietilpīgu un resursu ietilpīgu. Tāpat ir sarežģīti veikt teritorijas plānojumu izvērtējumu tādā detalizācijas pakāpē, lai varētu objektīvi novērtēt, kā līdz šim pieņemtie lēmumi par teritorijas izmantošanu ir ietekmējuši bijušo novadu attīstību.

Kopš 2011. gada, kad stājās spēkā „Teritorijas attīstības plānošanas likums”, Latvijā ir pieņemti vairāki jauni nacionālas politikas dokumenti un stratēģijas, kas nosaka nepieciešamību integrēt atsevišķas jomas vietējo pašvaldību teritorijas plānojumos. Piemēram, Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam paredz palielināt vēja enerģijas jaudu Latvijā.

Pēdējā desmitgadē īpaši aktuāli ir jautājumi par ainavu nozīmi, to izmaiņām un plānošanu, kas jāskata kontekstā ar citām nozarēm, tostarp ar atjaunīgo enerģijas resursu izmantošanas attīstību. Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.-2027. gadam Latvijā koncentrējas uz ainavu aizsardzību, ilgtspējīgu attīstību un sabiedrības izpratnes veicināšanu par ainavu vērtību.

Tāpat pēdējos gados Latvijā tiek stiprināta aizsardzības politika, t. sk. plānojot jaunas militārās teritorijas un objektus. Nacionālās drošības koncepcija 2023 ir galvenais dokuments, kas nosaka Latvijas drošības politikas virzienus.

Šajā nodaļā sniegts bijušo Madonas, Lubānas, Ērgļu, Varakļānu un Cesvaines novadu teritorijas plānojuma izvērtējuma kopsavilkums. Savukārt Paskaidrojuma raksta 1. pielikumā ir ietverts detalizētāks vērtējums, kas būtībā ir pārskats par līdz šim pieņemtajiem risinājumiem teritorijas plānojumos, kā arī teritorijas attīstības aktivitātēm to īstenošanas posmā. Tāpat ir atspoguļota informācija par iedzīvotāju skaita izmaiņām un būvniecības aktivitātēm novada teritorijā, kas būtībā ir viens no teritorijas plānojuma īstenošanas rezultātiem.

Līdz jaunā Madonas novada teritorijas plānojuma īstenošanas uzsākšanai Madonas novada administratīvajā teritorijā ir spēkā esoši šādi teritorijas plānojumi:

- ▶ **Madonas novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam** (apstiprināts 16.07.2013. un izdoti saistošie noteikumi Nr. 15 „Madonas novada Teritorijas plānojuma 2013.-2025. gadam Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi un Grafiskā daļa”).
- ▶ **Lubānas novada teritorijas plānojums 2013.-2024. gadam** (apstiprināts 25.04.2013., izdoti saistošie noteikumi Nr. 5 „Lubānas novada teritorijas plānojuma 2013.-2024. gadam grafiskā daļa un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”).
- ▶ **Ērgļu novada teritoriālo vienību teritorijas plānojums no 2009. gada**, kas sastāv no Jumurdas pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019. gadam, Ērgļu pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019. gadam un Sausnējas pagasta teritorijas plānojuma 2007.-2019. gadam (pagarināti darbības termiņi ar 26.08.2021. pašvaldības domes lēmumu).

► **Cesvaines novada teritorijas plānojums 2008.–2020. gadam ar 2010.<sup>6</sup>, 2013.<sup>7</sup> un 2019. gada grozījumiem.**

**Pamatdokuments** apstiprināts 15.10.2009. un izdoti saistošie noteikumi Nr. 7 „Cesvaines novada teritorijas plānojums 2008.–2020. gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

**2010. gada grozījumi** apstiprināti ar 09.12.2010. domes lēmumu un izdoti saistošie noteikumi Nr. 11.

**2013. gada grozījumi** apstiprināti ar 23.01.2014. domes lēmumu un izdoti saistošie noteikumi Nr. 2 „Par grozījumiem Cesvaines novada domes 2009. gada 15. oktobra saistošajos noteikumos Nr. 7 „Cesvaines novada teritorijas plānojuma 2008.–2020. gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

**2019. gada grozījumi** apstiprināti ar 10.12.2020. domes lēmumu un izdoti saistošie noteikumi Nr. 8 „Grozījumi Cesvaines novada domes 2009. gada 15. oktobra saistošajos noteikumos Nr. 7 „Cesvaines novada teritorijas plānojuma 2008.–2020. gadam grafiskā daļa, teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

Pēdējo veikto grozījumu saistošā daļa „Grafiskā daļa un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi” ir izstrādāta, ievērojot šobrīd spēkā esošo likumdošanu, t. sk. prasības funkcionālajam iedalījumam un vienotās prasības teritorijas plānošanai un izmantošanas nosacījumiem. Tādēļ teritorijas plānojuma īstenošanas izvērtējums veikts par minēto grozījumu saistošo daļu.

► **Varakļānu novada teritorijas plānojums 2013.–2024. gadam** (apstiprināts 14.01.2014. un izdoti saistošie noteikumi Nr.1 „Par Varakļānu novada teritorijas plānojuma 2014.–2025. gadam grafiskā un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”).

Iepazīstoties ar minēto teritorijas plānojumu saturu, īpaši ar grafisko daļu, kļūst skaidrs, ka tie ir izteikti atšķirīgi gan pēc satura, gan grafiskā noformējuma. Tas jaunā teritorijas plānojuma izstrādē ir viens no lielākajiem izaicinājumiem – izvērtējot atsevišķo teritoriālo vienību funkcionālo zonējumu, izstrādāt teritorijas plānojumu visai novada teritorijai.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 nosaka vienotas normas teritorijas attīstības plānošanai, izmantošanai un apbūvei, t. sk. vienotu pieeju funkcionālā zonējuma noteikšanai, atļautajiem galvenajiem un papildizmantošanas veidiem, jaunveidojamo zemes vienību minimālajām platībām lauku teritorijā un citām prasībām. **Nozīmīgākās neatbilstības**, kas konstatētas līdzšinējos teritorijas plānojumos un ir pretrunā ar normatīvajā aktā noteiktajām normām, ir **funkcionālo zonu iedalījums** (izņemot bijušo Cesvaines novadu un Varakļānu novadu) un **jaunu blīvu apbūves teritoriju plānošana ārpus pilsētu un ciemu robežām**.

Kopumā teritorijas plānojumos noteikto funkcionālo zonu izvietojumam nav konstatētas pretrunas, taču **teritorijas dalīšanas parametri ir ievērojami atšķirīgi**. Īpaši tas attiecas uz lauku teritorijām, kur jaunveidojamo zemes vienību platība variē no 0,5 ha līdz 3 ha. Šīs atšķirības galvenokārt izriet no tā, ka visi teritorijas plānojumi, izņemot Varakļānu novadu (kura izstrāde tika uzsākta atbilstoši iepriekšējiem, bet turpināta un pabeigta atbilstoši spēkā esošajiem Ministru kabineta noteikumiem) un Cesvaines novada teritorijas plānojuma 2021. gada grozījumus, tika izstrādāti pirms MK 30.04.2013. noteikumiem Nr. 240, kuri nosaka, ka minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība lauku teritorijā ir 2 ha.

---

<sup>6</sup> Nav publicēts

<sup>7</sup> Nav publicēts

TIAN kopumā ir veidoti pārdomāti, tomēr ne visas prasības atbilst spēkā esošās likumdošanas prasībām.

Teritorijas plānojumu īstenošana nav notikusi tādā apjomā, kā sākotnēji tika plānots, par ko liecina būvniecības aktivitātes. Apbūves teritorijas ir attīstītas fragmentāri, galvenokārt atsevišķu nekustamo īpašumu robežās. Pārsvārā būvētas individuālās dzīvojamās mājas un attīstītas rūpnieciskās apbūves teritorijas. Vienlaikus īstenošanas procesā realizēti vairāki infrastruktūras attīstības projekti, piemēram, daudzdzīvokļu māju energoefektivitātes uzlabošana, sporta, izglītības un kultūras infrastruktūras attīstība, ielu pārbūve un atjaunošana, kā arī velo, gājēju un tūrisma infrastruktūras un ūdenssaimniecības pakalpojumu attīstība pilsētās un ciemos.

Jaunais plānošanas dokuments – Madonas novada teritorijas plānojums – jāizstrādā, ievērojot normatīvajā aktā par teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu noteiktās prasības un izmantojot noteiktu teritorijas izmantošanas veidu klasifikatoru. Līdz ar to Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (turpmāk – TAPIS) vidē tika veikta visa plānošanas dokumenta saistošās daļas (Grafiskā daļa un Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi) struktūras pārstrāde. Izstrādājot plānojumu, tika ņemti vērā augstāka līmeņa tiesību akti, no kuriem daļa teritorijas plānojumu īstenošanas posmā ir mainījusies, tādējādi ieviešot citādas prasības arī teritoriju izmantošanai un apbūvei. Tāpat ņemti vērā aktuālie dati, kas var ietekmēt teritorijas plānojuma risinājumus, piemēram, jaunākie dati par teritorijām ar 10 % applūšanas varbūtību.

Jaunā Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā pašvaldība nav izstrādājusi nevienu tematisko plānojumu, taču pašvaldības teritorijā ir spēkā vairāki lokālpilānojumi un viens detālpilānojums (situācija uz 06.12.2026.).

Bijušā Madonas, Varakļānu un Lubānas novada teritorijas plānojumi tika izstrādāti pirms vairāk nekā 10 gadiem, savukārt kopš Ērgļu novada teritorijas plānojuma apstiprināšanas ir pagājuši jau vairāk nekā 18 gadi. Ērgļu novadam nav veikti ne teritorijas plānojuma grozījumi, ne izstrādāti lokālpilānojumi, lai grozītu teritorijas plānojumu. Tas pats attiecas arī uz Varakļānu novadu.

Četri no spēkā esošajiem lokālpilānojumiem ir izstrādāti, aptverot atsevišķas Madonas pilsētas teritorijas daļas, ar mērķi grozīt teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonu un varētu īstenot plānoto attīstības ieceri. Divi lokālpilānojumi ir attiecināmi uz pagastu teritorijām. Kopumā veikto grozījumu skaitu var uzskatīt par samērīgu.

**Viens lokālpilānojums tika izstrādāts bijušajā Lubānas novadā.** Tā izstrāde tika uzsākta pusotru gadu pēc teritorijas plānojuma stāšanās spēkā.

Jaunākais no bijušo novadu teritorijas plānojumiem ir **Cesvaines novada teritorijas plānojums**, kura īstenošana tika uzsākta 2021. gada sākumā. Pamatdokumentam ir **veiktas trīs grozījumu izstrādes procedūras** ar mērķi precizēt vai mainīt atsevišķu zemes vienību funkcionālo zonējumu, kā arī izvērtēt atbilstību likumdošanas izmaiņām un precizēt risinājumus. Šajā gadījumā jāatzīmē, ka grozījumi daļēji bija saistīti ar zemes īpašnieku vēlmi īstenot konkrētas attīstības ieceres, kas neatbilda spēkā esošajam teritorijas plānojumam. Teritorijas plānojumu ar atsevišķu plānošanas dokumentu – lokālpilānojumu, var grozīt tikai no 2011. gada 1. decembra, kad stājās spēkā „Teritorijas attīstības plānošanas likums”.

**2010. gada grozījumi** tika izstrādāti pēc administratīvi teritoriālās reformas 2009. gadā, kad tika apvienots Cesvaines pagasts un Cesvaines pilsēta. Šo grozījumu ietvaros netika mainīts Cesvaines pilsētas funkcionālais zonējums. Grozījumu galvenais mērķis bija veicināt Cesvaines novada teritorijas ekonomisko attīstību. To nepieciešamība tika pamatota ar iespēju radīt labvēlīgus apstākļus ražošanas attīstībai, jaunu darba vietu izveidei un uzņēmējdarbības

attīstībai, kas pozitīvi ietekmētu gan privātpašniekus, gan pašvaldības iedzīvotājus. Piemēram, grozījumu ietvaros funkcionālais zonējums tika mainīts no lauksaimnieciskās uz rūpniecisko apbūves teritoriju nekustamajam īpašumam, kurā šobrīd darbojas Cesvaines kūdras fabrika.

Funkcionālais zonējums vairākām zemes vienībām Cesvaines pilsētā un Cesvaines pagastā tika mainīts arī teritorijas plānojuma 2013. gada grozījumu ietvaros. Grozījumu izstrāde primāri bija saistīta ar grafiskās daļas karšu tehnisko pārstrādāšanu. Tāpat viens no grozījumu iemesliem bija nepieciešamās izmaiņas Liezēres, Mārcienas, Kalsnavas un Madonas pilsētas teritorijas plānojumos, kas bija spēkā līdz bijušā Madonas novada teritorijas plānojuma apstiprināšanai. Grozījumu izstrāde tika veikta apvienotā novada teritorijas plānojuma izstrādes laikā. Piemēram, Mārcienas pagastā izmaiņas attiecās uz nekustamo īpašumu „Grants Kalni”, kur tika plānots attīstīt derīgo izkrakņu ieguvi. Tā kā esošā izmantošana neatbilda attīstības iecerei, zemes vienības funkcionālais zonējums tika mainīts uz „Derīgo izkrakņu ieguves teritorija”.

Madonas novada teritorijā pašlaik ciema statuss un robežas ir noteiktas 36 apdzīvotām vietām. Tomēr Madonas novada IAS neparedz ciema statusa saglabāšanu divpadsmit ciemiem. Varakļānu novada IAS nav paredzēta ciemu likvidēšana, tomēr arī šajā dokumentā tiek secināts, ka pastāv tendence samazināties iedzīvotāju un sasniedzamo pakalpojumu skaitam ciemos, kā rezultātā samazinās to funkcionālā nozīme. Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir atkārtoti izvērtēta šo apdzīvoto vietu atbilstība ciema statusam.

Vērtējot līdzšinējos novada apbūves izaugsmes tempus, attīstības iespējas, secināms, ka Madonas novada IAS nostādne par ciemu robežu nepaplašināšu ir piemērotākā.

Lai gan bijušo novadu spēkā esošajos teritorijas plānojumos ciemu robežas jau tika samazinātas, plānotās apbūves ieceres vairumā gadījumu nav īstenojušās arī saskaņā ar līdzšinējiem risinājumiem. Pašvaldībai, izvērtējot gan esošo ciemu infrastruktūru, gan zemes īpašnieku viedokli, jāvirzās uz pakāpenisku ciemu robežu samazināšanu. Savukārt ciemu robežu paplašināšana ir atbalstāma tikai tajās vietās, kur apbūve jau ir attīstījusies un ir vai ir iespējams nodrošināt nepieciešamo infrastruktūru.

**Madonas, Varakļānu, Lubānas un Cesvaines pilsētas robežas** ir pārskatītas, izvērtējot spēkā esošajos teritorijas plānojumos piedāvātos priekšlikumus. Tas īpaši attiecas uz Madonas pilsētu, kuras robežu izmaiņas netika īstenotas normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Īpaša loma, vienlaikus arī problēmjautājums, ir esošajām vasarnīcu jeb mazdārziņu teritorijām Madonas novadā (galvenokārt attiecas uz Madonas pilsētu un tai piegulošo pagastu teritorijās). Ņemot vērā, ka daļa no šo teritoriju īpašniekiem vai izmantotāju vēlas tās saglabāt kā sakņu dārzus, bet daļa – izmantot pastāvīgai dzīvošanai, jaunajā teritorijas plānojumā ir rasti kompromisi šo teritoriju turpmākai izmantošanai un attīstībai.

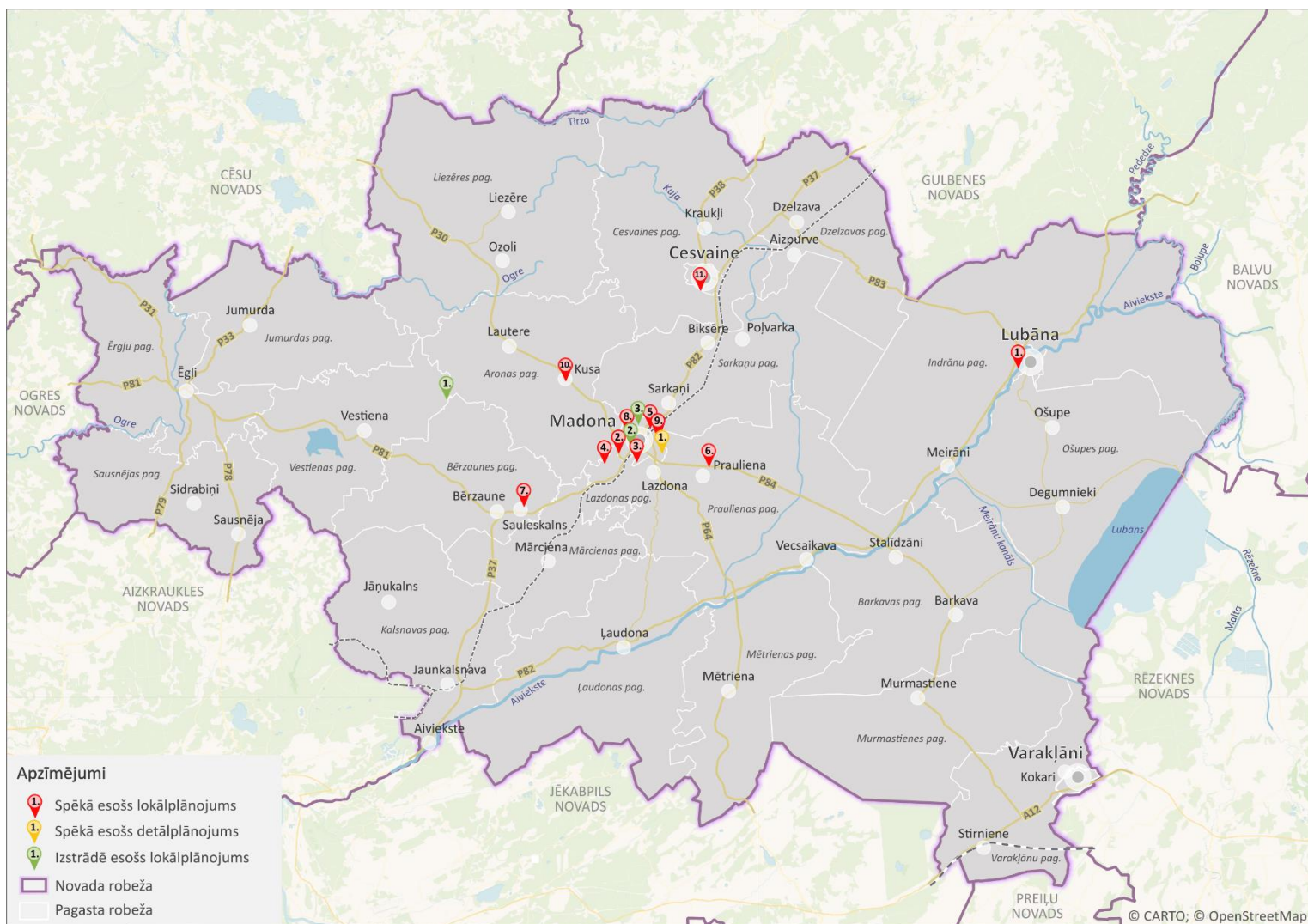
Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ir pārvērtēti arī citi līdzšinējo teritorijas plānojumu risinājumi, par kuriem līdz šim nebija skaidra redzējuma par to īstenošanu vai attiecībā uz kuriem tika konstatēts, ka atsevišķas saistošajā daļā ietvertās normas ir interpretējamās, nav piemērojamas vai praksē nedarbojas. Piemēram, tas attiecas uz ainaviski nozīmīgām teritorijām un to aizsardzībai izvirzītajām prasībām.

## 2.2. Lokālplānojumi un detālplānojumi

„Teritorijas attīstības plānošanas likums” pieļauj, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumu var grozīt, izstrādājot lokālplānojumu. Madonas novada pašvaldībā šobrīd ir izstrādāti un **spēkā esoši 11 lokālplānojumi** (skatīt 4. attēlu). Apstiprināto lokālplānojumu risinājumi sekmē Madonas novada IAS izvirzītos stratēģiskos mērķus, veicinot uzņēmējdarbības attīstību un nodrošinot iedzīvotājiem iespēju dzīvot kvalitatīvā dzīves telpā.

Lokālplānojumi pārsvarā ir izstrādāti Madonas novada administratīvajai teritorijai līdz 01.07.2021. No tiem pieci lokālplānojumi attiecas uz Madonas pilsētu, pa vienam ir izstrādāti Lubānas pilsētā, Praulienas ciemā un Kusas ciemā, savukārt divi – lauku teritorijā. Tie neietekmē pilsētu administratīvās robežas, izņemot Lubānas pilsētas Dienvidu daļas lokālplānojumu, kura risinājuma pamatā bija uz tā brīdi apstiprinātais teritorijas plānojums.

Numerācija, kas norādīta 4. attēla kartoshēmā, ir attiecināma uz plānošanas dokumentu aprakstu nosaukumiem Paskaidrojuma raksta 2. pielikumā.



4. attēls. Spēkā esošie lokālplānojumi/detālplānojumi un izstrādes stadijā esošie lokālplānojumi

Pārskatot spēkā esošo (apstiprināto) lokālpilnojumu risinājumus kopsakarībā ar teritorijas plānojuma redakciju, tika izvērtētas iespējas to integrēšanai<sup>8</sup> jaunajā Madonas novada teritorijas plānojumā.

Visu spēkā esošo lokālpilnojumu risinājumi attiecībā uz funkcionālo zonējumu, teritorijas izmantošanu un apbūves parametriem ir pilnībā vai daļēji (atsevišķos gadījumos veicot izmaiņas) ir integrēti teritorijas plānojumā (skatīt Paskaidrojuma raksta 2. pielikumu). Līdz ar to nav nepieciešams to saistošos noteikumus paturēt spēkā kā atsevišķus normatīvos aktus.

Pieņemot lēmumu par Madonas novada teritorijas plānojuma apstiprināšanu un apstiprinot tā saistošos noteikumus, zaudēs spēku visi lokālpilnojumu saistošie noteikumi.

Madonas novada teritorijā ir izstrādāti vairāki detālpilnojumumi (saskaņā ar informāciju, kas iekļauta bijušo novadu teritorijas plānojumos). Tomēr atbilstoši Valsts vienotās Ģeotelpiskās informācijas portāla GeoLatvija.lv datiem pašlaik Madonas novadā ir tikai viens spēkā esošs detālpilnojums.

Ievērojot MK 14.10.2014. noteikumu Nr. 628 prasības, ir veikta detālpilnojuma izvērtēšana, pamatojoties uz tiesību aktā noteiktajiem pārskatīšanas kritērijiem. Detālpilnojuma īstenošana ir daļēji uzsākta<sup>9</sup>, un tā notiek saskaņā ar detālpilnojumu, ievērojot tajā noteiktās prasības. Lai gan no ierosinātāja nav saņemts iesniegums ar priekšlikumu atcelt detālpilnojumu, detālpilnojuma teritorijai noteiktais funkcionālais zonējums jau tika grozīts spēkā esošā Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros. Priekšlikumi par izmaiņām funkcionālajā zonējumā ir saņemti arī jaunā teritorijas plānojuma izstrādes laikā, tādēļ detālpilnojuma risinājumi ir daļēji integrēti teritorijas plānojumā.

---

<sup>8</sup> Izvēloties piemērotāko funkcionālo zonējumu, tika ņemts vērā, lai tas neierobežotu lokālpilnojumā noteiktos atļautos teritorijas izmantošanas veidus un apbūves parametrus

<sup>9</sup> Detālpilnojuma īstenošana tika uzsākta, ievērojot tobrīd spēkā esošos normatīvos aktus, kas ļāva uzskatīt, ka īstenošanas process ir uzsākts, kad ir veikta zemes vienības sadale



### 3. Teritorijas plānojuma risinājumu apraksts

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes rezultātā ir **nodrošināta vienotu prasību noteikšana Madonas novada teritorijas izmantošanai un apbūvei**. Plānojumā ir noteikta teritorijas perspektīvā izmantošana, ietverot funkcionālo zonējumu, transporta infrastruktūras un inženiertīklu attīstību, publiskās apbūves un publiskās ārtelpas attīstību, ražošanas attīstību, lauku teritoriju attīstību, dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu, kā arī drošības, veselības un higiēnas prasības, tostarp aizsargjoslu noteikšanu atbilstoši „Aizsargjoslu likums” un tā noteikšanas metodikām.

Papildus likumā „Teritorijas attīstības plānošanas likums” noteiktajiem principiem, Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādē ir ievēroti arī šādi principi:

- ▶ **Pēctecība** – teritorijas plānojumā pamatā tiek saglabāti un pārmantoti līdzšinējo teritorijas plānojumu risinājumi, ciktāl nav mainījies to pamatojums un atbilstība attīstības prognozēm un faktiskajai situācijai. Proti, nosakot novada funkcionālo zonējumu, iespēju robežās apvienotas spēkā esošajos teritorijas plānojumos noteiktās zonas ar līdzīgiem izmantošanas un apbūves parametriem, kā arī saglabāts/integrēts spēkā esošais regulējums attiecībā uz teritorijas izmantošanu un apbūvi, nesašaurinot izmantošanas iespējas.
- ▶ **Tiesiskā paļāvība** – iepriekš likumīgi uzsāktās darbības un teritorijas izmantošana var turpināties arī pēc jaunā novada teritorijas plānojuma stāšanās spēkā, ja tā nav pretrunā normatīvo aktu prasībām.
- ▶ **Elastīgums un detalizācijas iespējas** – teritorijas plānojuma risinājumi un teritoriju izmantošanas nosacījumi ir vispārīgāki, paredzot iespēju arī ar lokālplānojumu vai detālplānojumu izstrādāt konkrētām teritorijām detalizētākus risinājumus un nosacījumus.
- ▶ **Saskaņotība** – teritorijas plānojums ir izstrādāts saskaņā ar augstāka līmeņa normatīvo regulējumu un ievērojot citus nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī teritorijas attīstības plānošanas dokumentus.

Sagatavojot teritorijas plānojuma risinājumus, tika nodrošināta sadarbība ar Madonas novada pašvaldības dažādu jomu speciālistiem, pašvaldības iestādēm un struktūrvienībām, kā arī valsts institūcijām, uzņēmējiem un iedzīvotājiem. Izstrādē tika ņemta vērā teritorijas pašreizējā izmantošana, kas analizēta Madonas novada IAS, Varakļānu novada IAS un Madonas novada AP<sup>10</sup> ietvaros, institūcija sniegtā informācija un publiskajās datu bāzes pieejamā informācija un dati.

Šīs nodaļas apakšnodaļās ir atspoguļota informācija par Madonas novadā apbūves teritorijām, lauku teritoriju izmantošanas iespējām ārpus apdzīvotajām vietām, kā arī aprobežojumiem, kas jāņem vērā plānojot jebkura nekustamā īpašuma izmantošanu un attīstību.

Sadaļās par teritoriju izmantošanas nosacījumiem ir ietvertas tikai tās prasības, kas izriet no teritorijas plānojumā līmenī risināmiem jautājumiem un Madonas novada pašvaldības deleģētajām tiesībām noteikt papildu prasības savos saistošajos noteikumos. Tas nozīmē, ka pamatnoteikumi attiecībā uz atļauto teritorijas izmantošanu, ierobežojumiem, apsaimniekošanu, darbību saskaņošanu u. c. ir skatāmi attiecīgajos augstāka līmeņa tiesību aktos.

---

<sup>10</sup> Skatīt [GeoLatvija.lv](http://GeoLatvija.lv), sadaļa „Pašreizējās izmantošanas apraksts”

## 3.1. Funkcionālais zonējums, teritorijas izmantošana un apbūves parametri

### 3.1.1. Funkcionālais zonējums un teritorijas izmantošana

Funkcionālais zonējums ir teritorijas iedalījums zonās ar atšķirīgām prasībām attiecībā uz atļauto teritorijas izmantošanu un apbūvi. Madonas novada teritorijas funkcionālo zonu robežas ir norādītas grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums”. To ietvaros atļautos teritorijas izmantošanas veidus, jaunveidojamu zemes vienību minimālās platības un apbūves parametrus nosaka Madonas novada TIAN.

Funkcionālo zonu kategorijas ir noteiktas MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240. Saskaņā ar šo tiesību aktu **tikai pilsētās un ciemos** ir atļauts noteikt šādas funkcionālās zonas: „Savrupmāju apbūves teritorija” (DzS), „Mazstāvu apbūves teritorija” (DzM) un „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzD), kā arī „Jauktas centra apbūves teritorija” (JC).

Savukārt novada **lauku teritorijās, kā arī pilsētās un ciemos** var noteikt arī visas pārējās tiesību aktā paredzētās funkcionālās zonas: „Publiskās apbūves teritorija” (P), „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R), „Transporta infrastruktūras teritorija” (TR), „Tehniskās apbūves teritorija” (TA), „Dabas un apstādījumu teritorija” (DA), „Mežu teritorija” (M), „Lauksaimniecības teritorija” (L) un „Ūdeņu teritorija” (Ū).

Izceļot individuālās iezīmes atsevišķām Madonas novada teritorijas daļām, funkcionālajām zonām ir noteiktas teritorijas ar individuāliem noteikumiem jeb indeksētās teritorijas (apakšzonas). Šāda pieeja tiek piemērota gadījumos, kad nepieciešams precizēt atšķirīgus nosacījumus, piemēram, zemes vienību dalīšanu, apbūves parametrus, papildu funkcijas vai ierobežojumus. Minētais attiecas arī uz teritorijas izmantošanas veidiem funkcionālajās zonās. Piemēram, funkcionālā apakšzonā „Jauktas centra apbūves teritorija” ar indeksu JC1 ir aizliegta dzīvojamā apbūve, bet ir atļauta vieglā ražošana.

Bijušo novadu teritorijas plānojumi (izņemot Cesvaines novadu, Varakļānu novadu un daļēji arī Madonas novadu), kas bija spēkā līdz jaunā Madonas novada teritorijas apstiprināšanai, tika izstrādāti laikā, kad MK 20.04.2013. noteikumi Nr. 240 vēl nebija pieņemti. Šī iemesla dēļ jaunajā plānojumā ir pārskatīta visa novada teritorijas izmantošana.

1. tabula. Madonas novada teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums” attēlotās funkcionālās zonas un apakšzonas

Nr. p. k.	Apzīmējums	Mērķis (galvenā atļautā teritorijas izmantošana vai faktiskā izmantošana)	Teritorijas, kur noteikta funkcionālā zona vai apakšzona
<b>Savrupmāju apbūves teritorija</b>			
1.	DzS	Savrupmāju un vasarnīcu apbūve	Madonas pilsētā
2.	DzS1	Savrupmāju un vasarnīcu apbūve	Madonas pilsētā
3.	DzS2	Savrupmāju un vasarnīcu apbūve	Pilsētās un ciemos
<b>Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija</b>			
4.	DzM	Dzīvojamā apbūve līdz trīs stāviem	Pilsētās un ciemos
<b>Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija</b>			
5.	DzD	Dzīvojamā apbūve līdz sešiem stāviem	Pilsētās un ciemos
<b>Publiskās apbūves teritorija</b>			
6.	P	Komerציālu un nekomerciālu publiska rakstura iestāžu un objektu apbūve	Pamatzona – visā novadā
7.	PI	Pašvaldības un privātie sporta un atpūtas objekti	Lauku teritorijā

8.	P2	Pašvaldības un privātie publiska rakstura objekti kultūras pieminekļu teritorijās	Visā novadā
<b>Jauktas centra apbūves teritorija</b>			
9.	JC	Jauktas izmantošanas apbūve	Pilsētās un ciemos
10.	JC1	Jauktas izmantošanas apbūve, kur ir aizliegta dzīvojamā apbūve, bet ir atļauta vieglā ražošana	Pilsētās un ciemos
11.	JC2	Jauktas izmantošanas apbūve kultūras pieminekļu teritorijās	Visā novadā
12.	JC3	Jauktas izmantošanas apbūve, kur ir atļauta visu veidu tirdzniecības un vai pakalpojumu objektu apbūve (t. sk. spēļu nami un kazino), bet ir aizliegta dzīvojamā un izglītības iestāžu apbūve	Madonas pilsētā
<b>Rūpnieciskās apbūves teritorija</b>			
13.	R	Dažāda veida ražošanas uzņēmumu apbūve, t. sk. derīgo izrakteņu ieguve	Pamatzona – visā novadā
14.	R1	Dažāda veida ražošanas teritorijas, izņemot smagās rūpniecības un pirmapstrādes uzņēmumu apbūvi	Visā novadā
<b>Transporta infrastruktūras teritorija</b>			
15.	TR	Autoceļi, dzelzceļš, ielas, transportlīdzekļu stāvvietas	Pamatzona – visā novadā
<b>Tehniskās apbūves teritorija</b>			
16.	TA	Inženiertīkli un citas inženiertehniskās teritorijas un objekti	Pamatzona – visā novadā
<b>Dabas un apstādījumu teritorija</b>			
17.	DA	Apstādījumi, skvēri, meža joslas/buferzonas un citas zaļumvietas	Pamatzona – visā novadā
18.	DA1	Kapsētas	Visā novadā
19.	DA2	Parki, apstādījumi (t. sk. ar funkciju saistītās būves) kultūras pieminekļa un/vai tā aizsargjoslas (aizsardzības zonas) teritorijā	Visā novadā
<b>Mežu teritorija</b>			
20.	M	Meži	Pamatzona – visā novadā
<b>Lauksaimniecības teritorija</b>			
21.	L	Lauksaimniecības zemes un lauku apbūve	Pamatzona – lauku teritorijā
22.	L1	Retināta apbūve	Pilsētās
23.	L2	Retināta lauku apbūve un lauksaimnieciska izmantošana	Ciemos
24.	L3	Mazdārziņu teritorijas	Madonas piepilsētā (Aronas un Praulienas pagastā) un Kusas ciemā
25.	L4	Mazdārziņu teritorijas	Pilsētās
<b>Ūdeņu teritorija</b>			
26.	Ū	Ūdensteces un ūdenstilpes atbilstoši MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 68. punktam	Pamatzona – visā novadā

Madonas novada teritorijas plānojums paredz, ka **blīva apbūves teritoriju** attīstība tiek plānota tikai pilsētu un ciemu robežās, savukārt lauku teritorijas jeb pārējā novada teritorija ārpus ciemu robežām ir nozīmīga novada resursu daļa.

Lauku teritorijās paredzēts saglabāt vēsturisko lauku ainavu, kā apdzīvojuma tipu paredzot izkliedētu apdzīvojumu viensētās. Ņemot to vērā, nosakot funkcionālo zonējumu lauku teritorijā ārpus ciemiem, ar teritorijas plānojuma risinājumu tiek piedāvāts attīstīt lauksaimniecību un mežsaimniecību. Lauku teritorijas iespējams izmantot arī kā dzīvesvietu, publiska rakstura apbūves un ražošanas apbūves attīstībai. Lai paaugstinātu uzņēmējdarbības potenciālu, šajās teritorijās atļauta arī ar lauksaimniecību nesaistīta rūpnieciskā apbūve, pakalpojumu sniegšanas, tūrisma, derīgo izrakteņu ieguves uzņēmumu attīstība, ar šīm nozarēm saistītu objektu būvniecība, tehnisko teritoriju attīstība, kā arī lauku ainavas izkopšana un uzturēšana.

Jaunās apbūves teritorijas pārsvarā ir saglabātas atbilstoši līdz šim pieņemtajiem risinājumiem, pārskatot vien atsevišķas vietas, mainot funkcionālās zonas veidu vai pielāgojot tos atbilstoši MK 30.04.2013. noteikumos Nr. 240 noteiktajam iedalījumam. Piemēram, izvērtējot konkrētās vietas situāciju un izvērtējot iespējamās attīstības tendences un iespējas, funkcionālā zona ir mainīta no „Publiskās apbūves teritorijas” (P) uz „Jauktas centra apbūves teritorija” (JC).

Teritorijas plānojums paredz daudzveidīgu Madonas novada teritorijas izmantošanu, izņemot teritorijas, kurās jau ir skaidri noteiktas teritorijas izmantošanas iespējas, piemēram, esošas rūpnieciskās apbūves teritorijas, t. sk. derīgo izrakteņu ieguves vietas, kā arī teritorijas, kur izmantošanu nosaka cits normatīvais regulējums, piemēram, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas.

Izvērtējot Madonas novada noteikto funkcionālo zonējumu un tajā atļauto teritorijas izmantošanu, kā arī pašvaldībai piederošās zemes vienības, jāsecina, ka kopumā tās ir piemērotas, lai nodrošinātu pašvaldībai deleģēto funkciju pildīšanu.

Publiskās infrastruktūras attīstības teritorijas un pašvaldības funkciju īstenošanai nepieciešamās teritorijas primāri ir paredzētas šādās funkcionālajās zonās: „Transporta infrastruktūras teritorijas” (transporta infrastruktūra), „Jauktas centra apbūves teritorijas” un „Publiskās apbūves teritorijas” (izglītības, zinātnes, veselības un sociālās aprūpes, valsts pārvaldes, sabiedrisko pakalpojumu un kultūras objekti). Visās funkcionālajās zonās ir atļauta apstādījumu ierīkošana un teritorijas labiekārtošana.

Madonas novada TIAN teritorijas izmantošanas veidu saraksts funkcionālajās zonās un apakšzonās ir sašaurināts atbilstoši zonas izveides mērķiem, kā arī ņemot vērā izmantošanas veida piemērotību konkrētajām novada teritorijas daļām.

Pārskata tabula par Madonas novada teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo zonējumu, atļautajām teritorijas izmantošanām un apbūves parametriem ir ietverta Paskaidrojuma raksta 3. pielikumā, savukārt detalizētas prasības ir skatāmas teritorijas plānojuma saistošajā daļā „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”.

### 3.1.2. Apbūves parametri

Madonas novada TIAN ir noteikti apbūves rādītāji, izvērtējot un pārskatot līdzšinējos risinājumus, kā arī ievērojot spēkā esošo normatīvu prasības. Parametru noteikšanā ir ņemts vērā funkcionālā zonējuma veids, kā arī normas, kuras izvirzītas atsevišķu teritoriju izmantošanai un aizsardzībai. Vienlaikus jāņem vērā, ka apbūves parametri var atšķirties atkarībā no konkrētā teritorijas izmantošanas veida.

Paskaidrojuma raksta 3. pielikumā ir iekļauts apbūves parametru apkopojums galvenajai teritorijas izmantošanai (izņemot apakšzonas ar indeksu L1, L2, L3 un L4), bez atrunām, kas noteiktas Madonas novada TIAN, piemēram, attiecībā uz minimālo jaunveidojamo zemes vienību platību dvīņu māju daļām vai citiem izņēmumiem vai papildu nosacījumiem.

#### ► **Minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība**

Jaunveidojamo nekustamo īpašumu minimālās platības ir noteiktas ņemot vērā esošās apbūves raksturu, funkcionālā zonējuma veidu, kā arī normas, kuras izvirzītas atsevišķu teritoriju izmantošanai un aizsardzībai.

Vispārīgās prasības jaunu zemes vienību veidošanai ir noteiktas MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 3. nodaļā, atbilstoši kurām lauku teritorijās jaunveidojamās zemes vienības minimālā platība ir 2 ha, un šī prasība ir noteikta arī Madonas novada TIAN. Tiesību aktā ir paredzēti arī izņēmumi gadījumi, tostarp šī platība neattiecas uz gadījumiem, kad nepieciešams no pārējās zemes platības atdalīt esošu viensētu, kas likumīgi uzbūvēta līdz šo noteikumu spēkā stāšanās dienai. Lai saglabātu vērtīgās lauksaimniecības zemes, Madonas novada TIAN nosaka, ka to minimālā jaunveidojamās zemes platība ir 3 ha.

2 ha platība attiecas arī uz mežu teritorijām. Vienlaikus ir jāņem vērā arī augstāka līmeņa normatīvais regulējums. Tā, piemēram, MK 16.03.2010. noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” nosaka, ka zemes vienību sadalīšana dabas liegumos atļauta tikai gadījumos, ja katras atsevišķās zemes vienības platība pēc sadalīšanas nav mazāka par 10 ha.

Minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība funkcionālajā apakšzonā „Savrupmāju apbūves teritorija” ar indeksu DzS2 ir 1200 m<sup>2</sup>, ar atrunu jeb papildnosacījumu, ka minimālā 2000 m<sup>2</sup> platība attiecas uz teritorijām, kur nav ierīkoti centralizētie saimnieciskās kanalizācijas tīkli vai kur zemes vienība ietver esošu meža zemi, „Mazstāvu dzīvojamā apbūves teritorija” (DzM), „Publiskās apbūves teritorija” (P), kā arī „Jauktas centra apbūves teritorija” (JC), ir noteikta 1200 m<sup>2</sup>.<sup>11</sup>

Minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība 2000 m<sup>2</sup> (teritorijas izmantošanas veidam „Daudzdzīvokļu māju apbūve”; citām tā ir 1000 m<sup>2</sup>) ir noteikta funkcionālajai zonai „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzD). Funkcionālajai zonai „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R) un tās apakšzonai ar indeksu R1 minimālās platības noteiktas attiecīgi 5000 m<sup>2</sup> un 2500 m<sup>2</sup>. Savukārt funkcionālajā zonā „Publiskās apbūves teritorija” (P1) ir noteikta 1 ha.

Zemes vienību sadalīšana nav atļauta funkcionālo zonu „Publiskās apbūves teritorija”, „Jauktas centra apbūves teritorija” un „Dabas un apstādījumu teritorija” apakšzonās ar indeksiem P2, JC2 un DA2. Tās ir funkcionālās apakšzonas, kas atrodas kultūras pieminekļu teritorijās. DA2 gadījumā

<sup>11</sup> Atšķiras atbilstoši teritorijas izmantošanas veidam

tas var būt arī tā aizsargjoslas (aizsardzības zonas) teritorijā. Šāds risinājums nodrošina to, ka netiek mainīta teritorijas vēsturiskā struktūra.

Ņemot vērā funkcionālo zonu mērķi, dažādām zonām ir noteiktas atšķirīgas minimālās platības. „Savrupmāju apbūves teritorija” (DzS) pamatzonā Madonas pilsētā, kas paredzēta savrupmāju un vasarnīcu apbūvei, minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība ir 600 m<sup>2</sup>. Šāda pati minimālā platība ir noteikta arī „Jauktas centra apbūves teritorija” pamatzonā un apakšzonā ar indeksu JC3.

„Savrupmāju apbūves teritorija” apakšzona ar indeksu DzS1 ir noteikta Madonas pilsētā, kur galvenais izmantošanas veids ir savrupmāju un vasarnīcu apbūve. Šajās teritorijās ir atļauts pārbūvēt esošo apbūvi par savrupmājām pastāvīgai dzīvošanai. Viens no kritērijiem, lai to var izdarīt, ir arī apbūves parametri. Tomēr viens no nosacījumiem šādām pārbūvēm vai jaunu savrupmāju būvniecībai ir minimālā zemes vienības platība 1000 m<sup>2</sup>, papildus izpildot prasību par pieslēgšanos centralizētajai kanalizācijai.

Lai saglabātu tradicionālo lauku ciemu iedzīvotāju dzīvesveidu un nodrošinātu lauksaimniecības zemju saimniecisko izmantošanu, pilsētu un ciemu teritorijās ir saglabātas lauksaimniecības teritorijas ar mazākām minimālajām zemes platībām (apakšzona ar indeksu L1). Zemes vienības pilsētu nomalēs lauksaimnieciskai izmantošanai minimālā platība ir 1 ha, savukārt citām izmantošanas funkcijām tiek piemērotas atšķirīgas prasības: viensētu apbūvei – 5000 m<sup>2</sup>, bet vasarnīcu un dārza māju apbūvei – 2000 m<sup>2</sup>.

Līdzīga pieeja ir piemērota lauku apbūves teritorijām ciemos (apakšzona ar indeksu L2) un bijušo un esošo dārzkopības sabiedrību un dārza māju apbūves teritorijām piepilsētu teritorijās (apakšzona ar indeksu L3). Pirmajā gadījumā atšķirīga minimālā platība ir noteikta viensētu, vasarnīcu un dārza māju apbūvei – 2500 m<sup>2</sup>. Otrajā gadījumā ir atļauta tikai dārzkopībai paredzēta lauksaimnieciskā izmantošana, bet dārza māju apbūve ir atļauta kā papildizmantošana. Jaunas ģimenes dārza ierīkošanai un dārza mājas būvniecībai ciema teritorijā nepieciešama vismaz 600 m<sup>2</sup> platība. Šādi izmantošanas veidi ir atļauti arī funkcionālajā apakšzonā ar indeksu, taču ir noteikta atšķirīga minimālā jaunveidojamā platība.

Apbūves parametrs nav noteikts funkcionālajām zonām „Transporta infrastruktūras teritorija” (TR), „Tehniskās apbūves teritorija” (TA), „Dabas un apstādījumu teritorija” (pamatzona un apakšzona ar indeksu DA1) un „Ūdeņu teritorija” (Ū).

### ► Zemes vienību minimālās platības robežu pārkārtošanas gadījumos

Jaunu zemes vienību konkrētajai teritorijas izmantošanai var veidot, sadalot zemes vienību vai pārkārtojot robežas saskaņā ar vietējās pašvaldības saistošajiem noteikumiem, detālplānojumu un/vai zemes ierīcības projektu. Zemes vienību apvienošanu var veikt bez zemes ierīcības projekta izstrādes, pieņemot attiecīgu pašvaldības domes lēmumu.

MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 3. nodaļa nosaka vispārīgās prasības zemes vienību pārkārtošanai, uz kuru pamata Madonas novada TIAN ir precizētas un papildinātas prasības, t. sk. gadījumi, kuros ir pieļaujamas atkāpes. Piemēram, ņemot vērā zemes lietderīgas izmantošanas iespējas, apkārtējo zemes vienību un apbūves struktūru un dabisko robežu elementus, ir pieļaujama zemes vienību platības samazināšana, bet ne vairāk par 10 % no attiecīgajā funkcionālajā zonā noteiktās minimālās jaunveidojamās zemes vienības platības.

### ► **Maksimālais apbūves blīvums un apbūves intensitāte**

Apbūves parametru rādītāji ir noteikti, ņemot vērā funkcionālā zonējuma veidu un tajā atļautos teritorijas izmantošanas veidus. Maksimālais apbūves blīvums ir paredzēts funkcionālajām zonām, kas noteiktas dzīvojamajai apbūvei, izņemot funkcionālo zonu „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzD). Šis parametrs tiek piemērots arī papildizmantošanas veidiem, kas ietver atļauto apbūvi funkcionālajā zonā „Dabas un apstādījumu teritorija” (DA un DA2) un tās apakšzonā ar indeksu DA2, „Mežu teritorija” (M), kā arī „Lauksaimniecības teritorija” (L) un tās apakšzonās.

Apbūves intensitātes rādītājs tiek piemērots funkcionālajām zonām „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzD), „Publiskās apbūves teritorija” (pamatzonā un apakšzonās) un „Tehniskās apbūves teritorija” (TA).

Abi parametri – gan apbūves blīvums, gan apbūves intensitāte – tiek attiecināti uz funkcionālo zonu „Jauktas centra apbūves teritorija” (pamatzonu un tās apakšzonām, izņemot JC2, kur apbūves blīvums netiek piemērots), kā arī uz „Rūpnieciskās apbūves teritoriju” (pamatzonā un apakšzonā ar indeksu R1).

### ► **Apbūves augstums**

Maksimālais apbūves augstums Madonas novadā ir seši stāvi, kas ir atļauts „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās” (DzD).

Piecu stāvu apbūve ir atļauta „Publiskās apbūves teritorijas” pamatzonā, savukārt apakšzonās apbūves augstums ir ierobežots līdz trim stāviem.

Četru stāvu apbūve ir atļauta funkcionālajās apakšzonās „Jauktas centra apbūves teritorija” ar indeksu JC1, „Rūpnieciskās apbūves teritorija” ar indeksu R1 (pamatzonā noteikts tikai apbūves augstums metros) un funkcionālajā zonā „Tehniskās apbūves teritorija” (TA).

Trīs stāvu apbūve ir atļauta funkcionālajās apakšzonās „Publiskās apbūves teritorija” ar indeksu P1 un P2 un „Jauktas centra apbūves teritorija” (pamatzonā un apakšzonā ar indeksu JC2 un JC3). Šāds apbūves augstums ir atļauts arī funkcionālajā zonā „Savrupmāju apbūves teritorija” (pamatzonā un apakšzonās ar indeksu DzS1 un DzS2), „Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzM), „Mežu teritorija” (papildizmantošanas veidiem), „Lauksaimniecības teritorija” un tās apakšzonā ar indeksu L2. Jāņem vērā, ka ēkas trešā stāva jeb jumta stāva platība nedrīkst pārsniegt 66 % no otrā stāva platības.

Divu stāvu apbūve ir atļauta funkcionālajās zonās „Savrupmāju apbūves teritorijās” (DzS; ieskaitot mansardu vai izbūvētus bēniņus), „Transporta infrastruktūras teritorijā” (TR) un „Lauksaimniecības teritorija” apakšzonā ar indeksu L2.

Apbūves augstums līdz diviem stāviem ir paredzēts arī „Mežu teritorijās” (M) un „Lauksaimniecības teritorijās” (pamatzonā un apakšzonā ar indeksu L1 un L2). Pārējās zonās ir atļautas viena stāva būves.

### ► **Brīvās zaļās teritorijas rādītājs**

Minētais rādītājs ir noteikts gandrīz visās funkcionālajās zonās, lai nodrošinātu “zaļās” platības saglabāšanu, īpaši teritorijās, kuras vēl nav apbūvētas.

Vismazākais rādītājs ir noteikts funkcionālajai zonai „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R). Citām funkcionālajām zonām tas ir noteikts, ņemot vērā attiecīgās funkcionālās zonas mērķus un tajās atļauto teritorijas izmantošanas veidu.

### ► **Attālumi starp dažādiem teritorijas izmantošanas veidiem**

MK 30.04.2013. noteikumi Nr.240 nosaka, ka pašvaldības teritorijas plānojuma apbūves noteikumos var noteikt papildu prasības attālumiem starp būvēm un dažādiem objektiem, kas var radīt negatīvu ietekmi uz apkārtējo vidi, iedzīvotāju drošību vai dzīves kvalitāti. Piemēram, var noteikt prasības ražošanas uzņēmumu objektu izvietojumam, to platībai, kā arī prasības blakus esošo dzīvojamās un publiskās apbūves teritoriju aizsardzībai pret troksni, smakām un citu veidu piesārņojumu.

Viens no nozīmīgākajiem ierobežojumiem, kas jāievēro, plānojot jaunas ēkas vai citas būvniecību, ir **būvlaide**. Tā ir projektētā līnija, kas nosaka minimālo attālumu starp ielas sarkano līniju un tuvāko virszemes būvi (pilsētās un ciemos) vai autoceļa aizsargjoslu un tuvāko virszemes būvi (lauku teritorijās). Savukārt iedibinātā būvlaide ir ielas frontālā līnija, ko veido esošā apbūve, ja attiecīgā kvartāla robežās vismaz 50 % ēku atrodas uz šīs līnijas. Pašvaldības teritorijas plānojumos var definēt arī citus būvlaides veidus, piemēram obligāto būvलाई un atkāpes būvलाई.

Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteikti minimālie attālumi no ielas sarkanās līnijas līdz plānotajai apbūvei atbilstoši ielu kategorijām. Lauku teritorijās būvlaide sakrīt ar autoceļa aizsargjoslu.

Madonas novada TIAN ir noteiktas arī citas prasības būvju izvietojumam, lai veicinātu sabalansētu un ilgtspējīgu teritorijas attīstību, nodrošinot sabiedrības veselību, drošību un dzīves kvalitāti, vienlaikus ļaujot attīstīties uzņēmējdarbībai un rūpniecībai kontrolētā un ilgtspējīgā veidā.

- Ierīkojot atklāta tipa automazgātavas, jāievēro minimālais attālums 100 m no dzīvojamās un publiskās apbūves ēkām vai atpūtas zonām līdz automazgātavas modulim. Madonas novada TIAN noteiktie attālumi līdz šādiem objektiem nodrošina iedzīvotājiem labvēlīgu dzīves vidi, pasargājot no trokšņa, mitruma un ķīmiskā piesārņojuma, kas, piemēram, var rasties automazgātavu darbības rezultātā.
- Funkcionālajā zonā „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R) un tās apakšzonā ar indeksu RI gadījumos, ja teritorija robežojas ar dzīvojamās vai publiskās apbūves teritorijām, jāparedz buferzonu izveide ar mērķi nodrošināt iedzīvotāju drošību un pasargāt dzīvojamo vidi no iespējamās kaitīgas ietekmes – piesārņojuma, trokšņa vai avāriju gadījumiem.
- Minimālie attālumi jāievēro, plānojot derīgo izrakteņu ieguvu kādā atradnes vietā. Šāda veida saimnieciskā darbība nav pieļaujama, piemēram, tuvāk par 100 m no kapsētu teritorijām (tostarp to publiskās apbūves). Tāpat jaunu ieguvu nav atļauts veikt tuvāk par 200 m no esošajām dzīvojamām un publiskās apbūves ēkām, izņemot, ja tas ir saskaņots ar kaimiņu zemes vienību īpašnieku. Iedzīvotāji Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā aicināja rast risinājumus teritorijas plānojuma līmenī, kas mazinātu ieguves darbības negatīvo ietekmi uz tuvumā dzīvojošo dzīves kvalitāti.









## 3.2. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem



Teritorijas ar īpašiem noteikumiem (turpmāk – TIN) ir noteiktas ar mērķi papildus funkcionālajam zonējumam izdalīt teritorijas, kurām piemērojami papildu nosacījumi. Jāņem vērā, ka teritorijas ar īpašiem noteikumiem var ietvert vienu vai vairākas funkcionālās zonas.

Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteikti pieci TIN veidi un 15 zonas (skatīt 2. tabulu). To skaidrojums ir atspoguļots šīs apakšnodaļas sadaļās, kā arī sniegtas atsauces konkrēto plānošanas jomu risinājumu aprakstiem.

Bijušo novadu teritorijas plānojumos TIN atbilstoši MK 30.04.2014. noteikumiem Nr. 240 tika noteiktas tikai Cesvaines un Varakļānu novadā. Jaunajā teritorijas plānojumā ir daļēji saglabāts (integrēts) iepriekšējais risinājums attiecībā uz TIN „Cesvaines vēsturiskā centra zona” un TIN „Ainaviski vērtīga teritorija”. Savukārt TIN „Kopējo interešu teritorija” risinājums netiek integrēts (informācija ietverta Paskaidrojuma raksta 1. pielikumā).

2. tabula. Teritorijas ar īpašiem noteikumiem

Cita teritorija ar īpašiem noteikumiem:		
Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorija (TIN11)		Teritorija, kurā ierīkojamas centralizētās ūdensapgādes un centralizētās kanalizācijas sistēmas
Derīgo izrakteņu ieguves teritorija (TIN12)		Teritorija, kurā notiek vai ir iespējama derīgo izrakteņu ieguve, pamatojoties uz konstatētajiem derīgo izrakteņu krājumiem
Zvidzienas poldera teritorija (TIN13)		Teritorija ietver nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritoriju – Zvidzienas polderi un Zvidzienas poldera sateces baseina teritoriju
Ierobežojumu teritorija ap lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvēm (TIN14)		Teritorija ap lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvēm
Teritorija gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās (TIN15)		Teritorija lauku apvidu aizsargjoslu gar valsts autoceļiem platumā apdzīvoto vietu teritorijās, kur noteiktas sarkanās līnijas
Publiskas pieejas teritorija pie publiskajiem ūdeņiem (TIN16)		Piekļuves nodrošināšanai nepieciešamā teritorija
Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums:		
Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums (TIN3)		Teritorija, kurā ietvertajiem nekustamajiem īpašumiem pirms zemes vienību sadales vai būvniecības procesa uzsākšanas, t. sk. plānoto (neuzbūvēto) ielu būvniecības, izstrādā detālplānojumu
Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija:		
Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskā un dabas teritorija (TIN4)		Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti, kuriem nav valsts aizsargājama kultūras pieminekļa statusa, bet kultūrvēstures izziņas un novadpētniecības rezultātā ir konstatētas Novadam raksturīgās kultūrvēsturiskās un dabas vērtības, lai veicinātu kultūrizglītību,

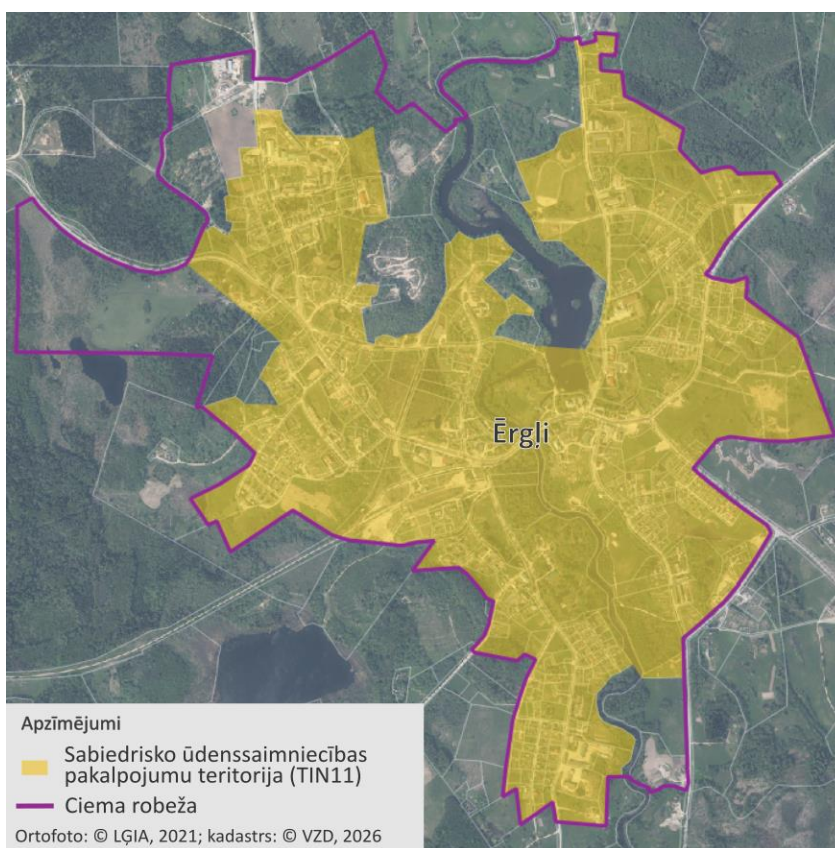
		Novada vietu identitātes veidošanu, kā arī tūrismu
Madonas pilsētas vēsturiskā centra apbūve (TIN41)		Novada nozīmes aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorija – Madonas pilsētas vēsturiskā centra apbūve
Cesvaines pilsētas vēsturiskā centra apbūve (TIN43)		Novada nozīmes aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorija – Lubānas pilsētas centra laukums un apbūve Baznīcas, Tilta un Oskara Kalpaka ielu krustojumā
Lubānas pilsētas vēsturiskais centrs (TIN42)		Novada nozīmes aizsargājamo kultūras pieminekļu teritorija – Cesvaines pilsētas centra vēsturiskā apbūve, kas saistīta ar Cesvaines muižas pils un pilsētas vēsturisko attīstību
<b>Ainaviski vērtīga teritorija:</b>		
Vestienas ainavu apvidus (TIN51)		Teritorija Latvijai, Vidzemes reģionam un novadam raksturīgās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanai, kuras galvenās vērtības ir pauguri ar mežu, lauku un viensētu mija, dabas daudzveidība, kultūras mantojums un tālās skatu perspektīvas
Cesvaines pils ainavas aizsardzības teritorija (TIN52)		Teritorija atvērtu un neapbūvētu skatu perspektīvu saglabāšanai uz Cesvaines muižas pili un no tās, kā arī Cesvaines pilsētai raksturīgās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanai
Teiču purva ainava (TIN53)		Teritorija Teiču dabas rezervāta daļā, kurā galvenā vērtība ir augsto sūnu purvu ekosistēmas
<b>Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorija:</b>		
Vietējās nozīmes lauksaimniecības teritorija (TIN6)		Teritorija vienlaidus lauksaimniecības zemju (platībā virs 5 ha) saglabāšanai un to lauksaimnieciskai izmantošanai atbilstoši zemes kvalitātei (auglība virs 45 ballēm)

### 3.2.1. Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas

Ūdenssaimniecības teritorija ir teritorija, kur iedzīvotāju un/vai saimnieciskās darbības koncentrācija ir pietiekama, lai komunālos notekūdeņus ekonomiski pamatoti savāktu un novadītu uz attīrīšanas iekārtu vai gala novadpunktu. Šādu teritoriju robežas nav piesaistītas administratīvajām robežām – tās nosaka notekūdeņu savākšanas sistēmas loģika. Savukārt MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 paredz, ka teritorijas ar īpašiem noteikumiem TIN1 ir jānosaka, teritorijās, kurās ierīkojamas centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas. Obligātu centralizētu ūdensapgādi un kanalizāciju jāparedz savrupmāju, mazstāvu un daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijās, publiskās un jauktas centra apbūves teritorijās.

Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteikta un grafiski attēlota TIN „**Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorija**” (TIN11). Tas nozīmē, ka gadījumos, ja nekustamais īpašums atrodas šajā teritorijā un tiek plānota jaunu būvju būvniecība vai esošo būvju pārbūve, pieslēgšanās centralizētajai kanalizācijai ir obligāta.

Tās noteiktas Madonas, Cēsaines, Lubānas un Varakļānu pilsētās, kā arī ciemos, ņemot vērā normatīvajos aktos noteikto attiecībā uz konkrēto funkcionālo zonējumu. Galvenokārt tas balstīts uz aktuālo informāciju par esošajiem centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas inženiertīkliem. Šim nolūkam tika izmantotas pašvaldības esošās centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas shēmas, kā arī topogrāfiskā informācija M 1:500. Papildus, atbilstoši teritorijas plānošanas detalizācijas pakāpei tika izvērtēti vides kvalitātes aspekti jeb iespējamie vides riski, piemēram, ietekme no piesārņotajām un potenciāli piesārņotajām vietām, decentralizēto sistēmu ietekme uz pazemes ūdens ņemšanas vietām, kā arī to bakterioloģiskajām un ķīmiskajām aizsargjoslām, kā arī ietekme uz virszemes ūdeņu kvalitāti un jūtību no piesārņojuma u. tml.



5. attēls. Teritorija Ērgļu ciemā, kurā jāierīko centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas

5. attēlā parādīts piemērs augstākā detalizācijā, kur daļa Ērgļu ciema teritorijas ir noteikta kā TIN11, bet 6. attēlā – kopējā situācija.

► **TIN11 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Inženierapgādes risinājumā jāparedz jauno ēku pievienošana pie pašvaldības centralizētajām sistēmām. Izņēmumi pieļaujami tikai gadījumos, ja līdz attiecīgajai zemes vienībai nav ierīkoti ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmu tīkla pievadi.
- Ja tiek pārbūvēta esoša ēka un pārbūves ietvaros tiek mainīta ēkas ārējā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma, ēka jāpievieno centralizētajām sistēmām.

Apbūves teritorijās, kurās nav plānots attīstīts ūdenssaimniecības pakalpojumus, kā arī līdz pieslēguma nodrošināšanai pieslēgums pašvaldības centralizētajai kanalizācijas sistēmai jānodrošina decentralizētās kanalizācijas sistēmas darbība. Izmantojot decentralizēto kanalizācijas sistēmas risinājumu, atļauts ierīkot tikai hermētiskus izsmeļamos krājrezervuārus vai bioloģiskās attīrīšanas iekārtas.

Objekta pievienošanas kārtību centralizētajai ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmai regulē Madonas novada pašvaldības saistošie noteikumi par sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu sniegšanas un lietošanas kārtību Madonas novadā (uz teritorijas plānojuma 2. redakcijas izstrādes brīdi spēkā ir 27.11.2025. saistošie noteikumi Nr. 23).

Noteikumus par decentralizētajām kanalizācijas sistēmām, kas nav pieslēgtas centralizētajiem kanalizācijas tīkliem, nosaka Madonas novada pašvaldības saistošie noteikumi par decentralizēto kanalizācijas pakalpojumu sniegšanas un uzskaites kārtību Madonas novada pašvaldībā (uz teritorijas plānojuma 2. redakcijas izstrādes brīdi spēkā ir 30.10.2025. saistošie noteikumi Nr. 10).



### 3.2.2. Derīgo izrakteņu ieguves teritorijas

Derīgo izrakteņu ieguve var radīt būtisku ietekmi uz apkārtējo vidi, īpaši lauksaimniecības un mežu teritorijās. Šāda darbība neveicina mežu ilgtspējīgu attīstību. Papildus tam derīgo izrakteņu transportēšana var pasliktināt apkārtējo teritoriju iedzīvotāju dzīves apstākļus, radot būtiskas antropogēnās slodzes, ietekmējot teritorijas hidroģeoloģiskos apstākļus, mežu kvalitāti un to augšanas apstākļus.

Teritorijas plānojuma izstrādes procesā (2024. gada aprīlī organizēto tematisko sanāksmju laikā) tika saņemts viedoklis<sup>12</sup> un priekšlikums iesnieguma formā par ierobežojumu noteikšanu plānošanas dokumentā. Tas norāda, ka novadā pastāv problēmteritorijas, kur jau esošā saimnieciskā darbība būtiski pasliktina tuvumā esošo dzīvojamo māju iedzīvotāju dzīves kvalitāti.

Vienlaikus derīgo izrakteņu ieguve ir nozīmīgs dabas resursu izmantošanas veids, kas nepieciešams dažādu saimniecisko darbību veikšanai un sekmē Madonas novada attīstību. Tas nozīmē, ka ieguves atļaušanai vai aizliegumam jābūt pamatotam, līdzsvarojot vides aizsardzības un saimnieciskās intereses.

Zemes dzīļu aizsardzību un izmantošanu regulē attiecīgie normatīvie akti, kas nosaka zemes dzīļu izmantošanas un aizsardzības prasības. Ietekme uz apkārtējo vidi ir identificējama, un atbilstošās procedūras veicamas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem dokumentiem.

Madonas novada teritorijas plānojumā netiek izvirzītas prasības attiecībā uz tādiem derīgo izrakteņu ieguves ierobežojumiem kā atradnes ieguves platība vai ieguves veidi, taču Madonas novada TIAN ir paredzēti vairāki pasākumi iespējamās negatīvās ietekmes mazināšanai uz apdzīvotajām vietām un iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Proti, jaunas derīgo izrakteņu ieguves vietas nav atļautas pilsētu un ciemu teritorijās (izņemot sapropeļa ieguvi ezeros), kā arī teritorijas plānojumā noteiktajā teritorijā ar īpašiem noteikumiem „Cesvaines pils ainavas aizsardzības teritorija” (TIN52). Madonas novada TIAN ir izvirzītas arī prasības attālumiem starp plānoto derīgo izrakteņu ieguves vietu un teritoriju/objektu, kas var tikt pakļauti negatīvai ietekmei.

TIN „**Derīgo izrakteņu ieguves teritorija**” (TIN12) ir grafiski attēlota tām atradnēm, kurām ir izsniegta derīgo izrakteņu ieguves pase, licence vai atļauja<sup>13</sup>. Kopskaitā tādas ir 37 teritorijas (skatīt 7. attēlu).

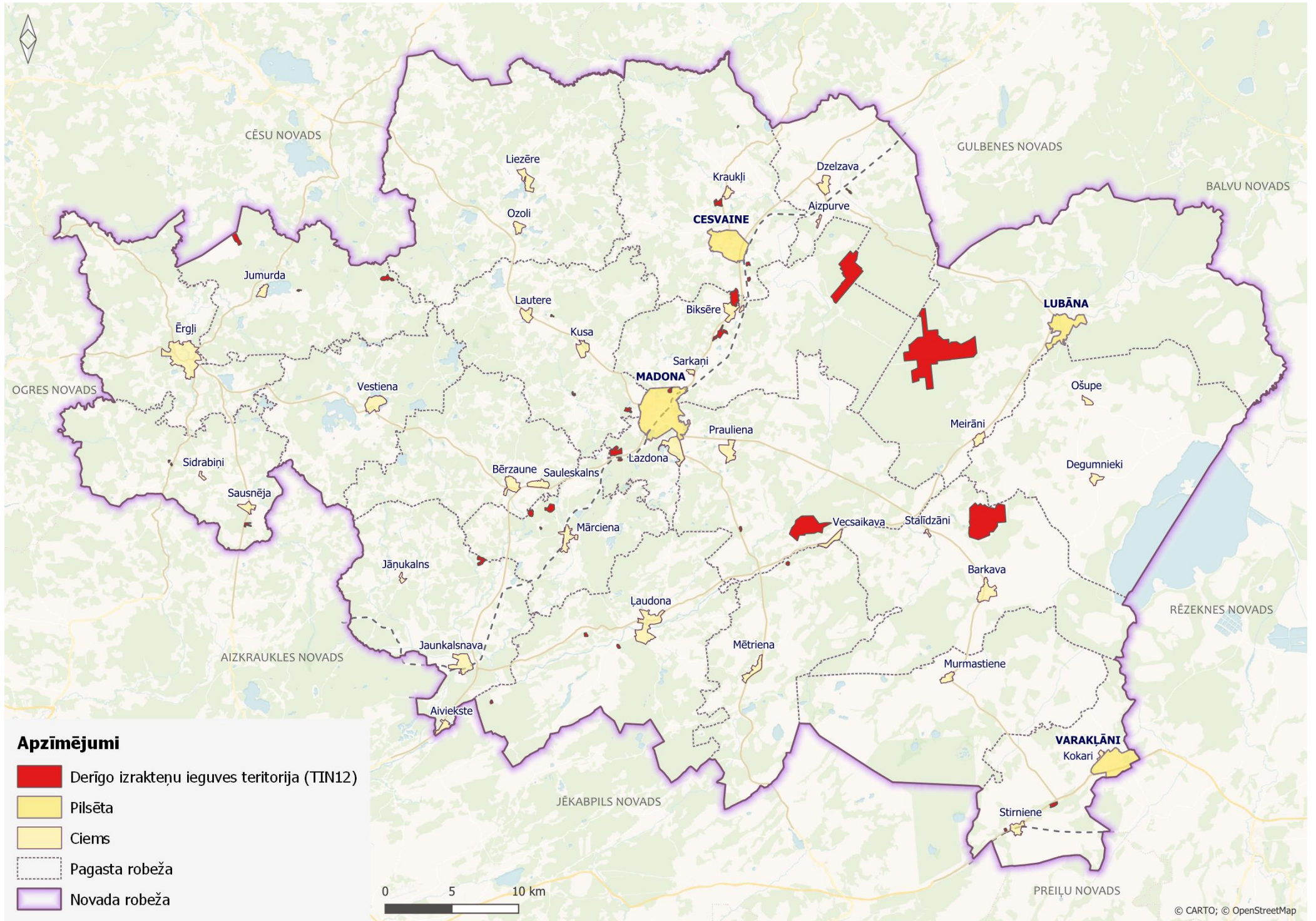
Pārējās atradnēs, kā arī gadījumos, kad derīgo izrakteņu ieguve plānota citās teritorijās, tā jāveic saskaņā ar likumu „Par zemes dzīlēm” (1996), MK 21.08.2012. noteikumiem Nr. 570 „Derīgo izrakteņu ieguves kārtība” (vai citu attiecīgajā laikā spēkā esošu normatīvo regulējumu) u. c. tiesību aktiem. Derīgo izrakteņu ieguves vietu ierīkošana ir pieļaujama funkcionālajās zonās „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R), „Mežu teritorija” (M), „Lauksaimniecības teritorija” (L) un „Ūdeņu teritorija” (Ū; sapropeļa ieguve), ievērojot Madonas TIAN noteiktās prasības un citu tiesību aktu nosacījumus.

#### ► TIN12 jāievēro šādi nosacījumi:

- Atļauta derīgo izrakteņu ieguve atbilstoši derīgo izrakteņu ieguves projektam, tomēr vietās, kur ieguvi vēl tikai plānots veikt, jāievēro Madonas novada TIAN izvirzītās prasības attiecībā uz transporta infrastruktūru. T. i., plānojot jaunu derīgo izrakteņu ieguves vietu, jāizstrādā transporta shēma.

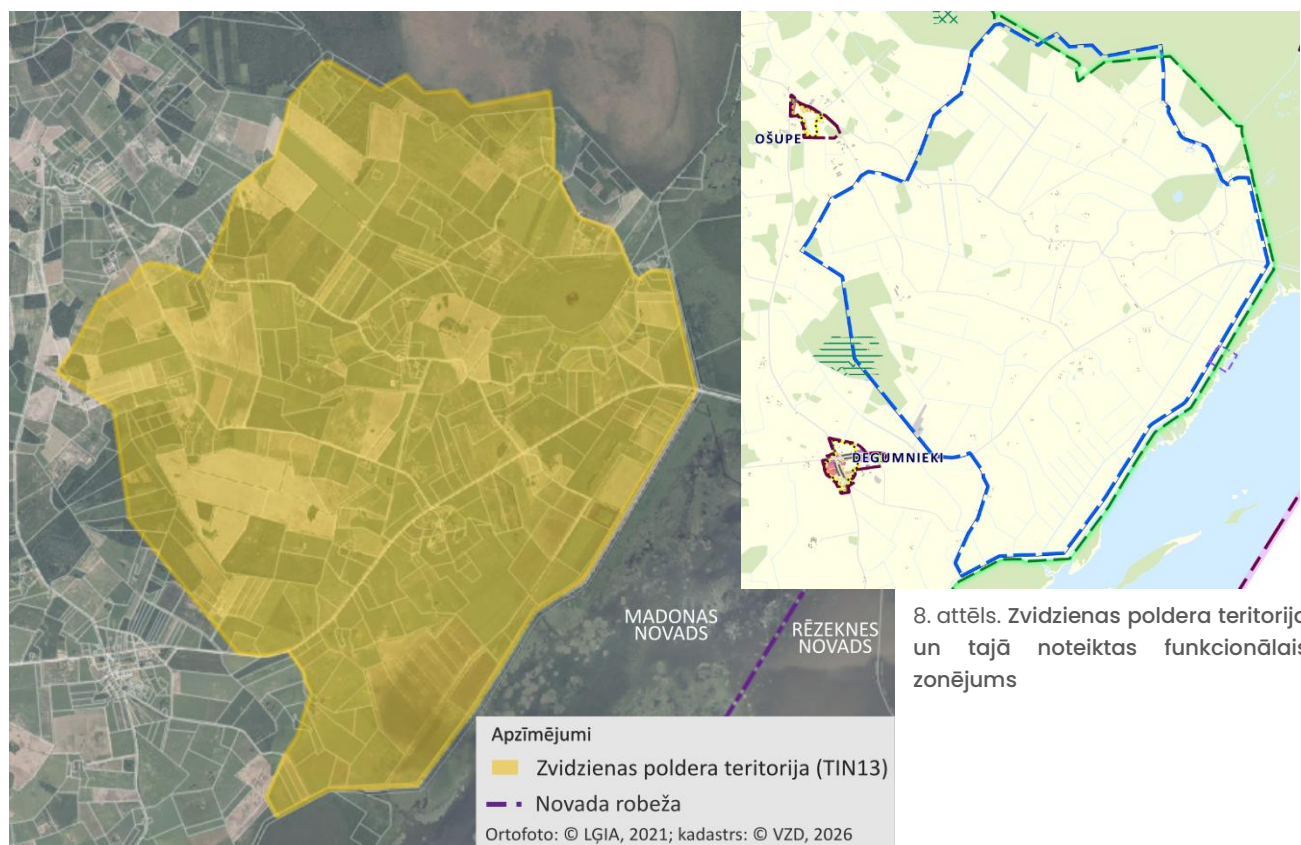
<sup>12</sup> Konkrētā situācija tika attiecināta uz darbību Lazdonas pagastā, netālu no Madonas pilsētas

<sup>13</sup> Saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” – Valsts ģeoloģijas fonda Zemes dzīļu informācijas sistēmas datiem (situācija uz 09.02.2026.)



### 3.2.3. Zvidzijas poldera teritorija

Kā TIN ir noteikta un grafiski attēlota „Zvidzijas poldera teritorija” (TIN13). Šī teritorija dabā galvenokārt ir lauksaimniecības zeme un atsevišķos nelielos nogabalos – mežs (skatīt 8. attēlu). Tās teritorijā atrodas vairākas viensētas. VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” 2019. gadā īstenoja poldera sūkņu stacijas pārbūves projektu, lai pasargātu šo Madonas novada teritorijas daļu (t. sk. uz projekta īstenošanas brīdi tā teritorijā dzīvojošus 16 Ošupes pagasta iedzīvotājus) no applūšanas, kas potenciāli varētu rasties sūkņu stacijas avārijas rezultātā (inženierbūve tika nodota ekspluatācijā 1986. gadā).



MK 28.05.2013. noteikumu Nr. 291 „Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām” 9. punkts nosaka, ka vietējās pašvaldības, kuru teritorijā atrodas šo noteikumu pielikumā minētie polderi, ir tiesīgas mainīt polderu izmantošanu uz tādu, kas primāri saistīta ar apbūvi, ja vietējā pašvaldība no valsts ir pārņēmusi poldera hidrotehnisko būvju uzturēšanu un apsaimniekošanu.

Madonas novada pašvaldība nav pārņēmusi no valsts Zvidzijas poldera hidrotehnisko būvju uzturēšanu un apsaimniekošanu. Ņemot vērā poldera atrašanās vietu, pašreizējo izmantošanu, vides un citus dabas apsvērumus, pašvaldībai nav pamatojuma plānot apbūves teritorijas poldera teritorijā. Vienlaikus iepriekš minētā tiesību akta 7. punkts pieļauj veikt zemes vienību sadalīšanu, kas nepieciešama viensētas un saimniecības ēku uzturēšanai.

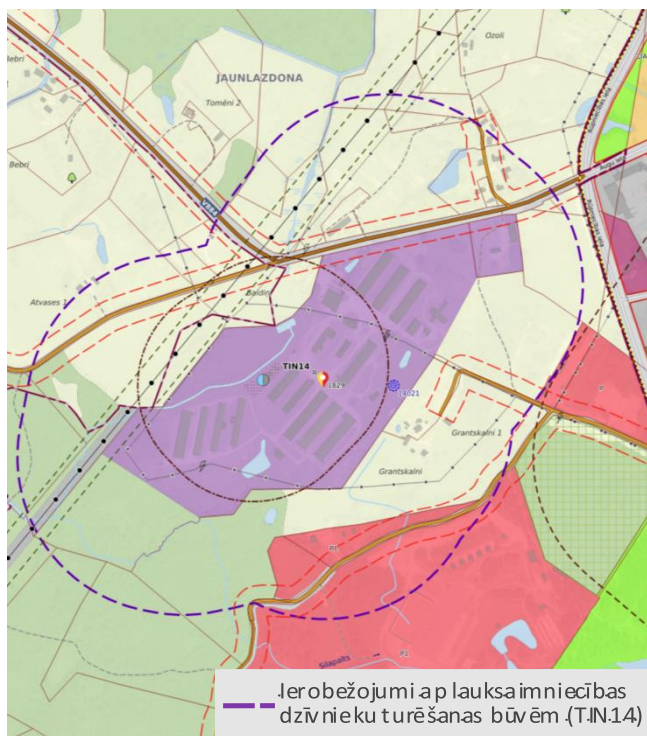
### 3.2.4. Ierobežojumu teritorijas ap lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvēm

MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 140. un 141. punktā ir noteikti minimālie attālumi<sup>14</sup>, kas jāievēro no tuvākās esošās dzīvojamās ēkas vai publiskās būves līdz lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvei. Minētais attiecas gadījumos, ja tiek plānotas jaunas būves. Turklāt šie attālumi jāievēro arī situācijās, kad šo būvju tuvumā tiek plānota jauna dzīvojamā vai publiskā apbūve.

TIN „Ierobežojumu teritorija ap lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvēm” (TIN14) ir noteikta vienam objektam. Tas atrodas Lazdonas pagastā, pie Madonas pilsētas dienvidrietumu robežas. Šajā rūpnieciskajā teritorijā atrodas AS „Balticovo” filiāle, kur tiek audzētas dējējvistas. Ņemot vērā objektā turēto dzīvnieku vienību skaitu, ierobežojums ir noteikts un grafiski attēlots 300 m attālumā no būvēm.

Uzņēmuma teritorijai noteikta funkcionālā zona „Rūpnieciskās apbūves teritorija”, savukārt ierobežojuma teritorijā ietilpst lauksaimniecības teritorijas un mežu teritorijas, kā arī neliela daļa sporta kompleksa „Smeceris sils” teritorijas, kurai noteikta funkcionālā apakšzona „Publiskās apbūves teritorija” ar indeksu P1 (skatīt 9. attēlu).

► **TIN14 jāievēro** normatīvajos aktos noteiktie attālumi no dzīvojamās vai publiskās būves līdz lauksaimniecības dzīvnieku turēšanas būvei.



9. attēls. Teritorija, kurā jāievēro ierobežojumi

<sup>14</sup> Ar atrunām, kas noteiktas 142. punktā

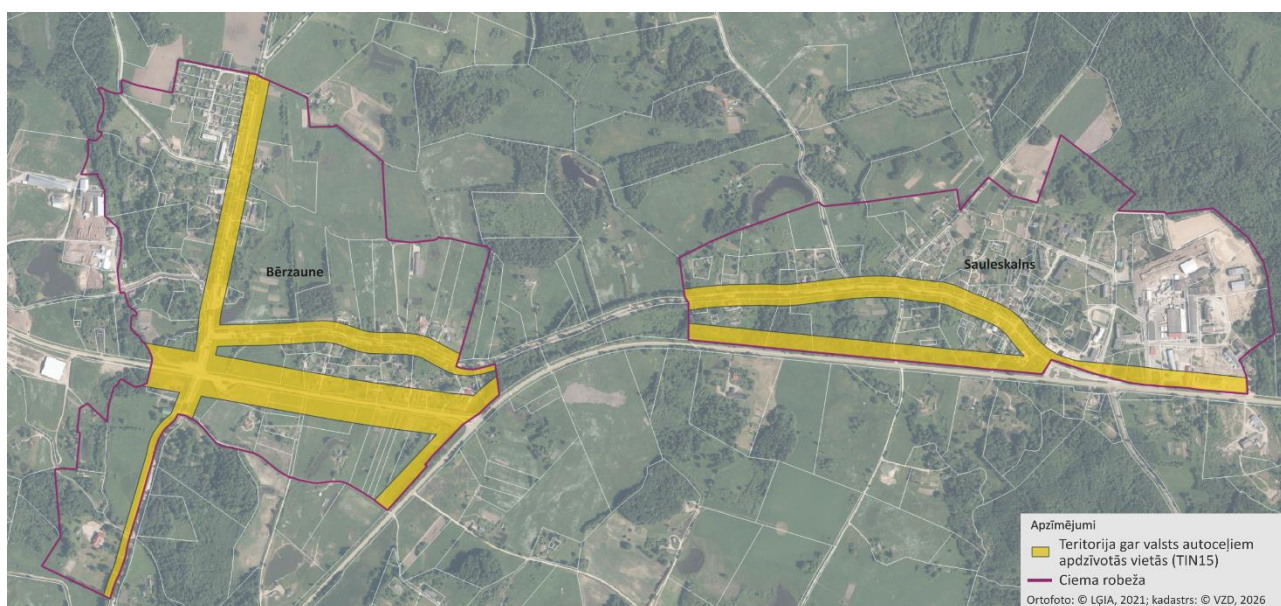
### 3.2.5. Teritorijas gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās

VSIA „Latvijas Valsts ceļi” savos nosacījumos izvirzīja prasību teritorijas plānojumā noteikt teritoriju apdzīvotās vietās gar valsts autoceļiem aizsargjoslu platumā (atbilstoši aizsargjoslu platumam lauku apvidos), kurās jebkura veida būvniecība ir saskaņojama ar atbildīgo institūciju. Izvirzītā prasība kopumā nav tieši attiecināma uz teritorijas plānojumu, jo ar būvniecības procesu, tostarp saskaņošanu, saistītie jautājumi ir reglamentēti citos normatīvajos aktos. Arī Latvijas Republikas Ekonomikas ministrija, sniedzot viedokli par Madonas novada teritorijas plānojuma 1. redakciju, norādīja, ka „Aizsargjoslu likums” jau nosaka, ka darbības, t. sk., ka ēkas būvniecība ir saskaņojama ar objekta (kam noteikta aizsargjosla) īpašnieku.

Institūcija kā pamatojumu šādam nosacījumam norādīja,<sup>15</sup> ka daudzviet valsts autoceļiem apdzīvotās vietās aizsargjoslas ir likvidētas, tās pārveidojot par sarkanajām līnijām, kuras sakrīt ar valsts autoceļu zemes nodalījuma joslas robežām. Tā kā attiecīgie valsts autoceļu posmi nav pārņemti pašvaldību īpašumā, atbildība par to pārbūvi, satiksmes drošības uzlabošanu un, piemēram, trokšņa samazināšanas pasākumu, īstenošanu saglabājas VSIA „Latvijas Valsts ceļi”, nevis pašvaldībām.

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteikta un grafiski attēlota TIN „**Teritorija gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās**” (TIN15).

10. attēlā ir parādīts piemērs, kur Bērzaunes un Sauleskalna ciema teritorijas daļas ir noteiktas kā TIN15. Šos ciemus šķērso valsts reģionālas un vietējas nozīmes autoceļi, kas nav pārņemti Madonas novada pašvaldības pārvaldībā. Kā redzams attēlā, šajās teritorijās ir gan esoša apbūve, gan uz šo brīdi vēl neapbūvētas zemes vienības.



10. attēls. Teritorija Bērzaunes un Sauleskalna ciemā gar valsts autoceļu, kur būvniecība jāaskaņo ar VSIA „Latvijas Valsts ceļi”

#### ► TIN15 jāievēro šādi nosacījumi:

- Jaunas dzīvojamās vai publiskās ēkas būvniecībai, kā arī esošas ēkas pārbūvei vai atjaunošanai, ja tās rezultātā palielinās ēkas būvaprjoms vai mainās lietošanas veids, jāsaņem tehniskos noteikumus no valsts autoceļa īpašnieka (tiesiskā valdītāja) jeb VSIA „Latvijas Valsts ceļi”.

<sup>15</sup> VSIA „Latvijas Valsts ceļi” 24.10.2023. vēstule Nr. 2.1./18543 (skatīt sadaļā „Pārskats par teritorijas plānojuma izstrādi”)

- ▶ Būvējot jaunu dzīvojamo vai publisko ēku, būvprojektā jāparedz risinājumus, kas nodrošina normatīvajos aktos noteikto trokšņa un cita veida piesārņojuma robežlielumu nepārsniegšanu.

### 3.2.6. Publiskas pieejas teritorija pie publiskajiem ūdeņiem

Aiviekste (ar sazarojuma kanāliem, visā garumā), Ogre (no Valolas upes ietekas) un Pededze (no Alūksnes upes ietekas līdz ietekai Aiviekstē), kā arī 18 ezeri<sup>16</sup>, atbilstoši Civillikumam, ir publiskie ūdeņi. Upes un ezeri, kā arī to krasti tiek izmantoti atpūtai un tūrismam. Atsevišķas vietas ir labiekārtotas un iedzīvotājiem pieejamas, tomēr to izmantošanas un attīstīšanas iespējas sabiedrības interesēs bieži ir sarežģītas īpašumtiesību dēļ, jo piegulošie nekustamie īpašumi lielākoties pieder privātpersonām.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 nosaka, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā, atbilstoši mēroga noteiktībai, jāparedz piekļuves iespējas publiskajiem ūdeņiem. Turklāt, saskaņā ar likuma „Zemes pārvaldības likums” 6. panta pirmo daļu, teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā jānosaka gājēju ceļš kā nekustamā īpašuma tiesību aprobežojums par labu sabiedrības iespējai piekļūt publiskajiem ūdeņiem, kā arī jāorganizē gājēju ceļa ierīkošana.

Madonas novada teritorijas plānojumā ir paredzētas trīspadsmit publiskas piekļuves vietas desmit ezeriem: Jumurdas ezeram, Kālezeram, Liezērim, Lielajam Līdērim (divas piekļuves vietas), Kaijeniekam, Rāceņu ezeram, Apaļajam dīķim, Kalsnavas ezeram, Odzianas ezeram, Salu ezeram un Lubāna ezeram (divas piekļuves vietas). Šīs vietas noteiktas un grafiski attēlotas kā TIN **„Publiskas pieejas teritorija pie publiskajiem ūdeņiem” (TIN16)**.

Publiskie ūdeņi un publiskās piekļuves vietas pie ūdeņiem ir parādītas 11. attēlā.

#### ▶ **TIN16 jāievēro šādi nosacījumi:**

- ▶ Atļauta peldvietu, atpūtas vietu un laivu piestātņu ierīkošana, ja tas nav pretrunā ar citiem normatīvajiem aktiem.
- ▶ Piekļūšana jāorganizē no valsts vai pašvaldības autoceļa līdz tauvas joslai.

---

<sup>16</sup> Apaļais dīķis, Dreimaņa ezera (Svētes ezers), Gulbēris, Ilziņš, Jumurdas ezers, Kaijenieks, Kalsnavas ezers, Kālezers, Kurtavas ezers, Lielais Līdēris, Lubāns, Mazais Virānes ezers, Odzianas ezers, Rāceņu ezers (Plaksnis), Salu ezers (Baznīcas ezers), Talejs, Viešūrs



### 3.2.7. Teritorijas, kurai izstrādājams detālplānojums

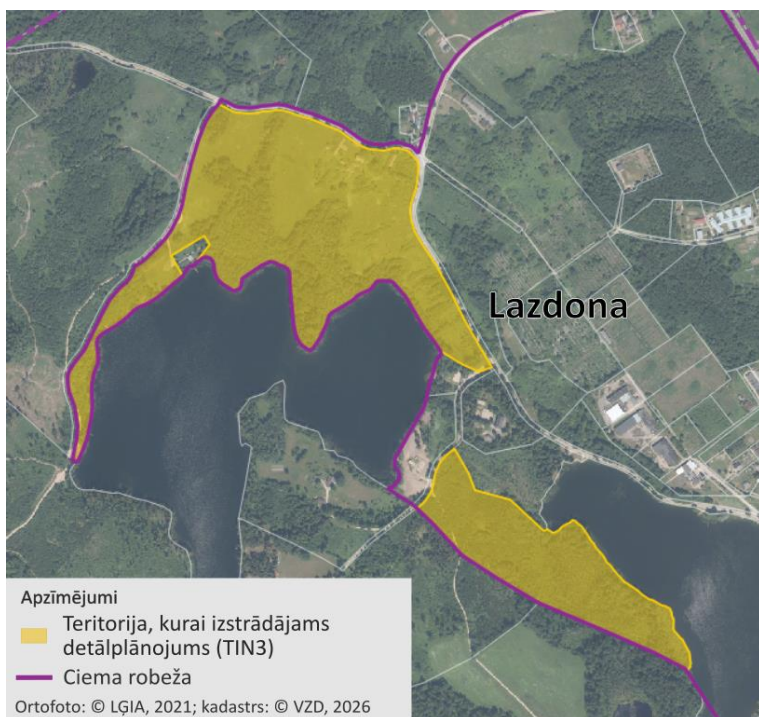
Madonas novada teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā ir attēlotas sešas teritorijas, kurās jāizstrādā detālplānojums. Tās ir noteiktas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem „**Teritorijas, kurām izstrādājams detālplānojums**” (TIN3).

No tām trīs atrodas Madonā, divas – Lazdonas ciemā (pie Rāceņu ezera un Lazdonas ezera), viena – Ērgļu ciemā. Šajās šobrīd neapbūvētajās teritorijās nav izveidota ne transporta, ne inženiertehniskā infrastruktūra, izņemot teritoriju Madonā, kur ir esoša apbūve.

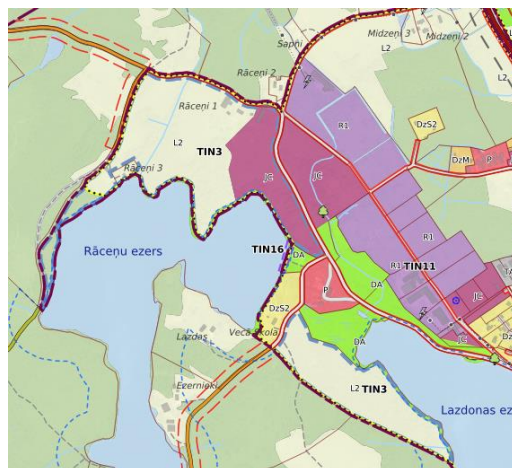
#### ► TIN3 jāievēro šādi nosacījumi:

- ▶ Detālplānojuma teritorijas robežas nosaka un precizē, pieņemot lēmumu par detālplānojuma izstrādes uzsākšanu.
- ▶ Detālplānojuma izstrādes procesā jāveic bioloģisko un ainavisko vērtību izpēti. Šādu izpēti var neveikt, izvērtējot konkrēto situāciju. Piemēram, detālplānojumu izstrāde varētu neizvirzīt teritorijām Madonas pilsētā, kurās ir esoša apbūve.

Abas detālplānojumu izstrādes teritorijas Lazdonas ciemā atrodas ezeru krasta piegulošajā teritorijā (skatīt 12. un 13. attēlu). Šīm teritorijām noteikta funkcionālā apakšzona „Lauksaimniecības teritorija” ar indeksu L2, kas paredzēta retinātās lauku apbūves teritorijām ciemos. Nekustamajam īpašumam Rāceņu ezera rietumu pusē ir noteikta funkcionālā zona „Mežu teritorija” (M).

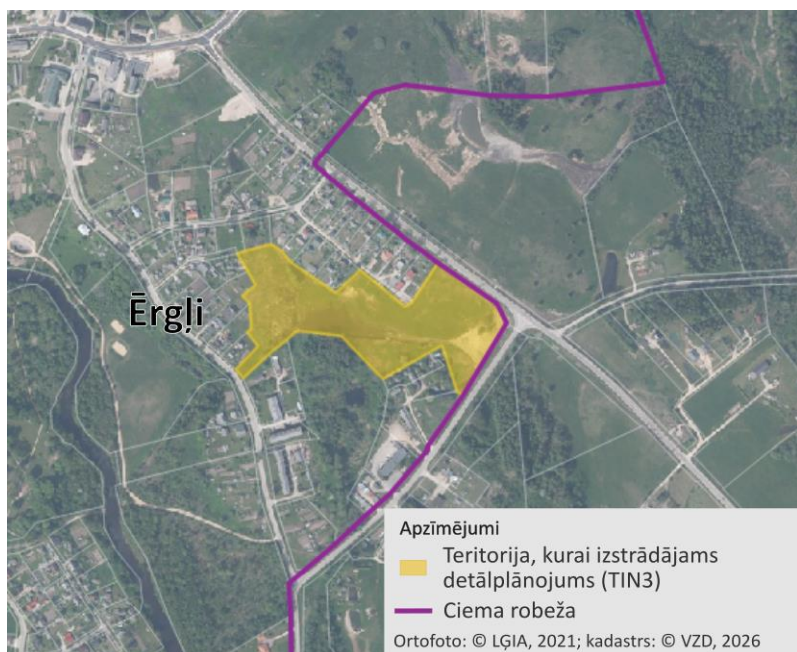


12. attēls. Teritorijas Lazdonas ciemā, kurām izstrādājams detālplānojums



13. attēls. Teritorijās noteiktais funkcionālais zonējums

Teritorija Ērgļu ciema dienvidaustrumu daļā starp Vestienas ielu, Gaismas ielu un Zaļo ielu (skatīt 14. un 15. attēlu) kā detālplānojuma izstrādes teritorija bija attēlota arī līdzšinējā teritorijas plānojumā, taču jaunajā teritorijas plānojumā tajā vairs nav iekļautas lauksaimniecības zemes, kas atrodas dienvidu daļā – starp esošo mazstāvu dzīvojamo un rūpnieciskās un tehniskās apbūves teritorijām. Daļai teritorijas noteikta funkcionālā zona „Savrupmāju apbūves teritorija” (ar indeksu DzS2), savukārt daļai – „Dabas un apstādījumu teritorija” (ar indeksu DA), jo šī teritorijas daļa atrodas valsts aizsardzībā esoša kultūras pieminekļa aizsargjoslā (aizsardzības zonā).

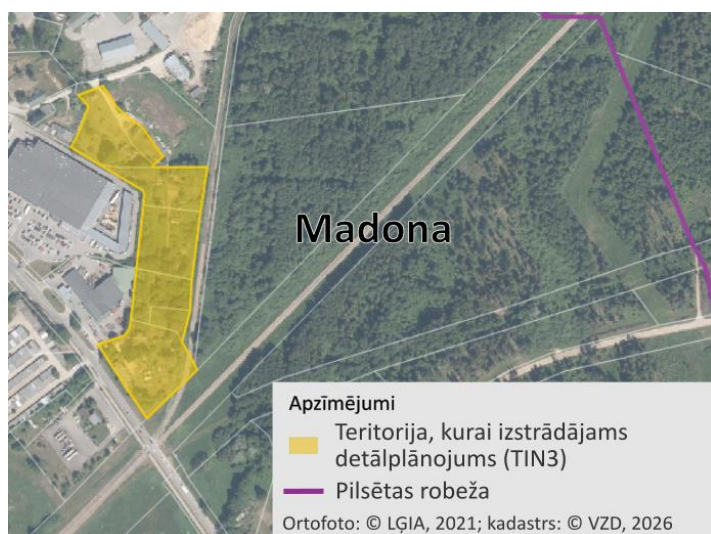


14. attēls. Teritorija Ērgļu ciemā, kurai izstrādājams detālplānojums



15. attēls. Teritorijā noteiktais funkcionālais zonējums

Teritorijas, kurām jāizstrādā detālplānojums. Pirmā atrodas arī Madonas pilsētas austrumu daļā pie dzelzceļa (skatīt 16. un 17. attēlu). Nekustamajos īpašumos atrodas esoša apbūve. Detālplānojuma izstrāde ir nepieciešama, lai risinātu piekļūšanas nodrošināšanu zemes vienībām. Daļai teritorijas ir noteikta funkcionālā zona „Jauktas centra apbūves teritorija” (pamatzona), bet daļai – tās apakšzona ar indeksu JC1, kurā dzīvojamā apbūve ir aizliegta, bet ir atļauta vieglā ražošana.

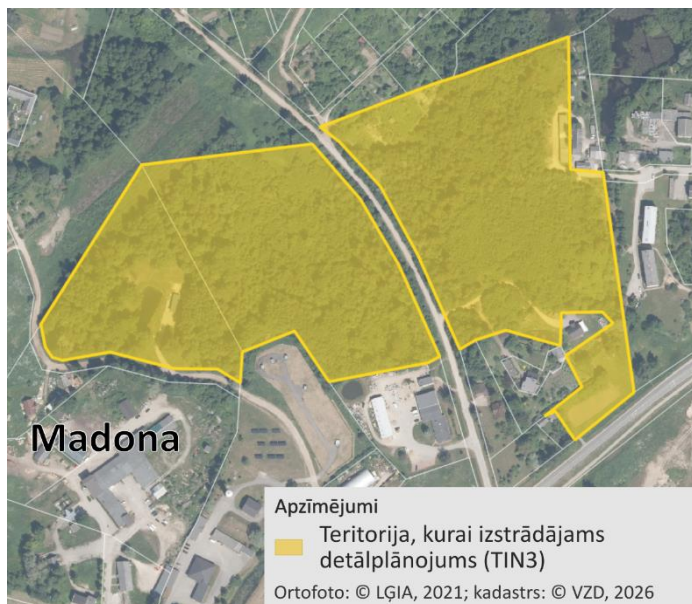


16. attēls. Teritorija Madonā, kurai izstrādājams detālplānojums

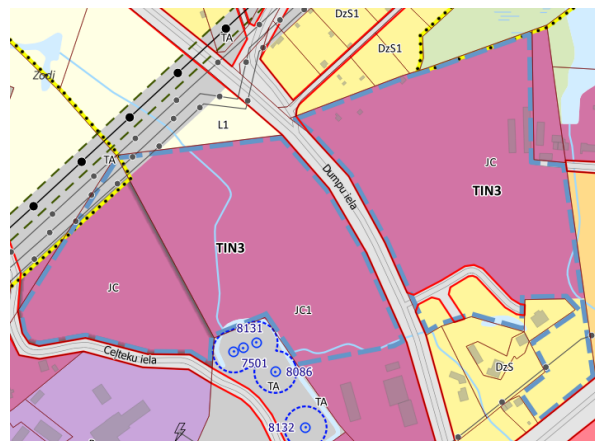


17. attēls. Teritorijā noteiktais funkcionālais zonējums

Vēl divas obligātās detālplānojumu teritorijas atrodas Madonas ziemeļrietumu pusē (skatīt 18. un 19. attēlu), kurās perspektīvā ir iespējams plānot jaunu apbūvi. Detālplānojuma izstrāde nepieciešama ņemot vērā nekustamo īpašumu platību, kā arī nepieciešamību izstrādāt detalizētus risinājumus attiecībā uz iespējamo jauno zemes vienību sadalīšanu, transporta infrastruktūras plānošanu un inženiertehniskās apgādes nodrošinājumu.



18. attēls. Teritorijas Madonā, kurai izstrādājams detālplānojums



19. attēls. Teritorijās noteiktais funkcionālais zonējums

### 3.2.8. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas




Papildus valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem (skatīt 3.14. apakšnodaļu), kuru saglabāšanu un uzturēšanu uzrauga Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, un ievērojot Madonas novada IAS vadlīnijas, Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteiktas **Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās un dabas teritorijas (TIN4)**. Šīm teritorijām Madonas novada TIAN ir definētas aizsardzības un izmantošanas prasības, kas veicina šo teritoriju saistītas vides un apbūves saglabāšanu un atjaunošanu.

3. tabulā ir norādītas kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti, kas noteikti kā novada nozīmes īpašas kultūrvēsturiskas liecības, izvērtējot līdzšinējos teritorijas plānojumus<sup>17</sup>. Vairākas teritorijas vairs nav iekļauti šajā sarakstā. Galvenokārt tas attiecas uz pašvaldības dabas parkiem, kas agrāk tika apstiprināti kā pašvaldības nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas. Paskaidrojums par šīm izmaiņām sniegts 3.13. apakšnodaļā.

Dažas teritorijas/ objekti sarakstā iekļauti, balstoties uz Madonas novada pašvaldības speciālistu viedokli. Piemēram, tajā ir iekļautas novadā esošās baznīcas vai draudžu ēkas, kā arī bijušo Meirānu un Lubānas dzelzceļa staciju ēkas.






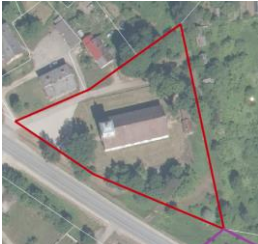
3. attēla numerācija sakrīt ar 23. attēlā norādīto numerāciju.







3. tabula. Vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti (TIN4)








Nr. p.k.	Atrašanās vieta	Nosaukums	Kadastra apzīmējums <sup>18</sup> / TIN robeža (sarkanās krāsas līnija)
1.	Sarkanu pagasts, Biksēre, „Biksēre”	Biksēres muiža un parks	7090 004 0233 
2.	Aronas pagasts, Lautere, „Lautere”	Lauteres muižas komplekss	7042 005 0241 
3.	Varakļānu pagasts, „Stirnienes muiža”	Stirnienes muiža	7094 007 0229 





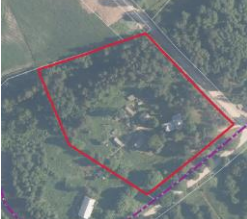

<sup>17</sup> Tie kā pašvaldības nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti bija noteikti iepriekšējā Madonas novada teritorijas plānojumā, pamatojoties uz Madonas pilsētas Tautas deputātu padomes izpildkomitejas 07.12.1990. lēmumu Nr. 78





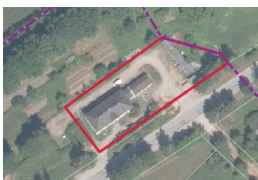



<sup>18</sup> Norāde uz zemes vienību, taču vairākos gadījumos attiecas tikai uz tajā esošo ēku, kokiem aleju gadījumā u. tml.

4.	Lazdonas pagasts, Lazdona, Centra iela 2	Veclazdonas muiža	7066 002 0224 
5.	Madona, Avotu iela 8	Valsts policijas ēka	7001 001 1015 
6.	Madona, Liepājas iela 13	Madonas Kristus Karaļa Romas katoļu baznīca	7001 001 0619 
7.	Madona, Valdemāra bulvāris 16 Valdemāra bulvāris 22 Valdemāra bulvāris 24 Valdemāra bulvāris 66	Valdemāra bulvāra apbūve	7001 001 0532 7001 001 0533 7001 001 0093 7001 001 1185 
8.	Madona, Rūpniecības iela 75	Lazdonas Svētās Trijādības pareizticīgo baznīca	7001 001 1065 
9.	Madona, Oskara Kalpaka iela 21	Lazdonas luterāņu baznīca	7001 001 1067 

10.	Liezēres pagasts, „Lubejas pils”	Lubejas muiža	7068 016 0011 
11.	Ērgļu pagasts, Ērgļi, Parka iela 4 Parka iela 6 Parka iela 10 Parka iela 3A Parka iela 3 Parka iela 1	Ērgļu pansionāts (dzimis un dzīvojis rakstnieks Rūdolfis Blaumanis) Ērgļu Svētā Krusta Romas katoļu baznīca Ērgļu vecais ugunsdzēsēju depo	7054 008 0504 7054 008 0434 7054 008 0407 7054 008 0631 7054 008 0808 7054 008 0809 7054 008 0403 
12.	Ērgļu pagasts, Ērgļi, Piebalgas iela 3	Ērgļu evaņģēliski luteriskā baznīca	7054 008 0446 
13.	Ērgļu pagasts, Ērgļi, Rīgas iela 5	Ērgļu Saieta nams	7054 008 0763 
14.	Ērgļu pagasts, Ērgļi, Rīgas iela 10	Ērgļu apvienības pārvaldes ēka	7054 008 0507 
15.	Ērgļu pagasts, Ērgļi, Stacijas iela 10	Bijušās Ērgļu stacijas ēkas	7054 008 0508 

16.	Jumurdas pagasts, Jumurda, „Jumurdas pils”	Jumurdas pils	7060 003 0103 
17.	Jumurdas pagasts, „Vecvaguļi”	Vējavas muiža	7060 006 0067 
18.	Sausnējas pagasts, Liepkalne, „Baznīca”	Liepkalnes Evangēliski Luteriskā baznīcas teritorija	7092 003 0100 
19.	Cesvaines pagasts, „Grašu Pils”	Grašu pils ar parku	7027 009 0059 
20.	Cesvaines pagasts, „Kārdzabas baznīca”	Kārdzabas pareizticīgo baznīca	7027 008 0172 
21.	Cesvaines pagasts, pie mājām „Bebri”	Mūra tilts pie Bebriem	7027 011 0036 
22.	Cesvaine, Madonas iela 3	Cesvaines Vissvētākās Jaunavas Marijas Bezvainīgās Sirds Romas katoļu baznīca	7007 004 0037 

23.	<p>Varakļāni, Rīgas iela 13 1. maija laukums 4</p>	<p>Varakļānu apvienības pārvaldes ēka Varakļānu Kultūras centrs skvēri</p>	<p>7017 001 0459 7017 001 0430 7017 001 0407 7017 001 0428 7017 001 0671 7017 001 0274</p> 
24.	<p>Cesvaine, Augusta Saulieša iela 1</p>	<p>Cesvaines dienesta viesnīcas ēka</p>	<p>7007 001 0029</p> 
25.	<p>Bērzaunes pagasts, Bērzaune, „Bērzaunes evaņģēliski luteriskā baznīca”</p>	<p>Bērzaunes evaņģēliski luteriskā baznīca</p>	<p>7046 008 0139</p> 
26.	<p>Dzelzavas pagasts, „Bučauskas pareizticīgo baznīca”</p>	<p>Bučauskas Pareizticīgo baznīca</p>	<p>7050 004 0122</p> 
27.	<p>Kalsnavas pagasts, Jāņukalns, „Jāņukalna baznīca”</p>	<p>Kalsnavas (Jāņukalna) Svētā Apustuļa Jāņa Teologa pareizticīgo baznīca</p>	<p>7062 005 0039</p> 
28.	<p>Liezēres pagasts, Liezēre, „Liezēres baznīca”</p>	<p>Liezēres evaņģēliski luteriskā baznīca</p>	<p>7068 007 0205</p> 

29.	Lubāna, Brīvības iela 7	Lubānas Svētās Ģimenes Romans katoļu baznīca	7013 002 0115 
30.	Lubāna, Vidzemes iela 2	Bijušās Lubānas dzelzceļa stacijas ēka	7013 005 0081 
31.	Ļaudonas pagasts, Ļaudona, Brīvības iela 16	Ļaudonas Svētā Jāņa Kristītāja pareizticīgo baznīca	7070 007 0087 
32.	Mārcienas pagasts, Mārciena, „Pareizticīgo baznīca”	Mārcienas Svētā Alekseja pareizticīgo baznīca	7074 004 0158 
33.	Indrānu pagasts Meirāni, „Meirānu Stacija”	Bijušās Meirānu dzelzceļa stacijas ēka	7058 016 0165 
34.	Praulienas pagasts, „Dzintari”	Dziesmusvētku skola – Haralda Medņa dzimtas mājas „Dzintari”	7086 009 0045 
35.	Varakļānu pagasts, „Stirnienes stacija”	Stirnienes dzelzceļa stacijas ēka	7094 006 0257 
36.	Varakļāni, Lubānas iela 21	Varakļānu luterāņu baznīca	

► **TIN4 jāievēro šādi nosacījumi:**

- ▶ Jāsaglabā apbūves arhitektoniskais veidols, būvju mērogs, materiāli, telpiskais plānojums, reljefs un apzaļumojuma struktūra.
- ▶ Atļauta tāda saimnieciskā darbība un apbūves, kas neiznīcina kultūrvēsturisko objektu vai nepazemina tā vērtību.
- ▶ Parku teritorijas jāsakārto, atjaunojot vēsturiskās apbūves un parku kompleksu un respektējot telpisko plānojumu, apstādījumus, apbūves mērogu, reljefu, dabas pieminekļus un Eiropas Savienības aizsargājamus biotopus.

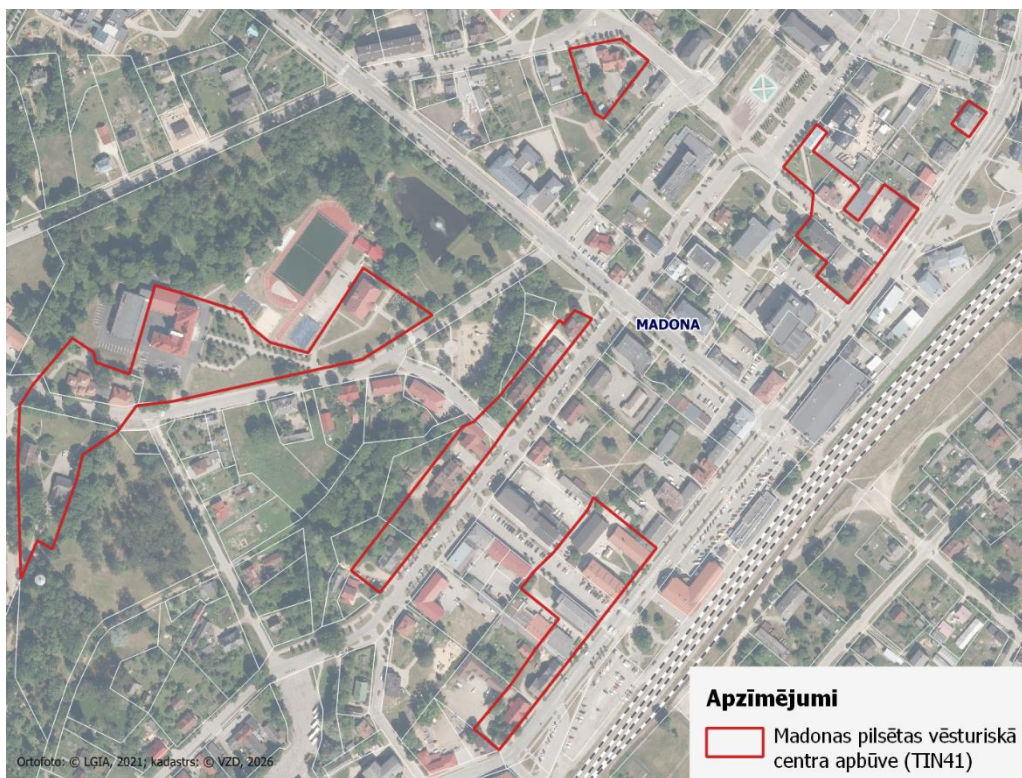
Madonas novada teritorijas plānojumā nav noteiktas vietējas nozīmes dabas teritorijas.

Aleja Bērzaunes pagastā un objekts „Laimas likteņa loki” Bērzaunes pagastā kā vietējas nozīmes aizsargājamas dabas piemineklis tika iekļauti spēkā esošajā Madonas novada teritorijas plānojumā, pamatojoties uz Bērzaunes pagasta 12.02.2009. lēmumu Nr. 3 „Par vietējās nozīmes aizsargājamo dabas pieminekļu sarakstu apstiprināšanu”. Madonas novadā ir vairākas koku alejas, un aleja Bērzaunes pagastā, salīdzinot ar citām, neizceļas ar īpašu ainavisku vērtību. Tā kā teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros nebija iespējas veikt visu novadā esošo aleju apzināšanu, jaunajā Madonas novada teritorijas plānojumā minētā aleja, līdzīgi kā citas, nav noteikta kā TIN. Savukārt otrā minētā objekta – „Laimas likteņa loku” – atrašanās vieta nav identificēta.

Atsevišķas zonas ir noteiktas Cesvaines, Madonas un Lubānas pilsētas vēsturiskajās centra zonās, kur piemēroti atšķirīgi teritorijas izmantošanas nosacījumi un apbūves parametri. Tie vērsti uz mērķi saglabāt šīs vēsturiskās vietas kā vienotus arhitektūras ansambļus.

Varakļānu pilsētas vēsturiskā apbūve ir salīdzinoši neliela mēroga, taču kultūrvēsturiski ļoti nozīmīga, jo atspoguļo Latgales mazpilsētām raksturīgo (koka dzīvojamās mājas) attīstību 18.–20. gadsimtā. Ņemot vērā, ka pilsēta ir veidojies kā muižas centrs, un pilsētas telpiskā struktūra cieši saistīta ar Varakļānu muižas ansambli. Pilsētas centrā atrodas valsts aizsargājamie kultūras pieminekļi – Varakļānu katoļu baznīca un Varakļānu muižas kapliņa – kapela, savukārt pilsētas austrumu daļā – Varakļānu muižas apbūve. Jaunā teritorijas plānojuma risinājums neparedz TIN noteikšanu pilsētā, jo iepriekš minētās kultūrvēsturiskās vērtības ir aizsargātas saskaņā ar normatīvajiem aktiem kultūras mantojuma aizsardzības jomā. Vairākas ēkas ir identificējamās kā vērtības, tomēr daļa no tām atrodas valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu aizsargjoslās (aizsardzības zonās), tādēļ Madonas novada teritorijas plānojumā noteiktais funkcionālais zonējums un Madonas novada TIAN kopumā nodrošina kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanu un aizsardzību.

Kā TIN ir noteikta „**Madonas pilsētas vēsturiskā centra apbūve**” (TIN41). Šajā teritorijā iekļauta centra apbūve Saules, Poruka, Blaumaņa ielās, Skolas ielā un Valdemāra bulvārī (skatīt 20. attēlu). Ēkas savulaik būvētas dažādiem mērķiem. Piemēram, viena no ēkām ir bijušais cietums, bet citas ietver Madonas Mākslas skolas ēku, Aprinča priekšnieka ēku, Miertiesneša ēku, Zirga pasta staciju, viesnīcu un citas sabiedriskas ēkas. Šajā teritorijā iekļauta arī Madonas mākslas skola un tās teritorija.



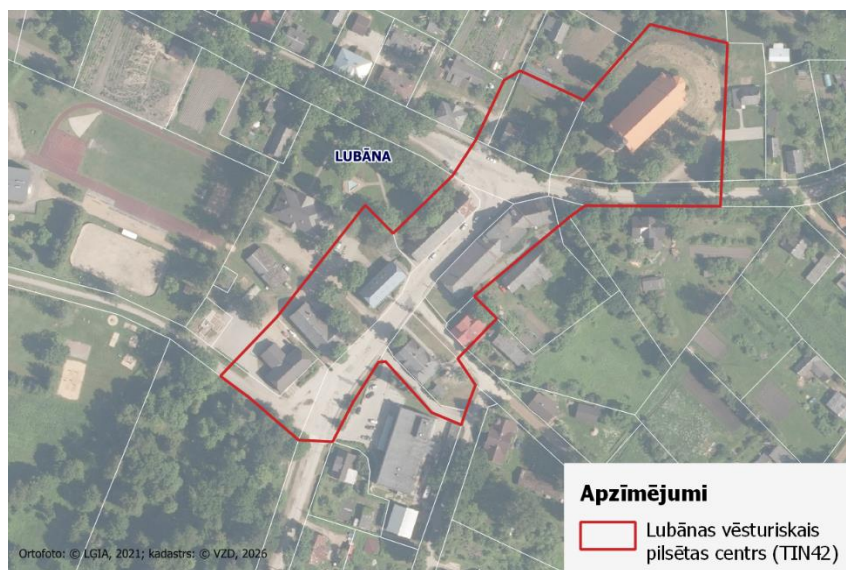
20. attēls. Madonas pilsētas vēsturiskā centra apbūve

► **TIN41 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Ēkas un inženierbūves atļauts atjaunot un pārbūvēt, mainot to sākotnējo funkciju, tomēr, veicot minētos darbus, jā saglabā galvenās to arhitektoniskās un kultūrvēsturiskās vērtības.
- Jāievēro papildu prasības attiecībā uz būvapjomu, fasāžu daļījumu u. c.
- Teritorijā atļauts veikt jaunu būvniecību, taču, tāpat kā esošo ēku pārbūves gadījumā, jaunās ēkas jāprojektē tā, lai tās iekļautos apkārtējā apbūves ainavā.

Kā TIN ir noteikts „**Lubānas pilsētas vēsturiskais centrs**” (TIN42). Šajā teritorijā atrodas pilsētas centra laukums un tam tuvumā esošā vēsturiskā apbūve – Baznīcas, Tiltas un Oskara Kalpaka ielu krustojumā (skatīt 21. attēlu).

Apbūvi veido aptiekas un bibliotēkas ēka, Lubānas Evaņģēliski luteriskā baznīca, vēsturiskā ēka Oskara Kalpaka ielas un Baznīcas stūrī, Lubānas multifunkcionālā centra/Lubānas tūrisma un kultūrvēsturiskā mantojuma centra/Lubānas kultūras nama ēka, koka ēkas Oskara Kalpaka ielā 3 un 6, kā arī Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta Lubānas posteņa ēka.



21. attēls. Lubānas pilsētas vēsturiskais centrs

► **TIN42 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Līdzvērtīgi TIN41, tomēr šai teritorijai ir noteiktas papildu prasības attiecībā uz jumtiem. Proti, aizliegts mainīt vēsturisko jumtu slīpumu, kā arī to segumam jāizmanto ēkas arhitektūrai atbilstoši materiāli.

Saskaņā ar Madonas novada IAS, Cesvaines pilsētā kā viena no nozīmīgākajām teritorijām ir noteikts vēsturiskais centrs. Teritorijas plānojuma risinājumi saglabā līdzšinējā teritorijas plānojuma nostādnes. Līdz ar to teritorija ir noteikta kā TIN „**Cesvaines pilsētas vēsturiskā centra apbūve**” (TIN43). 22. attēlā

attēlotajās robežās, kādas tās tika noteikts spēkā esošajā Cesvaines novada teritorijas plānojumā, taču, izslēdzot teritoriju otrpus Rīgas ielai, t. i., valsts aizsargājamā kultūras pieminekļa aizsardzības zonas teritoriju. Tas darīts, jo šīs teritorijas aizsardzību regulē augstāka līmeņa normatīvie akti. Teritorijā atrodas pilsētas centra vēsturiskā apbūve, kas saistīta ar Cesvaines muižas pils un pilsētas vēsturisko attīstību, t. sk.

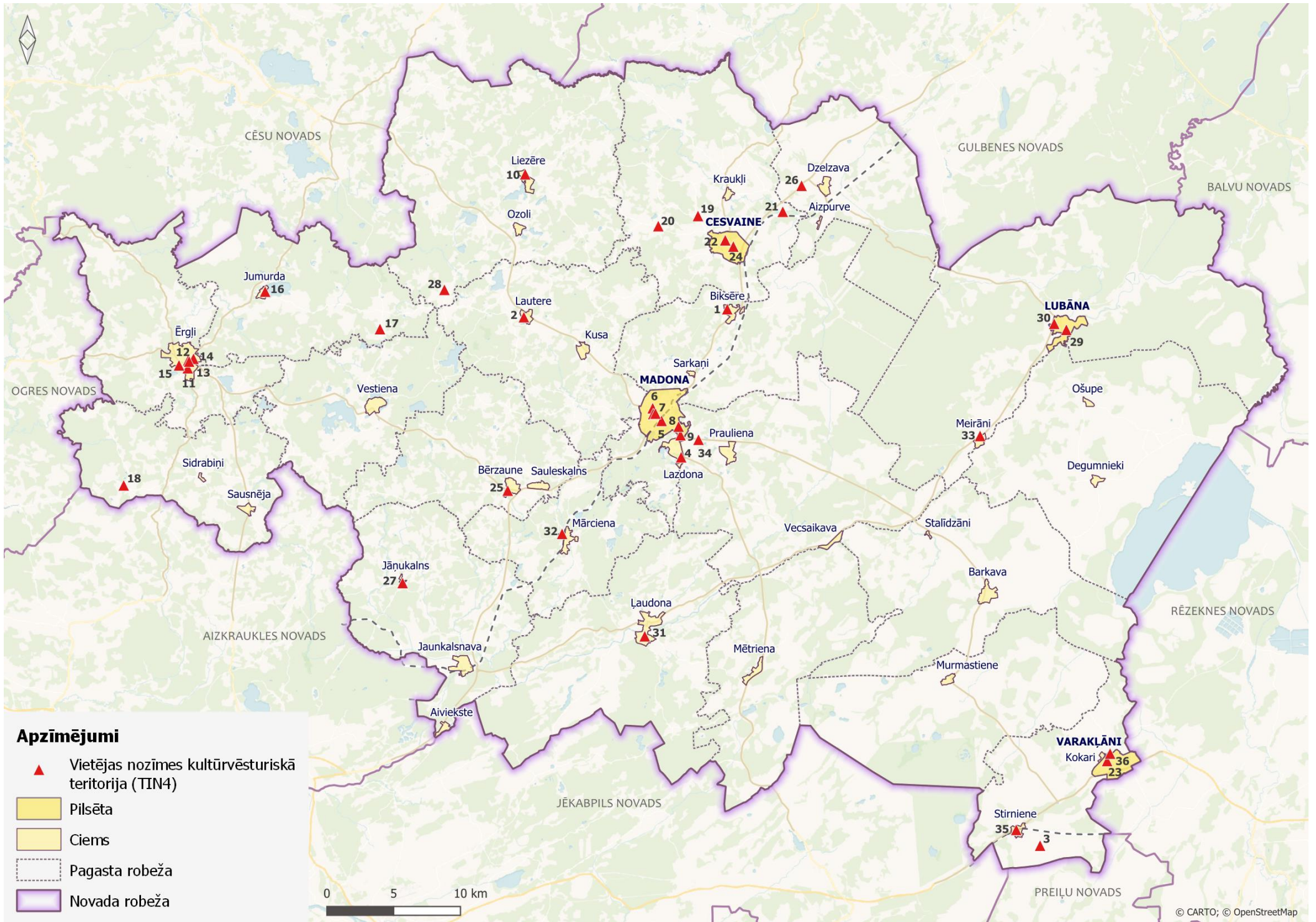


22. attēls. Cesvaines pilsētas vēsturiskā centra apbūve

divi valsts aizsardzībā esoši arhitektūras pieminekļi – „Stallis” un „Mežkunga māja”.

► **TIN43 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Līdzvērtīgi TIN41, taču papildus izvirzīta prasība, ka teritorijā nav pieļaujama jauna apbūve, kas aizsedz publiski pieejamus skatu punktus no publiskās ārtelpas uz Cesvaines muižas pili. Tāpat kā pārējās, jāievēro prasība attiecībā uz saules paneļu un saules paneļu sistēmu uzstādīšanu.



### 3.2.9. Ainaviski vērtīgas teritorijas

Madonas novadam nav izstrādāts visaptverošs ainavu plāns vai tematiskais plāns par ainaviski vērtīgajām teritorijām, kurā būtu apkopoti ainavu novērtējuma rezultāti. Tomēr teritorijas plānojumā kā TIN ir noteiktas un grafiski attēlotas **trīs ainaviski vērtīgās teritorijas** (skatīt 24. attēlu), balstoties uz izvērtētajiem līdzšinējiem teritorijas plānojumu risinājumiem un teritorijas plānojuma izstrādes gaitā veikto ainavu novērtējumu (skatīt Paskaidrojuma raksta 5. pielikumu).

Madonas novada ainavas vērtības ir nozīmīgas ne tikai vietējā līmenī, bet arī visas Latvijas kontekstā. Latvijas valsts simtgades programmas ietveros īsteno aktivitāti „Dāvana Latvijai – elektroniska ainavu dārgumu krātuve „Latvijas ainavu dārgumi vakar, šodien, rīt”. Kopā ar Latvijas iedzīvotājiem un ainavu ekspertu padomi šīs aktivitātes laikā tika atlasīti 50 Latvijas ainavu dārgumi, katru no pieciem Latvijas plānošanas reģioniem raksturo 10 ainavu dārgumi. Madonas novadā atrodas Vidzemes novada viens no ainavu dārgumiem Teiču purvs, kā arī Vidzemes lauku sēta un baltie lielceļi.

Madonas novada lielākā ainavu vērtība – Vidzemes augstienes lielpauguri, kas ir iekļauti Latvijas kultūras kanonā. Ainavu sadaļa ir Latvijas kultūras kanona jaunākais papildinājums, kas citu nozaru vērtībām pievienojās 2021. gadā. Vidzemes pauguraiņu ainava ir viena no astoņām kanoniskajām ainavām, kas reprezentē Latvijas skaistumu un daudzveidību, kas veidojušies dabas apstākļu un cilvēku mijiedarbībā.

Tāpat ir izstrādāts Latvijas digitālais ainavu atlants, ar mērķi izveidot elektronisku vietni Latvijas ainavu raksturošanai un to novērtējuma rezultātu publicēšanai un sabiedrības izglītošanai. Latvijas digitālais ainavu atlants veidots balstoties uz valsts pētījumu programmas projekta „Ilgtspējīga zemes resursu un ainavu pārvaldība: izaicinājumu novērtējums, metodoloģiskie risinājumi un priekšlikumi” nacionāla līmeņa novērtējuma rezultātiem, kas ir Latvijas ainavu politikas īstenošanas pamats. Ainavu atlantā ir iekļauta svarīga informācija par visām Latvijas ainavām, kas nepieciešama ilgtspējīgai ainavu plānošanai un uzturēšanai, kā arī sabiedrības izpratnes par ainavām paplašināšanai. Digitālais ainavu atlants paredzēts plašai auditorijai – gan ainavu ekspertiem, plānotājiem un politikas veidotājiem, gan ikvienam plašākas sabiedrības pārstāvim. Atsevišķi izdalīta apakšsadaļa par nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgām teritorijām, kas īpaši koncentrējas uz Latvijas ainavu vērtībām un atspoguļo projekta ietvaros izdalītās 18 teritorijas ar nacionāli nozīmīgu un unikālu ainavu kopumu. Madonas novada teritorijā atrodas viena no plānotajām nacionālas nozīmes ainavām „Vidzemes pauguraine Piebalgā un Vestienā”, kā arī daļa no Teiču purva (priekšlikums).

Madonas ainavu vērtību nosaka: esamība Latvijas kultūras kanonā, Latvijas „Ainavu dārgumi” sarakstā, valsts aizsargājami kultūras pieminekļi, Natura 2000 vietas, nācijai nozīmīgas un simboliskās ainavas (Gaiziņkalns), kas ir populāra tūrisma vieta.

Augstāk minētais parāda Madonas novada ainavas vērtības nacionālā līmeni, līdz ar to tās vērtības ir integrējamas un nostiprināmas teritorijas plānojumā.

Ņemot vērā aizsargājamo ainavu apvidus „Vestienu” kultūrvēsturisko kontekstu, dabas un ainavas vērtības, kā arī augstāk minēto, ir noteikta TIN „**Vestienu ainavu apvidus**” (TIN51).

TIN „**Vestienu ainavu apvidus**”(TIN51) ir noteikta, ņemot vērā, ka tas reprezentē Latvijas teritorijas īpašo dabas mantojumu, kopīgo politisko vēsturi, nācijas mentalitāti un pasaules redzējumu, oriģinālo kultūrtelpu. Vidzemes pauguraiņu ainavām piemīt unikāls veidols, ko nosaka Vidzemes augstienei izteiktais reljefa saposmojums, īpaša Vidzemes augstienes ainavu iezīme ir lielpauguri: Gaiziņkalns, Sirdskalns, Abrienas kalns, Saules kalns, mazais Gaiziņkalns, Viešūrkalns,

Dravēnu kalns, Bolēnu kalns u. c.), kas veido Latvijas teritorijas mūsdienu zemes virsmas augstākos punktus. No lielpauguriem paveras izcilas un tālas skatu perspektīvas, savukārt arī paši lielpauguri no attāluma ainavā vizuāli izceļas, ko papildina mozaīkveida mežu un lauku, pļavu mija ar viensētām, ezeriem, līkumotajiem baltajiem lielceļiem un ciemu kontūrām.<sup>19</sup>

Ainavu kvalitātes mērķis šai teritorijai saskaņā ar Digitālo ainavu atlantu ir: saglabāt Vidzemes augstienei raksturīgo pauguraino ainavu ar mežu, lauku (t. sk. ganību un pļavu) un viensētu miju (attīstot to pievilcību dzīvošanai), saglabāt dabas daudzveidību, atjaunot kultūras mantojumu, veicināt ciemu pievilcību, attīstīt mūsdienīgus arhitektoniskus risinājumus un plašāku atbildīgu ekosistēmas pakalpojumu lietošanu, iekļaujoties ar daudzveidīgo reljefo raksturīgajā saskaņīgajā ainavā, rūpēties par ainavas pieejamību un tālo skatu perspektīvām. Lai sasniegtu ainavu kvalitātes mērķi, ir izstrādāti nosacījumi, kas integrēti TIAN.

Ainaviski vērtīgās teritorijas „Vestienas ainavu apvidus” robeža ir savādāka (atsevišķās daļās tā ir sašaurināta un atsevišķās – paplašināta) par īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežu, bet „Teiču purva ainava” iekļaujas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežās.

Ainaviski vērtīgās teritorijas platība ir lielāka nekā Aizsargājamo ainavu apvidum „Vestienu”. Šai īpaši aizsargājamai dabas teritorijai ir paredzēts izstrādāt jaunu dabas aizsardzības plānu. TIN51 robeža ir noteikta, precizējot ieteikto teritorijas priekšlikumu no Ainavu atlanta, kā arī apsekojot teritoriju, ņemot vērā reljefu, ceļu ainavisko vērtību, ainavas elementus un ainavas telpu robežas.

**Jāuzsver, ka Madonas novadā teritorijā noteiktās TIN nav pamatojums paplašināt iepriekš minētās aizsargājamās dabas teritorijas robežas. Nosakot TIN teritoriju nav ņemtas vērā īpaši aizsargājamās sugas un citas dabas vērtības, kur nozīmīga ir attiecīgo jomu ekspertu piesaiste.**

**Cesvaines pils ainavas aizsardzības teritorija” (TIN52)** ir noteikta ar mērķi saglabāt atvērtu un neapbūvētu skatu perspektīvu uz Cesvaines pili un no tās, kā arī nodrošināt Cesvaines pilsētai raksturīgās dabas un kultūrvēsturiskās ainavas saglabāšanu. Šī teritorija ar īpašiem noteikumiem ir pārņemta no iepriekšējā Cesvaines novada teritorijas plānojuma, taču prasības ir pārskatītas un precizētas, lai nodrošinātu efektīvāku ainavas aizsardzību, ņemot vērā dažādus procesus, kā arī var būtiski ietekmēt ainavu.

Šīm divām ainaviski vērtīgajām teritorijām Madonas novada TIAN ir noteiktas īpašas prasības, kas jāievēro pirms jaunas būvniecības uzsākšanas. Piemēram, pašvaldība var pieprasīt i būvniecības dokumentācijas ietvaros veikt ainavu analīzi, kā arī būvvalde noteikt prasības būvprojomiem.

Ņemot vērā šo teritoriju strukturālās atšķirības un nozīmi dažādu ainavu veidojošo elementu saglabāšanā, katrai no tām ir noteiktas arī specifiskas prasības (skatīt turpmākajās rindkopās).

Nozīmīgākais **nosacījums TIN51 un TIN52** ir tas, ka šajās teritorijās ir aizliegta tāda saimnieciskā darbība, kas samazina kultūrvēsturisko, ekoloģisko vai vizuālo vērtību. Tie ietver:

- ▶ nozīmīgu publiski pieejamo atvērtās ainavas skatu aizsegšanu ar kokiem un krūmiem, jo lielpauguriem paveras izcilas un tālas skatu perspektīvas, savukārt arī paši lielpauguri no attāluma ainavā vizuāli izceļas;
- ▶ būtisku reljefa pārveidošanu, t. sk. derīgo izrakteņu ieguves vietu ierīkošanu. Vidzemes augstienes reljefs veido Latvijas teritorijas mūsdienu zemes virsmas augstākos punktus, t. sk. Vidzemes pauguraiņu ainava iekļauta Latvijas kultūras kanonā;
- ▶ vēja un saules elektrostaciju izvietojumu, kuru jauda ir lielāka par 20 kW (svarīgi izvērtēt šo atjaunīgo energoresursu iekļaušanos ainavā, ņemot vērā, ka tā mainīs ainavu vismaz uz

<sup>19</sup> Digitālais ainavu atlants

25 gadiem, piemēram, saules parku izveidē, mainot arī tradicionālo lauku ainavu, kur ir redzamas pļavas, apstrādāti lauki, tādi ainavu elementi atsevišķi koki, koku puduri, vecas mājvietas un citi). Attīstot saules parkus mainīsies zeme lietošanas veids un raksturīgās ainavas proporcijas un funkcijas, tāpēc ir svarīgi pievērst uzmanību šo parku attīstībai tieši ceļu ainavā un vietās, kas veido šīs apkārtnes kultūrtelpu un ainavas vērtības.

► **TIN51 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Plānojot jaunu apbūvi, jāievēro vēsturiskā apbūves un ainavas struktūra. Svarīgi pirms jaunas būvniecības uzsākšanas veikt novērtējumu par plānotās apbūves ietekmi uz ainavu no publiski pieejamiem skatu punktu objekta tiešā tuvumā.
- Ēku būvniecību, tai skaitā pārbūvi, jāveic, izvēloties ainavā iederīgo arhitektūras stilu un ēku apdares materiālu. Turklāt būvju novietojums un labiekārtojums nedrīkst aizsegēt skatus uz ainavu, pārvietojoties par valsts un pašvaldības autoceļiem.
- Tūrisma un rekreācijas infrastruktūras labiekārtojuma objektus jāizvieto ar pašvaldības saskaņojumu.

► **TIN52 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Papildus prasībām attiecībā uz nozīmīgu skatu punktu un joslu aizsegšanu, ierobežojumiem attiecībā uz atjaunīgo energoresursu ieguves objektiem, nav atļauta lauksaimniecisko zemju apmežošana, tai skaitā plantāciju meža ieaudzēšana.
- Ņemot vērā skatu uztveramības zonas, šajā teritorijā aizliegts plānot būves, kuru augstums pārsniegt 10 m.

**Teiču purva ainava (TIN53)** ir noteikta Teiču dabas rezervāta daļai, kas atrodas Madonas novada teritorijā, ņemot vērā, ka šī teritorija ir noteikta arī jaunā Jēkabpils novada teritorijas plānojuma 1. redakcijā. Teiču purva ainava ir viena no 18 nacionālas nozīmes ainaviski vērtīgajām teritorijām, kas ieteiktas Ainavu atlantā. Lielākajās platībās cilvēku vismazāk ietekmētā dabas teritorija Latvijā un lielākais sūnu purvs Baltijā un starptautiski nozīmīga ekosistēma.<sup>20</sup> Ainavu kvalitātes mērķis šai teritorijai saskaņā ar Digitālo ainavu atlantu ir: saglabāt lielāko augsto sūnu purvu ekosistēmu Baltijā netraucētā tās dabisko procesu norisē, ievērojot Teiču dabas rezervāta dabas aizsardzības mērķus un veicamos pasākumus. Uzturēt purva apkārtnes lauksaimnieciskās teritorijas to primārajam mērķim, vienlaikus ņemot vērā šo vietu, kā migrējošiem putniem nozīmīgu atpūtas un barošanās teritoriju, funkciju.

Teritorijas plānojuma 2. redakcijas izstrādes ietvaros tika diskutēts par šīs ainaviski vērtīgās teritorijas robežu. 1. redakcijā tā tika noteikta par ārējo aizsargjoslas robežu, tomēr 2. redakcija tā ir noteikta pa īpaši aizsargājamās dabas teritorijas robežu. Lai gan priekšlikumā Digitālajā ainavu atlantā kā nacionālas nozīmes ainaviski vērtīga teritorija ir noteikta plašākā teritorijā, tomēr, izvērtējot prasību izvirzīšanas aspektus un vērtējot skatu perspektīvas, pieņemts lēmums to nepaplašināt ārpus īpaši aizsargājamās teritorijas robežām.

► **TIN53 jāievēro šādi nosacījumi:**

- Teritorijā primāri jāievēro Teiču dabas rezervāta likumā un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējos aizsardzības un izmantošanas noteikumos noteiktās prasības.

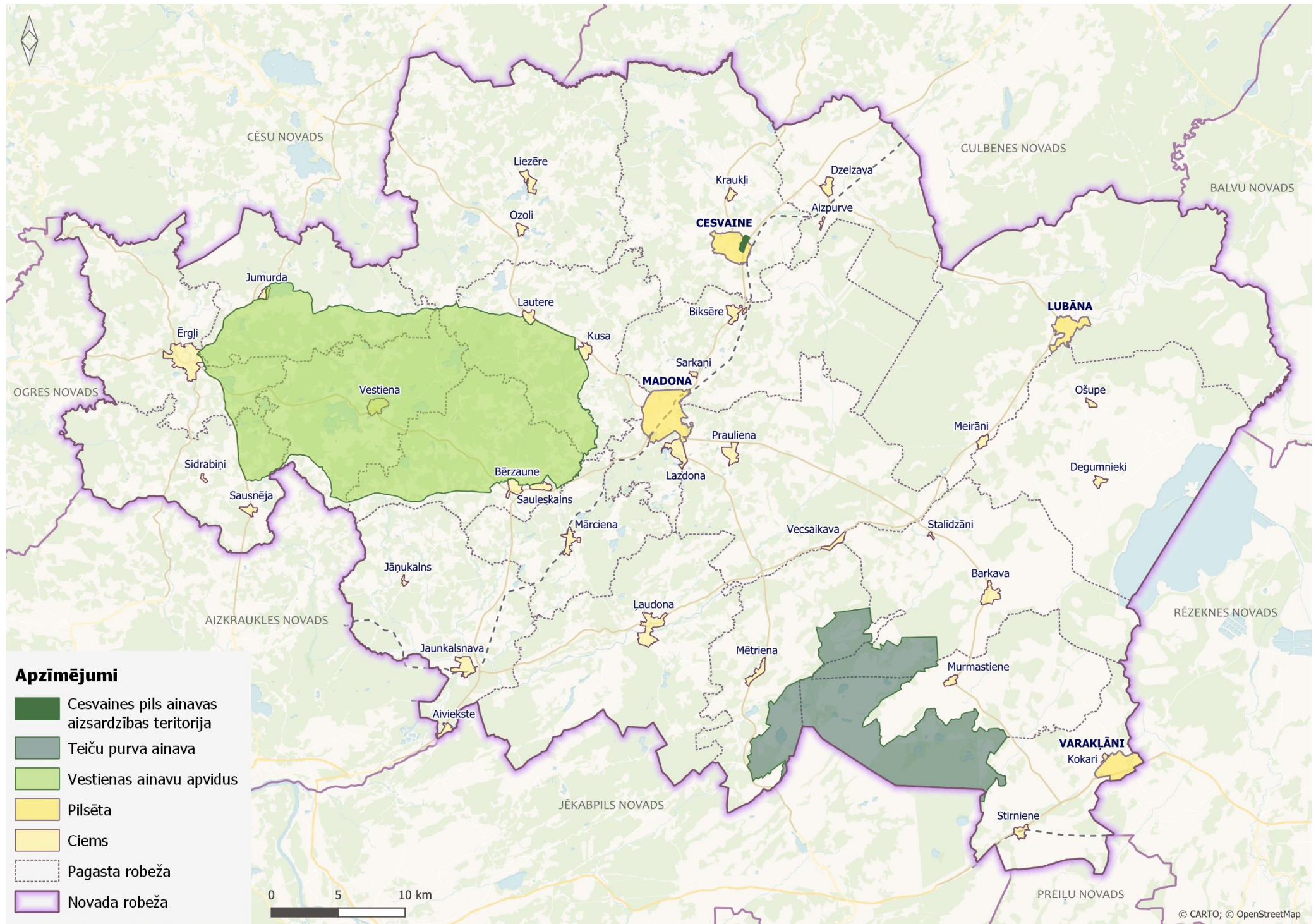
---

<sup>20</sup> [Digitālais ainavu atlants](#)

Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes atzinumu institūcija aicināja izvērtēt un kā ainaviski vērtīgu teritoriju noteikt Lubāna ezeru (tostarp arī kaimiņu pašvaldības – Rēzeknes un Balvu novads–, ir noteikšanas dabas lieguma „Lubāna mitrājs” daļu kā ainaviski vērtīgu teritoriju), tomēr Madonas novada teritorijas plānojumā tā nav noteikta kā ainaviski vērtīga teritorija. Tā nav atzīmēta kā nacionālas nozīmes ainaviski vērtīga teritorija Digitālajā ainavu atlantā, kā arī uz dabas liegumu attiecas individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi. Vairāk par ainavu novērtējumu skatīt 5. pielikumā.

Ainaviski ceļi Madonas novadā netiek noteikti, ņemot vērā, ka novadā lielākajai daļai no ceļiem ir būtiska ainaviska vērtība, un to atrašanos Vidzemes pauguraiņu ainavā. Lai gan īpaši noteikumi nav izvirzīti, tomēr turpmākajā plānošanas procesā un īstenojot konkrētas attīstības ieceres īpaša uzmanība jāpievērš lielu ražošanas objektu attīstībai pie jebkura ceļa, izvērtējot ieceres ietekmi uz konkrētā ceļa ainavu. Ainava jāvērtē vismaz 2 km attālumā no ceļa uz abām pusēm, ņemot vērā dabiskās ainavas robežas, kā arī skatus no publiski pieejamiem skatu punktiem. Par lieliem ražošanas objektiem uzskatāmas biogāzes lielmēroga ražotnes, vēja turbīnas, saules paneļi (saules parki), kā arī lieli angāri. Būtiska ir šo objektu izvērtēšana un iespējamā integrēšana ainavā. Šādas ainavas ir ar augstu jutīgumu pret lielu ražošanas objektu izvietojumu, jo tie vizuālie ietekmē ainavas uztveri (tālās skatu perspektīvas u. c. noteiktās ainavas vērtības novadā).

Saskaņā ar Madonas IAS ir saglabājama daudz plašāka ainavu un kultūrvēsturiskā telpa, tomēr jāteic, ka ne vienmēr ir jānosaka kāda konkrēta robeža, lai saglabātu kādas teritorijas vērtību. Ne tikai konkrēti nosacījumi, kādā izdalītā TIN teritorijā, var palīdzēt saglabāt un attīstīt tās vērtības, bet cilvēku pārdomāta saimniekošana, ņemot vērā vietas raksturu, tradicionālās vērtības un ainavu. Ne velti Eiropas ainavu konvencijā ainava nozīmē teritoriju tādā nozīmē, kā to uztver cilvēki, un kas ir izveidojusies dabas un/vai cilvēku darbības un mijiedarbības rezultātā. Madonas novads atrodas vienā no unikālākajām Latvijas ainavām, kur no pauguriem un daudzviet no ceļiem paveras izteiksmīgi skati uz Vidzemes paugurainēm un vizuālajā ziņā ļoti daudzveidīgiem ezeriem. Tieši šī izteiktā reljefa dēļ ainava ir iekļauta Latvijas kultūras kanonā.



### 3.2.10. Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas

Madonas novada teritorijā, pamatojoties uz MK 28.05.2013. noteikumiem Nr. 977 „Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām”, neatrodas nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijas.

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 234. punktu, ja nepieciešams, teritorijas plānojumos var noteikt un attēlot vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas kā TIN. Likuma „Zemes pārvaldības likums” 4. pantā ir noteikts, ka gadījumā, ja lauksaimniecībā izmantojamās zemes kvalitātes novērtējums pārsniedz 50 balles, pašvaldībai jānodrošina šīs vērtīgās zemes saglabāšana, nosakot ierobežojumus zemes sadrumstalošanai un zemes kategorijas maiņai. Savukārt, ja novērtējums ir starp 45 un 50 ballēm, pašvaldība var piemērot šādus ierobežojumus.

Lai saglabātu vērtīgās lauksaimniecības zemes Madonas novada teritorijā, un pamatojoties uz Valsts zemes dienesta apkopotajiem datiem par zemes vienību valdošo lauksaimniecībā izmantojamo zemju kvalitātes novērtējumu ballēs, Madonas novada teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums” ir izdalītas „**Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas” (TIN6)** (skatīt 25. attēlu).

Šīs teritorijas tika identificētas, ņemot vērā šādus kritērijus:

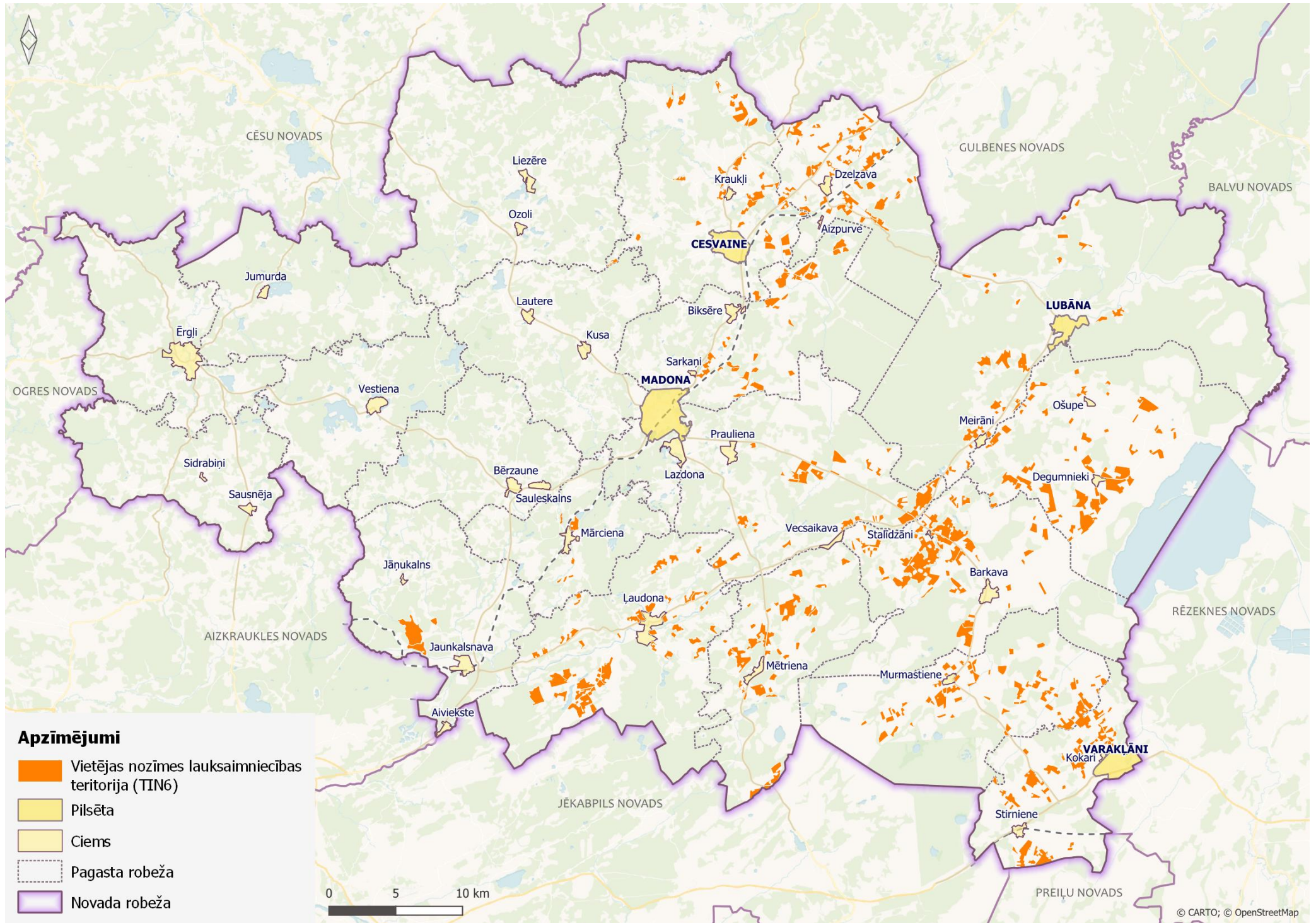
- ▶ **Zemes kvalitātes novērtējums:** auglība virs 45 ballēm.
- ▶ **Platība:** nekustamā īpašuma kopējā platība pārsniedz 5 ha (var ietvert vairākas zemes vienības), bet no šīm teritorijām izslēdzot platības ziņā nelielas zemes vienības ar viensētām un piemājas saimniecībām.

Kā redzams 25. attēlā, vērtīgās lauksaimniecības zemes galvenokārt koncentrējas Madonas novada austrumu daļā, īpaši Ošupes, Barkavas, Mētrienas, Ļaudonas un Dzelzavas pagastos.

#### ▶ **TIN6 jāievēro šādi nosacījumi:**

- ▶ Minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība ir 3 ha (lielāka nekā pārējā lauku teritorijā, kur minimālā platība ir 2 ha).
- ▶ Aizliegts uzstādīt saules elektrostacijas, izņemot saules paneļu sistēmas, kas paredzētas vienas mājsaimniecības vai saimniecības vajadzībām.
- ▶ Nav atļauta lauksaimniecībā izmantojamo zemju apmežošana, tai skaitā plantāciju meža ieaudzēšana un lietošanas kategorijas maiņa.

Minētie risinājumi nodrošina, ka Madonas novadā arī turpmāk tiek veicināta lauksaimnieciskā izmantošana to primārajam mērķim.



### 3.3. Dzīvojamā apbūve

Būvniecības aktivitātes Madonas novadā, salīdzinot ar Pierīgas pašvaldībām, nav ievērojamas. To ietekmējusi valsts ekonomiskā situācija un ar to saistītā migrācija, kā rezultātā pēdējo 30 gadu laiku ir mainījusies dzīvojamās apbūves tirgus. Vienlaikus Madonas novada pašvaldības stratēģiskie mērķi ir prioritāri vērsti uz iedzīvotāju skaita saglabāšanu vai, ja iespējams, pat palielināšanu. Viens no galvenajiem priekšnoteikumiem šī mērķa sasniegšanai ir mājokļu pieejamība.

Visintensīvākā celtniecība un pilsētvides veidošana Madonā, Lubānā, Varakļānu un Cesvainē, kā arī ciemu apbūves struktūras izveide, norisinājās padomju varas gados. Lielākā daļa dzīvojamo ēku uzceltas 20. gadsimta 60.-80. gados, un tās veido vairāk nekā pusi no pašreizējā dzīvojamā fonda.

Būvniecības apjomi ievērojami samazinājās pēc Latvijas neatkarības atgūšanas, un 90. gados jaunuzcelto māju skaits ievērojami saruka, taču privatizācijas procesi, kas aizsākās šajā desmitgadē, būtiski ietekmēja dzīvojamo platību īpašnieku sadalījumu. Tā rezultātā lielākā daļa nekustamo īpašumu šobrīd pieder privātpersonām.

Pēc 2000. gada bija vērojamas dažādas būvniecības aktivitāšu tendences. Tās ietekmēja 2009. gada ekonomiskā recesija, globālā Covid-19 pandēmija (2020.-2023. gads), kā arī Krievijas Federācijas 2022. gadā uzsāktā kara Ukrainā sekas.

Pozitīva attīstība ir vērojama ēku pārbūves un atjaunošanas jomā, jo arvien vairāk dažāda tipa ēkas tiek nodotas ekspluatācijā. Šo aktivitāšu pamatā lielākoties ir ēku atjaunošana un pielāgošana mūsdienu vajadzībām.

Plānojot jaunu dzīvojamo māju rajonu veidošanu pilsētās un ciemos (īpaši Madonas pilsētā, kur šobrīd ir vislielākais pieprasījums pēc jauniem mājokļiem), būtiski ir pievērst uzmanību infrastruktūras attīstībai. Infrastruktūra ir neoficiāli obligāts priekšnosacījums, kas bieži nosaka jauno iemītnieku izvēli.

#### 3.3.1. Savrupmāju apbūves teritorijas

Apbūves teritorijas tiek plānotas pilsētās un ciemos, lai nodrošinātu dzīvojamo funkciju savrupam dzīvesveidam ar atbilstošu infrastruktūru. Teritorijas plānojumā tām ir noteikta funkcionālā pamatzona „**Savrupmāju apbūves teritorija**” (**DzS**) un divas apakšzonas.

**Savrupmāju apbūves teritoriju pamatzona** ir noteikta tikai Madonas pilsētā, saglabājot līdzšinējo teritorijas plānojuma risinājumu. Atšķirībā no citām savrupmāju apbūves teritorijām, šajā zonā ir atļauta mazāka minimālā jaunveidojamā zemes vienības platība. Funkcionālā zona ir noteikta teritorijām pie Salu ezera, kur savulaik bija plānots attīstīt privātmāju rajonu (risinājums daļēji integrēts atbilstoši izstrādātam detālpilānojumam), kā arī citas pilsētas daļās atbilstoši iepriekš noteiktajam zonējumam.

**Apakšzona ar indeksu DzS1** ir noteikta savrupmāju un vasarnīcu apbūvei Madonas pilsētā. Pirmā teritorija atrodas Katrīnas ielas rajonā („Draudzība”), bet otra pie Skolas/Raiņa ielas (bijusī „Pavasara” teritorijas daļa).

Abām teritorijām ir visi priekšnoteikumi, lai tās attīstītos kā savrupmāju apbūves teritorijas. Tāpēc tajās esošās ēkas atļauts pārbūvēt par savrupmājām patstāvīgai dzīvošanai, kā arī būvēt jaunas savrupmājas, ievērojot Madonas novada TIAN prasības (skatīt arī 3.4. apakšnodaļu). Otrā minētā teritorija sākotnēji atradās ārpus pilsētas robežām. Ņemot vērā, ka savrupmāju apbūvi nav atļauts plānot ārpus pilsētas robežām, tā ir iekļauta pilsētas teritorijā (skatīt 4. nodaļu).

**Apakšzona ar indeksu DzS2** ir noteikta pārējās Madonas novada pilsētu un ciemu teritorijās, kurās atrodas vai ir plānota jauna savrupmāju un vasarnīcu apbūve. Šī apakšzona galvenokārt ir noteikta, pamatojoties uz līdzšinējo funkcionālo zonējumu.

Funkcionālā zona nav noteikta Sidrabiņos un Aizpurvē.

### 3.3.2. Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas

Apbūves veids paredz apbūvi, kas nepārsniedz trīs stāvus, un tās grafiski attēlotas ar atbilstošu funkcionālo zonu – **„Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzM)**. Tā ir noteikta visās Madonas novada pilsētās un ciemos.

Funkcionālajā zonā kā galvenā izmantošana ir atļauta savrupmāju, rindu māju un daudzdzīvokļu māju apbūve, bet kā papildizmantošana ir atļauti arī citi publiska rakstura objekti (biroju vai pakalpojumu objektu, tūrisma un atpūtas iestāžu, sporta, izglītības un zinātnes iestāžu, kā arī veselības aizsardzības iestāžu apbūve).

Funkcionālā zona nav noteikta Jāņukalnā un Sarkaņos, kā arī nav saņemti priekšlikumi šāda funkcionālā zonējuma noteikšanai.

### 3.3.3. Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas

Daudzdzīvokļu mājas ar stāvu skaitu no četriem un vairāk stāviem. Funkcionālā zona **„Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” (DzD)** aptver esošās dzīvojamās mājas Madonas pilsētā, kā arī plānotās apbūves teritorijas. Esošās daudzdzīvokļu mājas atrodas Madonā, Cescvainē, Lubānā, Varakļānos, Jaunkalsnavā, Aizpurvē un Kusā. Papildus tam Madonas pilsētā ir vairākas zemes vienības, kur šobrīd šādas ēkas neatrodas, bet perspektīvā tās ir piemērotas šādai teritorijas izmantošanai. Plānotās teritorijas lielākoties ir paredzētas, balstoties uz līdzšinējo funkcionālo zonējumu.

Šajā funkcionālajā zonā kā galvenā izmantošana ir atļauta daudzdzīvokļu māju apbūve, bet kā papildizmantošana – dažādu publiska rakstura objektu apbūve. Pirmajos stāvos un/vai pagrabstāvā ir atļauts izvietot arī publiskiem pakalpojumiem paredzētas telpas.

### 3.3.4. Lauku apbūves teritorijas

Jaunas dzīvojamās mājas ārpus pilsētām un ciemiem atļauts būvēt kā viensētas. Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 aprakstu, viensētu apbūve ir savrupa apbūve lauku teritorijā, ko veido viena vai vairākas individuālās dzīvojamās ēkas ar saimniecības ēkām un palīgbūvēm, kas nepieciešamas mājsaimniecības uzturēšanai vai saimnieciskai darbībai.

Viensētas kā galvenā teritorijas izmantošana ir atļauta funkcionālajā zonējumā „Lauksaimniecības teritorija” (L), bet kā papildizmantošana – funkcionālajā zonā „Mežu teritorija” (M). Jāņem vērā, ka viensētu būvniecība šajās zonās ir atļauta tikai zemes vienībās, kuru platība nav mazāka par 2 ha vai lielākas, ja citos normatīvajos aktos vai Madonas novada TIAN nav noteikta lielāka jaunveidojamā zemes vienības minimālā platība. Piemēram, nekustamos īpašumus, kuri atrodas TIN „Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas” (TIN6), nav atļauts sadalīt zemes vienības, kas ir mazākas par 3 ha.

Vēsturiski daļas no Madonas pilsētas un vairāku ciemu teritorijām ir izmantotas lauksaimnieciskām vajadzībām, kur iedzīvotāji dzīvo viensētās. Kā jau iepriekš tika norādīts, šīs teritorijas plānojumā ir noteiktas kā „Lauksaimniecības teritorija” ar apakšzonas ar indeksu L1 un L2.

### 3.4. Vasarnīcu un dārza māju apbūve

Madonas novadā ir lielākas un mazākas mazdārziņu teritorijas, kur laika gaitā ir izveidojusies dažāda veida apbūve – vasarnīcas un dārza mājas (mazēkas vai rūpnieciski izgatavotas vienstāva ēkas). Teritorijas plānojuma risinājums neparedz veidot jaunas vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijas.

Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā lielākās diskusijas bija par esošajiem mazdārziņiem Aronas pagastā un Praulienas pagastā, jo šajās vietās vasarnīcas tiek izmantotas gan pastāvīgai dzīvošanai, gan ir nelikumīgi uzbūvētas savrupmājas. Diskusijas galvenokārt bija par šo teritoriju turpmāko izmantošanu un attīstības iespējām. Daļa zemes īpašnieku vēlas turpināt dzīvot šajās teritorijās vai uzbūvēt savrupmājas, taču to ierobežo normatīvais regulējums, t. sk. infrastruktūras trūkums (nav centralizētas ūdensapgādes un kanalizācijas). Savukārt daļa sakņu dārzu turētāju nevēlas papildu apgrūtinājumus, piemēram, saistītus ar sarkano līniju noteikšanu ielām.

Sākotnējais risinājuma priekšlikums paredzēja Praulienas pagasta (Salu ezera dienvidaustrumu pusē) un Aronas pagasta (pie Madonas pilsētas robežas) mazdārziņu teritoriju pievienošanu pilsētai. Pašvaldība šo priekšlikumu pamatoja ar mērķi veicināt teritoriju attīstību ilgtermiņā, piesaistot jaunus iedzīvotājus un aicinot atgriezties bijušos iedzīvotājus. Pieprasījums primāri ir vērsts uz dzīvesvietām pilsētā vai tās tuvumā, taču pieejamo dzīvojamās apbūves īpašumu skaits Madonas pilsētā ir ierobežots. Tomēr diskusijās izskanēja viedoklis, ka šāda pieeja degradētu lauku apbūves struktūru, tāpēc tika pausts iebildums pret Praulienas pagasta teritorijas pievienošanu pilsētai.

2024. gada vasarā Madonas novada pašvaldība izsūtīja iedzīvotājiem individuālas vēstules, aicinot sniegt viedokli par priekšlikumu pievienot ārpus pilsētas esošās mazdārziņu teritorijas pilsētas robežām. Iedzīvotāju vairākums, kas atbildēja, izteicās par esošo mazdārziņu izmantošanu saskaņā ar pašreizējo funkciju. Tikai neliela daļa neiebilda pievienošanai Madonas pilsētai. Lielākā daļa (~70 %) uzrunāto iedzīvotāju neatsaucās, kas var liecināt par vienaldzību vai viedokļa trūkumu šajā jautājumā.

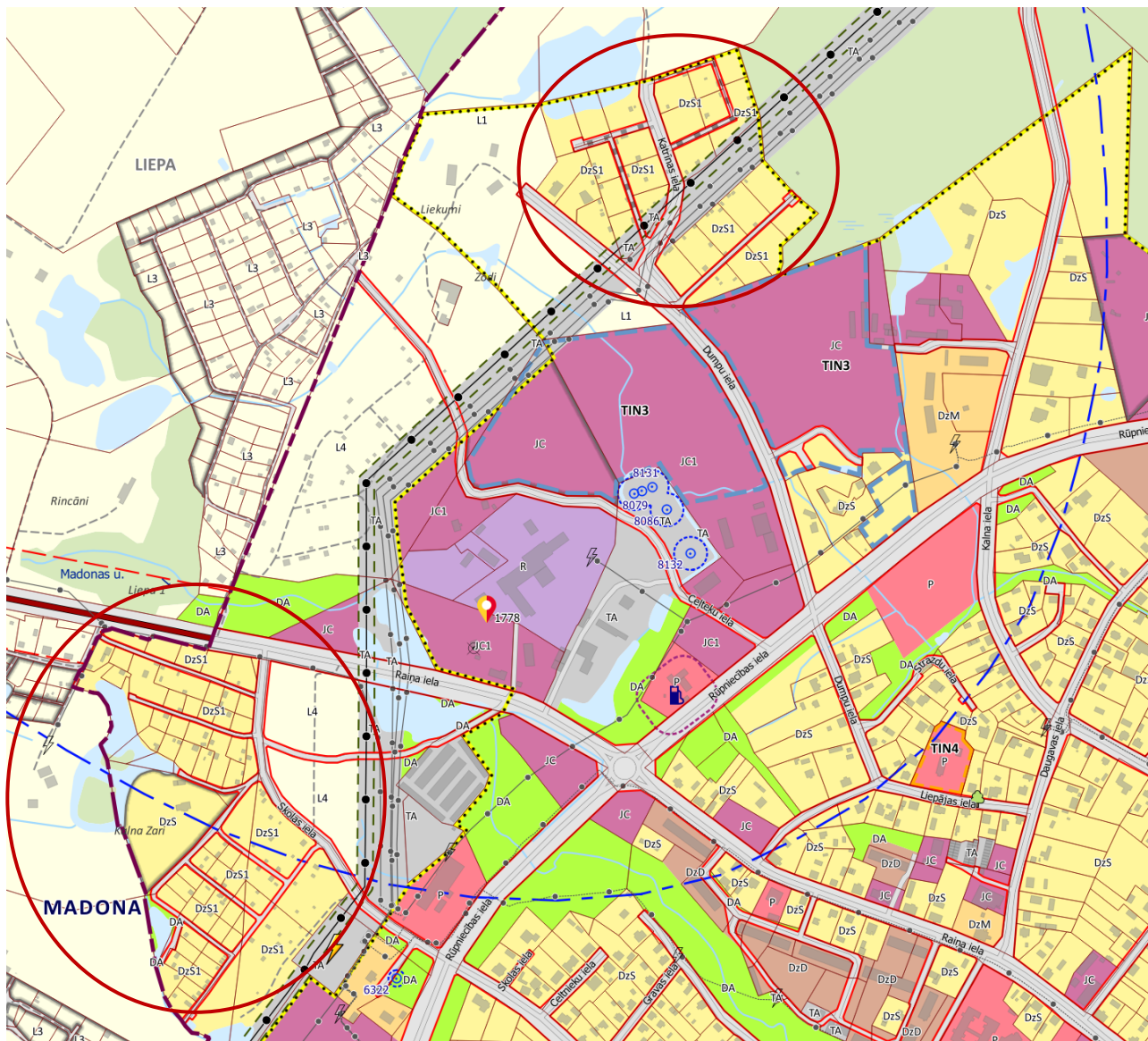
Normatīvais regulējums paredz, ka esošās vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijas var pārveidot par pastāvīgu dzīvojamo apbūves teritoriju, ja tiek izpildīti divi pamatnosacījumi<sup>21</sup>: (1) ja tiek izstrādāts lokālpilnplānojums vai detālpilnplānojums un (2), ja iespējams nodrošināt nepieciešamo inženiertehnisko apgādi.

Izvērtējot visu šo iepriekš minēto teritoriju attīstības iespējas, esošajām mazdārziņu teritorijām pie Madonas pilsētas ir noteikta funkcionālā apakšzona „Lauksaimniecības teritorija” ar indeksu L3, kas definēta kā bijušo un esošo dārzkopības sabiedrību un dārza māju apbūves teritorija piepilsētā. Šīs teritorijas atrodas Aronas pagastā („Liepa”, „Pavasaris”, „Rosme” un „Jaunlazdona”) un Praulienas pagastā (Salu ezera dienvidu daļā). Šāda apakšzona ir noteikta arī Kusas ciemā – esoša mazdārziņu teritorija, kura nav piemērota savrupmāju apbūves teritorijas veidošanai.

<sup>21</sup> MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 [67. pants](#)

Funkcionālā apakšzona ar indeksu L4 ir noteikta Madonas, Lubānas un Varakļānu pilsētās, kuras attiecīgi ir esošas mazdārziņu teritorijas.

Madonas novada teritorijas plānojuma risinājums paredz esošo mazdārziņu teritoriju pārveidošanu par savrupmāju apbūves teritorijām. Kā jau norādīts 3.3.1. apakšnodaļā, plānojums attiecas uz divām konkrētām teritorijām (skatīt 26. attēlu). Šajās teritorijās ir plānota ielu izbūve un atbilstošas inženiertehniskās infrastruktūras nodrošināšana.



26. attēls. Vasarnīcu un dārza māju apbūves teritorijas, kuras ir paredzēts pārveidot par pastāvīgās dzīvojamām apbūves teritorijām (apvilktas ar sarkanās krāsas līniju)

### 3.5. Publiskā apbūve

Viena no galvenajām apdzīvoto vietu funkcijām ir iedzīvotāju nodrošināšana ar sabiedriskajiem un privātajiem pakalpojumiem. Sabiedriskais sektors ietver iespēju iedzīvotājiem saņemt izglītības, kultūras, veselības un sociālās aizsardzības, kārtības nodrošināšanas, kā arī informācijas pakalpojumus. Šie pakalpojumi galvenokārt ir valsts un pašvaldības pārziņā. Privātais sektors ietver iespēju saņemt dažāda līmeņa mazumtirdzniecības, sabiedriskās ēdināšanas un sadzīves pakalpojumus, kuru sniegšanā galvenā loma ir privātajai iniciatīvai.

Madonas novada teritorijas plānojuma risinājums paredz nodrošināt iedzīvotājiem nepieciešamo pakalpojumu pieejamību, plānojot gan jaunas publiskās apbūves teritorijas, gan teritorijas, kur iespējams attīstīt dažādu privāto pakalpojumu sniegšanas objektus.

Apbūves veidam ir noteikta funkcionālā zona „**Publiskās apbūves teritorija**” (**P**). Tajā ietilpst esošās objektu teritorijas, piemēram, izglītības iestādes, veselības un sociālās aprūpes iestādes, arī valsts aizsardzības teritorijas un objekti, tirdzniecības un pakalpojumu objekti, sporta būves u. tml. Tāpat šajā zonā ir iekļautas jaunas teritorijas, kur pieļaujama līdzīgu objektu būvniecība. Tās lielākoties ir plānotās iepriekšējos teritorijas plānojumos, ar dažiem izņēmumiem vai pielāgojot līdzšinējo zonējumu. Piemēram, funkcionālā zona ir noteikta Ērgļu ciema ziemeļu daļā, starp Mehanizatoru ielu un Ogres upi. Minētajai teritorijai bija noteikta funkcionālā zona „Tūrisma, sporta, aktīvās atpūtas un rekreācijas teritorijas”. Tādējādi jaunajā teritorijas plānojumā ir piemērota zona, kas paredzēta publiskai apbūvei. Savukārt citos gadījumos funkcionālais zonējums ir pārskatīts, mainot to no „Publiskās apbūves teritorija” uz „Jauktas centra apbūves teritorija”. Tas ir darīts, jo ne visos gadījumos var paredzēt konkrētas zemes vienības perspektīvo izmantošanu.

**Apakšzona ar indeksu P1** ir noteikta teritorijām, kur atrodas vai ir atļauts veikt sporta un atpūtas objektu būvniecību. Tā ir „Smeceres sils” teritorija Lazdonas pagastā, sporta un atpūtas kompleksa teritorija pie Viešūru ezera, „Rēķu kalna” teritorija un vēl vairākas šādas teritorijas.

**Apakšzona ar indeksu P2** ir noteikta teritorijās, kurās atrodas kultūras pieminekļi. Piemēram, teritorijai, kurā atrodas kultūras piemineklis „Mūzikas darbinieku brāļu Jurjānu dzimtais mājas” un „Rakstnieka R. Blaumaņa dzīves vieta” Ērgļu pagastā.

Funkcionālā zona un tās apakšzonas nav noteiktas Stalīdzānos, Ošupē, Vecsaikavā, Kraukļos un Kokaros.

### 3.6. Jauktas izmantošanas apbūve

Jauktas apbūves teritorijām raksturīgs funkciju sajaukums un intensīvāks teritorijas apbūves raksturs. Šo apbūves teritoriju izmantošana ir daudzfunkcionāla – no dzīvojamās apbūves līdz pakalpojumu, darījumu un vieglās rūpniecības un transporta apkalpes objektu apbūvei. Funkcionālā zona „**Jauktas centra apbūves teritorija**” (**JC**) ir noteikta visās novada pilsētās un visos ciemos, izņemot Vecsaikavu un Kokarus.

Atšķirībā no funkcionālās zonas „Publiskās apbūves teritorija”, šajā zonā ir atļauta savrupmāju apbūve, kā arī kā papildizmantošana – „Transporta apkalpojošā infrastruktūra”.

**Apakšzona ar indeksu JC1** atšķiras no pamatzonas ar teritorijas izmantošanas veidiem un apbūves parametriem. Aizliegta dzīvojamā apbūve, bet ir atļauta vieglā ražošana un noliktavu apbūve. Apakšzona ir noteikta zemes vienībām Madonā, Lubānā un Varakļānos (nav noteikta Cescvainē), kā arī vairākos ciemos, piemēram, Ērgļos, Bērzaunē, Mārcienā, Kusā, Liezērē, Murmastienē, Aizpurvē un Vestienā.

**Apakšzona ar indeksu JC2** ir noteikta teritorijām, kurās atrodas kultūras pieminekļi. Šajā apakšzonā ir atšķirīga atļautā teritorijas izmantošana un apbūves prasības, kā arī jāievēro papildu noteikumi vēsturiskās apbūves saglabāšanai un izmantošanai. Piemēram, tāda ir teritorija, kur atrodas kultūras piemineklis „Vestienas muižas apbūve” Vestienas pagastā un „Mežkungas māja” Cescvainē.

**Apakšzona ar indeksu JC3** atšķiras no pamatzonas ar teritorijas izmantošanas veidiem un apbūves parametriem. Aizliegta dzīvojamā apbūve, bet ir atļauta visu veidu tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve. Tā ir noteikta divām zemes vienībām Madonas pilsētā (Saules iela 7A un Saules iela 14; skatīt nākamo sadaļu par azartspēļu un izložu organizēšanas vietām).

### ► **Azartspēļu un izložu organizēšanas vietas**

Madonas novadā, pamatojoties, uz izsniegtajām licencēm, darbojas divas azartspēļu organizēšanas vietas (spēļu zāles). Abas atrodas Madonas pilsētā: Saules ielā 7A un Saules ielā 14 (situācija uz 2026. gada aprīli).

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 2020. gada 13. oktobrī veiktajiem grozījumiem, spēļu nami un kazino ir iekļauti teritorijas izmantošanas veida „Tirdzniecības un pakalpojumu objektu apbūve” sastāvā.

Ar MK 14.07.2021. rīkojumu Nr. 509 tika atbalstītas Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam (turpmāk – Pamatnostādnes). To mērķis ir veicināt sabiedrības interešu aizstāvību, mazinot ar azartspēlēm un izlozēm saistītos riskus, nodrošinot kontrolētu, caurskatāmu, legālu, sociāli atbildīgu un atkarības riskus neradošu azartspēļu un izložu organizēšanas vidi. Pamatnostādnes paredz nacionālā regulējuma pilnveidošanu azartspēļu pieejamības ierobežošanā t. sk. fiziskajā izvietojumā, nosakot papildu kritērijus vietām, kur aizliegt azartspēļu organizēšanu.

Ņemot vērā azartspēļu nozares darbības īpašo raksturu un tās iespējamo negatīvo ietekmi uz sabiedrību, tostarp iedzīvotāju veselību un drošību, pašvaldības pienākums ir izvērtēt gan sabiedrības, gan uzņēmēju – azartspēļu organizētāju – intereses un rast izsvērtu un situācijai atbilstošāko risinājumu. Lai gan Pamatnostādņēs apstiprinātās politikas ieviešana ir uzsākta, normatīvā regulējuma pilnveide vēl nav pabeigta.

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrāde notiek laikā, kad pievērsta pastiprināta uzmanība azartspēļu vides sakārtošanai. Plānojuma izstrādes gaitā tika saņemts fiziskas personas priekšlikums noteikt teritorijas, kur drīkst un kur nedrīkst organizēt spēļu zāles. Tāpat tika ierosināts aizliegt spēļu zāļu atvēršanu pilsētu un pagastu vēsturiskajos centros, dzīvojamo māju (īpaši – daudzdzīvokļu namu) tuvumā un citviet.

Ņemot vērā dažādo pušu intereses, optimāls risinājums ir saglabāt esošā teritorijas plānojuma pēctecību. Zemes vienībām, kur šobrīd atrodas azartspēļu organizēšanas vietas, noteikta funkcionālā apakšzona „Jauktas centra apbūves teritorija” ar indeksu JC3.

Lai novērstu teritorijas plānojuma neatbilstību plānotajām izmaiņām normatīvajos aktos, Madonas novada teritorijas plānojumā iekļauti kritēriji, kas paredz vērtēšanas principus azartspēļu izvietošanai. Saskaņā ar tiem, ierīkot kazino, spēļu zāles, bingo zāles, totalizatora vai derību likmju pieņemšanas vietas ir aizliegtas ierīkot šādās vietās:

- ēkās, kur atrodas pirmsskolas izglītības iestādes, pamata un vidējās izglītības iestādes, kā arī 250 m attālumā no šo ēku galvenajām ieejām;
- publiskos spēļu un rekreācijas laukumos, kā arī 250 m attālumā no to ieejām;
- dzīvojamās ēkās.

### 3.7. Ražošanas objektu apbūve

Uzņēmējdarbības attīstība ir cieši saistīta ar visa Madonas novada sociāli ekonomisko attīstību, jo tā nodrošina jaunu darbavietu radīšanu, citu nozaru uzplaukumu, iedzīvotāju ienākumu palielināšanos, pakalpojumu un preču kvalitātes paaugstināšanos, kas rezultējas iedzīvotāju dzīves līmeņa uzlabošanā.

Kopš Latvijas neatkarības atjaunošanas Madonas novadā, līdzīgi kā citās pašvaldībās, ir notikušas attīstības virzienu maiņas. Ekonomiskās situācijas svārstību rezultātā uzņēmumi gan sašaurināja darbību, gan pārtrauca to pilnībā, īpaši 20. gadsimta 90. gados, kad pārstāja pastāvēt daudzas fermas. Vienlaikus tika uzsākta jaunu uzņēmumu darbība.

Mazo pilsētu un lauku apdzīvoto vietu attīstību sarežģī fakts, ka bieži vien, vienīgajam ražošanas uzņēmumam pārtraucot darbību, iedzīvotāji ne tikai zaudē darbu, bet arī komunālos un sociālos pakalpojumus, ko agrāk sniedza uzņēmums. Ekonomiskās attīstības transformācijas procesi izpaužas nodarbinātības struktūras un pilsētu un ciemu funkcionālās struktūras izmaiņās. Šo procesu raksturo rūpniecības lomas samazināšanās pilsētās un jaunu nozaru attīstība, piemēram, tūrisma attīstības saistītās pakalpojumu jomās. Uzņēmumu skaits un aktivitātes, darba vietas un to struktūra ir vērā ņemami kritēriji apdzīvotās vietas novērtējumam un attīstības prognozēm.

Pašreiz lielākā uzņēmējdarbības aktivitāte ir vērojama Madonas pilsētā, kā arī atsevišķās ciemu un pagastu teritorijās. Piemēram, industriāla zona attīstījusies Sauleskalna un vēsturiski arī Lazdonas ciemā. Aktīva uzņēmējdarbības attīstība notiek Kraukļu ciemā un tam tuvējās teritorijās. Salīdzinoši mazāka rūpnieciskā darbība vērojama Ērgļu apvienības pusē.

Novada teritorijā ir vairākas derīgo izrakteņu atradnes, ievērojami virszemes un pazemes ūdeņu resursi, kā arī lielas mežu platības, kas sekmē novada ekonomisko attīstību. Lauksaimniecība un kokapstrāde ir visplašāk pārstāvētās nozares, nodrošinot lielāko daļu darba vietu novadā. Tajā pašā laikā pastāv arī pietiekami lieli būvniecības, pārtikas ražošanas un pakalpojumu uzņēmumi, kas sniedz būtisku ieguldījumu novada ekonomikā un attīstībā.<sup>22</sup>

Uzņēmējdarbības attīstība ir iespējama, nodrošinot kvalitatīvu vidi, attīstot tehnisko infrastruktūru un lietojot dažādus atlaides principus veiksmīgākajiem novada uzņēmējiem, kas rada jaunas darbavietas. Šie mehānismi būtu jāīsteno Madonas novadā, lai veicinātu vadošo tautsaimniecības nozaru – kokapstrādes, būvniecības un lauksaimniecības produktu ražošanas un pārstrādes – attīstību.

Paredzams, ka ražotāju skaits palielināsies, jo Madonas novadā ir pietiekami daudz vietu ražotņu būvniecībai. Attīstoties infrastruktūrai, tostarp autoceļiem un dzelzceļa tīklam, investoru interese par Madonas novadu varētu pieaugt.

Jaunas ražošanas teritorijas tiek plānotas, balstoties uz saņemtajiem priekšlikumiem. Piemēram, Madonas pilsētas ziemeļu daļā esošajā rūpnieciskajā zonā. Ražošanas teritorijas plānots paplašināt arī pie Sauleskalna ciema kā daļu no esošās industriālās teritorijas ciemā.

Funkcionālā zona „**Rūpnieciskās apbūves teritorija**” (R) noteikta ir visā Madonas novada teritorijā. Galvenokārt šīs teritorijas plānotas vietās, kur jau atrodas ražošanas objekti vai šāda veida teritorijas bijušas noteiktas līdzšinējos teritorijas plānojumos, ievērojot principu, ka jaunās apbūves zonas jāplāno tuvu esošām ražošanas teritorijām ar pieejamu vai tuvumā esošu infrastruktūru.

<sup>22</sup> Avots: Madonas novada IAS un Madonas novada AP sadaļa „Pašreizējās situācijas raksturojums”

Lauku teritorijā funkcionālā zona ir noteikta tikai nozīmīgākajiem lielražotājiem vai uzņēmumiem, kas saistīti ar specifiskiem ražošanas veidiem. Citu rūpniecisko uzņēmumu darbība ārpus apdzīvotām vietām atļauta, ievērojot lauku teritorijām noteiktos funkcionālos izmantošanas veidus.

**Apakšzona ar indeksu R1** ir noteikta gan apdzīvotās vietās, gan ārpus tām, kur atļauta vieglās rūpniecības, bet ne smagās rūpniecības uzņēmumu apbūve. Šī zona ir izveidota ar mērķi samazināt negatīvo ietekmi uz citām apbūves teritorijām, kā arī izslēgt darbības, kurām nepieciešama A kategorijas piesārņojošās darbības atļauja.

Funkcionālā zona nav noteikta Sidrabiņos, Sausnējā, Bērzaunē, Sauleskalnā, Aiviekstē, Jāņukalnā, Stalīdzānos, Ošupē, Mārcienā, Vecsaikavā, Sarkaņos, Ozolos, Liezērē, Aizpurvē, Meirānos, Stirnienē un Kokaros, kā arī Varakļānos.

## 3.8. Transporta infrastruktūra

### 3.8.1. Ceļu un ielu tīkls, citi objekti

Transporta infrastruktūra ir viens no galvenajiem telpiskās struktūras elementiem, kas ietekmē Madonas novada dzīvotspēju un konkurētspēju. Ceļu un ielu teritoriju plānošanas nepieciešamību regulē gan valsts, gan pašvaldību izdoti normatīvie akti. Vispārīgās prasības pašvaldības transporta tīkla plānošanai ir noteiktas MK 30.04.2013. noteikumos Nr. 240.

#### Valsts galvenais autoceļš (A):

Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	Ceļa zemes nodalījuma joslas min. platums no autoceļa ass uz katru pusi (m)	Aizsargjoslas platums no autoceļa uz katru pusi (m)
A12	Jēkabpils – Rēzekne – Ludza – Krievijas robeža (Terehova)	13,5	100

#### Valsts reģionālie autoceļi (P):

Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	Ceļa zemes nodalījuma joslas min. platums no autoceļa ass uz katru pusi (m)	Aizsargjoslas platums no autoceļa uz katru pusi (m)
P4	Rīga-Ērgļi	11	60
P30	Cēsis-Vecpiebalga-Madona	11	60
P31	Ērgļi-Drabeši	11	60
P33	Ērgļi-Jaunpiebalga-Saliņkrogs	11	60
P37	Pļaviņas (Gostiņi)-Madona-Gulbene	13,5	60
P38	Cesvaine-Velēna	11	60
P62	Krāslava-Preiļi-Madona (Madonas apvedceļš)	11	60
P78	Pļaviņas-Ērgļi	11	60
P79	Koknese-Ērgļi	11	60
P81	Bērzaune-Vestiena-Ērgļi	11	60
P82	Jaunkalsnava-Lubāna	11	60
P83	Lubāna-Dzelzava	11	60
P84	Madona-Varakļāni	13,5	60

Valsts vietējie autoceļi (V):

Autoceļa indekss	Autoceļa nosaukums	Ceļa zemes nodalījuma joslas min. platums no autoceļa ass uz katru pusi (m)	Aizsargjoslas platums no autoceļa uz katru pusi (m)
V309	Katrīna-Leimaņi-Kaive-Aprāni	9,5	30
V434	Pērle-Kraukļi	9,5	30
V560	Gaigalava-Kvāpāni-Degumnieki	9,5	30
V592	Varakļāni-Nagli-Žogoti	9,5	30
V735	Stabulnieki-Sīlukalns-Varakļāni	9,5	30
V761	Rožupe-Rudzāti-Varakļāni	9,5	30
V782	Jēkabpils-Antūži-Medņi	9,5	30
V794	Medņi-Odziena	9,5	30
V814	Sūnas-Mētriena	9,5	30
V839	Lautere-Jumurda	11	30
V840	Liede-Cesvaine	11	30
V841	Madona (Lazdona)-Ļaudona-Jēkabpils	11	30
V842	Lubāna-Upatnieki	11	30
V843	Barkava-Lubāna	11	30
V844	Līči-Liepkalne	9,5	30
V845	Liede-Abrupe	9,5	30
V846	Vestiena-Vējava-Ineši	9,5	30
V847	Ozoli-Liezēre-Tirza-Stāķi	9,5	30
V851	Gaiziņkalns-Lubeja-Gulbere-Liezēre	9,5	30
V852	Salna-Ozoli	9,5	30
V853	Viesiena-Līdere-Kārzdaba	9,5	30
V854	Liezēre-Silakurmji-Graši	9,5	30
V855	Lode-Līdere	9,5	30
V856	Bērzaune-Zelgauska-Kusa-Oļi-Cesvaine	9,5	30
V858	Madona-Stiebrīņi-Gravas-Bukas	9,5	30
V859	Sakums-Graši-Kraukļi	11	30
V860	Pievedceļš Cesvainei	9,5	30
V861	Bučauska-Virāne	9,5	30
V862	Dzelzava-Padoms	9,5	30
V863	Cesvaine-Aizkuja	9,5	30
V864	Biksēre-Aizkuja-Dzelzava	9,5	30
V865	Aizkuja-Meirēni	11	30
V866	Vecpoļi-Lūza	9,5	30
V867	Ošupe-Zidziena-Smaudži	9,5	30
V868	Meirāni-Degumnieki-Zvidziena	9,5	30
V869	Tiltgals-Mežastrodi-Varakļāni	9,5	30
V870	Stirniene-Stirnieņu muiža	9,5	30
V871	Mētriena-Ķimstnieki	9,5	30
V872	Ļaudona-Mētriena	9,5	30
V873	Ļaudona-Beļava	9,5	30
V874	Saikava-Trākši-Prauliena	9,5	30
V875	Pievedceļš Praulienai	9,5	30
V876	Ļaudona-Mārciena-Sauleskalns-Bērzaune	9,5	30
V877	Kalnīrsa-Rusuļi-Randoti	9,5	30
V878	Pievedceļš Jaunkalsnavai	9,5	30

V879	Jāņukalns-Jaunkalsnava	9,5	30
V880	Bērzaune-Viesūnēni-Zdiņi	9,5	30
V881	Bērzaune-Tomēni-Gaiziņklans	9,5	30
V884	Madona-Zelgauska-Viesiena-Vestiena	11	30
V885	Vestiena-Indrāni-Liepkalne-Ogreslīči	9,5	30
V887	Irši-Liepkalne	9,5	30
V888	Biksēre- Baltiņi	9,5	30
V890	Pievedceļš Dzelzavas stacijai	9,5	30
V894	Pievedceļš-Sāvienai	9,5	30
V895	Trušļi-Mārciena	9,5	30
V896	Melderi-Iedzēni-Lapāres	9,5	30
V898	Jāņukalns-Veckalsnava	9,5	30
V900	Pievedceļš Blaumaņa muzejam	9,5	30
V902	Ļaudona-Mūrnieki	9,5	30
V903	Mūrnieki-Gaigalieši	9,5	30
V915	Koknese-Odziena-Jāņukalns-Bērzaune	9,5	30
V916	Jaunbebri-Odziena-Vietava-Indrāni	9,5	30
V917	Vietava-Sausnēja-Sidrabiņi	9,5	30
V923	Alunāni-Bites-Salānieši	9,5	30

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 76. punktu un Darba uzdevuma prasībām, Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir sagatavots priekšlikums vienotam ceļu un ielu tīklam, nosakot ceļu un ielu piederību un kategorijas. Ir noteiktas ceļu nodalījumu joslas un ielu sarkanās līnijas.

Grafiskās daļās kartē „Funkcionālais zonējums” ir attēloti esošie valsts reģionālie un vietējie autoceļi, esošie pašvaldības autoceļi, esošās un plānotās ielas un dzelzceļš ar dzelzceļa stacijām/pieturvietām. Tāpat attēloti esošie komersanta ceļi – AS „Latvijas valsts meži” ceļi (saskaņā ar pieejamo informāciju, jaunu komersantu ceļu izbūve nav plānota).

Madonas novadā nav noteikti pašvaldības nozīmes ceļi, kas izriet no likuma „Zemes pārvaldības likums” 8.1.panta.

Visiem valsts un pašvaldības ceļiem un ielām starp sarkanajām līnijām, kā arī auto stāvlaukumiem ir noteikta funkcionālā zona „**Transporta infrastruktūras teritorija**” (TR). Tā noteikta arī dzelzceļa satiksmei nepieciešamās infrastruktūras teritorijai.

Madonas novadu šķērso valsts publiskās lietošanas reģionālās nozīmes dzelzceļa infrastruktūras iecirkņi „Pļaviņas-Gulbene”, „Jaunkalsnava-Veseta”, un novadā atrodas septiņas dzelzceļa stacijas.

Nacionālā līmenī tiek īstenots projekta Eiropas Savienības Kohēzijas politikas programmas 2021.–2027. gadam 2.3.1. specifiskā atbalsta mērķa „Veicināt ilgtspējīgu daudzveidīgu mobilitāti pilsētās” 2.3.1.2. pasākums „Multimodāls sabiedriskā transporta tīkls” jeb Stacija 2.0 sniegtajām mobilitātes attīstības iespējām, sadarbojoties ar VAS „Latvijas dzelzceļš”.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 nosaka, ka, plānojot jaunus ciemus un pilsētas vai esošo to teritoriju paplašināšanu, ir jāparedz to sasniedzamība ar sabiedrisko transportu, kā arī vietas mērogam atbilstoša mobilitāte, prioritāti piešķirot gājējiem un velotransportam.

Madonas novada teritorijas plānojumā netiek detalizēti sabiedriskā transporta pārvadājumu un mobilitātes pilnveides risinājumi. 33.attēlā ir parādīts esošais sabiedriskā transporta nodrošinājums Madonas novadā.

Valsts autoceļu būvniecībai pieejamā finansējuma ietvaros un atbilstoši pašvaldību iesaistei un vēlmei nodrošināt pilnvērtīgus mikromobilitātes infrastruktūras maršrutu izbūvi, VSIA „Latvijas Valsts ceļi” plāno veikt šīs infrastruktūras attīstību. Mikromobilitātes infrastruktūras attīstībai ir veikts „Pētījums par velosatiksmi un velosatiksmes infrastruktūru nacionālā mērogā”, saskaņā ar kuru Madonas pilsēta iekļauta sekundārajā valsts mikromobilitātes attīstības virzienā.

Madonas novada teritorijas plānojumā netiek detalizēti gājēju un velosatiksmes risinājumi. Plānojot velosatiksmes infrastruktūras attīstību, turpmākajā plānošanas gaitā ir jāņem vērā vispārīgās prasības, kas noteiktas MK 30.04.2014. noteikumos Nr. 240. Madonas novada TIAN ir iekļautas prasības ielu telpai, t. sk. gājēju un velosatiksmes infrastruktūrai.

Ievērojot normatīvo aktu un atbildīgo institūciju (Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas un VSIA „Latvijas Valsts ceļi”) nosacījumos norādītās prasības, Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādē ievērots “pakāpeniskuma” princips, kas paredz apbūves teritoriju (jauno, vai pārbūvējamo un paplašināmo esošo) sasaisti ar valsts autoceļu tīklu.

Lai nodrošinātu likuma „Aizsargjoslu likums” 13. pantā noteikto aizsargjoslas noteikšanas mērķi – mazināt ielu, autoceļu un dzelzceļu negatīvo ietekmi uz vidi, nodrošināt transporta maģistrāļu ekspluatāciju un drošību, kā arī veidot no apbūves brīvu joslu – pilsētu un ciemu robežas, paplašinot vai izveidojot jaunas apdzīvotās vietas, noteiktas ne tuvāk par valsts autoceļa aizsargjoslu.

#### ► Teritorijas plānojuma risinājumi:

- Saglabāts esošais valsts autoceļu un pašvaldības ceļu tīkls. Jaunu ceļu būvniecība nav plānota.
- Plānotas vairākas jaunas ielas.
- Noteikta un grafiski ir attēlota „Teritorija gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās” (TIN15).
- Madonas novada TIAN ir izvirzītas prasības jaunas transporta infrastruktūras plānošanai un transportlīdzekļu stāvvietām.

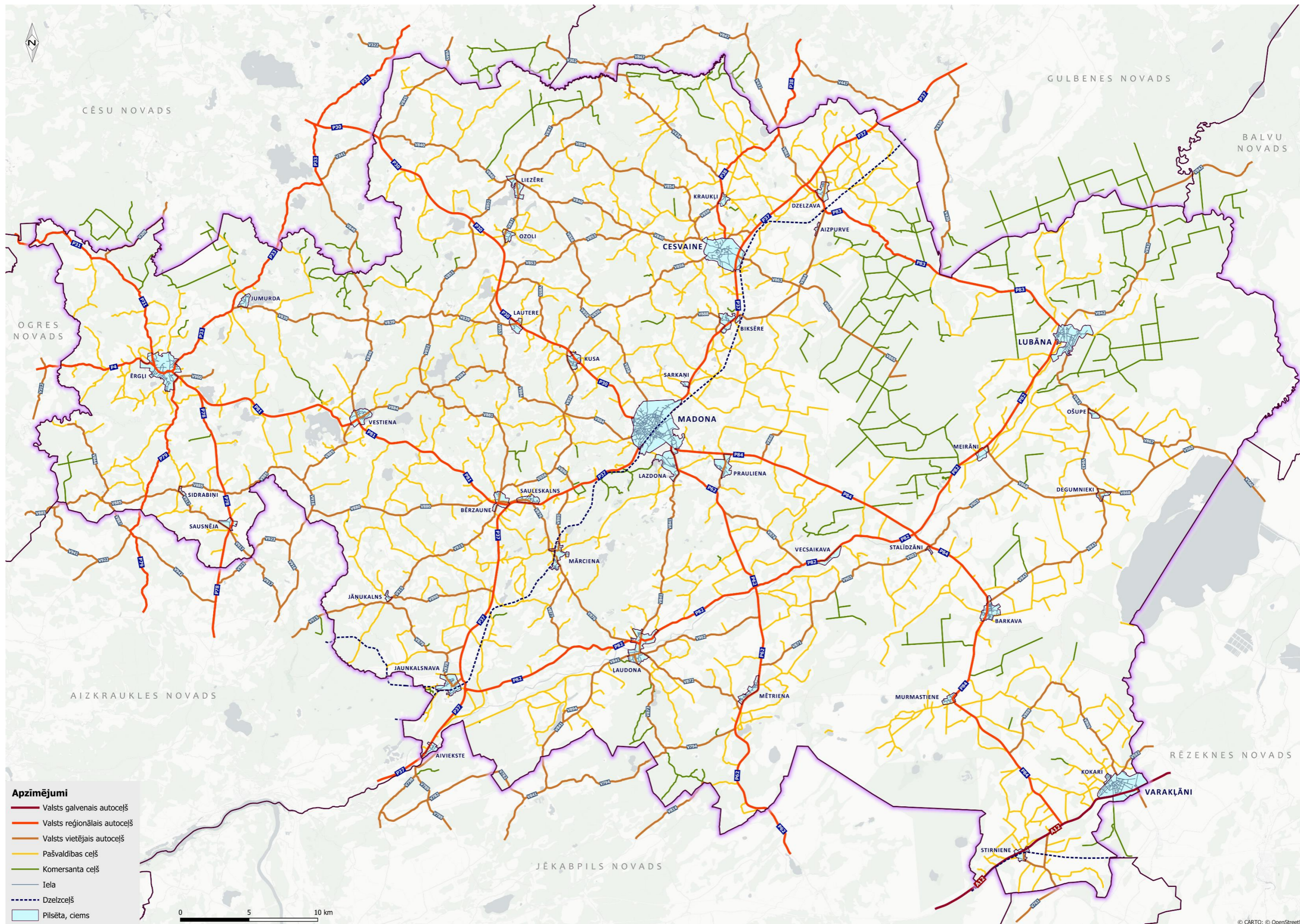
### 3.8.2. Ielu kategorijas

MK 30.04.2013. noteikumos Nr. 240 ir noteiktas ielu un ceļu kategorijas, kā arī to nozīme un funkcijas. Ielu kategorijas Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteiktas, ņemot vērā spēkā esošajā normatīvajā aktā iekļauto ielu dalījumu.

Saskaņā ar Madonas novada teritorijas plānojuma risinājumiem, jaunas ielas plānotas Madonas, Lubānas un Varakļānu pilsētās, tās paredzot kā E kategorijas jeb vietējas nozīmes ielas.

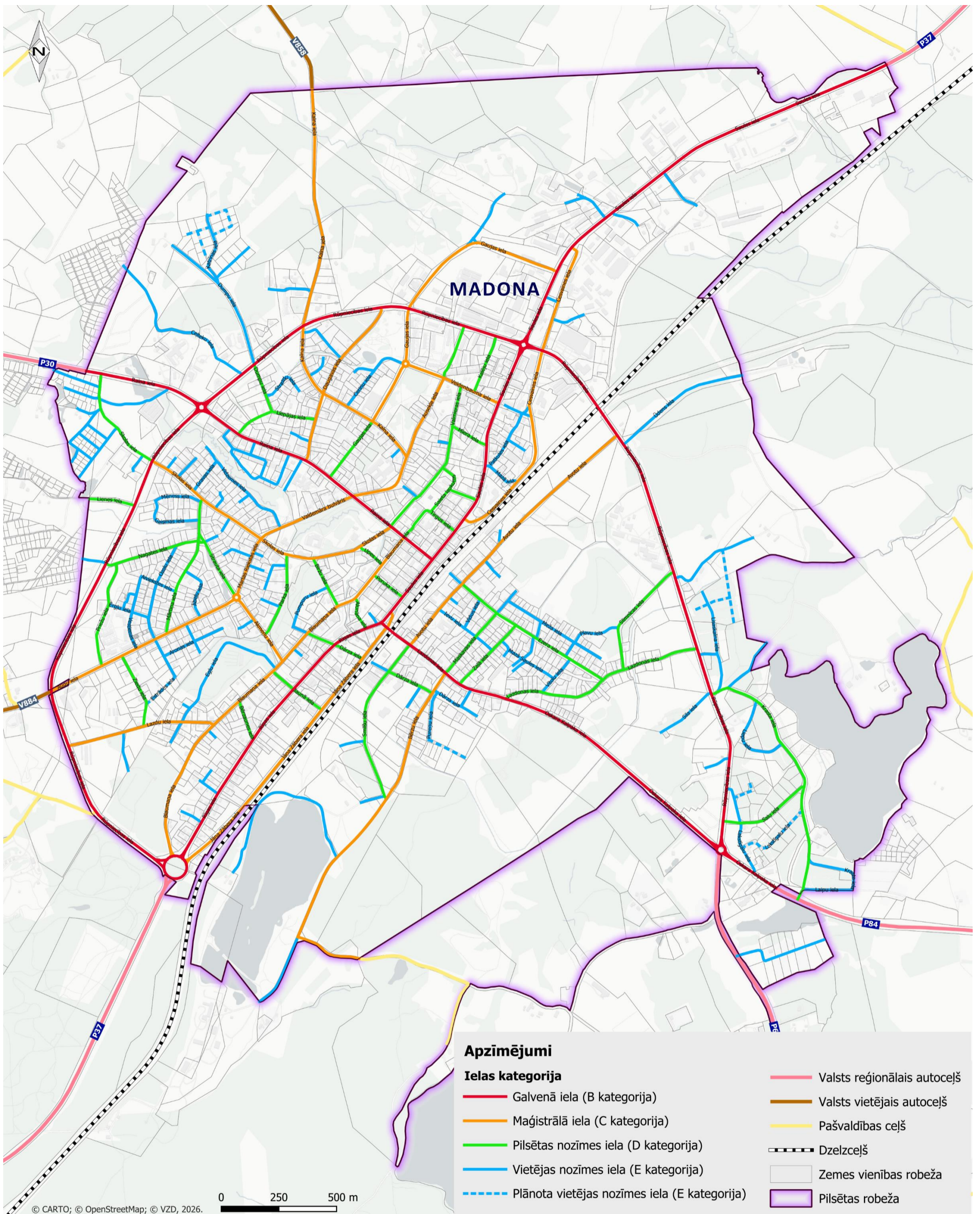
Madonā tā ir mazdārziņu teritorija „Draudzība”. Šo teritoriju, tāpat kā iepriekšējā Madonas novada teritorijas plānojumā, plānots attīstīt kā savrupmāju apbūves teritoriju. Vairākas jaunas ielas plānotas pilsētas teritorijā starp Rūpniecības ielu un Salas ezeru, daļēji integrējot Detālplānojuma Madonas pilsētas teritorijai pie Salu ezera risinājumu. Jauna iela ir plānota Pureņu ielas turpinājumā, lai nodrošinātu piekļuvi nekustamajiem īpašumiem. Jaunas ielas būvniecība perspektīvā Lubānā paredzēta Pļavu ielas posmā.

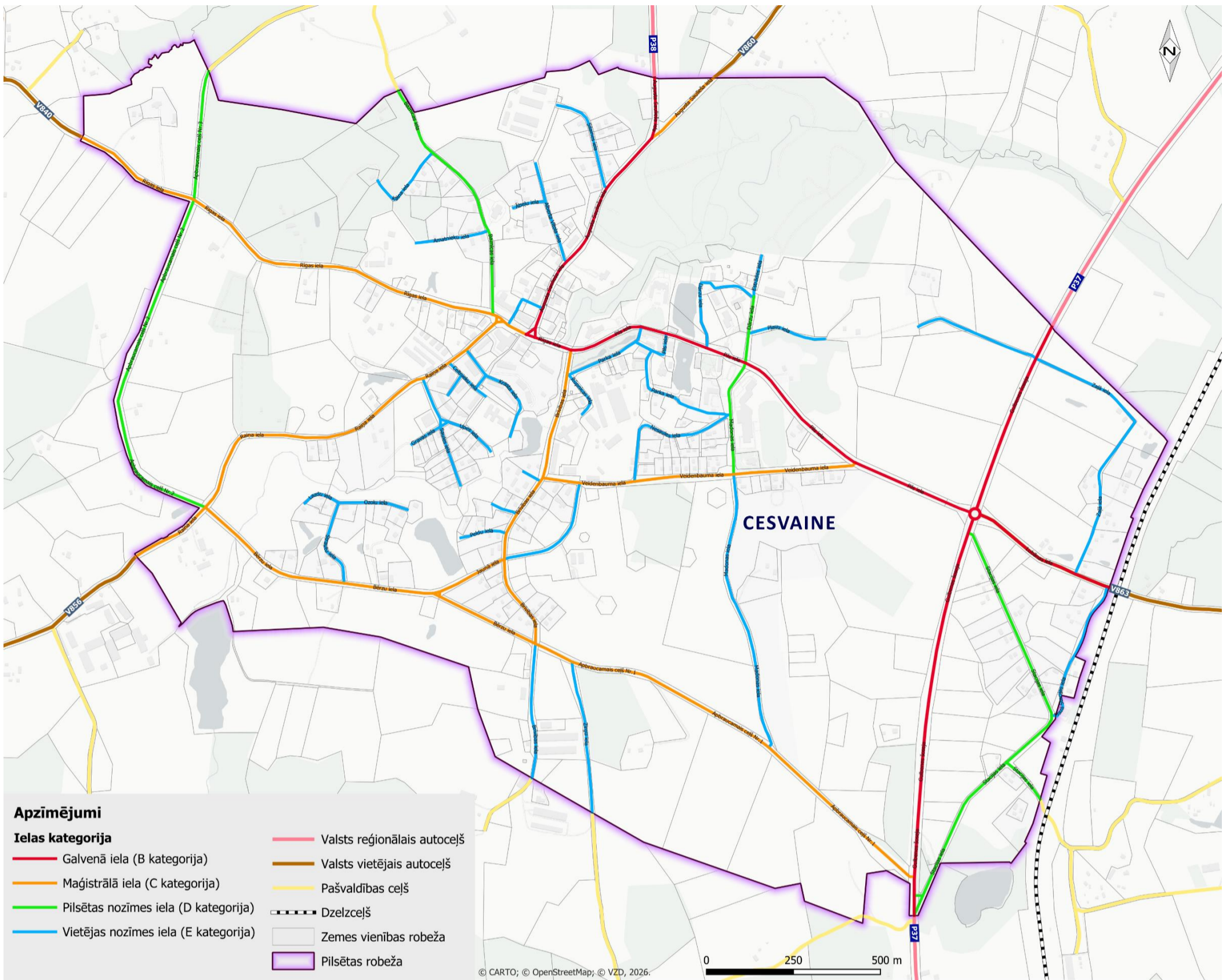
Ielu saraksts, ekspluatācijas aizsargjoslu (sarkano līniju) platumi un ielu paraugšķērsprofili ir ietverti Madonas novada TIAN pielikumu daļā.

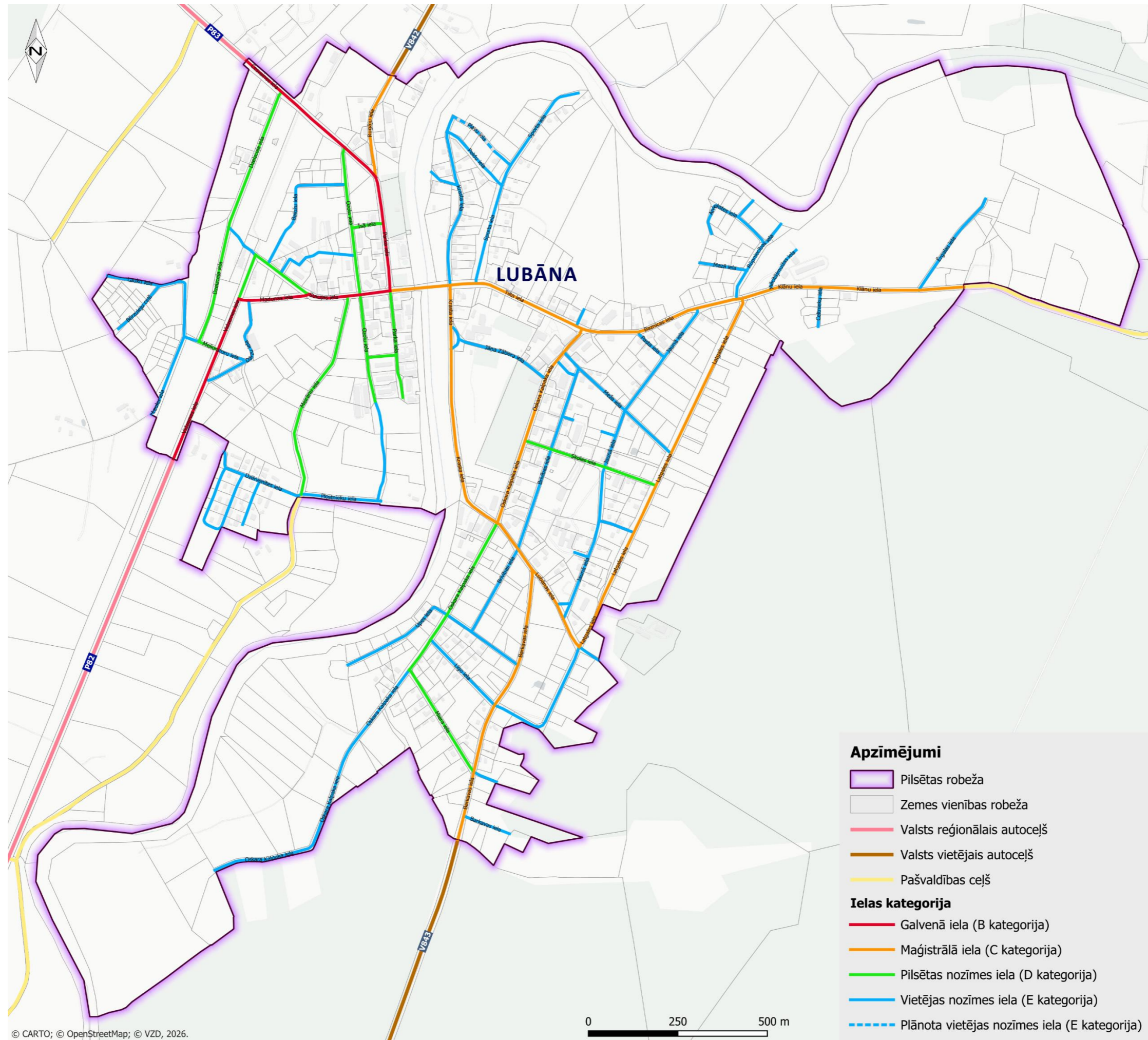


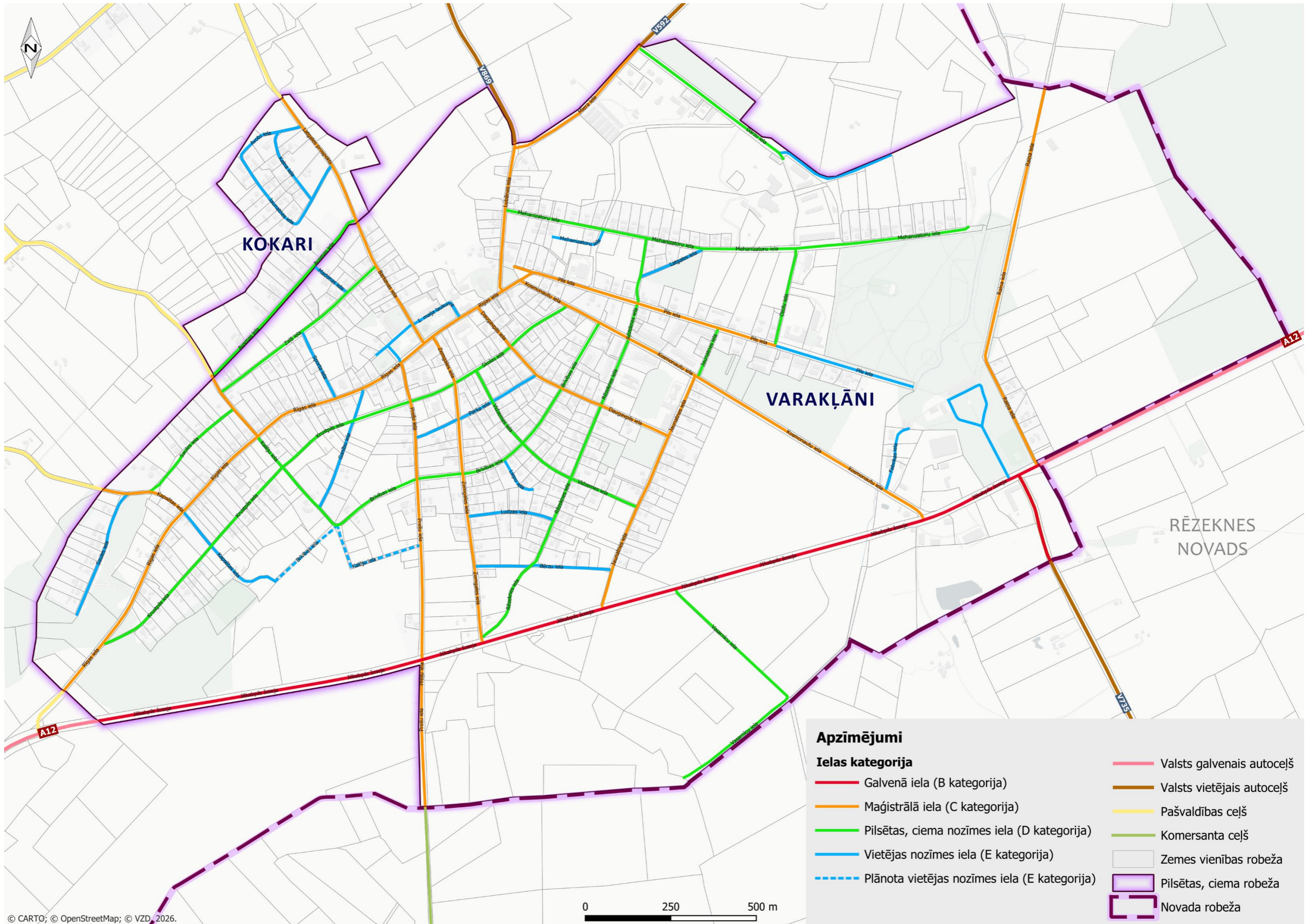
- Apzīmējumi**
- Valsts galvenais autoceļš
  - Valsts reģionālais autoceļš
  - Valsts vietējais autoceļš
  - Pašvaldības ceļš
  - Komersanta ceļš
  - Iela
  - - - Dzelzceļš
  - Pilsēta, ciems

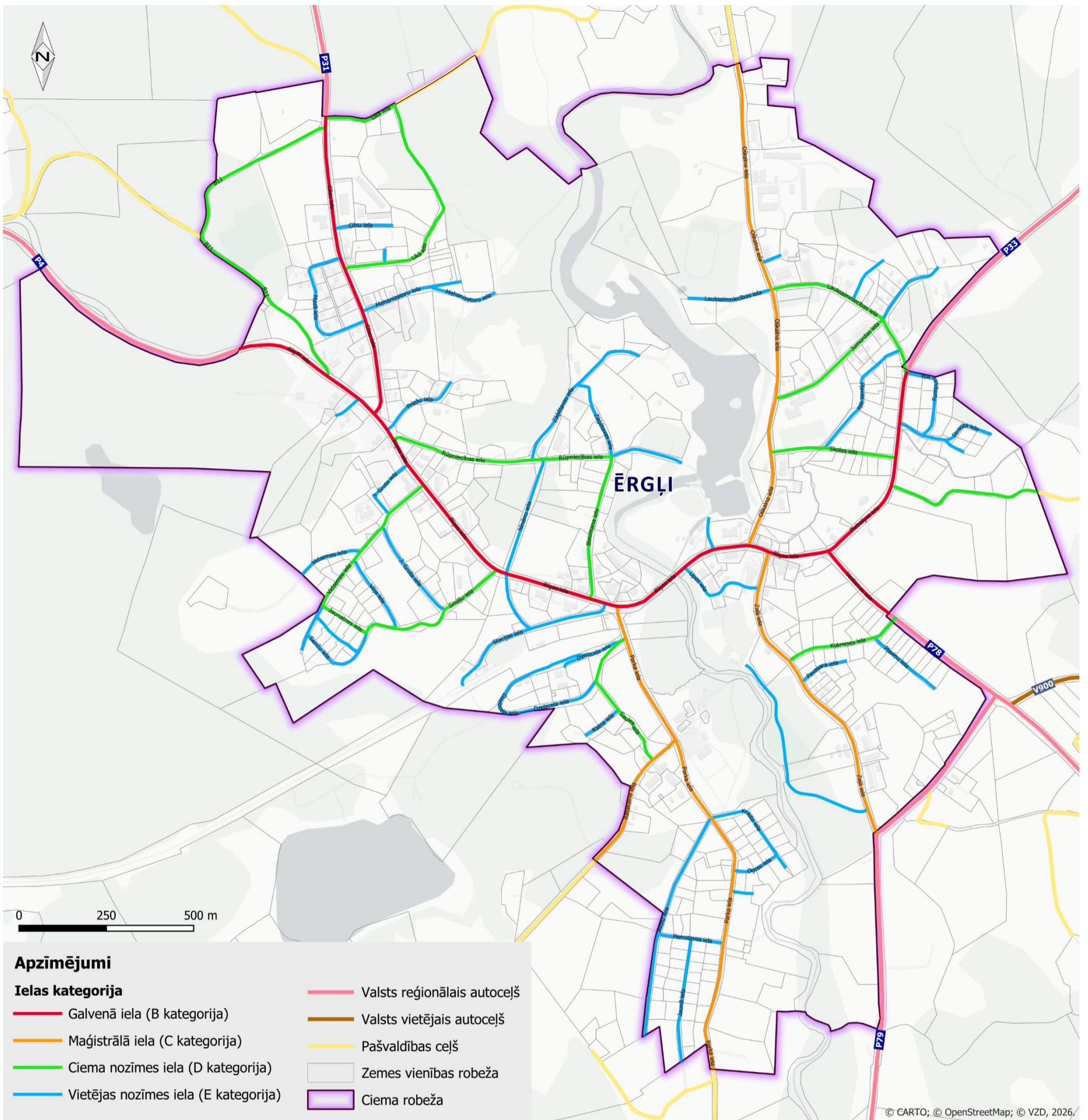
0 5 10 km

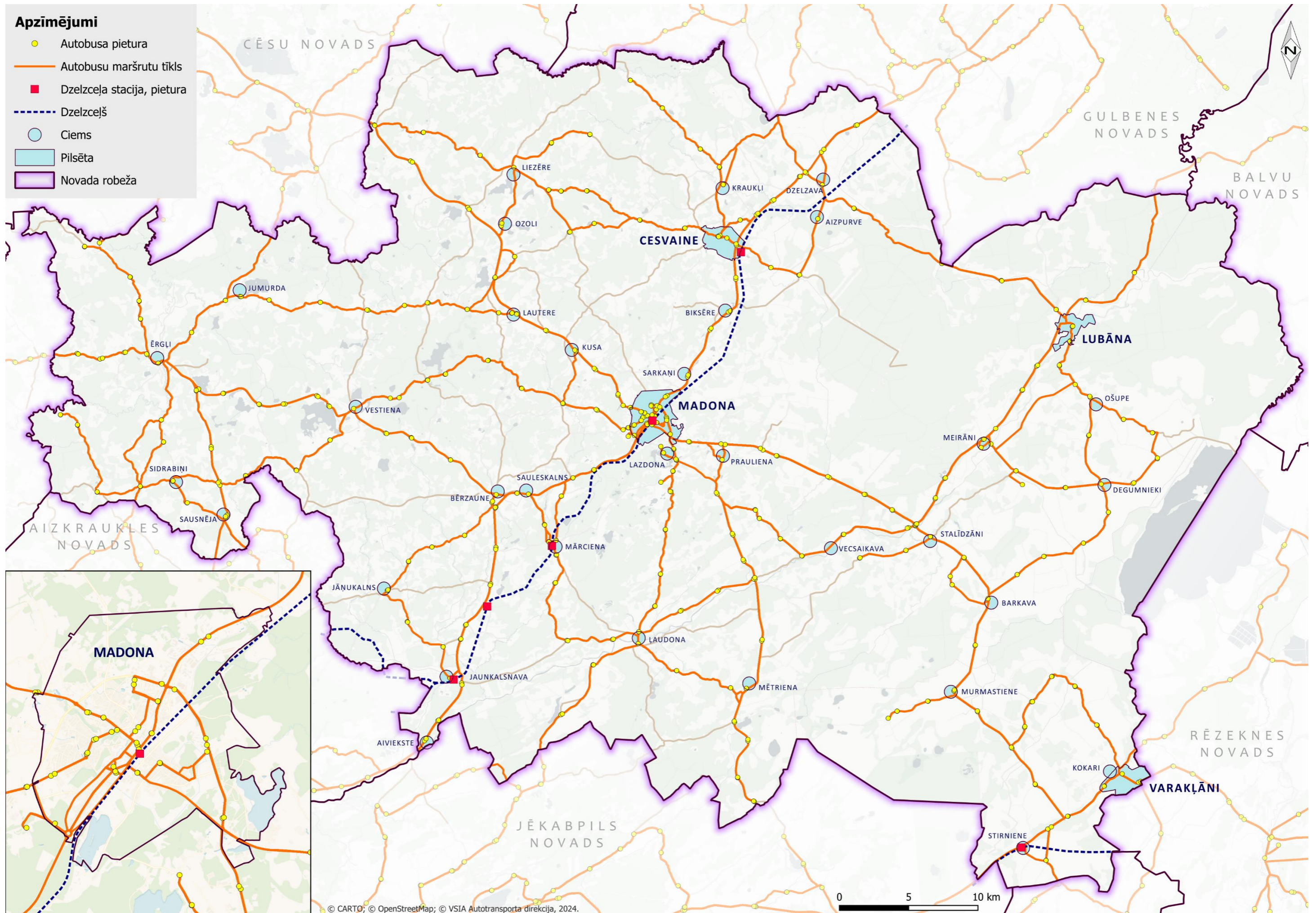












### 3.8.3. Ielu sarkanās līnijas

Ielas sarkanās līnijas vai ielas aizsargjoslas noteikšanas galvenais uzdevums ir noteikt nepieciešamo ielas koridoru ielas uzturēšanai un/vai attīstībai.

Ielas sarkanās līnijas tiek noteiktas<sup>23</sup> atbilstoši katras ielas kategorijai, bet to platumu nosaka teritorijas plānojuma apbūves noteikumos. Sarkanās līnijas grafiski tiek attēlotas lokālpāņojumos un detālpāņojumos, atkarībā no izvēlētajā mēroga noteiktības. Vienai ielai tās dažādos posmos var būt dažādas kategorijas ar atšķirīgu sarkano līniju platumu.

Izvērtējot līdz šim noteiktās ielu sarkanās līnijas Madonas novadā, secināts, ka dažās apbūvētajās teritorijās ielu platums sarkanajās līnijās nereti ir mazāks vai lielāks par to, kas atbilst noteiktajai ielas kategorijai, tādēļ nepieciešamos parametrus nav iespējams nodrošināt, neskarot esošo apbūvi. Savukārt atsevišķos gadījumos sarkanās līnijas neatbilst zemes vienību robežām, un to novietojums atšķiras no ielas zemes vienības robežām.

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ir izvērtētas un grafiski attēlotas ielu sarkanās līnijas visām pilsētu un ciemu teritorijām. Madonas novada TIAN ir noteikti ielu sarkano līniju platumi, ņemot vērā: ielas kategoriju, vēsturiski noteiktās/iedibinātās ielu sarkanās līnijas, esošo un plānoto inženiertīklu izvietojumu ielā, esošo apbūvi, grāvjus un citus nosacījumus.

Apbūve ielu sarkanajās līnijās ir aizliegta, t. sk. veicot pārbūvi, paplašināt esošas ēkas apjomu. Atļauta ir tikai esošas (likumīgi uzbūvētas) būves atjaunošana.

Esošo pilsētu un ciemu robežās, kur iepriekšējos bijušo novadu teritorijas plāņojumos valsts autoceļu aizsargjoslas vietā ir noteiktas sarkanās līnijas, tās ir noteiktas vismaz 10 m attālumā no ceļa zemes nodalījuma robežas.

### 3.8.4. Pievienojumi (pieslēgumi) valsts autoceļiem

Saskaņā ar VSIA „Latvijas Valsts ceļi” sniegtajiem nosacījumiem teritorijas plāņojuma izstrādei, transporta attīstības plānā shematiski jāattēlo autoceļu esošie un perspektīvie pievienojumi.

Madonas novada teritorijas plāņojuma izstrādes procesā tika pieprasīta informācija un saņemts valsts autoceļu reģistrēto ceļu pievienojumu vietu saraksts. Valsts uzņēmuma dati par pievienojumu vietām ir attēloti tabulu formā, bez aktuālas ģeotelpisko datu piesaistes, tādēļ to atjaunināšana, strukturēšana un apkopošana plāņošanas procesā tika uzskatīta par nesamērīgu.

Ņemot vērā, ka VSIA „Latvijas Valsts ceļi” turpina digitalizēt<sup>24</sup> informāciju par valsts autoceļu pievienojumu vietām, Madonas novada teritorijas plāņojuma ietvaros esošās pievienojumu vietas valsts autoceļiem nav vērtētas un attēlotas. Balstoties uz esošajām pievienojumu vietām, iespējams identificēt zemes vienības, kurām nav nodrošināta esoša piekļuve. Tomēr, tā kā piekļuves nodrošināšanai pastāv citi juridiski risinājumi (piemēram, servitūti), katrs jauns ceļa pievienojums ir jāizvērtē individuāli.

<sup>23</sup> Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 noteikto 6.3. apakšnodalā

<sup>24</sup> Nav publiski pieejams/publicēts (situācija uz 2026. gada aprīli)

### 3.9. Inženiertehniskā apgāde

Komunālās saimniecības darbība novadā galvenokārt aptver trīs pamatvirzienus – ūdensapgādi, kanalizācijas saimniecību un siltumapgādi. Esošais inženiertīklu nodrošinājums novadā ir vērtējams dažādi, tomēr kopumā tas raksturojams kā apmierinoši attīstīts, jo īpaši centralizētās ūdensapgādes un kanalizācijas sistēmas jomā.

Visās novada pilsētās un ciemos ir pieejama vai daļēji pieejama centralizētā ūdensapgāde, un lielākajā daļā – arī centralizētā kanalizācija ar atsevišķām attīrīšanas ietaisēm. Centralizētā siltumapgāde ir attīstīta galvenokārt pilsētās un lielāko pagastu centros, savukārt pārējā novada teritorijā apkure tiek nodrošināta ar lokāliem apkures risinājumiem.

Madonas novadu nešķērso maģistrālie gāzesvadi, tādēļ centralizētā gāzes apgāde novadā nav attīstīta. Gāzes apgāde ir pieejama tikai Madonas pilsētā, izmantojot propāna gāzi.

Pašvaldībai ir nepieciešams turpināt centralizētās ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas sistēmas paplašināšanu apdzīvotajās vietās, kā arī uzlabot novecojošo infrastruktūru. Turklāt, ievērojot valsts noteiktās prasības, īpaša uzmanība jāpievērš decentralizētās kanalizācijas sakārtošanai privātīpašumos.

Madonas novadā esošie maģistrālie inženiertīkli un citi infrastruktūras objekti atbilstoši mēroga noteiktībai ir attēloti Grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums”.

Tehniskās infrastruktūras objektiem un teritorijām, piemēram, komunālo pakalpojumu objektiem (dzeramā ūdens ieguves vietas (urbumi) ar stingrā režīma aizsargjoslām, notekūdeņu attīrīšanas ietaises, katlu mājas), apakšstacijām un tamlīdzīgiem objektiem, ir noteikta funkcionālā zona **„Tehniskās apbūves teritorijas” (TA)**.

#### 3.9.1. Ūdensapgāde un kanalizācija, lietusūdens savākšanas sistēmas

Viena no prioritātēm Madonas novadā ir ūdenssaimniecības sakārtošana tajās vietās, kur šis jautājums vēl nav pilnībā atrisināts vai ir nepieciešami uzlabojumi. Ir jānodrošina notekūdeņu sistēmas sakārtošana, jāizbūvē jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kā arī jāatdala lietusūdens kanalizācija no sadzīves notekūdeņu tīkliem. Tāpat nepieciešams veikt ūdensapgādes tīklu pārbūvi un ūdens ieguves vietu sakārtošanu.

Nozīmīga problēma Madonas novadā ir inženiertehniskās apgādes trūkums jaunajās savrupmāju apbūves un mazdārziņu teritorijās, kur nav pieejama centralizēta ūdensapgāde un kanalizācija. Šajās vietās ūdensapgāde un kanalizācija tiek risināta individuāli – katrs īpašnieks veido savu urbumu un vienojas ar pakalpojumu sniedzēju par kanalizācijas izvešanu.

Uzsākot jaunu teritoriju attīstību, ir jānodrošina visu nepieciešamo inženiertīklu pieejamība. Madonas novada teritorijas plānojumā blīva apbūve plānota novada pilsētās un ciemos. Līdz ar to, uzsākot būvniecību ciemu teritorijās, jāparedz pieslēgšanās jau esošajiem ciema inženiertehniskās apgādes tīkliem vai jāplāno alternatīvi risinājumi.

Prasības inženiertehniskās infrastruktūras izbūvei pamatā nosaka katras inženiertīklu nozares individuālie normatīvie akti, savukārt Madonas novada TIAN ir noteiktas specifiskas prasības gan pieslēgšanai centralizētajiem ūdensapgādes un kanalizācijas tīkliem, gan lokāliem risinājumiem. Galvenās prasības ir šādas:

- ▶ Jāievēro nosacījumi teritorijām, kas atrodas TIN „Sabiedrisko ūdenssaimniecības pakalpojumu teritorijas” (TIN11).

- ▶ Līdz pieslēgumam centralizētajām kanalizācijas sistēmām jānodrošina decentralizēto kanalizācijas sistēmu darbība, ievērojot līdzvērtīgas vides aizsardzības prasības atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Decentralizētā kanalizācija jānodrošina, ierīkot vienīgi izsmeļamos krājrezervuārus vai bioloģiskās attīrīšanas iekārtas.
- ▶ Aizliegts veidot jaunu zemes vienību dzīvojamai apbūvei ar platību, kas ir mazāka par 1000 m<sup>2</sup>, ja teritorijā nav pieejama centralizētā ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma.
- ▶ Rūpnieciski izgatavotas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, kuras attīrītos notekūdeņus novada vidē un kuru kopējā jauda ir mazāka par 5 m<sup>3</sup>/diennaktī atļauts ierīkot zemes vienībās kuru platība ir ne mazāka par 1200 m<sup>2</sup>.

Normatīvie akti nosaka, ka visās apbūves teritorijās ir jānodrošina lietussūdens novadīšana, izveidojot ūdens savākšanas sistēmas. Ja šīs sistēmas nav iespējams pieslēgt pie esošajiem tīkliem, jāparedz lokāli risinājumi. Tāpat būtiski ir nodrošināt daļītu sistēmu – sadzīves un ražošanas notekūdeņu tīkli jāatdala no lietussūdens kanalizācijas tīkla (detālplānojumā un/vai būvniecības ieceres dokumentācijā).

Madonas novada TIAN noteiktās prasības lietussūdens novadīšanas sistēmām nodrošina normatīvo aktu izpildi. Īstenojot teritorijas plānojumu, Madonas novada pilsētās, un, ja iespējams, arī ciemos, ieteicams ieviest HELCOM rekomendācijas lietussūdens apsaimniekošanai pilsētvidē, kā arī citus ieteikumus un labās prakses – ilgtspējīgu lietussūdens apsaimniekošanas risinājumu pilsētvidē piemērus.

### 3.9.2. Elektroapgāde

Lai nodrošinātu pietiekošu elektroapgādi jaunajām apbūves teritorijām nepieciešamības gadījumā Madonas novada pilsētās un ciemos, būs jāizbūvē jaunas 20 kV kabeļu līnijas, transformatoru punkti un zemsprieguma kabeļu līnijas, aizstājot vecās gaisvadu līnijas.

Teritorijas plānojumā grafiski attēloti esošie maģistrālie elektroapgādes (110kV elektrolinijas) tīkli un to aizsargjoslas, kā arī četras pārvades tīkla transformatoru apakšstacijas (Skolas ielā 59A Madonā, „Barkavas apakšstacija” Barkavā, „Apakšstacija Cesvainē” Cesvainē un Gaismas ielā 2 Ērgļos). Apakšstaciju zemes vienībām ir noteikta funkcionālā zona „Tehniskās apbūves teritorija”. Būvprojektu izstrādāšanai teritorijās, kas atrodas 110 kV elektroliniju aizsargjoslās, jāsaņem AS „Augstsprieguma tīkls” tehniskie noteikumi Būvniecības informācijas sistēmā.

Plānojot būvniecību novērtēt nepieciešamību veikt 110kV gaisvadu elektroliniju pārbūvi ar mērķi ievērot nepieciešamos savstarpējos horizontālos un vertikālos attālumus saskaņā ar Latvijas būvnormatīvu LBN 008-14 „Inženiertīklu izvietojums”. Pārbūves nepieciešamības gadījumā noslēgt vienošanos ar AS „Augstsprieguma tīkls”. Visus izdevumus, kas saistīti ar elektroliniju pārbūvi (trases noteikšana, saskaņošana, projektēšana, iekārtu iegāde, nojaukšana, būvdarbi u. c.) apmaksā pārbūves ierosinātājs.

Darbiem ar celšanas un citiem mehānismiem tuvāk par 30 metriem no 110kV elektroliniju malējiem vadiem izstrādāt un saskaņot ar AS „Augstsprieguma tīkls” darbu izpildes projektu.

Madonas novada TIAN ir izvirzītas vispārīgas prasības elektroapgādei un elektroniskajiem sakariem. Piemēram, nav atļauta to kabeļu ieguldīšana zem ēku pamatiem.

Turpmākajās rindkopās atspoguļota informācija, kas attiecas uz teritorijas īstenošanas posmu un ir saistoša turpmākajai plānošanai, izpildot arī AS „Sadales tīkls” prasības teritorijas plānojuma izstrādei. Vienlaikus jāņem vērā, ka normatīvie akti mainās, tādēļ nepieciešams sekot līdz to aktualitātei.<sup>25</sup>

Elektroapgādes projektēšana un būvniecība ir īpaša būvniecība, kura jāveic saskaņā ar MK 09.05.2017. noteikumiem Nr. 253 „Atsevišķu inženierbūvju būvnoteikumi”. Ja nepieciešama esošo elektroietaišu pārvietošana, tad jāparedz to pārvešanu atbilstoši likuma „Energētikas likums” (1998) 23.panta 2.daļai, esošo energoapgādes komersantu objektu pārvietošanu pēc pamatotas nekustamā īpašuma īpašnieka prasības veic par viņa līdzekļiem.

Saskaņā ar likuma „Energētikas likums” 24.pantu, energoapgādes komersants atlīdzina nekustamā īpašuma īpašniekam zaudējumus, kas tieši saistīti ar jaunu energoapgādes komersanta objektu ierīkošanu vai esošo objektu ekspluatācijas un remonta nodrošināšanu. Energoapgādes komersants atlīdzina nekustamā īpašuma īpašniekam par zemes lietošanas tiesību ierobežošanu, ja:

- 1) Īpašumu izmanto jauna energoapgādes komersanta objekta ierīkošanai;
- 2) veicot objekta pārbūvi, palielinās zemes platība, ko aizņem energoapgādes komersanta objekts vai aizsargjosla gar vai ap šo objektu.

Likuma „Energētikas likums” 24.panta (3) daļa nosaka, ka pašvaldība un energoapgādes komersants var vienoties par ielu apgaismojuma tīkla nodošanu attiecīgajai pašvaldībai valdījumā vai īpašumā. 19.pantā ir noteikts, ka energoapgādes komersantam ir pienākums saskaņot ar zemes īpašnieku jaunu energoapgādes objektu ierīkošanas nosacījumus, kā arī tiesības saskaņošanas procedūru aizstāt ar zemes īpašnieka informēšanu gadījumos, ja zeme tiek izmantota jaunu energoapgādes komersanta objektu – iekārtu, ierīču, ietaišu, tīklu, līniju un to piederumu ierīkošanai, ja ir iestājies vismaz viens no pantā minētajiem nosacījumiem, t. sk. energoapgādes komersanta objekta ierīkošana paredzēta vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā vai detaļplānojumā. 19<sup>1</sup>.pantā ir noteikts, ka energoapgādes komersantu objektu (izņemot ēkas) ierīkošanai, pārbūvei, atjaunošanai un ekspluatācijai nosakāmi nekustamo īpašumu lietošanas tiesību aprobežojumi, un nekustamo īpašumu īpašnieku lietošanas tiesību aprobežojumu apjoms un izmantošanas kārtība noteikta šajā likumā un likumā „Aizsargjoslu likums”. Šie aprobežojumi jauniem energoapgādes komersantu objektiem ir spēkā no dienas, kad tie ierīkoti, ievērojot šā likuma 19.pantā noteikto kārtību. Ja zemes īpašnieks nesaskaņo jauna energoapgādes komersanta objekta ierīkošanu, aprobežojumus nosaka ar tiesas spriedumu normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā.

Jaunu elektroietaišu pieslēgšana un atļautās slodzes palielināšana AS „Sadales tīkls” notiek saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes lēmumu „Sistēmas pieslēguma noteikumiem elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”. Konkrēts nepieciešamās elektrojaudas aprēķins, sadales skapju (sadales punktu) izvietojums un citi elektroapgādes objekti, kā arī 0,4 kV elektroapgādes tīkls jāparedz ēku un būvju būvprojekta stadijā.

---

<sup>25</sup> Aktuālā likumdošana pieejama Latvijas Republikas Tiesību aktu portālā <https://likumi.lv>

### 3.9.3. Atjaunīgo enerģijas resursu izmantošana

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumiem Nr. 240, vēja elektrostacijas atļauts izvietot funkcionālajā zonā „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R), „Tehniskās apbūves teritorija” (TA), „Lauksaimniecības teritorija” (L) un „Mežu teritorija” (M), veicot ietekmes uz vidi novērtējumu (konkrēto vēja elektrostaciju turbīnu izvietojumu nosaka iepriekš minētās procedūras laikā). Noteikumu 163. punktā ir izvirzīti nosacījumi, kas jāievēro, plānojot vēja elektrostaciju un vēja parku izvietojumu. Papildus tam, normatīvā akta 162. punkts nosaka, ka teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā var noteikt teritorijas, kurās vēja elektrostaciju būvniecība ir aizliegta. Tas nozīmē, ka sniedzot pamatojumu teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā, pašvaldība var noteikt atsevišķus areālus, kuros vēja elektrostaciju būvniecība nav pieļaujama.

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 240 159.–163.1 punktu vēja elektrostacijām ar jaudu virs 20 kW, kā arī vēja parkiem, jāievēro attiecīgi attālumi no dzīvojamām un publiskām ēkām un citi nosacījumi. Vēja elektrostaciju izvietojumu ietekmē arī citi apstākļi, piemēram, likumā „Par aviāciju” ietvertā prasība par atļaujas saņemšanu no Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas, ja plānots būvēt objektus, kuru augstums virs to atrašanās vietas reljefa ir 100 m vai vairāk. Proti, attīstības ieceres, kas atbilst minētajiem kritērijiem, plānoto vēja parku būvniecības ieceres ieskaitot, ir jāvērtē saistībā ar to ietekmi uz Nacionālo bruņoto spēku gaisa telpas novērošanas radariem.

Pašlaik starp atbildīgajām institūcijām un organizācijām notiek diskusijas par atjaunojamo energoresursu integrēšanu pašvaldību teritorijas plānojumos. No vienas puses, Latvijas Republikas Viedās administrācijas un reģionālās attīstības ministrija vēstulēs par teritorijas plānojuma īstenošanu norāda, ka pašvaldībai nav leģitīma pamata un deleģējuma noteikt atšķirīgas vai specifiskas prasības. Vēstulēs norādīts, ka iebildumi vērsti pret teritorijas plānojuma, piemēram, iekļauto 1,6 km buferzonu ap pilsētām un ciemiem, kurā aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda lielāka par 20 kW, būvniecība. No otras puses, pašvaldību ieskatā, trūkst skaidru vadlīniju vai kritēriju, kā šos energoresursus integrēt teritorijas plānojumos.

Lai gan Latvijas nacionālā politika atjaunīgo energoresursu jomā ir vērsta uz enerģētikas stratēģijas īstenošanu, pašvaldībām, ņemot vērā sabiedrības paustos viedokļus ieceru apspriešanās laikā, kā arī citus aspektus, kas saistīti ar atsevišķu vietu vērtību saglabāšanu un aizsardzību, savu saistošo noteikumu līmenī jāmeģina rast kompromisus.

Pašvaldībām ir jānodrošina iespējas plānot savu teritoriju atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likuma prasībām. Teritorijas attīstība ir jāvirza tā, lai:

- ▶ paaugstinātu dzīves vides kvalitāti,
- ▶ ilgtspējīgi, efektīvi un racionāli izmantotu teritoriju un citus resursus,
- ▶ mērķtiecīgi un līdzsvaroti attīstītu ekonomiku.

Madonas novada teritorijā nav esošu vai apstiprinātu vēja elektrostaciju projektu (situācija uz 2026. gada februāri), tādēļ tādas nav grafiski attēlotas. Tomēr teritorijas izstrādes laikā ir saņemti priekšlikumi vēja elektrostaciju būvniecībai. Viens šāds priekšlikums attiecas uz vairākām zemes vienībām Ošupes pagastā, netālu no saules parka „Barkava”. Pavisam kopā sākotnējā iecerē ir plānots uzbūvēt līdz četras lielas jaudas jaunas vēja elektrostacijas.

Latvijā strauji attīstās arī saules enerģijas parki<sup>26</sup> (pārsvārā tiek ierīkoti uz lauksaimniecībā izmantojamām zemēm), taču īpaši nosacījumi saules paneļu izvietojumam nav noteikti. Arī

<sup>26</sup> Vairāk par saules paneļiem var uzzināt, piemēram, Latvijas Republikas Ekonomikas ministrijas tīmekļa vietnē [www.em.gov.lv](http://www.em.gov.lv)

Madonas novadā tiek īstenoti vairāki saules parki uz privātām zemēm. Piemēram, viens tiek īstenots nekustamajā īpašumā „Saltupi” Cesvaines pagastā un nekustamajā īpašumā „Vīganti” Jumurdas pagastā.

Tā kā līdz šim trūka vienota redzējuma par to ietekmi uz vidi, asociācija „Saules enerģija Latvijai” 2024. gadā izstrādāja labās prakses vadlīnijas saules parku attīstībai.<sup>27</sup>

Madonas novadā ir atļauta elektroenerģijas ražošana, izmantojot atjaunīgos energoresursus. Vienlaikus, saskaņojot ekonomiskās intereses ar sava novada iedzīvotāju vajadzībām, teritorijas plānojuma risinājumi paredz vairākus pasākumus, lai mazinātu dažāda veida ietekmi uz apdzīvotajām vietām un tajās dzīvojošajiem iedzīvotājiem, kā arī uz īpaši nozīmīgām novada dabas un ainaviskām teritorijām. Tie ir šādi:

- ▶ Madonas novadā ir atļauts plānot un ierīkot vēja parkus (izņemot pilsētas un ciemus), bet ir aizliegta atsevišķu vēja elektrostaciju torņu izvietošana. Minētais ierobežojums neattiecas uz mikroģeneratoru uzstādīšanu māsaimniecībās vai saimniecībās. Risinājums ir vērsts uz trokšņa, vibrāciju mirgošanas efekta ietekmes mazināšanu uz iedzīvotāju dzīves kvalitāti, kā arī, lai novērstu apbūves raksturam neatbilstošu industriālo objektu izvietošana blīvi apdzīvotās teritorijā. Mikroģeneratori ir nelieli objekti bez būtiskas negatīvas ietekmes. Savukārt atsevišķu vēja elektrostaciju torņu izvietošanas aizliegums noteikts, lai nepieļautu fragmentētu vēja enerģijas objektu izkliedi novada teritorijā un nodrošinātu, ka vēja enerģijas attīstība notiek tikai kā kompleksi plānoti vēja parki, kuros vienoti izvērtējama ietekme uz ainavu, dzīves vides kvalitāti, dabas vērtībām, infrastruktūru un elektrotīkla pieslēgumiem. Šāds risinājums vienlaikus nodrošina atbalstu atjaunīgās enerģijas attīstībai un samērīgu vietējo sabiedrības, vides un ainavas aizsardzības interešu ievērošanu.
- ▶ Aizliegta vēja elektrostaciju, kuru jauda ir lielāka par 20 kW izvietošana ainaviski vērtīgajās teritorijās, kas Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteiktas kā TIN51 un TIN52. Ierobežojums attiecas arī uz teritorijas plānojumā noteikto funkcionālo apakšzonu „Dabas un apstādījumu teritorija” ar indeksu DA2 (noteikta valsts aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu un/vai aizsardzības zonu teritorijās). Risinājums ir vērsts uz ainavas vizuālās kvalitātes un Madonas novada identitātes saglabāšanu.
- ▶ Madonas novada TIAN paredz vairākus nosacījumus **saules elektrostaciju** uzstādīšanai. Tos nav atļauts veidot ainaviski vērtīgajās teritorijās (TIN51 un TIN52) un vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijās (TIN6). Tāpat kā attiecībā uz vēja enerģijas ieguves objektiem, arī saules elektrostacijas ir aizliegtas arī funkcionālajā apakšzonā „Dabas un apstādījumu teritorija” ar indeksu DA2.

Papildus prasības saules paneļu sistēmām ir izvirzītas prasības arī kultūrvēsturiskajiem objektiem un teritorijām. Piemēram, vietējas nozīmes kultūrvēsturiski vērtīgām ēkām, ja tiek atjaunots jumta segums, slīpo jumtu plaknēs, kas vērstas uz ielu vai citu publisko ārtelpu, aizliegts izvietot saules paneļu sistēmas.

Pārējās funkcionālajās zonās, kurās energoapgādes objektu izvietošana ir atļauta, proti, šāda izmantošana ir pieļaujama. Tomēr turpmākajā plānošanas procesā jāņem vērā, ka saules paneļu parki primāri ierīkojami degradētās rūpnieciskās teritorijās, izstrādātās derīgo izrakteņu ieguves vietās, rekultivētās atkritumu izgāztuvēs, kā arī ar invazīvām sugām aizaugušās teritorijās un rūpniecisko teritoriju tiešā tuvumā.

---

<sup>27</sup> Uz 13.06.2024. nav sagatavotas. Vairāk par vadlīniju sagatavošanu var uzzināt, piemēram, Latvijas Dabas tīmekļa vietnē [www.ldf.lv/lv](http://www.ldf.lv/lv)

- Biogāzes koģenerācijas stacijas un citus līdzīga rakstura objektus nav atļauts būvēt pilsētās, kuru tehnoloģiskās darbības rezultātā rodas traucējošs smaku piesārņojums. Šāda prasība ir izvirzīta, jo pārsvarā tomēr šādi objekti rada smakas, tāpēc blīvi apdzīvotās vietās šo izvietošana nav vēlama. Koģenerācijas stacijas atļautas ciemos (dzīvojamās, publiskās, dabas un apstādījumu, kā jā arī jauktas centra apbūves teritorijās) un lauku teritorijās (publiskās un dzīvojamās apbūves teritorijās), taču, būvējot vai tās ekspluatējot, jānodrošina normatīvo aktu prasības attiecībā uz smaku mērķlielumiem.

### 3.10. Meži

**Mežs** ir nozīmīgs Madonas novada dabas resurss, aizņemot apmēram 50 % novada teritorijas. Tie veicina mežsaimniecības un ar to saistīto ražošanas nozaru attīstību, kā arī nodrošina ekoloģisko un sociālo funkciju īstenošanu. Līdz ar to novadā ir attīstīta mežistrāde un kokmateriālu ieguve, īpaši lielākajos mežu masīvos novada austrumu daļā – Indrānu pagastā. Novadā atrodas arī īpaši aizsargājami meža iecirkņi/bioloģiski vērtīgās mežaudzes, kas reģistrētas Meža valsts reģistrā.

Meži ir svarīgi dabas daudzveidības saglabāšanai, īpaši aizsargājamajās dabas teritorijās, kur tiem piemēroti saimnieciskās darbības ierobežojumi, kas noteikti normatīvajos aktos.

Madonas novada teritorijas plānojumā mežu zemēm ir noteikta funkcionālā zona „**Mežu teritorija**” (**M**), kas izveidota, lai nodrošinātu meža ilgtspējīgu attīstību un galveno funkciju – saimniecisko, ekoloģisko un sociālo funkciju – īstenošanu. Pašvaldības līmenī esošās meža teritorijas novada pilsētās un ciemos tiek saglabātas kā iedzīvotāju atpūtas un rekreācijas teritorijas.

Mežu teritorijās ir atļauta faktiski neierobežota saimnieciskā darbība, ievērojot normatīvo aktu regulējumu. Tajās ir atļauta arī energoapgādes uzņēmumu apbūve, taču teritorijas plānojums pieļauj tikai vēja elektrostaciju un vēja parku izvietošana (izņemot tajās teritorijās, kur to nepieļauj citu tiesību aktos noteiktie ierobežojumi un teritorijas, kas teritorijas plānojumā noteiktas kā ainaviski vērtīgas teritorijas), bet ne tādi objekti kā hidroelektrostacijas un koģenerācijas stacijas.

Lielas mežu platības ietilpst īpaši aizsargājamās dabas teritorijās, tādēļ to izmantošanā jāievēro attiecīgais normatīvais regulējums, t. sk. minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība – 10 ha.

Mežu apsaimniekošanu regulē likums „Meža likums” (2000). Šī likuma 2. panta (4) daļa nosaka, ka pilsētu un ciemu teritorijā meža apsaimniekošanas papildu nosacījumus var paredzēt pašvaldības saistošajos noteikumos, bet (5) daļa – meža apsaimniekošana nedrīkst būt pretrunā ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu prasībām. Šajā gadījumā jāņem vērā, ka pašvaldību teritorijas plānojumos nedrīkst noteikt aprobežojumus, kas skar galvenās cirtes vai citus līdzīgus mežsaimnieciskās darbības aspektus. Arī Civillikuma 1128. pants nosaka, ka meža lietošanas tiesību ierobežojumus regulē „Meža likums”.

Meža atmežošana ir pieļaujama saskaņā ar novada domes izdotu administratīvo aktu, kas piešķir tiesības veikt būvniecību vai tiesības mežā ierīkot lauksaimniecībā izmantojamu zemi. Īpašumam, kurā ir ierosināta atmežošana, nepieciešama spēkā esoša meža inventarizācija, kas veikta atbilstoši normatīvajiem aktiem par meža inventarizāciju un Meža valsts reģistra informācijas apriti.

Madonas novada TIAN paredz, ka meža zemi atļauts atmežot gadījumos, kad meža pārveidošana citā zemes lietošanas veidā nepieciešama, lai īstenotu teritorijas plānojumā paredzēto izmantošanu.

Teritorijas plānojums atļauj funkcionālajā zonā „Lauksaimniecības teritorijas” veikt arī mežsaimniecisku izmantošanu, t. sk. plantāciju mežu audzēšanu.<sup>28</sup> Plantāciju mežiem nav piemērojami „Meža likumā” noteiktie koku galvenās cirtes vecumi un meža atjaunošanas termiņi. Pēc kailcirtes īpašnieks var izvēlēties, vai plantācijas mežu atjaunot, pārveidot par lauksaimniecības zemi vai izmantot citiem mērķiem. Svarīgi atzīmēt, ka MK 02.05.2012. noteikumu Nr. 308 „Meža atjaunošanas, meža ieaudzēšanas un plantāciju meža noteikumi” 26. punktā norādītās vietas, kur plantāciju mežus neregistrē, t. sk. tas attiecas uz īpaši aizsargājamām dabas teritorijām (izņemot neitrālās zonas).

Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir noteiktas un grafiski attēlotas meža aizsargjoslas ap Madonas un Lubānas pilsētām. Informācija par pieņemtajiem risinājumiem ir ietverta 3.17. apakšnodaļā.

### 3.11. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Apmēram ~34 % Madonas novada teritorijas aizņem lauksaimniecībā izmantojamā zeme. Augstvērtīgākās no tām koncentrētas Dzelzavas, Barkavas, Ošupes, Ļaudonas, Mētrienas un Indrānu pagastos.

Ekonomisko procesu izmaiņu iespaidā un iedzīvotāju skaita samazināšanās dēļ lauksaimniecības zemju pilnvērtīga izmantošana ir samazinājusies. Tomēr pašreiz gandrīz visas lauksaimniecībā izmantojamās zemes Madonas novadā tiek apstrādātas, kā to liecina Lauku atbalsta dienesta Lauku bloku karte. Lielākā daļa šo zemju ir meliorētas, taču meliorācijas sistēmu stāvoklis nav apmierinošs.<sup>29</sup>

Lauksaimniecībā izmantojamā zeme tiek definēta kā zemes vienības ar vai bez apbūves, kuru galvenais izmantošanas veids ir laukkopības un lopkopības produktu ražošana gan pašpatēriņam, gan pārdošanai. Papildu izmantošanas veidi ietver lauksaimnieciskās darbības dažādošanu un alternatīvas, piemēram, lauku tūrismu, amatniecību un lauksaimniecības produkcijas pārstrādi.

Lauksaimniecības teritorijas izvietojums aptver visu Madonas novada, izņemot austrumu daļu (Indrānu pagastu), kur dominē plašas mežu zemes. Pirms jebkuras jaunās darbības uzsākšanas ir jāizvērtē tās izvietojums attiecībā pret dzīvojamo un publisko apbūvi, lai mazinātu iespējamo negatīvo ietekmi. Šīs prasības primāri attiecas uz blakus esošo apbūves teritoriju aizsardzību pret troksni, smakām un citu veidu piesārņojumu.

Madonas novada lauksaimniecības zemēm ir noteikta funkcionālā zona „**Lauksaimniecības teritorijas**” (L), kurā atļauta daudzveidīga izmantošana visa veida lauksaimnieciskajai darbībai un ar to saistītajiem pakalpojumiem. Zona ietver ne tikai lauksaimniecību kā tautsaimniecības nozari, bet arī lauku teritorijas izmantošanu kā vietu dzīvošanai, publiskā rakstura apbūves un ražošanas apbūves attīstībai.

Funkcionālajai pamatzonai ir noteiktas četras apakšzonas (informācija par tām atspoguļota 3.3.4. apakšnodaļā), kur atļauta lauksaimnieciska izmantošana, taču tām atšķiras to izmantošanas mērķis. Ja apakšzonā L1 un L2 ir atļauta augkopīga, dārzenkopība, dārzkopība, dīķsaimniecība un cita lauksaimnieciskā darbība, kā arī alternatīvie saimniekošanas veidi

<sup>28</sup> Ja ar mežu ir aizaugusi lauksaimniecības zeme un koki ir vecāki par 10 gadiem, tad to vairs nevar reģistrēt kā plantāciju mežu

<sup>29</sup> Ar informāciju par esošajām meliorācijas sistēmām un valsts nozīmes ūdensnotekām, kas atrodas Madonas novadā, var iepazīties VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi” meliorācijas digitālajā kadastrā [www.melioracija.lv](http://www.melioracija.lv)

(piemēram, sēņu audzēšana un lauku tūrisms), apakšzonā L3 un L4 – tikai dārzkopība un tādi alternatīvie saimniekošanas veidi kā, piemēram, stādu vai sēņu audzēšana, kā arī cita nepiesārņojoša lauksaimnieciskā darbība.

Lauksaimniecības teritorijas (attiecas arī uz mežu zemēm) kartē „Funkcionālais zonējums” attēlotas, pamatojoties uz Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras aktuālākās topogrāfiskās kartes M 1:10 000 informāciju. Jāņem vērā, ka šī informācija ne vienmēr precīzi atbilst Lauku atbalsta dienesta datiem, zemes lietošanas veidam un situācijai dabā.

Madonas novada plānošanas procesā svarīgi ir izvērtēt visas izmantošanas iespējas un nodrošināt, ka lauksaimniecības teritorijas tiek efektīvi izmantotas, vienlaikus saglabājot vidi un nodrošinot atbilstošu dzīves kvalitāti iedzīvotājiem. Teritorijas plānojums pieļauj lauksaimniecības teritoriju daudzveidīgu izmantošanu, tomēr, tāpat kā mežu gadījumā, jāievēro ierobežojumi, kurus nosaka augstāka līmeņa normatīvais regulējums.

Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteiktas vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas, kurām ir izvirzīti papildu nosacījumi to izmantošanai. Risinājumi attiecībā uz augstvērtīgajām lauksaimniecības zemēm ir detalizēti izklāstīti 3.2.10. apakšnodaļā.

Madonas novada teritorijas plānojums atļauj lauksaimniecības zemju apmežošanu, ievērojot Madonas novada TIAN prasības lauksaimniecībā izmantojamās zemes lietošanas kategorijas maiņai. To nav atļauts veikt:

- ▶ Teritorijā ar īpašiem noteikumiem „Ainaviski vērtīga teritorija” (TIN52), „Zvidzijas poldera teritorija” (TIN13) un „Vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorija” (TIN6).
- ▶ Ainavu aizsardzības teritorijā „Vestiena” lauksaimniecības zemju apmežošana veicama saskaņā ar MK 16.03.2010. noteikumu Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” prasībām.
- ▶ Meža ieaudzēšana sējot vai stādot nav atļauta īpaši aizsargājamās biotopos un īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnēs, kas reģistrēti dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS” un aizliegums noteikts ar normatīvajiem aktiem.
- ▶ Ja neizpildās kāds viens no kritērijiem: zemes kvalitātes novērtējums ir 35 balles vai augstāks, vienlaidus zemes platība pārsniedz 5 ha vai zemes vienības platības ir meliorētas platības ar slēgtu drenāžas sistēmu (Madonas novada TIAN ir noteikts izņēmums attiecībā uz meliorācijas sistēmas pārbūvi un atjaunošanu).

### ▶ Prasības būvēm dzīvniekiem

Lauksaimniecības zemēs atrodas un var tikt plānoti lauksaimnieciskās ražošanas uzņēmumi, kas specializējas lopu audzēšanā.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 nosaka, ka pilsētās un ciemos lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētās būves var izvietot tikai tajās teritorijas plānojumā noteiktajās teritorijās, attiecībā uz kurām tiek izpildīti konkrēti nosacījumi. Tāpat nepieciešams paredzēt pasākumus, lai nodrošinātu, ka jaunās lauksaimniecības dzīvnieku turēšanai paredzētas būves neietekmē tuvumā esošās dzīvojamās ēkas vai publiskās būves.

Ņemot vērā iepriekš minēto, Madonas novada TIAN ir izvirzītas šādas prasības:

- ▶ Dzīvnieku aprūpes iestāžu apbūve ir atļauta tikai funkcionālajā zonā „Publiskās apbūves teritorija” (pamatzonā), „Jauktas centra apbūves teritorija” (pamatzonā) un apakšzonā ar indeksu JC1, „Lauksaimniecības teritorija”, tās apakšzonā ar indeksu L1. Pirmajās divās nav

atļautas lauksaimniecības dzīvnieku vai savvaļas dzīvnieku turēšanai vai audzēšanai paredzētas būves, bet ir atļauta, piemēram, veterinārmedicīniskās prakses iestāde vai dzīvnieku viesnīca.

- ▶ Jaunas lauksaimniecības dzīvniekiem paredzētas būves atļautas pilsētās un ciemos, taču tikai funkcionālās zonas „Lauksaimniecība teritorija” apakšzonā ar indeksu L1 Un L2, kā arī ievērojot citas Madonas novada TIAN izvirzītās prasības.
- ▶ Plānojot jaunas būves, jāievēro minimālie attālumi no jaunbūvējamās cūku vai mājputnu intensīvās audzēšanas kompleksa. Piemēram, ne mazāk kā 300 m no dzīvojamajām ēkām, tūrisma un rekreācijas objektiem lauku teritorijā. Attālumi tika noteikti, ņemot vērā dzīvnieku vienību skaitu.

### 3.12. Ūdeņi un meliorācijas sistēmas

Madonas novads ir bagāts arī ar virszemes saldūdens objektiem – ezeriem un upēm. Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumu Nr. 68. punktu teritorijas plānojumā kā ūdeņu teritorijas tiek attēloti šādi virszemes ūdensobjekti:

- ▶ pilsētās un ciemos – ūdensteces, kas garākas par 3 km, bet lauku teritorijā – ūdensteces, kas garākas par 10 km un
- ▶ ūdenstilpes, kuru platība lauku teritorijā ir vismaz 1 ha un vismaz 0,1 ha – pilsētās un ciemos.

Ņemot vērā šo iedalījumu, visiem Madonas novadā esošiem virszemes ūdensobjektiem (dabīgām vai mākslīgām ūdenstilpēm un ūdenstecēm, kur uzkrājas ūdeņi, ar caurteci vai bez tās: upes, ezeri, dīķi, ūdenskrātuves un meliorācijas grāvji) ir noteikta funkcionālā zona „**Ūdeņu teritorija**” (**Ū**). Tā ir funkcionālā zona, ko nosaka, lai izplānotu un nodrošinātu racionālu un ilgtspējīgu ūdens resursu izmantošanu saimnieciskai darbībai, transportam, rekreācijai un vides aizsardzībai.

Funkcionālajā zonā atļauta dažāda ar ūdens resursiem saistīta izmantošana, piemēram, upju un ezeru izmantošana publiskiem mērķiem un pasākumiem. Ūdeņu teritorijās ir atļauts izvietot arī publiskas peldbūves. Tomēr saskaņā ar Madonas novada TIAN noteikumiem, pirms tādu objektu kā kultūras vai sabiedriskās ēdināšanas iestāžu vietošanas jāveic publiskā apspriešana.

Madonas novada ezeros atrodas sapropeļa atradnes, tādēļ tajos ir atļauta derīgā izrakteņa ieguve.

#### ▶ **Meliorācijas sistēmas**

Lielākā daļa lauksaimniecības zemju Madonas novadā ir meliorētas, taču daudzas no tām vairs nepilda savu funkciju, jo meliorācijas sistēmas tika izveidotas 20. gadsimtā un tikai atsevišķās vietās tās ir atjaunotas. Novadā atrodas vairākas valsts nozīmes meliorācijas sistēmas, tostarp Zvidzianas poldera sūkņu stacija, aizsargdambji, hidrometriskie posteņi, divi liela diametra kolektori, Aiviekstes un Kalnagala hidromezgli ar slūžām, kā arī caurtekas – regulatori.

Valsts meliorācijas sistēmu uzturēšanu nodrošina VSIA „Zemkopības ministrijas nekustamie īpašumi”. Pašvaldības īpašumā esošo koplietošanas meliorācijas sistēmu sakārtošana notiek samērā lēni – atbilstoši pieejamam finansējumam.

### 3.13. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un citas dabas teritorijas un objekti

#### ► Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

Ievērojama daļa no Madonas novada teritorijas ir noteiktas kā **īpaši aizsargājamās dabas teritorijas** (skatīt 34. attēlu). Novadā pašlaik<sup>30</sup> ir 23 šādas teritorijas. Daļa no tām ir arī Natura 2000 dabas teritorijas, piemēram, „Teiču dabas rezervāts”, dabas liegumi „Lubāna mitrājs”, kas ir arī starptautiskas nozīmes mitrāji – Ramsāres konvencijas vietas, un „Lielais Pelečāres purvs”):

- Dabas rezervāti: „Teiču dabas rezervāts” (Mētrienas, Murmastienes, Varakļānu un Barkavas pagastā) un „Krustkalnu dabas rezervāts” (Ļaudonas un Mārcienas pagastā);
- 5 dabas parki: „Aiviekste paliene” (Ļaudonas, Praulienas un Mētrienas pagastā), „Gaižņkalns” (Vestienas, Aronas un Bērzaunes pagastā), „Kuja” (Praulienas, Sarkaņu un Indrānu pagastā), „Ogres ieleja” (Ērgļu un Sausnējas pagastā) un „Driksnas sils” (Ļaudonas pagastā);
- 1 ainavu apvidus: aizsargājamais ainavu apvidus „Vestiena” (Ērgļu, Jumurdas, Aronas, Bērzaunes un Vestienas pagastā);
- 15 dabas liegumi: „Lubāna mitrājs” (Barkavas, Ošupes, Varakļānu un Indrānu pagastā), „Ilzina un Zosina ezeru meži” (Sausnēju pagastā), „Davelnīša ezera meži” (Ērgļu pagastā), „Ilziņa ezers” (Vestienas pagastā), „Kāla ezera salas” (Vestienas pagastā), „Vesetas palienes purvs” (Vietalvas, Aiviekstes un Kalsnavas pagastā), „Paļšu purvs” (Jumurdas pagastā), „Eiduku purvs” (Mētrienas pagastā), „Barkavas ozolu audze” (Barkavas, Murmastienes pagastā), „Jumurdas ezers” (Jumurdas pagastā), „Kapu ezers” (Indrānu pagastā), „Lielsalas purvs” (Barkavas pagastā), „Nesaules kalns” (Aronas pagastā), „Lielais Pelečāres purvs” (Varakļānu pagasts), „Murmastienes staignāju meži” (Murmastienes pagasts).

28.03.2023. pieņemti MK noteikumi Nr. 143 „Noteikumi par aizsargājamām alejām”, pamatojoties uz kuriem, Madonas novadā atrodas **sešas aizsargājamās alejas**: „Dzelzavas muižas aleja” (Dzelzavas pagastā), „Lubānas-Meirānu aleja” (Indrānu pagastā un Lubānas pilsētā), „Ozolkalna aleja” (Mētrienas pagastā), „Ozolmuižas (Sidrabiņu) ozolu aleja” (Sausnējas pagastā), „Veckalsnavas aleja” (Kalsnavas pagastā) un „Vestienas muižas aleja” (Vestienas pagastā).

Saskaņā ar 28.03.2023. noteikumiem Nr. 144 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”, Madonas novadā atrodas divi **dabas pieminekļi** – aizsargājami dendroloģiskie stādījumi: „Kalsnavas dendrārijs” un „Sāvienas baronu kapu dendroloģiskie stādījumi”.

Balstoties uz 14.07.2022. noteikumiem „Noteikumi par aizsargājamiem ģeoloģiskajiem un ģeomorfoloģiskajiem dabas pieminekļiem”, Madonas novadā atrodas šādi dabas pieminekļi – ģeoloģiskie un ģeomorfoloģiskie veidojumi: „Bolēnu Acu (Veselības) avots”, „Krākas avoti” (iekļauts Krustkalnu dabas rezervāta teritorijā) un „Brāžu krāces un Akmeņupītes (Veģerupītes) Velna Dzirnavas”.

Madonas novada teritorijā ir plānots veidot jaunas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas. Tas saistīts ar to, ka uz valsti, kā Eiropas savienības Zaļā kursa dalībvalsti, attiecas Eiropas savienības bioloģiskās stratēģijas ieviešana līdz 2030. gadam. Kā viena no galvenajiem šīs stratēģijas pamatuzdevumiem ir aizsargājamo dabas teritoriju tīkla paplašināšana, lai līdz 2030. gadam

<sup>30</sup> Situācija uz 04.11.2025. Informācija par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām pieejama attiecīgajos normatīvajos aktus un Dabas aizsardzības pārvaldības tīmekļa vietnē [www.daba.gov.lv](http://www.daba.gov.lv), kā arī dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS”

30 % no valsts sauszemes un jūras teritorijām būtu aizsargājama un 10 % stingri aizsargātas teritorijas.

Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS” pieejamo informāciju, Grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums” ir attēloti valsts aizsargājami koki jeb dižkoki, kā arī mikroliegumi.

Jāatzīmē, ka precīzs aizsargājamo koku skaits Madonas novadā nav zināms, jo aizsargājamo koku apzināšana un to reģistrācija dabas datu bāzē „OZOLS” turpinās. Tas nozīmē, ka tā ir mainīga informācija, tādēļ jāņem vērā, ka jebkurš koks, kas ir sasniedzis MK 16.03.2010. noteikumu Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi” 2. pielikumā noteiktos parametrus, ir uzskatāms par aizsargājamo koku – dižkoku.

Arī mikroliegumu skaits ir mainīgs. Atklājot jaunu aizsargājamas sugas dzīvotni, var tikt veidots jauns mikroliegums.

Madonas novadā atrodas Eiropas Savienības nozīmes prioritārie mežu, purvu, zālāju un saldūdeņu biotopi, īpaši aizsargājamo sugu dzīvotnes, kuru populācijas ir nozīmīgas ne tikai Latvijas, bet arī visas pasaules mērogā. Saskaņā ar dabas datu pārvaldības sistēmas „OZOLS” datiem (atbilstoši Dabas aizsardzības pārvaldes 13.12.2022. informācijai), Madonas novada teritorijā atzīmētas kopā 8595 īpaši aizsargājamo sugu atradnes un dzīvotnes teritorijas un 20 dažādi Eiropas nozīmes biotopi, kas kopumā veido 11,7 % no Madonas novada teritorijas. Lielākās platībās (5050,7 ha) ir pārstāvēts biotops 3150 – *Eitrofi ezeri ar iegrimušo ūdensaugu un peldaugu augāju*, 4380,9 ha platībā sastopams biotops 7110\* – *Aktīvi augstie purvi* un 3222,7 ha platībā sastopams biotops 9010\* – *Veci vai dabiski boreāli meži*. 76,5 % no biotopiem atrodas aizsargātās dabas teritorijās, bet atlikušie 23,5 % ārpus tām.

Saimnieciskā darbība īpaši aizsargājamās dabas teritorijās ir ierobežota un veicama saskaņā ar vispārīgajiem aizsardzības un izmantošanas noteikumiem vai individuālajiem apsaimniekošanas noteikumiem (ja tādi ir apstiprināti). Ierobežojumi ir ieviesti, jo šajās teritorijās atrodas daudz botānisko un ornitoloģisko vērtību. Līdz ar to šo teritoriju aizsardzību un izmantošanu regulē augstāka līmeņa normatīvie akti. Tomēr ne visām aizsargājamām dabas teritorijām ir izstrādāti un apstiprināti individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Dabas aizsardzības plāni ir izstrādāti 13 īpaši aizsargājamām dabas teritorijām: aizsargājamam ainavu apvidum „Vestiena”, dabas liegumiem „Ilziņa ezers”, „Lielais Pelečāres purvs”, „Barkavas ozolu audze”, „Kapu ezers”, „Kāla ezera salas”, dabas parkiem „Ogres ieleja”, „Aiviekstes paliene”, „Gaiziņkalns” un „Kuja”, dabas rezervātiem „Teiču dabas rezervāts” un „Krustkalnu dabas rezervāts”, kā arī dendroloģiskajiem stādījumiem „Kalsnavas dendrārijs”.

Dabas liegumam „Lubāna mitrājs” dabas aizsardzības plāns apstiprināts 2025. gada 25. februārī. Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes sniegto informāciju, turpmākajos gados plānots izstrādāt plānus abiem dabas rezervātiem – „Teiču dabas rezervātam” un „Krustkalnu dabas rezervātam”, dabas parkam „Ogres ieleja”, kā arī veikt jauna plāna izstrādi aizsargājamam ainavu apvidum „Vestiena”.

Izsniedzot nosacījumus Madonas novada teritorijas plānojumam, Dabas aizsardzības pārvalde norādīja, ka teritorijas plānojuma izstrādē jāizvirza gan vadlīnijas, mērķi un rīcības novada dabas daudzveidības, t. sk. Natura 2000 teritoriju, dabas vērtību saglabāšanai, gan jāintegrē dabas aizsardzības interešu ievērošana tādās jomās kā lauksaimniecība, mežsaimniecība, derīgo izrakteņu (smilts, grants) ieguve, kūdras ieguve un tūrisms.

Dabas aizsardzība un teritorijas attīstība līdzšinējā praksē lielākoties ir bijusi formāla. Tas skaidrojams ar to, ka dabas aizsardzības plānu sagatavošanu regulē normatīvie akti, kas nav

saistīti ar teritorijas attīstības plānošanas sistēmas normatīvajiem aktiem. Rezultātā bieži teritorijas plānojumos vai nu pilnībā neņem vērā aizsargājamo teritoriju dabas aizsardzības plānus, jo trūkst skaidrības par to izmantošanu, vai arī tiek plānoti pasākumi, kas ir pretrunā ar aizsargājamo dabas teritoriju mērķiem. Savukārt citos gadījumos aizsargājamās teritorijas plānojumos tiek pilnībā apietas, un šajās vietās netiek plānota nekāda attīstība. Tas rada pamatu aizspriedumiem, ka "aizsargājamās teritorijās viss ir aizliegts". Situāciju pasliktina arī tas, ka dabas aizsardzības plānu izstrādātājiem bieži pietrūkst zināšanu par pašvaldību teritorijas plānošanas procesiem. Papildu sarežģījumus rada tas, ka teritorijas ir dažādas un to robežas atšķiras – viena aizsargājamā dabas teritorija var iekļauties vairāku pašvaldību administratīvajās teritorijās.

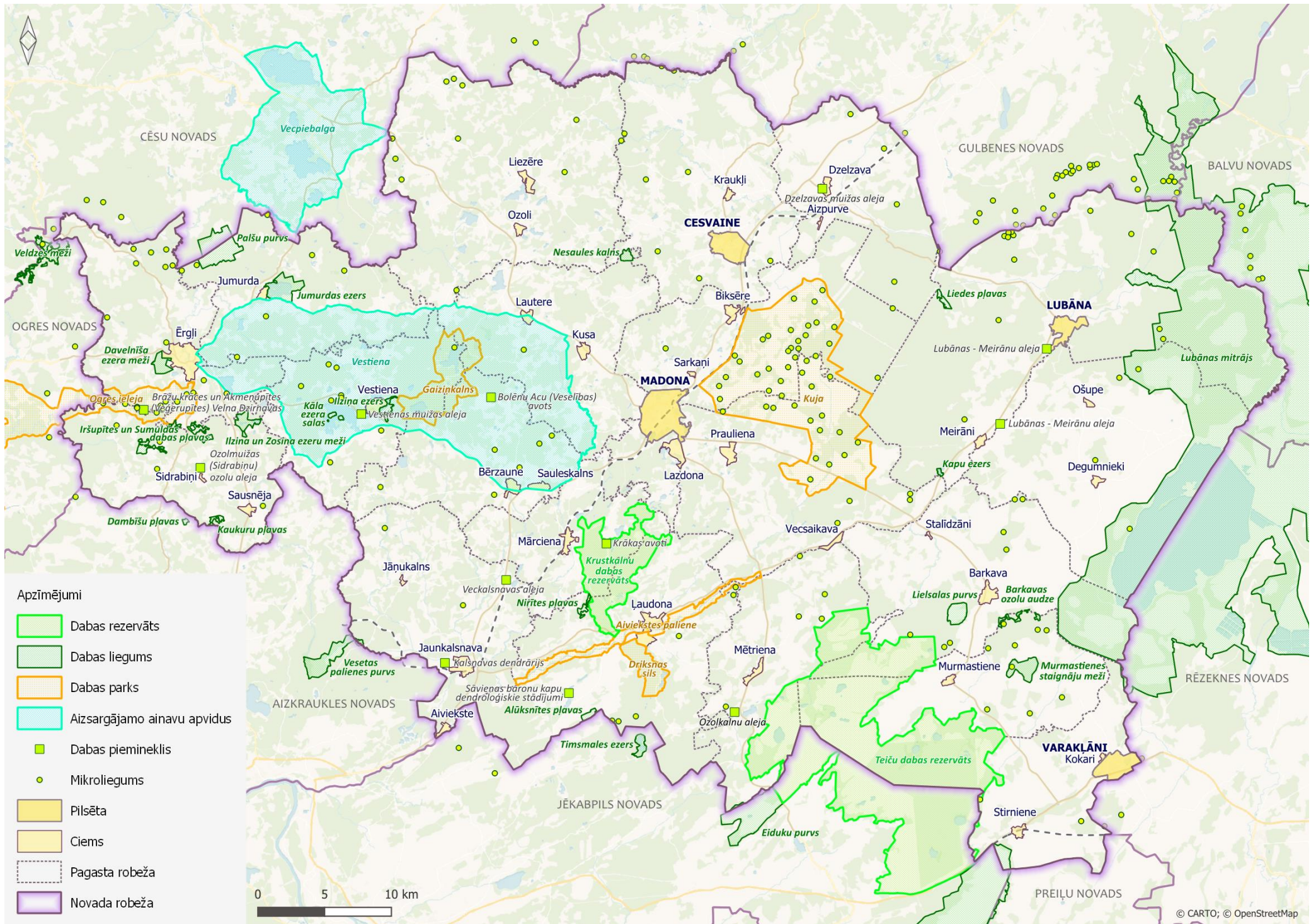
Iepazīstoties ar izstrādātajiem dabas aizsardzības plāniem un bijušo novadu teritorijas plānojumiem, var secināt, ka dabas vērtību saglabāšanas nepieciešamība tajos tiek atzīta vispārīgā līmenī. Primāri tiek uzsvērts īpaši aizsargājamo dabas teritoriju ainaviskums un to nozīmīgā loma tūrisma veicināšanā, kā arī paredzēta tūrisma infrastruktūras attīstība.

Dabas aizsardzības plānos viena no "obligātajām" sadaļām ir „Priekšlikumi pašvaldību teritorijas plānojumu pilnveidošanai”. Līdz šim izstrādātajos dabas aizsardzības plānos šajā sadaļā galvenokārt ieteikts ņemt vērā sagatavotos priekšlikumus funkcionālajam zonējumam un ieteikumus teritorijas apsaimniekošanai. Jāpiebilst, ka dabas aizsardzības plāniem ir tikai rekomendējošs raksturs, uz kura pamata tiek izstrādāti Ministru kabineta individuālie īpaši aizsargājamo dabas teritoriju aizsardzības un izmantošanas noteikumi, kas kā hierarhiski augstāks normatīvais akts ir saistošs, izstrādājot teritorijas plānojumus. Īpaši to saistošo daļu, kas attiecas uz teritorijas izmantošanu.

Ņemot vērā aizsargājamā ainavu apvidus „Vestiena” izveides mērķi, tā dabas aizsardzības plāna attiecīgajā nodaļā ir ieteikts papildināt teritorijas plānojumu ar informāciju par īpaši nozīmīgo ainavu areāliem, kā arī izstrādāt īpašus saistošos noteikumus, kas attiecas uz zemes izmantošanu.

Savukārt dabas parka „Ogres ieleja” dabas aizsardzības plānā secināts, ka būtiskas pretrunas starp teritoriju un plānoto teritorijas izmantošanu un dabas aizsardzības mērķiem līdzšinējos teritorijas plānojumos netika konstatētas. Tomēr vienlaikus uzsvērtā nepieciešamība pārskatīt teritorijas plānojuma risinājumus pēc individuālo noteikumu vai citu normatīvo aktu, piemēram, likuma „Aizsargjoslu likums”, izmaiņu veikšanas.

Pretrunas netika konstatētas arī dendroloģisko stādījumu „Kalsnavas dendrārijs” dabas aizsardzības plāna izstrādes ietvaros.



Viens no jaunākajiem dabas aizsardzības plāniem ir izstrādāts dabas parkam „Aiviekstes paliene”. Tajā sniegts ieteikums, ka, izstrādājot grozījumus vai jaunu teritorijas plānojumu, izvērtēt dabiski vērtīgo vietu turpmākās attīstības perspektīvas, īpaši pievēršot uzmanību Ļaudonas ciema teritorijai. Iepriekšējā teritorijas plānojumā dabas parka teritorijas funkcionālā zona ir noteikta kā „Lauksaimniecības teritorija” (atbilstoši spēkā esošajam funkcionālo zonu iedalījumam) ar indeksu (teritorijas plānojumā tā saukta „Lauku zemes lauku teritorijās” un ar indeksu L2 („Lauku zemes ciemu teritorijās”). Šajā kontekstā tiek vērsta uzmanība uz to, ka šajās indeksētajās zonās atļauts veikt viensētu, savrupmāju un rūpniecības teritoriju būvniecību, derīgo izrakteņu ieguvī, ierīkot vēja enerģijas torņu parkus, kas ir pretrunā ar dabas parka izveides mērķi. Tāpat norādīts uz nepieciešamību veikt atšķirīgu meža teritoriju indeksēšanu īpaši aizsargājamā dabas teritorijā.

Atzīmējams, ka individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi, ar kuriem tiek apstiprināts teritoriju funkcionālais iedalījums, ir apstiprināti dabas parkam „Driksnas sils” (MK 09.10.2007. noteikumi Nr. 687 „Dabas parka „Driksnas sils” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”) un dabas liegumam „Lubāna mitrājs” (MK 10.02.2009. noteikumi Nr. 135 „Dabas lieguma „Lubāna mitrājs” individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”). Spēkā ir arī „Teiču dabas rezervāta likums” (2008) un „Krustkalnu dabas rezervāta likums” (2009).

Iepriekš minētajā likumdošanā ir noteikti aprobežojumi, kas jāievēro īpaši aizsargājamās dabas teritorijās. Piemēram, dabas parka „Driksnas sils” teritorijā aizliegts uzstādīt vēja elektrostacijas, iegūt derīgos izrakteņus, sadalīt zemes īpašumus zemes vienības, kas mazākas par 10 ha u. c. Teiču dabas rezervāta dabas parka zonā aizliegts mainīt zemes lietošanas kategoriju, iegūt derīgos izrakteņus un citi aprobežojumi. Savukārt rezervāta ārējā aizsargjoslā būvniecību drīkst veikt, ievērojot teritorijas plānojumu, būvniecību un ietekmes uz vidi novērtējumu regulējošos tiesību aktus (saņemot Dabas aizsardzības pārvaldes atļauju zemes lietošanas veida maiņai).

Madonas novada teritorijas plānojuma Grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums” ir attēlotas īpaši aizsargājamo dabas teritoriju robežas, kā arī to iekšējā zonējuma zonas (stingrā režīma, dabas lieguma zona, parka zona, regulējamā režīma, ainava aizsardzības funkcionālā zona, sezonas lieguma un neitrālā zona atkarībā no teritorijas specifikas). Kartē ir attēlota arī dabas rezervāta „Teiču dabas rezervāts” ārēja aizsargjosla atbilstoši „Teiču dabas rezervāta likumam”.

Lielākā daļa no Latvijas pašvaldībām veic jaunu teritorijas plānojumu izstrādi pēc 2021. gadā veiktās administratīvi teritoriālās reformas (kas attiecīgi nozīmē arī pašvaldību robežu izmaiņas, un daļā gadījumu – arī pārvaldes funkciju izmaiņas). Daļai īpaši aizsargājamo dabas teritoriju nav izstrādāti dabas aizsardzības plāni vai arī ir nepieciešama jaunu izstrāde, nav pieņemti individuālie noteikumi, un ir mainījies normatīvais regulējums teritorijas attīstības plānošanas jomā. Minētie apsvērumi ir iemesls tam, kādēļ dabas aizsardzības un teritorijas attīstības plānošana joprojām ir pietiekami “neskaidra” un izaicinoša visām iesaistītajām pusēm.

Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām, kā arī lauksaimniecības un mežu teritorijām ir būtiska nozīme arī novada ekonomiskajā attīstībā, tādējādi plānošanas procesā tika meklēti risinājumi, kas nodrošina dabas un saimnieciskās attīstības līdzsvaru.

► **Teritorijas plānojuma risinājumi**, lai saglabātu Madonas novadā esošās dabas vērtības:

- Samazinātas ciemu robežas, t. sk. Ļaudonas ciemā, kurā atrodas dabas parks „Aiviekstes paliene”. Ciema teritorijā iekļaujas īpaši aizsargājamās teritorijas daļa abpus valsts vietējam autoceļam V841. Šīm teritorijām ir noteikta funkcionālā zona „Dabas un apstādījumu teritorija” (tās ir arī applūstošas teritorijas).

- ▶ Publisko ūdensobjektu krasti plānoti bez apbūves un brīvi pieejami;
- ▶ Teritorijas plānojuma izstrādē, atbilstoši tā detalizācijas līmenim, ņemta vērā līdz šim publiski pieejamā informācija par īpaši aizsargājamām sugām un biotopu atradnēm. Tomēr papildu šī informācija un dati jāņem vērā, izvērtējot konkrētu teritorijas attīstības ieceru. Tas nozīmē, ka, ja zemes vienībā atbilstoši dabas datu pārvaldības sistēmas „OZOLS” ir reģistrēts īpaši aizsargājama biotops, pirms jaunas būvniecības jāsaņem sugu un biotopu eksperta slēdziens ar rekomendācijām tālākai teritorijas izmantošanai un apbūvei.

Madonas novadā līdz šim bija apstiprinātas četras pašvaldības nozīmes īpaši aizsargājamas dabas teritorijas: Biksēres parks Sarkaņu pagastā, Meža parks Ļaudonas pagastā, dabas parks „Vilnas fabrika” Ļaudonas novadā un dabas parks „Veclazdona” Lazdonas pagastā.

Šīs četras teritorijas ir iekļautas arī dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS”, pamatojoties uz līdzšinējo teritorijas plānojuma risinājumu. Dabas aizsardzības pārvalde ir aicinājusi saglabāt šīs vietējas nozīmes īpaši aizsargājamas teritorijas. Tomēr, izvērtējot faktisko situāciju dabā, tostarp informāciju par konstatētajiem īpaši aizsargājamiem biotopiem, jaunajā Madonas novada teritorijas plānojumā šīs teritorijas netiek noteiktas kā teritorijas, kurām jāpiemēro īpašas prasības. Tām ir noteikta funkcionālā zona „Dabas un apstādījumu teritorija”.

Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros nav identificētas vietas, kur varētu veidot jaunas vietējas nozīmes īpaši aizsargājamas teritorijas (vietas, kur koncentrēti īpaši aizsargājami biotopi un sugas). Saskaņā ar Dabas aizsardzības pārvaldes sniegto informāciju, Madonas novadā tiek plānots paplašināt īpaši aizsargājamo dabas teritoriju īpatsvaru, regulāri notiek biotopu un sugu apzināšana. Tādēļ, Madonas novada pašvaldības skatījumā, jaunu vietējas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju noteikšana nav nepieciešama.

### ▶ **Piekļuves vietas**

Īpaši aizsargājamām dabas teritorijām „Zemes pārvaldības likums” paredz, ka, lai nodrošinātu piekļuvi šīm teritorijām, teritorijas plānojumā vai lokālplānojumā nosakāms gājēju ceļš kā nekustamā īpašuma īpaša tiesību aprobežojums par labu sabiedrības iespējai piekļūt šādai teritorijai.

Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā netika konstatētas vietas, kurās būtu nepieciešams noteikt šādu aprobežojumu.

### ▶ **Citas dabas teritorijas un objekti**

Madonas novada teritorijā nozīmīga loma ir esošajiem parkiem, skvēriem, alejām, pļavām un citām atsevišķām dabas teritoriju daļām, kas atrodas gar upēm, ūdenstilpēm, starp apbūves daļām, iekārtotām atpūtas vietām u. tml. Šīs “zaļumvietas” novada telpiskajā struktūrā ir īpaši nozīmīgas, jo tām ir kultūrvēsturiska, ekoloģiska, estētiska un rekreācijas vērtība.

Šajās teritorijās ietilpst arī sakņu dārzi, vizuāli un funkcionāli nepieciešamie aizsargstādījumi – sanitārās aizsargjoslas, vēja un trokšņa aizsargstādījumi, maskējošie stādījumi, pludmales teritorijas u. tml.

Funkcionālā zona „**Dabas un apstādījumu teritorija**” (DA) Madonas novada teritorijas plānojumā pārsvarā ir plānota uz pašvaldībai piederošajām zemēm, savukārt privātpersonu īpašumos šī zona paredzēta ievērojami mazāk. Jāpiemin, ka teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādes laikā tika saņemti divi priekšlikumi funkcionālā zonējuma maiņai no apbūves teritorijas uz šo zonu (vienā gadījumā visai zemes vienībai, otrā – daļai tās).

Funkcionālajai zonai ir noteiktas divas apakšzonas.

**Apakšzona ar indeksu DA1** ir noteikta kapsētu teritorijām, kur atļauta apbedījumu ierīkošana un ar šo funkciju saistītais labiekārtojums.

Madonas novadā atrodas 64 kapsētas. No tām, 51 ir atvērta kapsēta, 6 – daļēji slēgtās kapsētas un 7 slēgtās kapsētas (skatīt 35. attēlu). Tolkas kapi Vestienas pagastā sastāv no divām daļām, kur vienā daļā apbedījumi notiek, bet jaunajā daļā notiek daļēji. Tas pats attiecas uz Vecajiem kapiem Vestienas pagastā. Jāpiemin, ka 2024. gada maijā ir noslēgusies Madonas kapu digitalizācija<sup>31</sup>, tādējādi Madonas novads ir pievienojis vairāk nekā 500 digitalizēto kapsētu sistēmai valstī – Cemety.

Kapsētu teritorijas ir grafiski attēlotas, pamatojoties uz iepriekšējiem plānošanas dokumentu risinājumiem, t. sk. daļēji integrējot lokālpilnojumā risinājumu, kas paredz paplašināt Madonas pilsētas kapus (skatīt Paskaidrojuma raksta 2. pielikumu).

Madonas novada TIAN ir izvirzītas prasības minimālajam kapsētu labiekārtojumam un tehniskajai infrastruktūrai. Ja Madonas novadā nepieciešama krematorija ēka, šāda objekta būvprojektam nepieciešams organizēt publisko apspriešanu.

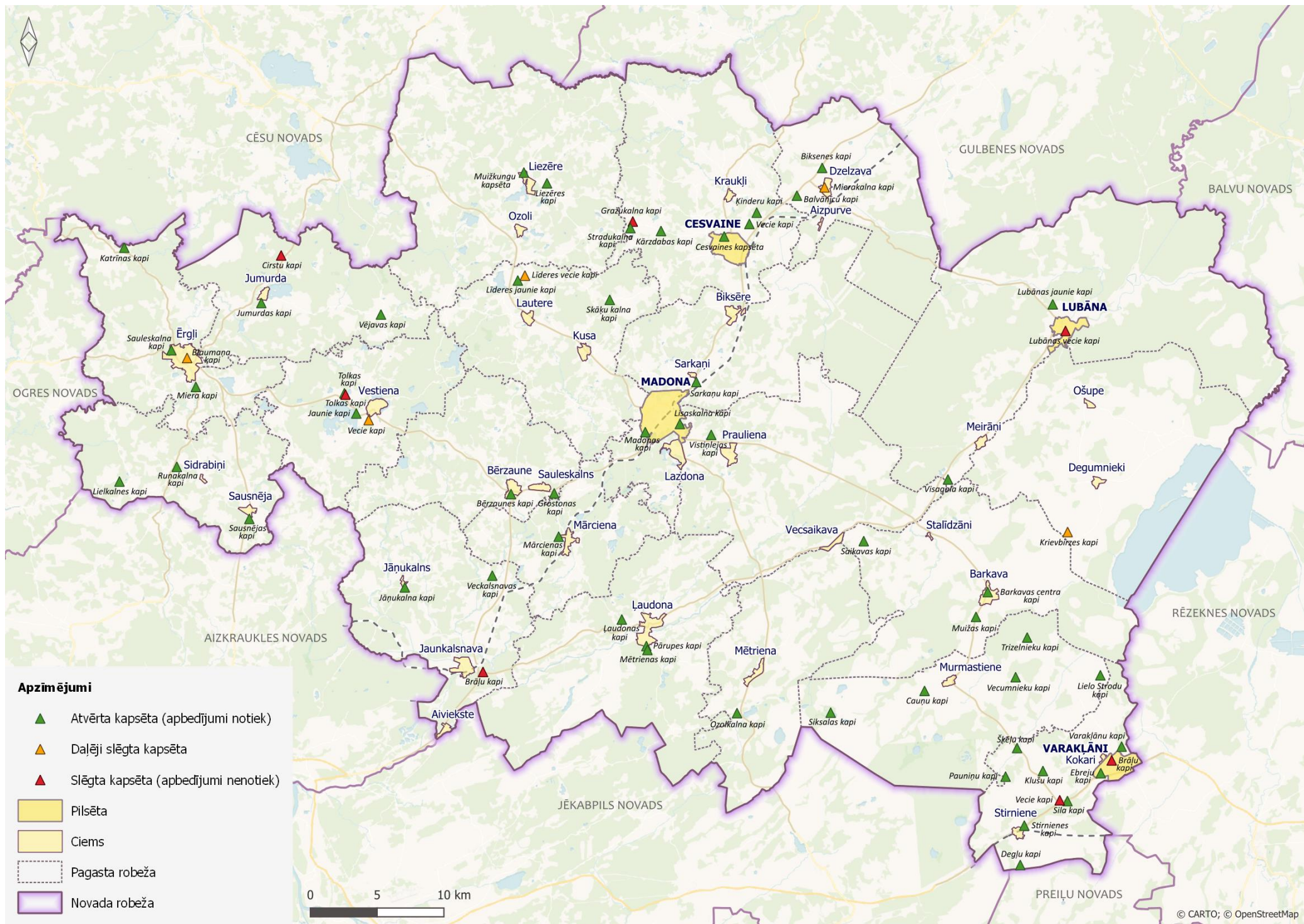
Pašvaldībā līdz šim nav veikta visaptveroša izpēte par bijušajām dzīvnieku (t. sk. lopu) kapsētām un novadā nav darbojošos dzīvnieku kapsētu. Tādēļ nav arī precīzas informācijas par bijušo dzīvnieku skaitu un novietojumu, un tās nav grafiski attēlotas teritorijas plānojumā. Izņēmums attiecas uz vienu objektu – bijušo lopu kapsētu „Antragi” (netālu no Cesvaines), kas ir reģistrēta kā potenciāli piesārņota vieta.

Saskaņā ar MK 29.09.2009. noteikumiem Nr. 1114 „Noteikumi par dzīvnieku kapsētas iekārtošanas, reģistrācijas, uzturēšanas, darbības izbeigšanas un likvidēšanas kārtību un aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap dzīvnieku kapsētām” dzīvnieku kapsētām vēl 25 gadus pēc to slēgšanas jānosaka atbilstoša sanitārā aizsargjosla, un tajās ir jāievēro Aizsargjoslu likuma 53. pantā noteiktie aprobežojumi. Ņemot vērā, ka šajā laika periodā ir ievērojami samazinājies fermu skaits, mainījusies likumdošana un arī izpratne par apglabājamo dzīvnieku likvidēšanu, var pieņemt, ka uz lielāko daļu no bijušajām dzīvnieku kapsētu vairs neattiecas sanitārā aizsargjosla.

**Apakšzona ar indeksu DA2** ir noteikta teritorijām, kas atrodas kultūras pieminekļu un/vai to aizsargjoslu (aizsardzības zonu) teritorijās. Galvenais nosacījums šajās teritorijās ir saglabāt vēsturisko apstādījumu un parku teritoriju sākotnējo izmantošanu.

---

<sup>31</sup> Vairāk par to var lasīt Madonas novada pašvaldības tīmekļa vietnē <https://www.madona.lv> (28.06.2024. Publicētā ziņa)



### 3.14. Kultūrvēsturiskās teritorijas un objekti

Madonas novada teritorijā atrodas UNESCO Pasaules mantojuma sarakstā iekļautais Strūves ģeodēziskā loka Sestukalna astronomiskais novērojumu punkts un 273<sup>32</sup> valsts aizsardzībā esoši nekustamie kultūras pieminekļi (skatīt 36. attēlu). No tiem:

- ▶ 113 – valsts nozīmes kultūras piemineklis (74 arheoloģijas, 10 arhitektūras, 25 mākslas kultūras pieminekļi, 2 vēsturiskās notikuma vietas un 2 industriālā mantojuma kultūras pieminekļi). Visvairāk atrodas Cescvaines pilsētā (14);
- ▶ 135 – reģiona nozīmes (114 ir arheoloģijas, 11 arhitektūras, 9 mākslas kultūras pieminekļi un 1 vēsturiska notikumu vieta). Visvairāk atrodas Aronas pagastā (18);
- ▶ 25 – vietējas nozīmes kultūras pieminekļi (18 arheoloģijas, 4 arhitektūras, 1 mākslas kultūras piemineklis un 2 vēsturiskas notikumu vietas). Visvairāk atrodas Mārcienas pagastā (4), Liezēres pagastā (4).

Teritorijas plānojumā grafiski attēloti visi valsts aizsardzībā esošie kultūras pieminekļi un to aizsargjoslas (aizsardzības zonas), izņemot mākslas pieminekļus. Tāpat ir attēlotas arī to kultūras pieminekļu aizsargjoslas, kas atrodas blakus novados un iekļaujas Madonas novada teritorijā. Madonas novada TIAN noteiktas vispārīgās prasības valsts aizsardzībā esošā kultūras mantojuma saglabāšanai un ierobežojumiem aizsargjoslās (aizsardzības zonās).

Nacionālā kultūras mantojuma pārvalde, izsniedzot nosacījumus teritorijas plānojuma izstrādei, uzsvēra, ka risinājumiem jānodrošina kultūras pieminekļu un to raksturīgās vides saglabāšana, kā arī jānovērš vai jāmazina jebkāda veida negatīva ietekme uz tiem. Tostarp, aizsardzības zonā jā saglabā kultūras pieminekļa raksturīgā ainava, tā apkārtnē raksturīgā vēsturiskā plānojuma struktūra, vēsturiskais zemes reljefs, ūdenstilpes, piekļūšanas iespēja kultūras piemineklim, kā arī kultūras pieminekļa netraucētas uztveres iespējas no tradicionāliem vai nozīmīgiem skatu punktiem un raksturīgā, vēsturiski nozīmīgā ainava skatā no kultūras pieminekļa.

Līdz ar to īpaša uzmanība tika pievērsta teritorijas plānojumā noteiktajiem apbūves un izmantošanas parametriem, lai novērstu kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonās saglabājamo vērtību iznīcināšanu vai būtisku pārveidi.

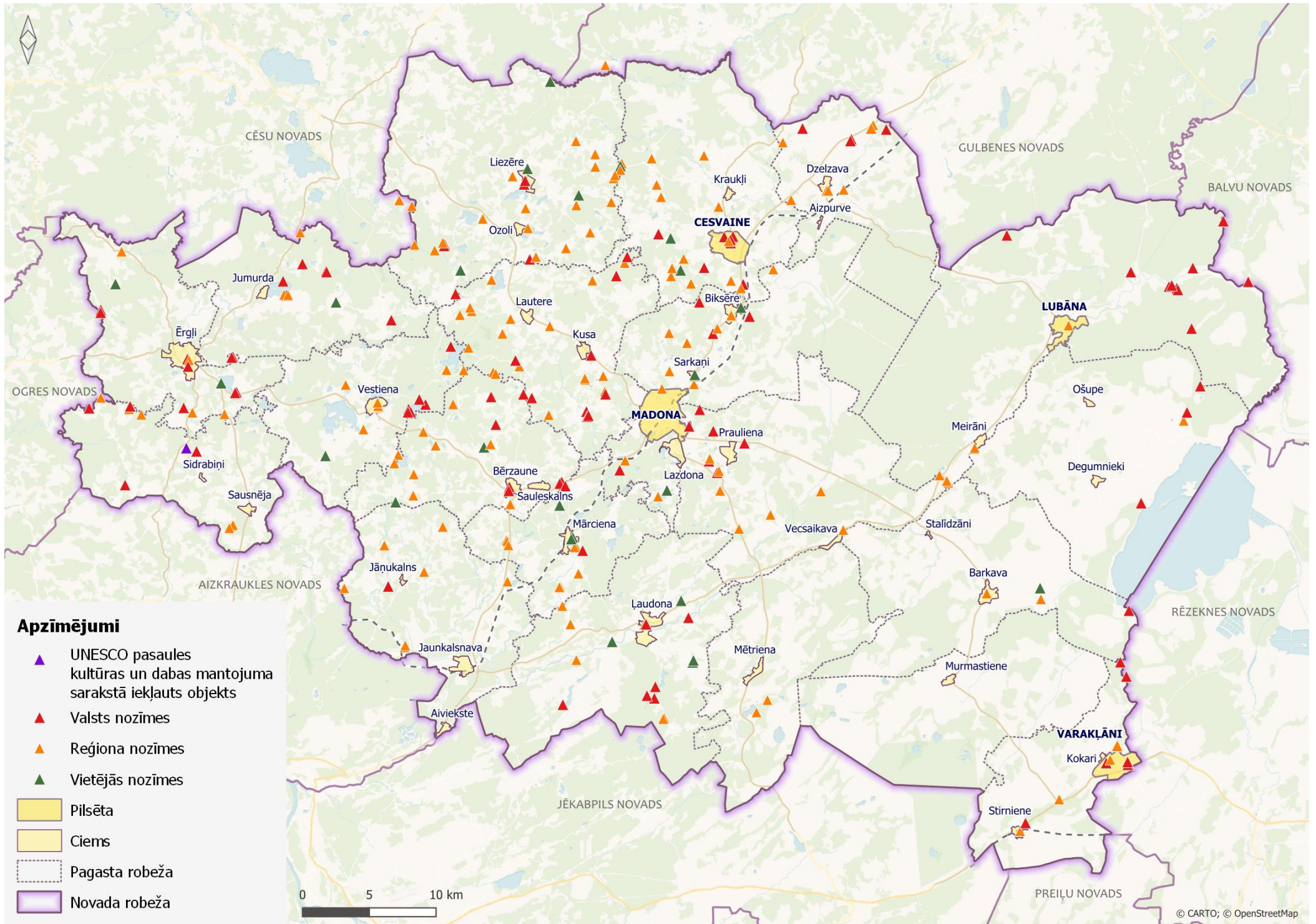
▶ **Teritorijas plānojuma risinājumi**, kuri attiecas uz Madonas novadā esošajiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem un to aizsargjoslām (aizsardzības zonām):

- ▶ Noteiktas prasības kultūras pieminekļu un to aizsardzības zonu teritorijām.
- ▶ Kultūras pieminekļu un/vai to aizsargjoslu (aizsardzības zonu) teritorijās ir noteiktas trīs funkcionālo zonu „Publiskās apbūves teritorija”, „Jauktas centra apbūves teritorija” un „Dabas un apstādījumu teritorija” apakšzonas (P2, JC2 un DA2).
- ▶ Noteiktas specifiskas prasības vēsturiskās apbūves saglabāšanai aizsardzības zonās, t. sk. nosacījumi arhitektūras pieminekļu ēku atjaunošanai un pārbūvei.

Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros tika apzinātas un grafiski ir attēlotas novada jeb vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās vides teritorijas, ēkas un vietas, kur notikuši nozīmīgi kultūrvēsturiski notikumi (skatīt 3.2.8. apakšnodaļu).

---

<sup>32</sup> Aktuālā informācija par tiem pieejama Nacionālā kultūras mantojuma pārvaldes uzturētajā valsts aizsardzībā esošo kultūras pieminekļu kartē [karte.mantojums.lv](http://karte.mantojums.lv) (situācija uz 17.04.2026.)



### 3.15. Aizsardzība pret trokšņiem un piesārņojumu

Saskaņā ar MK 30.04.2013. noteikumiem Nr.240, teritorijas plānojumā ir jāievēro atbilstoši pasākumi un prasības kas vērsti uz negatīvo ietekmju (trokšņa, smaku, putekļu, vibrācijas, cita veida piesārņojuma un rūpniecisko avāriju risku) novēršanu vai būtisku samazināšanu.

Īpaša uzmanība jāpievērš funkcionālajam zonējumam un tajā atļautajai teritorijas izmantošanai, lai mazinātu iespējamo konfliktu risku starp dažādiem izmantošanas veidiem. Šādas situācijas bieži var rasties starp rūpniecisko apbūvi un dzīvojamo teritoriju, publisko apbūvi, kā arī tūrisma objektiem, kur potenciāli rodas savstarpēji nesavienojamas intereses vai traucējumi. Tādējādi teritorijas plānošanas procesā jāparedz risinājumi, kas nodrošina sabalansētu un harmonisku teritorijas attīstību, kā arī samazina iespējamo negatīvo ietekmi uz apkārtējo vidi un cilvēku dzīves kvalitāti.

#### ► Troksnis

Teritorijās, kur, pamatojoties uz normatīvajiem aktiem, jāizstrādā (vai ir izstrādātas) trokšņa stratēģiskās kartes, nav pieļaujams plānot jaunus izmantošanas veidus, kuriem būtu jānosaka zemāki trokšņa robežlīmeņi. Tā vietā jāparedz tādi izmantošanas veidi, kuros nav noteikti trokšņa robežlielumi vai tie netiek pārsniegti.

Madonas novadā nav veikta trokšņa līmeņa noteikšana un kartēšana. 2012. gadā (aktualizētas 2017. gadā) Latvijā tika izstrādātas trokšņa stratēģiskās kartes<sup>33</sup> valsts autoceļu posmiem, taču Madonas novada teritorijā esošajiem ceļiem trokšņu modelēšana nav veikta. Līdz ar to nav pieejama informācija par autotransporta radītā trokšņa līmeņiem un iespējamām pārsniegumiem.

MK 30.04.2013. noteikumi Nr.240 nosaka arī to, ka teritorijas plānojuma risinājumā jāparedz pasākumi trokšņa mazināšanai gan esošajās, gan plānotajās dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijās. Šo prasību nozīmīgumu uzsver arī valsts autoceļu uzturētājs VSIA „Latvijas Valsts ceļi”.

Trokšņa pārvaldības jautājumus regulē MK 07.01.2014. noteikumi Nr. 16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”, kas paredz arī atbildības sadalījumu starp valsts institūcijām un pašvaldībām. Prettrokšņa pasākumi jāprojektē saskaņā ar spēkā esošo normatīvo aktu prasībām, t. sk. būvnormatīvu prasībām (LBN 016-15 „Būvakustika”).

Madonas novada TIAN noteikti vairāki trokšņa samazināšanas pasākumi:

- Noteikta un grafiski attēlota TIN „Teritorija gar valsts autoceļiem apdzīvotās vietās” (TIN15). Plānojot jaunu dzīvojamo vai publisko ēku būvniecību šajā teritorijā, būvprojektā obligāti jāparedz risinājumi, kas nodrošina normatīvajos aktos noteikto trokšņa robežlielumu nepārsniegšanu.
- Noteiktas prasības trokšņa līmenim, izvērtējot iespējamās risinājumus trokšņa ietekmes mazināšanai.
- Pasākumi apkārtējo teritoriju aizsardzībai pret trokšņiem jāparedz funkcionālajā zonā „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R) un tās apakšzonā ar indeksu R1.

<sup>33</sup> Informācija pieejama VSIA „Latvijas Valsts ceļi tīmekļa vietnē [lvceli.lv](http://lvceli.lv)

### ► Cita veida piesārņojums

Madonas novada pilsētās, ciemos un lauku teritorijā ir salīdzinoši maz piesārņojuma avotu, kas varētu būtiski ietekmēt vides kvalitāti un cilvēku veselību.

Saskaņā ar Valsts vides dienesta uzturēto Piesārņoto darbību vietu karti, novadā darbojas vairāki rūpnieciska rakstura uzņēmumi. A kategorijas piesārņojošās darbība ir izsniegta vienam uzņēmumam – AS „Balticovo”, kas atrodas Lazdonas pagastā, netālu no Madonas pilsētas. Ap šo uzņēmuma teritoriju ir noteikta ierobežojumu teritorija (skatīt 3.2.4. apakšnodaļu).

B kategorijas atļaujas galvenokārt ir izsniegtas darbībām ūdenssaimniecības pakalpojumu nodrošināšanas uzņēmumiem, kā arī vairākiem citiem: SIA „KALSNĀVAS ELEVATORS” (Jaunkalsnavā, Kalsnavas pagastā), kas nodarbojas spirta, bioetalona un biogāzes ražošanu. Tāda tā ir izsniegta kūdras substrāta ražotnei Barkavas pagastā, dolomīta atradnei „SAIKAVA” (iecirknim „Vecdruvēni”), AS „Cesvaines Piens” rūpnīcai u. c.

Madonas pilsētas ziemeļaustrumu daļā atrodas rūpnieciska rakstura teritorijas, kurās darbojas uzņēmumi ar piesārņojošās darbības atļaujām. No šiem uzņēmumiem vienīgais, kuriem nepieciešama un saņemta attiecīgā atļauja ir SIA „AVE MTP” (specializējas koksnis apstrādē un mēbeļu sagatavju ražošanā). Pārējās B atļaujas izsniegtas degvielas uzpildes pakalpojumu sniegšanas uzņēmumiem, uzņēmumiem, kuru pamatdarbība ir saistīta ar nolietotu transportlīdzekļu pārstrādes punktiem un auto remontiem. Pilsētas dienvidrietumu daļā darbojas trīs punkti, kur notiek atkritumu savākšana, pārkraušana vai šķirošana.

Kopumā rūpnieciska rakstura darbības un piesārņojuma avoti Madonas novadā ir koncentrēti atsevišķās zonās, un to ietekme tiek kontrolēta.

Madonas novada TIAN noteikti vairāki pasākumi apkārtējo teritoriju aizsardzībai pret dažāda veida piesārņojumu:

- Teritorijas plānojuma risinājuma sagatavošanā maksimāli ir ievērots princips nenoteikt funkcionālo zonējumu, kas potenciāli varētu radīt savstarpējas konfliktsituācijas. Situācijās, kur konfliktsituāciju iespējamība pastāv vēsturiski noteikta funkcionālā zonējuma dēļ, starp šīm funkcionālajām zonām ir plānotas „Dabas un apstādījumu teritorijas” joslas, kas kalpo kā buferzonas. Savukārt, ja tādas nav noteiktas un grafiski attēlotas, Madonas novada TIAN ir noteiktas prasības buferzonu veidošanai.
- Noteiktas prasības jaunbūvējamiem ražošanas objektiem, kuriem pastāv risks pārsniegt trokšņa, gaisa kvalitātes vai citus piesārņojuma robežlielumus.
- Funkcionālajā apakšzonā „Rūpnieciskās apbūves teritorija” ar indeksu R1 (apakšzona, kura nav atļauta smagās rūpniecības uzņēmumu objekti) ir aizliegta darbība, kurai nepieciešama A kategorijas piesārņojošās darbības atļauja.

## 3.16. Riska teritorijas un piesārņotas vietas

### 3.16.1. Paaugstinātas bīstamības objekti

Izstrādājot teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, jāņem vērā paaugstinātas bīstamības objekti, t. sk. rūpniecisko avāriju riska uzņēmumi un objekti. Šo objektu apdraudētās teritorijas tiek noteiktas, balstoties uz riska novērtējuma rezultātiem, un tās tiek grafiski attēlotas. Minētie objekti ir potenciāli bīstami, un noteiktu apstākļu sakritības gadījumā tajos var atgadīties avārija, kas apdraud to apkārtnē esošus cilvēkus, tehnoloģijas un vidi.

Saskaņā ar MK 01.03.2016. noteikumiem Nr. 131 „Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi” (turpmāk – MK 01.03.2016. noteikumi Nr. 131), objekti tiek klasificēti zemāka un augstāka riska līmeņa objektos. Latvijā nav vienotas pieejas paaugstināta riska zonu noteikšanai, to kartogrāfiskajai attēlošanai un ierobežojumu noteikšanai.

Madonas novadā nav objektu, uz kuriem attiektos MK 01.03.2016. noteikumi Nr. 131, un, attiecīgi nav nepieciešams paredzēt minimālos drošības attālumus, kā to nosaka MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240.

Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanu un klasifikāciju regulē MK 19.09.2017. noteikumi Nr. 563 „Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanas un noteikšanas, kā arī civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas kārtība”.

MK 21.01.2021. noteikumos Nr. 46 „Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts” ir iekļauti 385 objekti, no kuriem lielākā daļa ir degvielas uzpildes stacijas, naftas produktu bāzes, minerālmēslu ražotnes un dzelzceļa termināļi. Šajā sarakstā ir iekļauti astoņi **paaugstinātas bīstamības objekti**, kas atrodas Madonas novadā: piecas degvielas uzpildes stacijas (trīs no tām atrodas Madonas pilsētā un viena – Aronas pagastā)<sup>34</sup>, automātiskā gāzes uzpildes stacija un divi objekti, kas ir lauksaimniecības pakalpojumu kooperatīvās sabiedrības „LATRAPs” pirmapstrādes komplekss (viens no tiem atrodas Madonā un otrs – Barkavā).

Riska objekti ir arī četras novada teritorijā esošās biogāzes ražotnes (SIA „EcoZeta”, SIA „STARS-93”, SIA „BIODEGVIELA” un SIA „EUD”), kurās pārstrādā pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes 1. un 2. kategorijas blakusproduktus. Ņemot vērā to, ka uz tiem attiecas 50 m sanitārā aizsargjosla, funkcionālā zonējuma noteikšanā ir ievēroti likuma „Aizsargjoslu likums” 55. pantā paredzētie aprobežojumi.

Riska objekti ir arī **bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves**. Madonas novadā atrodas 25 slēgtās atkritumu izgāztuves, kuras ir arī piesārņotas vai potenciāli piesārņotas vietas. Piemēram, izgāztuves „Lindes” Aronas pagastā un „Siliņi” Kalsnavas pagastā. Šīm teritorijām noteikta 100 m sanitārā aizsargjosla, un teritorijas plānojumā ir ievēroti normatīvajos aktos noteiktie aprobežojumi. Tas pats attiecas uz **44 notekūdeņu attīrīšanas ietaises un kapsētām**, par kurām informāciju jāskata 3.13. un 3.17. apakšnodalā.

Par **paaugstinātas ugunsbīstamības riska objektiem** uzskatāmi arī novadā esošie meži. To degšana var ietekmēt apkārtējās vides kvalitāti un radīt materiālus zaudējumus. Ņemot vērā klimata pārmaiņas, prognozēts, ka sausuma un karstuma periodi nākotnē kļūs biežāki, tādējādi palielinot ugunsbīstamību mežos un kūdras purvos.

<sup>34</sup> Kopskaitā Madonas novadā atrodas degvielas uzpildes stacijas

Izvērtējot esošo objektu novietojumu un to tuvumā esošās apbūves teritorijas, secināms, ka Madonas novada teritorijas plānojumā nav nepieciešams izvirzīt īpašas prasības iepriekš minētajiem paaugstinātas bīstamības objektiem.

Izņēmums attiecas uz degvielas un gāzes uzpildes stacijām. Teritorijas plānojuma risinājums paredz, ka degvielas uzpildes stacijas ar virszemes tvertnēm atļauts izvietot vienīgi funkcionālajā zonā „Rūpnieciskās apbūves teritorija” (R), tās apakšzonā ar indeksu R1, un „Tehniskās apbūves teritorija” (TA).

### 3.16.2. Plūdu riska un applūstošās teritorijas

Teritorijas, kas atrodas tiešā sezonāli mainīgu ūdenstilpju un ūdensteču, hidroelektrostaciju un to ūdenskrātuvju tuvumā, ir pakļautas plūdu vai appludināšanas riskam. Madonas novadā ir teritorijas, kuru applūšanu var izraisīt cilvēku darbības ietekme, kā arī tādas, kas applūst dabisku apstākļu dēļ (palu ūdeņu uzplūdu rezultātā).

Lai gan Lubānas zemienē veikti nozīmīgi pretplūdu aizsardzības pasākumi, Madonas novada teritorija joprojām ir pakļauta applūšanas riskam. Šis risks ir īpaši aktuāls Lubānas pilsētā.

#### ► **Plūdu riska teritorijas**

Saskaņā ar Plūdu riska informācijas sistēmā pieejamo informāciju, Madonas novada austrumu daļa iekļaujas nacionālas nozīmes plūdu riska teritorijā „Aiviekste-Lubāna”. Šīs teritorijas robežās (Ošupes pagasta daļā) atrodas Zvidzienes polderis, kas aizņem ~2266 ha. Lai gan polderis nav pakļauts applūšanai pavasara plūdu laikā, tas var applūst ilgstoša lietus gadījumā.

Zvidzienes polderis Madonas novada teritorijas plānojumā ir noteikts kā teritorija ar īpašiem noteikumiem (skatīt 3.2.3. apakšnodaļu).

#### ► **Applūstošās teritorijas**

Saskaņā ar spēkā esošo likumdošanu applūstošās teritorijas tiek noteiktas, izmantojot inženiertehniskos aprēķinus, pieņemot, ka applūduma atkārtosšanās biežums ir vismaz reizi desmit gados jeb ar 10 % applūduma varbūtību.

Madonas novadā teritorijas ar 10 % applūduma varbūtību ir grafiski attēlotas teritorijas plānojumā, izmantojot VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” uzturētās Plūdu riska informācijas sistēmas datus, Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras topogrāfisko karti ar mēroga precizitāti 1:10 000 un horizontāļu vektordatiem.

Ņemot vērā likumdošanas prasības, šajās teritorijās nav plānotas apbūves teritorijas. Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu (applūstošās teritorijas robežu) var precizēt saskaņā ar normatīvajos aktos noteikto kārtību, un precizētās aizsargjoslas tiek attēlotas zemes vienības apgrūtinājumu plānā, veicot zemes kadastrālo uzmērīšanu.

Papildu jāpiemin, ka arī applūstošās teritorijas ir mainīga informācija. Saskaņā ar Latvijas Republikai saistošajām Eiropas Savienības direktīvām Latvijas plūdu riska un plūdu draudu kartes jāatjauno reizi sešos gados. Tas ir saistīts ar to, ka klimata pārmaiņas ietekmē arī plūdu riskus. Lai gan lielākās izmaiņas sagaidāmas piekrastes pašvaldībās, piemēram, Jūrmalā un Rīgā, arī Madonas novadā situācijā var mainīties pēc datu un informācijas atjaunošanas.

Nākamā datu aktualizācija bija plānota 2025. gadā. Daugavas upju baseinu apgabalā 3. cikla iespējamo plūdu postījumu vietu un plūdu riska karšu sabiedriskā apspriešana norisinās līdz 2026. gada 30. aprīlim. Ņemot vērā, ka aktualizētās kartes uz Madonas novada teritorijas plānojuma 2. redakcijas brīdī nav apstiprinātas (t. sk. nav pieejami ģeotelpiskie dati), applūstošās teritorijas grafiski ir attēlotas atbilstoši 2. cikla datiem (tos ģeneralizējot).

### 3.16.3. Piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas

Teritorijas plānojumā grafiski attēlotas piesārņotas un potenciāli piesārņotas vietas Madonas novadā, pamatojoties uz Valsts Vides dienesta Piesārņoto vietu pārvaldības sistēmas<sup>35</sup> datiem un Madonas novada pašvaldībā pieejamo informāciju. Šīs vietas ietver dažādus uzņēmumus, naftas bāzes, bijušās sadzīves atkritumu izgāztuves, katlu mājas, fermas, uzņēmumu teritorijas, degvielas uzpildes stacijas un citus objektus, kuros notikusi vai joprojām notiek saimnieciskā darbība, kas ir vai varētu būt piesārņojoša.

Iepriekš minētajā reģistrā ir iekļauti 70 objekti<sup>36</sup>. No tiem **67 tiek klasificētas kā potenciāli piesārņota vieta, bet trīs vietās konstatēts piesārņojums**. Par piesārņotām teritorijām tiek uzskatītas bijusī sadzīves atkritumu izgāztuve „Siliņi” Kalsnavas pagastā, zāģu skaidu izgāztuve „Vilku bedres” Indrānu pagastā un zāģu skaidu izgāztuve „Podiņu kokaudzētava” Indrānu pagastā.

Plānojot saimniecisko darbību un teritorijas attīstību piesārņotās vai potenciāli piesārņotās vietās, darbību veicējiem ir jāievēro nosacījumi, kas noteikti Madonas novada TIAN. Piemēram, pirms būvniecības uzsākšanas jāveic augsnes, grunts un pazemes ūdeņu piesārņojuma līmeņa novērtējums saskaņā ar normatīvo aktu prasībām. Ja rezultātā konstatēts pazemes ūdeņu piesārņojums, jāizstrādā un jāīsteno sanācības programma.

37. attēlā ir parādītas šādas riska un piesārņotas teritorijas Madonā:

- ▶ Piesārņotās un potenciāli piesārņotās vietas (saskaņā ar Valsts vides dienesta Piesārņoto vietu pārvaldības sistēmas informāciju);
- ▶ Applūstošās teritorijas (pamatojoties uz VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” Latvijas Plūdu riska un plūdu drauda kartēm – 2. cikls).

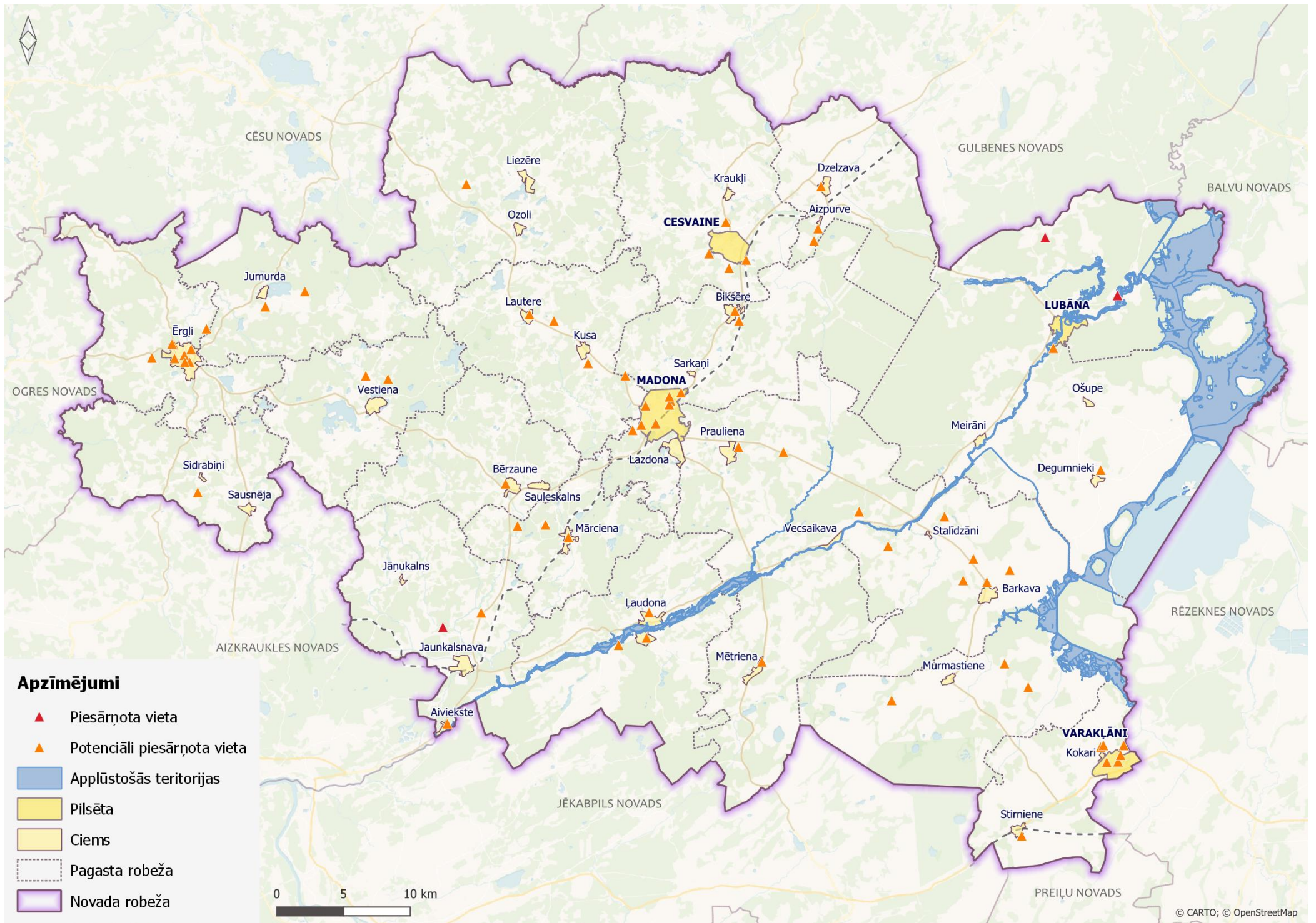
38. attēlā ir parādītas šādas riska un piesārņotas teritorijas Madonā:

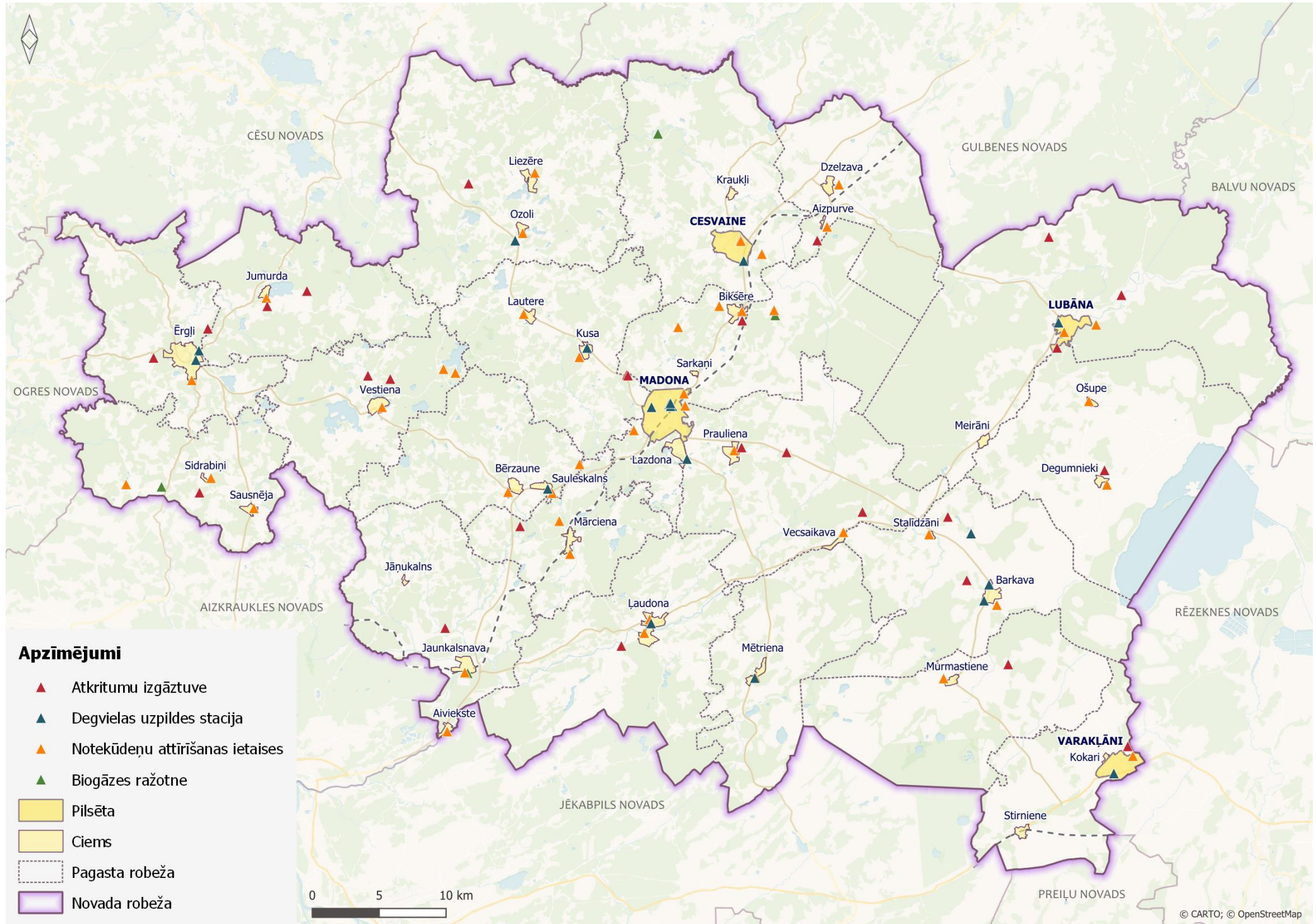
- ▶ Degvielas uzpildes stacijas (19 degvielas uzpildes stacijas);
- ▶ Biogāzes ražotnes, kas pārstrādā pārtikā neparedzēto dzīvnieku izcelsmes 1. un 2. kategorijas blakusproduktus;
- ▶ Sadzīves atkritumu izgāztuves (saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju un iepriekšējos teritorijas plānojumos ietverto informāciju), no tām 25 ir slēgtās;
- ▶ Notekūdeņu attīrīšanas ietaises (saskaņā ar pašvaldības sniegto informāciju).

---

<sup>35</sup> Reģistru līdz 01.05.2024. uzturēja VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs”. Pašlaik turpinās reģistra uzlabošanas darbi un datu aktualizēšana (situācija uz 26.03.2026.)

<sup>36</sup> Sīkāks apraksts un to uzskaitījums ir ietverts Madonas novada IAS un Madonas AP izstrādes ietvaros sagatavotajā Madonas novada pašreizējās situācijas raksturojumā

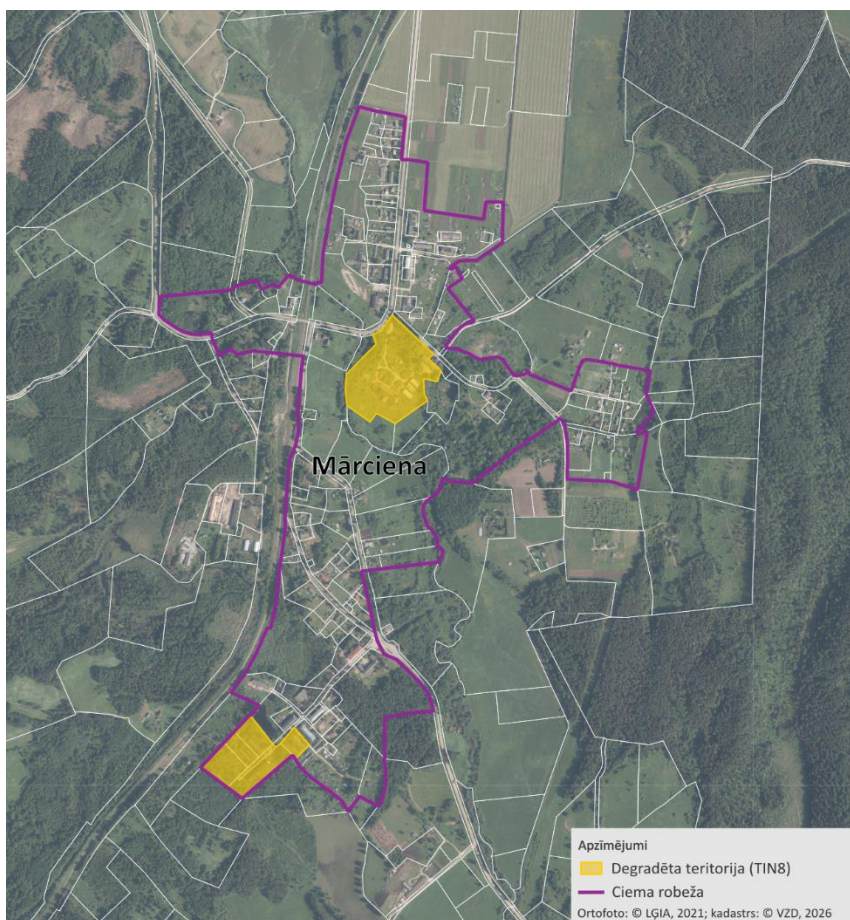




### 3.16.4. Degradētās teritorijas

Teritorijas plānojuma izstrādes Darba uzdevumā kā viens no veicamajiem darba uzdevumiem tika noteikta degradēto teritoriju noteikšana un attēlošana, taču izpildes apjomā netika paredzēta visaptveroša degradēto teritoriju apzināšana un novērtēšana.

Teritorijas plānojuma 1. redakcijā kā teritorija ar īpašiem noteikumiem „Degradēta teritorija” (TIN8) tika grafiski attēlotas divas teritorijas Mārcienas ciemā (skatīt 39. attēlu). Viena no tām ir bijusī armijas bāze ciema dienvidrietumu daļā, kur nekustamie īpašumi pieder pašvaldībai. Otra ir bijusī („Spodrība”) ražošanas teritorija – atrodas ciema centrālajā daļā un pieder juridiskai personai.



39. attēls. Degradētas teritorijas Mārcienas ciemā

Šīm degradētajām teritorijām ir mainīta funkcionālā zona, paredzot tās daudzfunkcionālai teritorijas izmantošanai, tostarp arī, lai veicinātu Eiropas Savienības finansējuma piesaisti teritorijas sakārtošanai. Pirmajai spēkā esošā funkcionālā zona bija „Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas” un „Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas”, bet otrajai – „Rūpniecības apbūves teritorijas”. Jaunajā teritorijas plānojumā – pirmajai funkcionālās zonas „Jauktas centra apbūves teritorija” pamatzona, bet otrajai – tās apakšzona ar indeksu JC1 (aizliegta dzīvojamā apbūve, bet ir atļauta vieglā ražošana).

Tomēr Madonas novada teritorijas plānojuma 2. redakcijas izstrādes gaitā tika secināts, ka šādas teritorijas ar īpašiem noteikumiem noteikšana būtība nav nepieciešama, jo teritorijas plānojuma risinājumi jau ir vērsti uz to, ka šīm Mārciema ciema daļām ir attīstības iespējas ar esošu infrastruktūru.

Pārējās novadā esošās degradētās teritorijas vai objekti nav atzīmēti, jo, pirmkārt, informācija par tām ir mainīga – tās tiek sakārtotas vai arī dažādu apstākļu dēļ rodas jaunas. Otrkārt, to izmantošanu regulē citi normatīvi akti vai nosacījumi. Piemēram, slēgtās atkritumu izgāztuves lielākoties ir iekļautas piesārņoto un potenciāli piesārņojumu vietu reģistrā, uz tām attiecas sanācijas pasākumi, tādēļ specifisku noteikumu piemērošana Madonas novada TIAN nav nepieciešama.

Degradētās teritorijas pārsvarā ir apbūvētās teritorijas vai atsevišķas ēkas. Institūcija, kas atzīst būvi par vidi degradējošu, ir Madonas novada pašvaldības būvvalde.<sup>37</sup>

Viens no degradēto teritoriju tipiem ir **invazīvo augu izplatība**. Neapsaimniekotas teritorijas, kurās aug Sosnovska latvānis, ir problēma arī Madonas novada teritorijā. Šis augs ir plaši izplatīts nekoptās zemēs, grāvjos un bijušajās lauksaimniecības teritorijās. Pašvaldība veic visu ar latvāni invadēto zemes vienību monitoringu novada teritorijā<sup>38</sup> un organizē apkarošanas pasākumus.<sup>39</sup> Līdz ar to Madonas novada TIAN nav nepieciešams noteikt īpašus nosacījumus vai prasības šo teritoriju izmantošanai. Taču informācija kopumā ir noderīga, izvērtējot teritorijas perspektīvo izmantošanu.

Šīs degradētās teritorijas netiek attēlotas grafiskās daļas kartē „Funkcionālais zonējums”, jo informācija par to izplatību ir mainīga. Saskaņā ar Valsts augu aizsardzības dienesta uzturēto Sosnovska latvāņa izplatības karti lielākās invadētās platības konstatētas Barkavas, Ošupes, Dzelzavas, Murmastienes un Praulienas pagastos. Vienlaikus atzīmējams, ka Sosnovska latvānis nav vienīgā invazīvā augu suga, kas Latvijai ir neraksturīga un apdraud vietējo floru un faunu. Informācija par šīm sugām pieejama Invazīvo sugu pārvaldniekā.

Pamatojoties uz Dabas aizsardzības pārvaldes priekšlikumiem, Madonas novada TIAN ir ietverta prasība, ka apstādījumu ierīkošanai aizliegts izmantot invazīvas augu sugas.

---

<sup>37</sup> Saskaņā ar Madonas novada saistošajiem noteikumiem, kas nosaka kārtību, kādā klasificējamās, sakārtojamas vai nojaucamas vidi degradējošas, sagruvušas vai cilvēku drošību apdraudošas būves Madonas novada pašvaldības teritorijā (uz Madonas novada teritorijas plāna 2. redakcijas izstrādes brīdi spēkā ir 31.03.2022. saistošie noteikumi Nr. 190)

<sup>38</sup> Dabas aizsardzības pārvaldība iegūst informāciju par invadētām vietām no iedzīvotājiem iegūst caur sabiedrisko monitoringu

<sup>39</sup> Madonas novada pašvaldībā 2021. gada 16. novembrī tika apstiprināts Sosnovska latvāņa izplatības ierobežošanas organizatoriskais plāns laika periodam no 2021. gada līdz 2027. gadam

### 3.17. Apgrūtinātās teritorijas un citi aprobežojumi

Madonas novada plānojumā ir noteiktas un grafiski attēlotas četru veidu aizsargjoslas:

► **Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas:**

- **Virszemes ūdensojektu aizsargjoslas** – nosakot šīs aizsargjoslas, ņemtas vērā applūstošās teritorijas saskaņā ar VSIA „Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas centrs” datiem, bet ne mazāk kā likumā „Aizsargjoslu likums” definētajiem minimālajiem platumiem.

Ūdenstecēm un ūdenstilpēm ar applūstošo teritoriju (skatīt 3.16.2. apakšnodaļu) ir noteikta vismaz visas applūstošās teritorijas platumā līdz ūdens līmenim.

4. tabula. Virszemes ūdensojektu un to aizsargjoslu platumi

Lauku teritorijā	Aizsargjoslas platumš, m	Ūdensojekta nosaukums
Ūdensteces	300	Aiviekste, Ogrē, Pededze, Tirza
	100	Arona, Bērzaune, Arona, Iča, Īdeņas kanāls, Kuja, Liede, Meirānu kanāls, Pērse, Savīte, Ūdze, Vecpededze, Veseta
	50	Abaine, Aiša, Alainīte, Alūksnīte, Antonīca, Apiņupīte, Apozole, Dīrīte, Ilga, Iršupīte, Isliena, Joša, Kažova, Libe, Graudupīte, Lisiņa, Dīrīte, Lubeja, Malmuta, Mandauga, Meltne, Nāruža, Nidrīte, Padauklis, Pelava, Rieba, Sumulda, Sūla, Svētupē, Taleja, Teicija, Tuleja, Upsts, Urdava, Vaibiņa, Varakļānu strauts, Vedze, Vilaune, Zvidze, Zvidzīnas kanāls
	10	Adažiņa, Alksnas grāvis, Andrupīte, Aronīte, Austrona, Āķēnupīte, Ārupīte, Bložupīte, Cilmija, Dēmenīša, Dokupīte, Driksnīte, Dzīrnāvu grāvis, Dzīrnupīte, Egļupe, Gravas strauts, Grāna grāvis, Ilzīte, Inčāres strauts, Jole, Kapupīte, Kārdabīte, Krieviņgrāvis, Lapenieku grāvis, Liedes strauts, Lisa, Lubāna izvadkanāls, Ļaudonīte, Miltupīte (Saltupe), Morozas grāvis, Niedruška, Ogrīte, Padoma strauts, Piparupīte, Rupsalas grāvis, Rūgupīte, Sāvīte, Stiebrīņu grāvis, Strodauka, Suļķa, Svirēja, Šubraka, Talicka, Taurupīte, Tēce, Tocīte, Ūjiņa, Valola, Varavīksne, Vasijas strauts, Veģerupīte, Vēžaunīca, Viešupe, Virāne, Virdzīte, Zvirgzdupīte
Ūdenstilpes	500	Lubāns
	300	Jumurdas ezers, Kālezers, Lielais Līdēris, Liezēris, Viešūrs (Kaķīša ezers)
	100	Driksnis, Dūku ezers, Dziļūkstes ezers, Gulbēris, Kaņepēnu ezers, Kurtavas ezers, Lazdonas ezers, Lielais Murmasts, Lielais Virānes ezers, Lisiņš, Mazais Virānes ezers, Mindaugas ezers, Odzīenas ezers, Pakšēnu ezers, Pulgosnis, Rāceņu ezers, Salas ezers, Salājs, Sāvīenas ezers, Sezēris, Sietnieku ezers, Stirnezers, Svētes ezers (Dreimanis), Talejas ezers
	50	Asmenītis, Baltiņu ezers, Diņķēnu ezers, Govenis, Ilziņš, Islienas ezers, Kalsnavas ezers, Kaulacezers, Kārdabas ezers, Labones ezers, Laipītis, Laišķēnu

Lauku teritorijā	Aizsargjoslas platums, m	Ūdensobjekta nosaukums
		ezers, Lācīšu ezers, Mazais Līdēris, Pudulu ezers, Siežu ezers, Siksalas ezers, Sudzērdiņš, Tolkajas ezers, Ūbēris, Vaboles ezers, Vecmuižas ezers, Vērtēzis, Vidusezers, Zosins
	10	Acīte, Aizkārķļu dīķis, Aizupiešu ūdenskrātuve, Aklais, Palsis, Aklie ezeriņi, Aklītis, Arnoldnieks, Asarezeriņš, Asarīšu ezers, Asinsezers, Atstirves ezeri, Aukas ezers, Avošiņš, Ābeļu ezers, Ādmiņu dīķis, Ārmaņu ezers, Bakans, Baltais ezers, Banurtu ezeriņi, Bedres ezers, Bezdibena ezers, Bezdibenītis, Biksēres dzirnavezers, Biksēres ūdenskrātuve, Bļodonis, Brencītis, Bučas ezers, Bumbierītis, Cepurīte, Červītis, Dauziņu ezers, Davelnītis, Dēklainis, Dēlītis, Dibenezers, Dillīšu dīķis, Dinišķu ezers, Diņķēnu dīķis, Dīķis pie Celmiņiem, Dīķis pie Griblejas tilta, Dīķis uz Rūgupītes, Dīķu grupa uz Lācītes, Docītis, Durenītis, Dzērvīte, Dziļūksnis, Dzirkstums, Ezermuižas ezers, Ezernieku ezers, Ganiņu ezers, Garā akacs, Govietīņš, Graulītis, Graustiņš, Grāna ezers, Grīvu ezers, Gulbēniņš, Ģērķēnu ezers, Iglītis, Ilzes ezers, Ilzēnu ezers, Ilziņa ezers, Ižezers, Jaunēlītis, Jaunzemis, Kaijenieks, Kalēju ezers, Kapu ezers, Karietes ezers, Krieviņu dīķis, Krustiņš, Kundziņš, Kupču ezers, Kuslītis Kūrītis, Kūsītis, Kvēksnītis, Ņeiku ezers, Labāzēzers, Labunītis, Laimnešu ezers, Lauteres ezers, Lejasezers (Katriņas ezers), Lielais Klauģis / Mazais Klauģis, Lielais Melnītis, Lielais Plencis, Lielais Rāvijs, Lielezers Liepkalnes dīķis, Limenezers, Limenītis, Linezeriņi, Linezers, Liniņš, Linkas dīķis, Lipielu ezers, Līnītis, Madonas ezers, Madonas karjera ūdenskrātuve, Maisēnu ezers, Maltas ezers, Maulītis, Mazais Kuslītis Mazais Melnītis, Mazais Ozoliņu ezers, Mazais Plencis Mazais Sīmaņu ezers, Mazais Stārbulītis, Mazā Cepurīte, Meiru ezers, Melnezers, Melnītis, Miklājs, Mucenieku ezers, Muižas ezers, Mukulītis, Mušķu ezers, Naglas ezers, Naudas ezeri, Nepadeves ezers Nesaules ezers, Oļu dīķi, Patkules ūdenskrātuve, Paures dīķis, Pāpīšu ezers, Pārkārtis, Pelšu ezers, Pieslaistes ezers, Pīlātu ezers, Placēnu (Ģeistu) ezers Praulītis, Preisītis, Pudulu dīķis, Pantes ezers, Puseklis Raganas Acs, Randotu dīķis, Rankas ezers, Raudītis, Rēķu ezers, Rubeņu Augšas dīķis, Rubeņu Lejas dīķis Ruļļu ezers, Runcu ezers, Rustēnu ezers, Sakārnis, Salasgala ezers, Sarkaņu ūdenskrātuve, Sasēris, Siena ezers, Sildu ezers, Sivēniņš, Sīmaņu ezers, Skolas ezers, Skujiešu ezers, Spridzēnu dīķis, Starpezers, Stārbulis, Stirnienes karjera ūdenskrātuve, Struņķu ezers, Strupenis (Ozoliņu ezers), Svētais ezers, Tapulītis, Timsenis

Lauku teritorijā	Aizsargjoslas platums, m	Ūdensobjekta nosaukums
		Tīžu dīķis, Vadzols, Vanadziņš, Vardūkļa ezers, Vetīņu dīķis, Vienūzis, Viļvānu ezers, Virkstenis, Zābaks, Zupānu ezers, Zvidzes ezers, Žautrītis
Pilsētas un ciemos (ūdenstecēm un ūdenstilpēm)	10	-

- **Aizsargjoslas (aizsardzības zonas) ap kultūras pieminekļiem** ir noteiktas un attēlotas 100 m (pilsētā) vai 500 m (lauku teritorijā, t. sk. ciemos) platumā, izņemot tos kultūras pieminekļus, kuriem ir individuāli noteikta aizsargjosla. Tā attiecas uz valsts aizsargājamo kultūras pieminekli „Strūves ģeodēziskais loks – Sestukalna astronomisko novērojumu punkts” un deviņiem citiem valsts aizsargājamiem kultūras pieminekļiem.

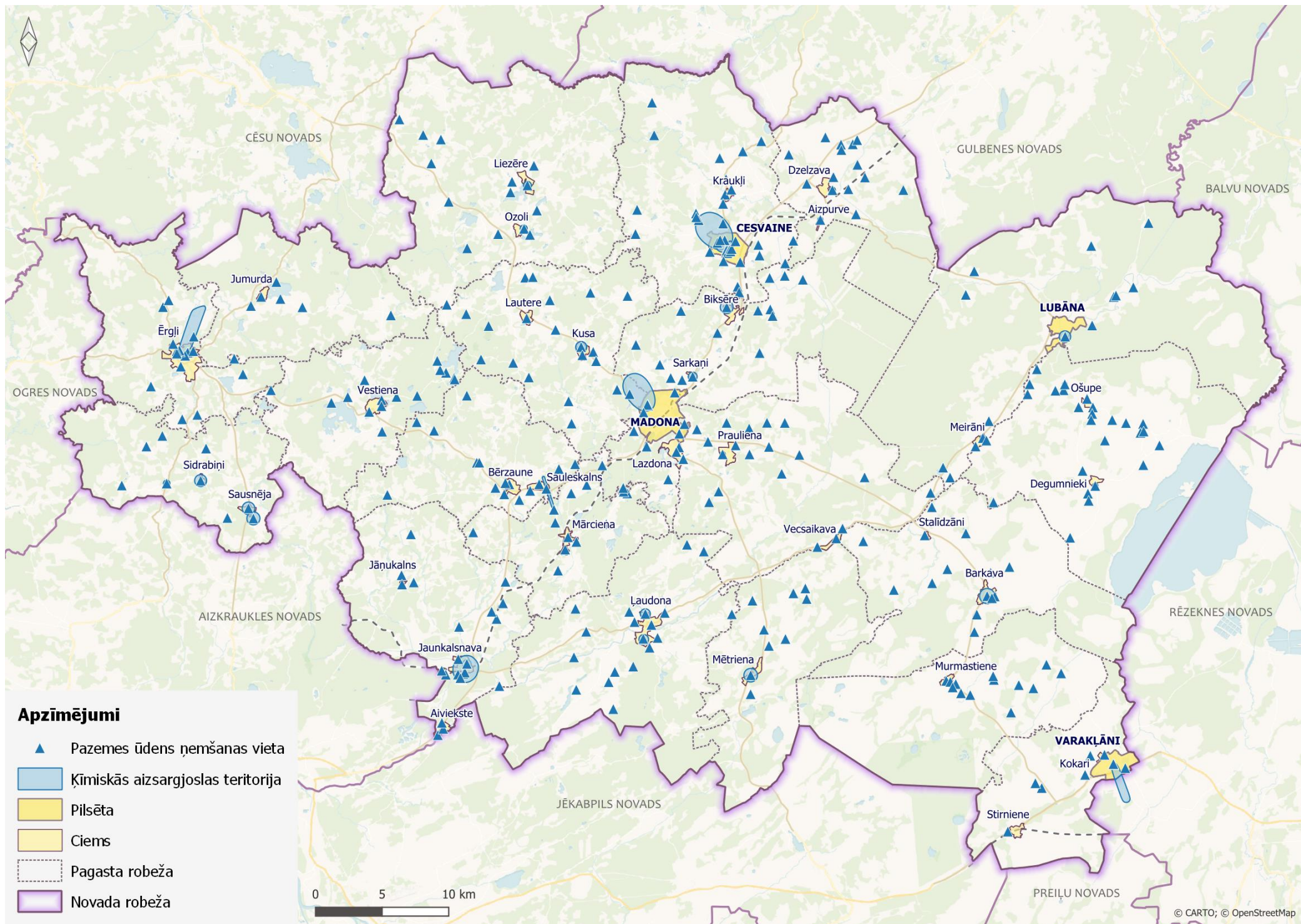
Madonas novada IAS nosaka, ka pašvaldībai jāveicina individuālo aizsargjoslu (aizsardzības zonu) projektu izstrāde valsts aizsardzībā esošajiem kultūras pieminekļiem, lai racionālāk plānotu teritorijas izmantošanu un precizētu ar pieminekļu aizsardzību saistītos apgrūtinājumus. Taču šāds veicamais darbs Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes Darba uzdevumā netika iekļauts, jo tas ir saistīts ar pieejamo finansējumu, kas nepieciešams profesionālam novērtējumam un projektu izstrādei.

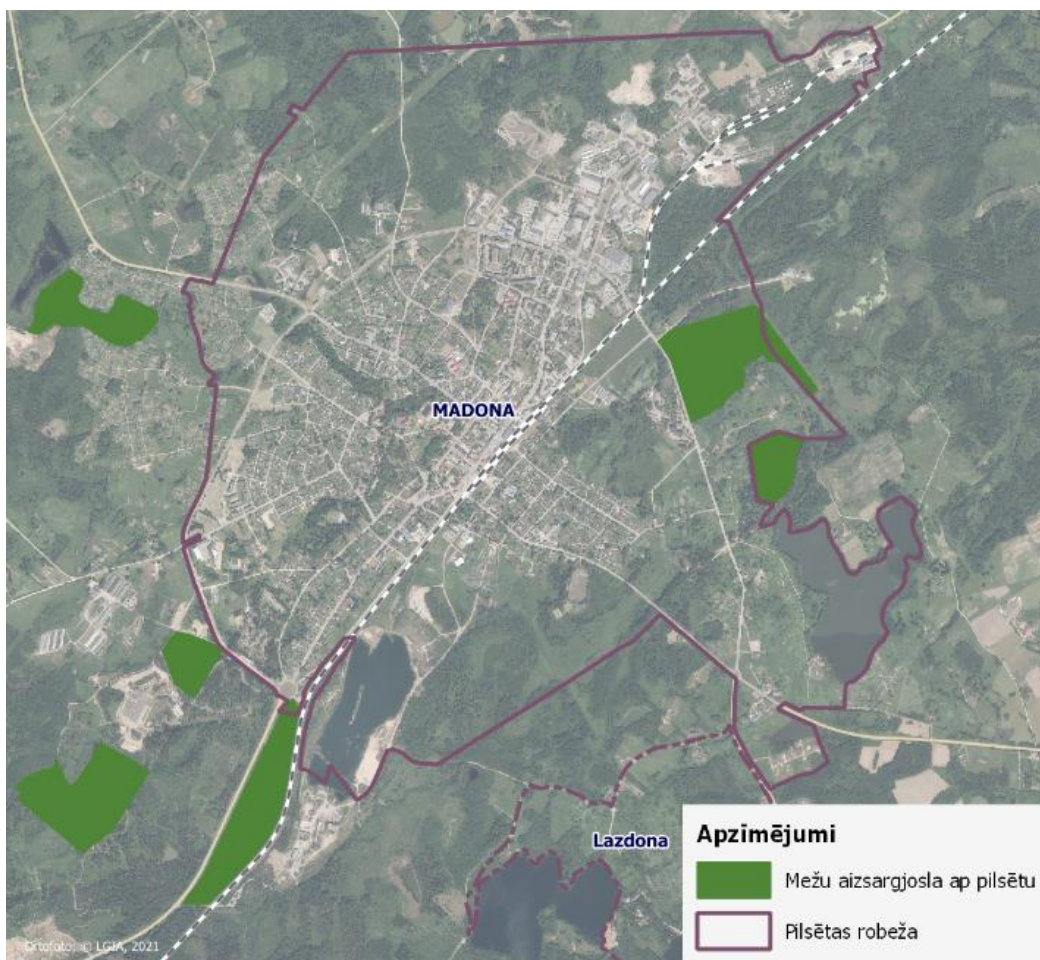
Tiem nekustamiem mākslas pieminekļiem, kas atrodas kultūras pieminekļa iekšējās, tā netiek noteikta. Savukārt mākslas pieminekļiem, kas atrodas ēkā ārpus kultūras pieminekļu teritorijas vai to aizsardzības zonas, aizsargjosla tiek noteikta pa ēkas perimetru.

- **Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām** – attēlotas ap esošajiem ūdensapgādes urbumiem (gan pašvaldības, gan privātiem, kas identificēti teritorijas plānojuma izstrādes laikā). Ņemti vērā likuma „Aizsargjoslu likums” 39. pantā noteiktie aprobežojumi. 39. attēlā ir attēlotas tikai ķīmiskās aizsargjoslas teritorijas (nav parādītas stingrā režīma aizsargjoslas; tās skatīt Grafiskās daļas karti „Funkcionālais zonējums”).
- **Meža aizsargjosla ap pilsētām** – teritorijas plānojumā noteiktas un attēlotas ap Madonas un Lubānas pilsētu (skatīt 41. un 42. attēlu). Aizsargjosla nav noteikta ap Cesvaines pilsētu, jo var uzskatīt, ka tās iekšējā struktūra un dabas pamatnes elementi nodrošina iedzīvotājiem atbilstošus apstākļus atpūtai un veselības uzlabošanai, kā arī mazina pilsētas negatīvo ietekmi uz vidi.

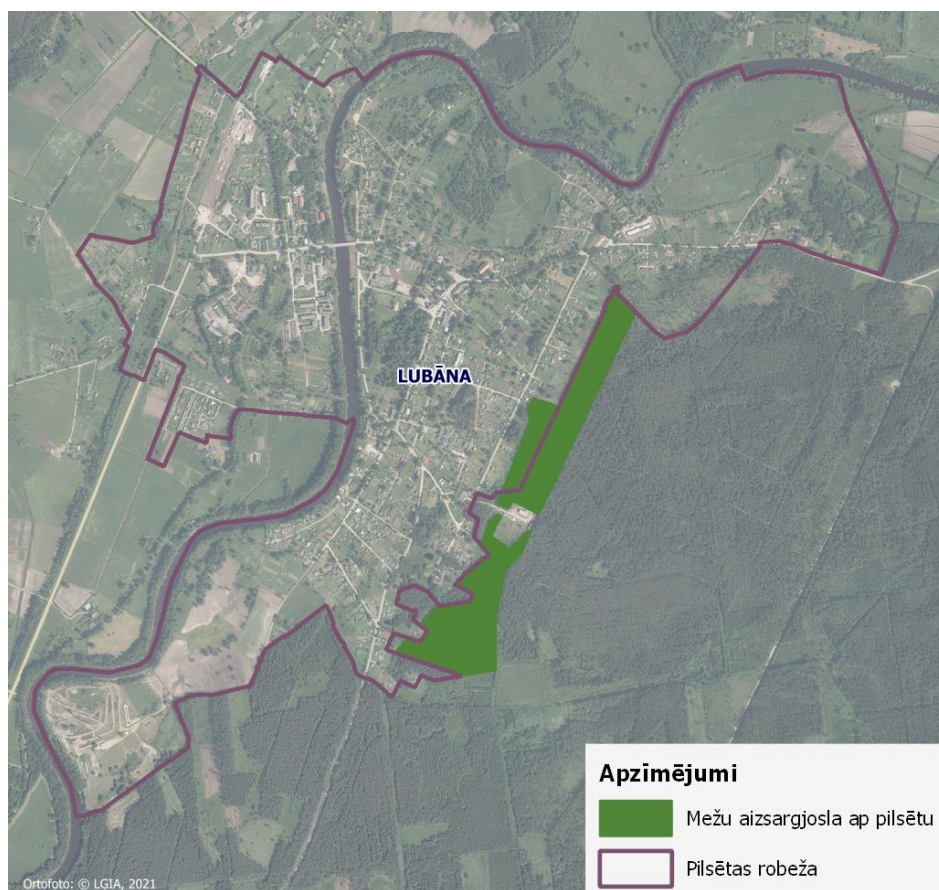
Saskaņā ar likumu „Aizsargjoslu likums” aizsargjoslas noteiktas ar mērķi nodrošināt pilsētu iedzīvotājiem atpūtai un veselības uzlabošanai nepieciešamos apstākļus, kā arī mazināt vai kompensēt pilsētu negatīvo ietekmi uz vidi. Šīs aizsargjoslas noteikšanā ievērotas MK 04.02.2003. noteikumu Nr. 63 „Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika” prasības.

Meža aizsargjoslas teritorijā ap Madonas pilsētu ir iekļauta AS „Latvijas valsts meži” piederoša zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7066 001 0057. 29.10.2014. saņemts valsts uzņēmuma apliecinājums, ka institūcijai nav iebildumu, ka minētā zemes vienība tiek iekļauta šajā aizsargjoslā.





41. attēls. Mežu aizsargjosla ap Madonas pilsētu



42. attēls. Meža aizsargjosla ap Lubānas pilsētu

- Teritorijas plānojuma Grafiskajā daļā ir attēloti purvi, taču nav attēlotas to aizsargjoslas. Tas nav darīts, jo nav pieejama precīza informācija par purvu tipiem, kā arī kartogrāfiskie dati par purvu robežām un to aizsargjoslām. Saskaņā ar likuma „Aizsargjoslu likums” 7<sup>1</sup>. pantu aizsargjoslas var attēlot tikai tad, ka šāda informācija ir pieejama. Tajā pašā laikā jāņem vērā, ka aprobežojumus purvu aizsargjoslās nosaka likums „Meža likums”, nevis likums „Aizsargjoslu likums”. Pamatojoties uz likumu „Meža likums”, ir izdoti MK 18.12.2012. noteikumi Nr. 936 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”, kas regulē aprobežojumus aizsargjoslās ap purviem. Šos aprobežojumus galvenokārt kontrolē Valsts meža dienests. Tomēr metodiskie norādījumi aizsargjoslu precīzai noteikšanai ap purviem līdz šim nav izdoti.
- **Ekspluatācijas aizsargjoslas.** Pie šādām aizsargjoslām pieskaitāmas aizsargjoslas gar autoceļiem, elektriskajiem tīkliem un gaisvadu elektrolīnijām, dzelzceļu, meliorācijas būvēm un ierīcēm, kā arī ap meteoroloģisko un hidroloģisko novērojumu stacijām (skatīt 5. tabulu un 43. attēlu) un posteņiem.

5. tabula. Valsts novērojumu stacijas

Meteoroloģiskā novērojumu stacija	„Madona”
Hidroloģiskā novērojumu stacija	„Lubāna” (ar 13 pāļiem un 2 ūdens caurplūduma mērījumu profiliem)
Pazemes ūdens novērojumu stacija	„Stirniene” (ar urbumiem Nr. 10A, 10B un 10V) „Ērgļi” (ar urbumiem Nr. 536, 537 un 538)

Aizsargjoslu noteikšana un/vai precizēšana attiecas arī uz pašvaldības ielu ekspluatācijas aizsargjoslām jeb ielu sarkanajām līnijām. Teritorijas plānojuma izstrādes gaitā ir pārskatītas spēkā esošās Madonas, Cesvaines, Lubānas un Varakļānu ielu sarkanās līnijas, kā arī noteiktas un attēlotas Ērgļu un pārējos ciemos esošajām ielām.

Teritorijas plānojumā ir attēlota ekspluatācijas aizsargjosla (tuvā un tālā) ap civilās aviācijas drošībai paredzētiem navigācijas tehniskiem līdzekļiem, kas noteikta saskaņā ar MK 19.06.2021. noteikumiem Nr. 415 „Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap civilās aviācijas drošībai paredzētajiem navigācijas tehniskajiem līdzekļiem”. Šajās aizsargjoslās ir noteikti aprobežojumi, lai nodrošinātu civilās aviācijas gaisa kuģu lidojumu drošību.

Saskaņā ar Latvijas Republikas Satiksmes ministrijas sniegto informāciju Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādei, Madonas novadā riņķa darbības navigācijas tehniskie līdzekļi ar noteiktām ekspluatācijas aizsargjoslām atrodas nekustamajā īpašumā „Ezerlīči” Jumurdas pagastā un „Gaisa satiksme” Praulienas pagastā (skatīt 44. attēlu).

Aizsargjoslas nosaka arī ģeodēziskā tīkla punktiem. Madonas novadā atrodas 120 valsts ģeodēziskā tīkla punkti (skatīt 45. attēlu). To uzskaitījums pieejams Valsts ģeodēziskā tīkla punktu sarakstā<sup>40</sup> un 7. tabulā. Uz šiem punktiem attiecas 5 m aizsargjoslas, taču tās teritorijas plānojumā grafiski nav attēlotas. Ievērojot Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras izvirzīto prasību izsniegtajos nosacījumos, atzīmējam, ka, veicot Madonas novada teritorijā jebkura veida būvniecību, t. sk. esošo ēku pārbūvi un atjaunošanu, inženiertīklu, ceļu un tiltu būvniecību, teritorijas labiekārtošanu un citu saimniecisko darbību, kas skar valsts ģeodēziskā tīkla punkta aizsargjoslu, šo darbu projektētājiem ir jāveic saskaņojums ar Latvijas Ģeotelpisko informācijas aģentūru par darbiem valsts ģeodēziskā tīkla punktu aizsargjoslā. Izstrādājot

<sup>40</sup> Avots: Valsts ģeodēziskā tīkla punktu saraksts

lokālplānojumus un detālplānojumus Madonas novada pašvaldībā, tajos ir jāattēlo (valsts un vietējā) ģeodēziskā tīkla punkti.

- ▶ **Sanitārās aizsargjoslas.** Madonas novada teritorijā šāda veida aizsargjoslas ir noteiktas ap esošām (darbojošās) kapsētām<sup>41</sup>, atkritumu izgāztuvēm, notekūdeņu attīrīšanas ietaisēm (ap tām, kuru jauda ir lielāka par 5 m<sup>3</sup> notekūdeņu diennaktī), kā arī pārstrādes uzņēmumiem, kas pārstrādā 1. un 2. kategorijas blakusproduktus.
- ▶ **Drošības aizsargjoslas** Madonas novada teritorijā ir noteiktas ap degvielas uzpildes stacijām un dzelzceļu.

Aizsargjoslu likumā ir noteiktas dzelzceļa ekspluatācijas un drošības aizsargjoslas gar dzelzceļiem, pa kuriem pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus platuma robežas no 25 līdz 100 m. Madonas novada teritorijas plānojumā atbilstoši Aizsargjoslu likuma 13. un 32.3 pantu prasībām ir noteiktas šādas aizsargjoslas:

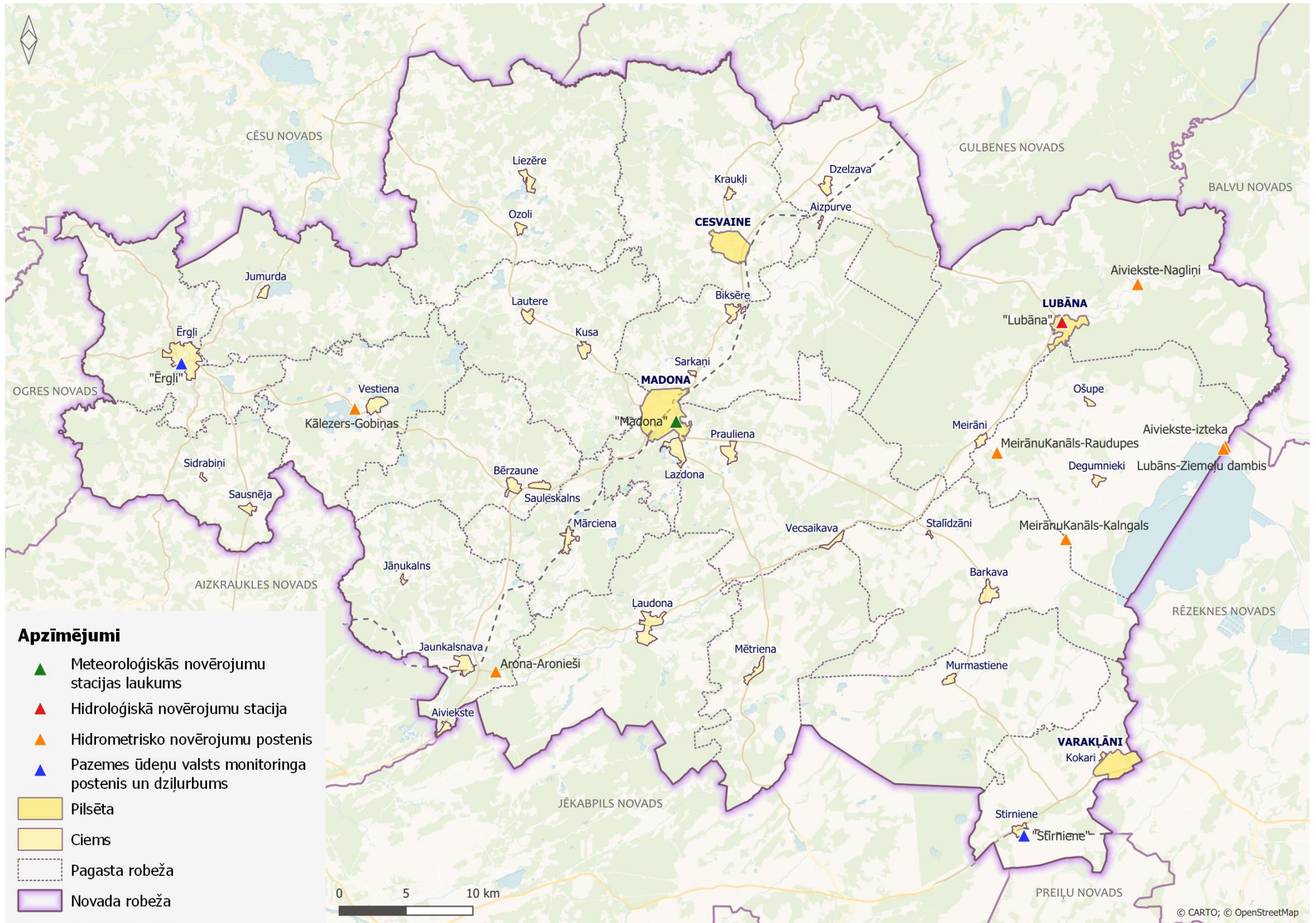
6. tabula. Aizsargjoslas gar dzelzceļu

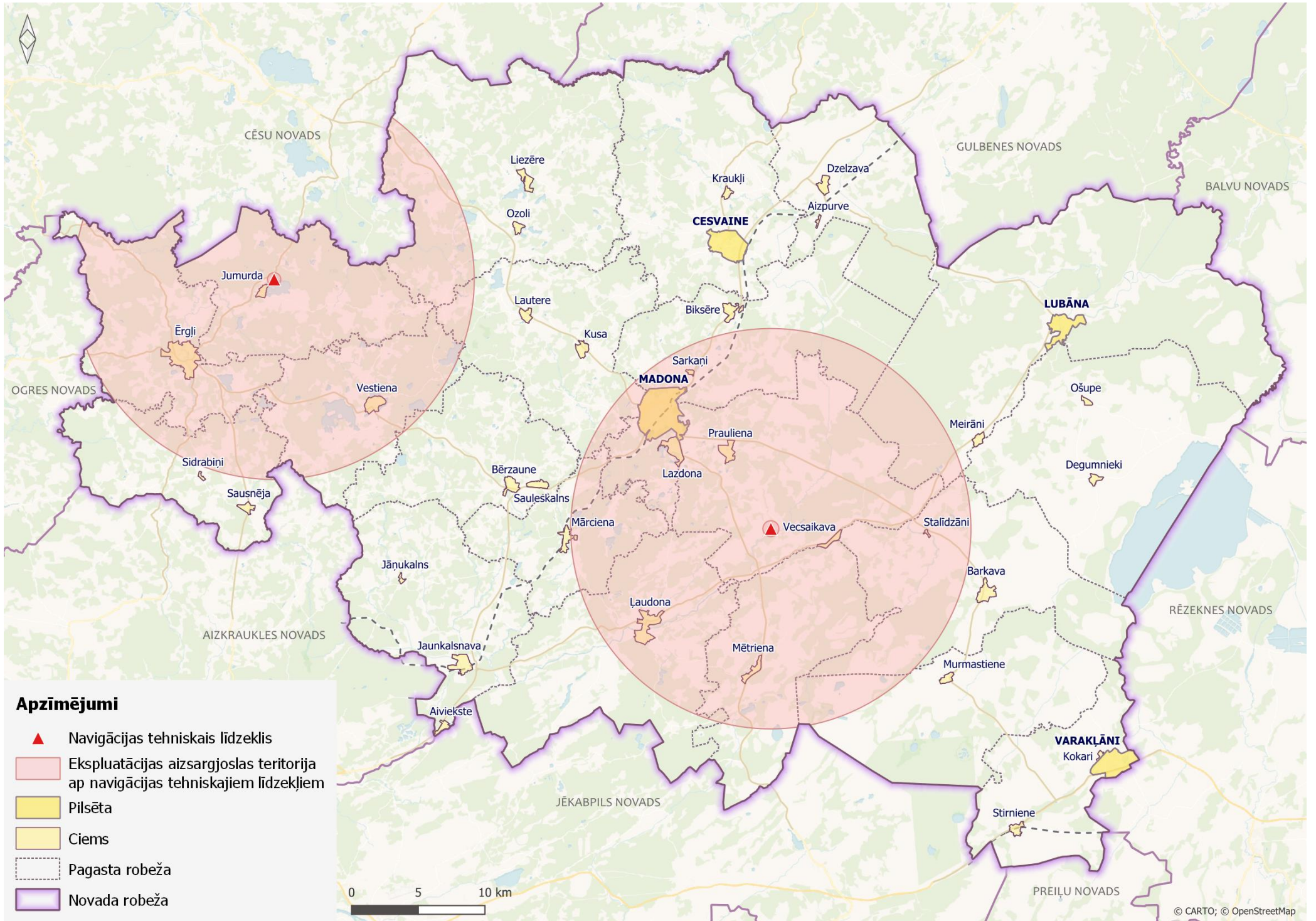
Veids	Platums, m
Ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar stratēģiskas (valsts) nozīmes un reģionālas nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem pilsētās un ciemos	50
Ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar stratēģiskas (valsts) nozīmes un reģionālas nozīmes dzelzceļa infrastruktūrā ietilpstošajiem sliežu ceļiem lauku apvidos	100
Ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar dzelzceļu pilsētās un ciemos	25
Ekspluatācijas aizsargjoslas teritorija gar dzelzceļu lauku apvidos	Nodalījuma joslas platumā
Drošības aizsargjoslas teritorija gar dzelzceļu, pa kuru pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus pilsētās un ciemos	25
Drošības aizsargjoslas teritorija gar dzelzceļu, pa kuru pārvadā naftu, naftas produktus, bīstamas ķīmiskās vielas un produktus lauku apvidū	50

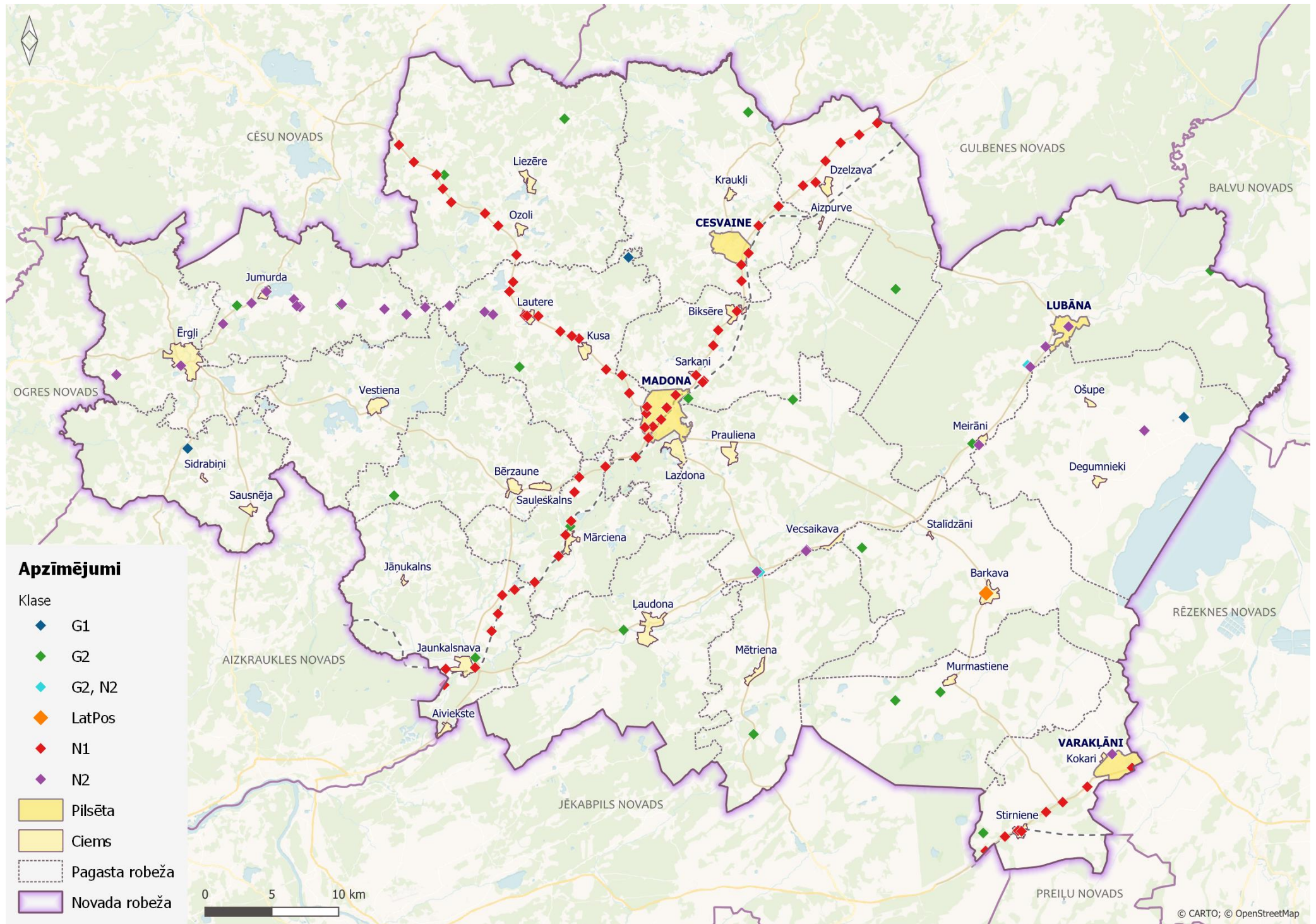
**Aprobežojumus aizsargjoslās** nosaka likums „Aizsargjoslu likums” (35.pants – vispārīgos aprobežojumus un 36.-58. pants – aprobežojumus katrā aizsargjoslu veidā). Atsevišķu objektu un teritoriju gadījumos jāievēro papildus normatīvie akti un Madonas novada TIAN prasības.

Jāatzīmē, ka gan datu mainības, gan tiesiskā regulējuma izmaiņu dēļ informācija par apgrūtinātajām teritorijām un objektiem plānošanas dokumenta īstenošanas laikā var mainīties. Šī iemesla dēļ Madonas novada pašvaldība varēs veikt apgrūtināto teritoriju un aizsargjoslu aktualizāciju TAPIS vidē. Tāpat visas aizsargjoslas jāprecizē, izstrādājot lokālplānojumus, detālplānojumus (ja to izstrāde ir nepieciešama), zemes ierīcības projektus un izmantojot atjaunotu augstas detalizācijas topogrāfiskās informācijas pamatni.

<sup>41</sup> Saskaņā ar likuma „Aizsargjoslu likums” 25.panta pirmo un otro daļu, kā arī MK 29.12.1998. noteikumiem Nr.502 „Aizsargjoslu ap kapsētām noteikšanas metodika”, sanitārā aizsargjosla tiek noteikta arī kapsētām vēl vismaz 25 gadus pēc apbedījumu pārtraukšanas, un attiecīgi tajās ir jāievēro likuma „Aizsargjoslu likums” 52. pantā noteiktie aprobežojumi







7. tabula. Valsts ģeodēziskā tīkla punktu saraksts  
(datu avots: Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Valsts ģeodēziskā tīkla datubāze)

Punkta nosaukums	Klase	Pilsēta, pagasts
14	N2	Lubāna
585	N1	Madona
644	N1	Madona
366	N1	Madona
9	N1	Madona
903	N1	Madona
836	N1	Madona
34	N1	Madona
578	N1	Varakļāni
20	N2	Varakļāni
Nesaule	G1	Aronas pagasts
Valēni	G2	Aronas pagasts
Lautere	N1	Aronas pagasts
811	N1	Aronas pagasts
0962	N1	Aronas pagasts
0966	N1	Aronas pagasts
2626	N1	Aronas pagasts
774	N1	Aronas pagasts
0967	N1	Aronas pagasts
1521	N1	Aronas pagasts
752	N1	Aronas pagasts
3935	N2	Aronas pagasts
0968	N2	Aronas pagasts
1969	N1	Aronas pagasts
Rosība	G2	Barkavas pagasts
17	N2	Barkavas pagasts
Barkava	LatPos	Barkavas pagasts
Viesunēni	G2	Bērzaunes pagasts
Lejas-Pamši	G2	Cesvaines pagasts
1207	N1	Cesvaines pagasts
1247	N1	Cesvaines pagasts
270	N1	Cesvaines pagasts
1239	N1	Cesvaines pagasts
821	N1	Cesvaines pagasts
Aizvēji	G2	Dzelzavas pagasts
Dzelzava	N1	Dzelzavas pagasts
608	N1	Dzelzavas pagasts
622	N1	Dzelzavas pagasts
731	N1	Dzelzavas pagasts
573	N1	Dzelzavas pagasts
190	N1	Dzelzavas pagasts
R142	N2	Ērgļu pagasts
b/nr	N2	Ērgļu pagasts
Aiviekste	G2	Indrānu pagasts
Mandaugas	G2	Indrānu pagasts
Moroza	G2, N2	Indrānu pagasts
Skalbes	G2	Indrānu pagasts
120	N2	Indrānu pagasts

Punkta nosaukums	Klase	Pilsēta, pagasts
180	N2	Indrānu pagasts
10	N2	Indrānu pagasts
Baltiņi	G2	Jumurdas pagasts
Jesperi	G2	Jumurdas pagasts
4794	N2	Jumurdas pagasts
0982	N2	Jumurdas pagasts
0981	N2	Jumurdas pagasts
0974	N2	Jumurdas pagasts
R137	N2	Jumurdas pagasts
0973	N2	Jumurdas pagasts
50	N2	Jumurdas pagasts
0971	N2	Jumurdas pagasts
0970	N2	Jumurdas pagasts
1334	N2	Jumurdas pagasts
Židovas	G2	Kalsnavas pagasts
21	N1	Kalsnavas pagasts
44	N1	Kalsnavas pagasts
1217	N1	Kalsnavas pagasts
228	N1	Kalsnavas pagasts
1129	N1	Kalsnavas pagasts
3754	N1	Kalsnavas pagasts
1197	N1	Kalsnavas pagasts
6673	N1	Lazdonas pagasts
264	N1	Lazdonas pagasts
3939	N1	Lazdonas pagasts
Lejasreiņi	G2	Liezēres pagasts
Mēdzūla	G2	Liezēres pagasts
1513	N1	Liezēres pagasts
693	N1	Liezēres pagasts
1383	N1	Liezēres pagasts
734	N1	Liezēres pagasts
1717	N1	Liezēres pagasts
690	N1	Liezēres pagasts
719	N1	Liezēres pagasts
1672	N1	Liezēres pagasts
7697	N2	Liezēres pagasts
Ļaudona	G2	Ļaudonas pagasts
Gravas	G2	Mārcienas pagasts
1173	N1	Mārcienas pagasts
300	N1	Mārcienas pagasts
558	N1	Mārcienas pagasts
1184	N1	Mārcienas pagasts
626	N1	Mārcienas pagasts
337	N1	Mārcienas pagasts
1167	N1	Mārcienas pagasts
Rubeņi	G2	Mētrienas pagasts
Kļavinieki	G2	Murmastienes pagasts
Maztropi (gr7005)	G2	Murmastienes pagasts
Zvidziena	G1	Ošupes pagasts
0716	N2	Ošupes pagasts

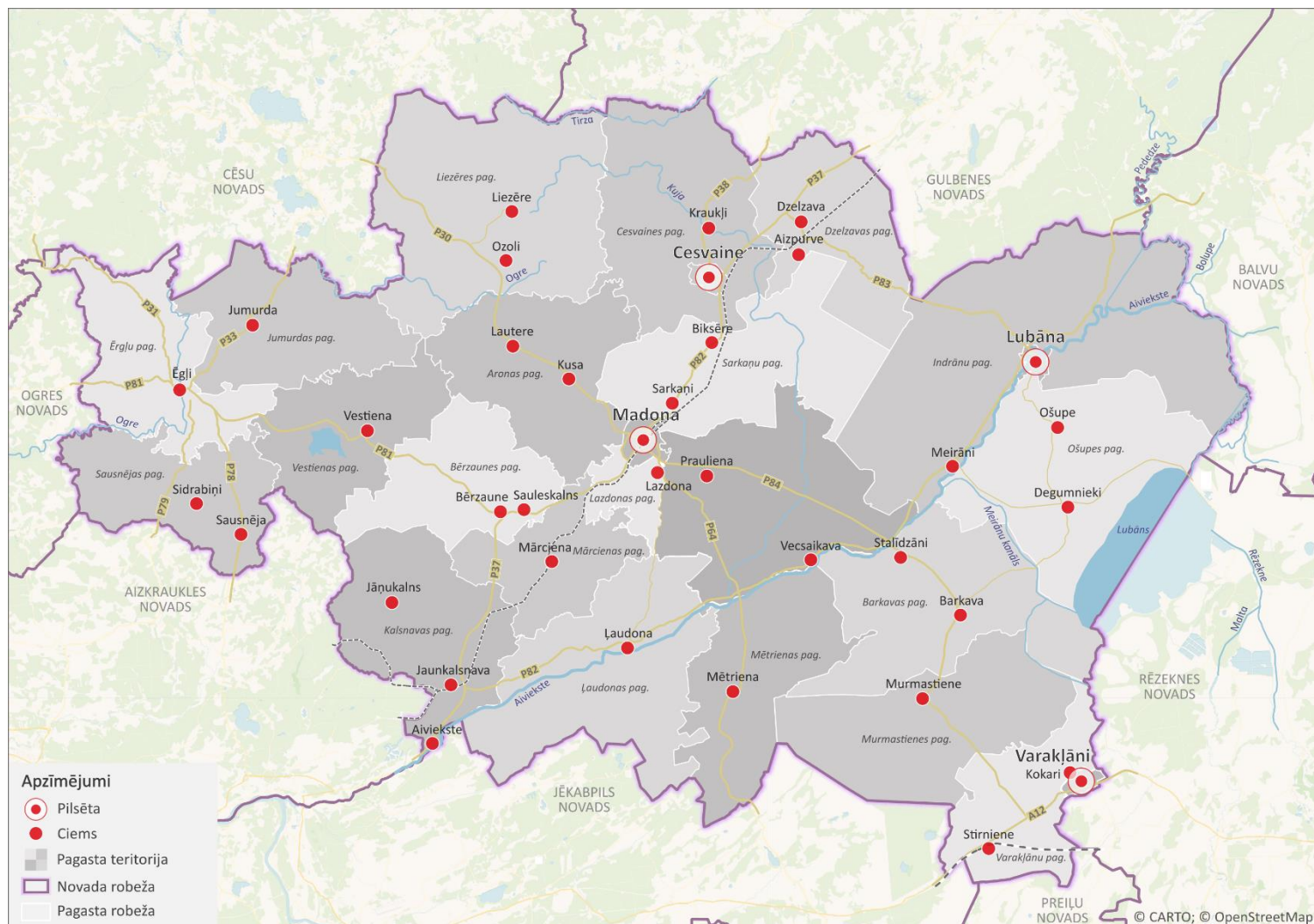
Punkta nosaukums	Klase	Pilsēta, pagasts
Indāni	G2, N2	Praulienas pagasts
07	N2	Praulienas pagasts
06	N2	Praulienas pagasts
5231	N2	Praulienas pagasts
Iegrīvas	G2	Sarkaņu pagasts
Pursmaņi (675)	G2	Sarkaņu pagasts
895	N1	Sarkaņu pagasts
423	N1	Sarkaņu pagasts
1170	N1	Sarkaņu pagasts
796	N1	Sarkaņu pagasts
0708	N1	Sarkaņu pagasts
300	N1	Sarkaņu pagasts
1701	N1	Sarkaņu pagasts
Sestukalns	G1	Sausnējas pagasts
Ciematnieki	G2	Varakļānu pagasts
Silenieki	N1	Varakļānu pagasts
1208	N1	Varakļānu pagasts
627	N1	Varakļānu pagasts
0563	N1	Varakļānu pagasts
29	N1	Varakļānu pagasts
1134	N1	Varakļānu pagasts
613	N1	Varakļānu pagasts



## 4. Apdzīvotās vietas un to robežu izmaiņu pamatojums

Ņemot vērā līdz šim izveidojušos un pašvaldības pieņemto apdzīvojuma struktūru, Madonas novada teritorijas plānojums paredz daļēji saglabāt esošo apdzīvojuma struktūru. Informācija par līdzšinējo apdzīvojuma struktūru un ilgtspējīgas attīstības stratēģijās noteikto ir ietverta Paskaidrojuma raksta 1. pielikumā.

Apdzīvojuma struktūru joprojām veidos četras novadā esošās pilsētas – Madona, Lubāna, Varakļāni un Cesvaine, kā arī 33 ciemi (skatīt 46. attēlu).



46. attēls. Apdzīvojuma struktūra

Pārējās apdzīvotās vietas, kurām teritorijas plānojumā nav noteiktas robežas un kuru nosaukumi iekļauti Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras Vietvārdu datubāzē, tiek klasificēti kā mazciemi.

Saskaņā ar likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” 10. panta otro daļu, novada dome vai pašvaldības kompetentā institūcija nosaka mazciemā ietilpstošās adreses.

Madonas novada IAS vadlīnijās par apdzīvojuma struktūras plānošanu un attīstību nav noteikta nepieciešamība izvērtēt pilsētas statusa noteikšanu Ērgļu ciemam. Lai gan pēc apbūves struktūras, formas, funkcijām un lomas Ērgļi ir uztverami kā pilsēta, tajā pašreiz ir reģistrēti 1518 iedzīvotāji, kas nozīmē, ka netiek izpildīts kritērijs attiecībā uz pilsētas statusa noteikšanu. Likumdošana nosaka, ka pašvaldības dome var ierosināt pilsētas statusa piešķiršanu ciemam, tikai tad, ja tajā ir vairāk nekā 5000 pastāvīgo iedzīvotāju.<sup>42</sup>

<sup>42</sup> Likuma „Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums” 9. panta (4) punkts

Teritorijas plānojums paredz, ka **blīvā apbūve un ekonomiskās aktivitātes galvenokārt tiek koncentrētas pilsētas un ciemu teritorijās, kā arī to tiešā tuvumā, maksimāli izmantojot esošo ceļu infrastruktūru un inženiertīklus.**

Teritorijas plānojums ārpus blīvi apdzīvotajām vietām paredz attīstīt lauksaimniecības teritorijas ar daudzfunkcionālu izmantošanu, kā arī mežu teritorijas, viensētu tipa apbūvi, derīgo izrakteņu ieguves teritorijas, kā arī ražošanas un tehniskās apbūves objektu izvietojumu, ja tas nav pretrunā ar lauku vides saglabāšanas, kultūras mantojuma un dabas aizsardzības interesēm.

Ņemot vērā, ka pilsētas un ciemi kalpo kā dzīvesvieta novada iedzīvotājiem, bet arī kā funkcionālie pakalpojumu centri atbilstoši apdzīvotās vietas līmenim, tajos ir **noteikts daudzveidīgs funkcionālais zonējums**. Pilsētu un ciemu teritorijās tiek plānotas dzīvojamās un publiskās apbūves teritorijas, kā arī saglabātas esošo ražošanas objektu teritorijas. Esošās zaļās teritorijas tiek plānotas kā publiskās ārtelpas ar labiekārtojumu vai parku un rekreācijas teritorijas.

Madonas novada teritorijas plānojums paredz **grozīt Madonas, Cesvaines, Lubānas un Varakļānu pilsētas, kā arī visu ciemu robežas** (skatīt 47. attēlu). Grozījumu izmaiņas jeb jaunās robežas stāsies spēkā saskaņā ar MK 15.06.2021. noteikumu Nr. 386 „Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi” kārtību.

2024. gada aprīlī Madonas novada pašvaldība organizēja tematiskās darba grupas jeb konsultācijas, lai apspriestu sākotnēji piedāvātās pilsētu un ciemu robežu izmaiņas. Viens no visbiežāk uzdotajiem jautājumiem bija par to, kādas izmaiņas ietekmēs viņu īpašumus, ja zemes vienības turpmāk atradīsies lauku teritorijā, nevis ciemā, vai ja daļu no pagasta teritorijas pievienos Madonas pilsētai.

Ņemot vērā iedzīvotāju jautājumus, tika identificēti vairāki ieguvumi, izvēloties vienu vai otru teritorijas plānojuma risinājumu – būt pilsētas/ciema teritorijā vai lauku teritorijā (nevērtējot tādus aspektus kā dabas, ainava u. tml.).

#### **Ja nekustamais īpašums atrodas pilsētas vai ciema robežās, izmaiņas un ieguvumi ir šādi:**

- ▶ **Vispārējs ieguvums:** lielāks iedzīvotāju skaits palielina iespējas piesaistīt lielākas investīcijas apdzīvotajām vietām ar nozīmīgāku attīstības potenciālu.
- ▶ **Iespējas sadalīt īpašumu:** nekustamo īpašumu iespējams sadalīt mazākās zemes vienībās.
- ▶ **Mazāki apgrūtinājumi:** piemēram, mazāks attālums no ielas līdz apbūvei, šaurākas maģistrālo inženiertīklu aizsargjoslas.
- ▶ **Teritorijas izmantošanas ierobežojumi:** teritorijas atļautā izmantošana ir šaurāka nekā laukumu teritorijās, kur tā galvenokārt noteikta kā „Lauksaimniecības teritorija” (L) un „Mežu teritorija” (M).
- ▶ **Ūdenssaimniecība:** pilsētu un ciemu robežās nepieciešams pieslēgties pie centralizētās ūdensapgādes sistēmas. Ārpus ūdenssaimniecības aglomerācijas nepieciešams reģistrēt lokālās kanalizācijas sistēmas.
- ▶ **Nekustamā īpašuma nodokļa likme:** mainās nodokļa likme, kas var būt augstāka salīdzinājumā ar lauku teritorijām.

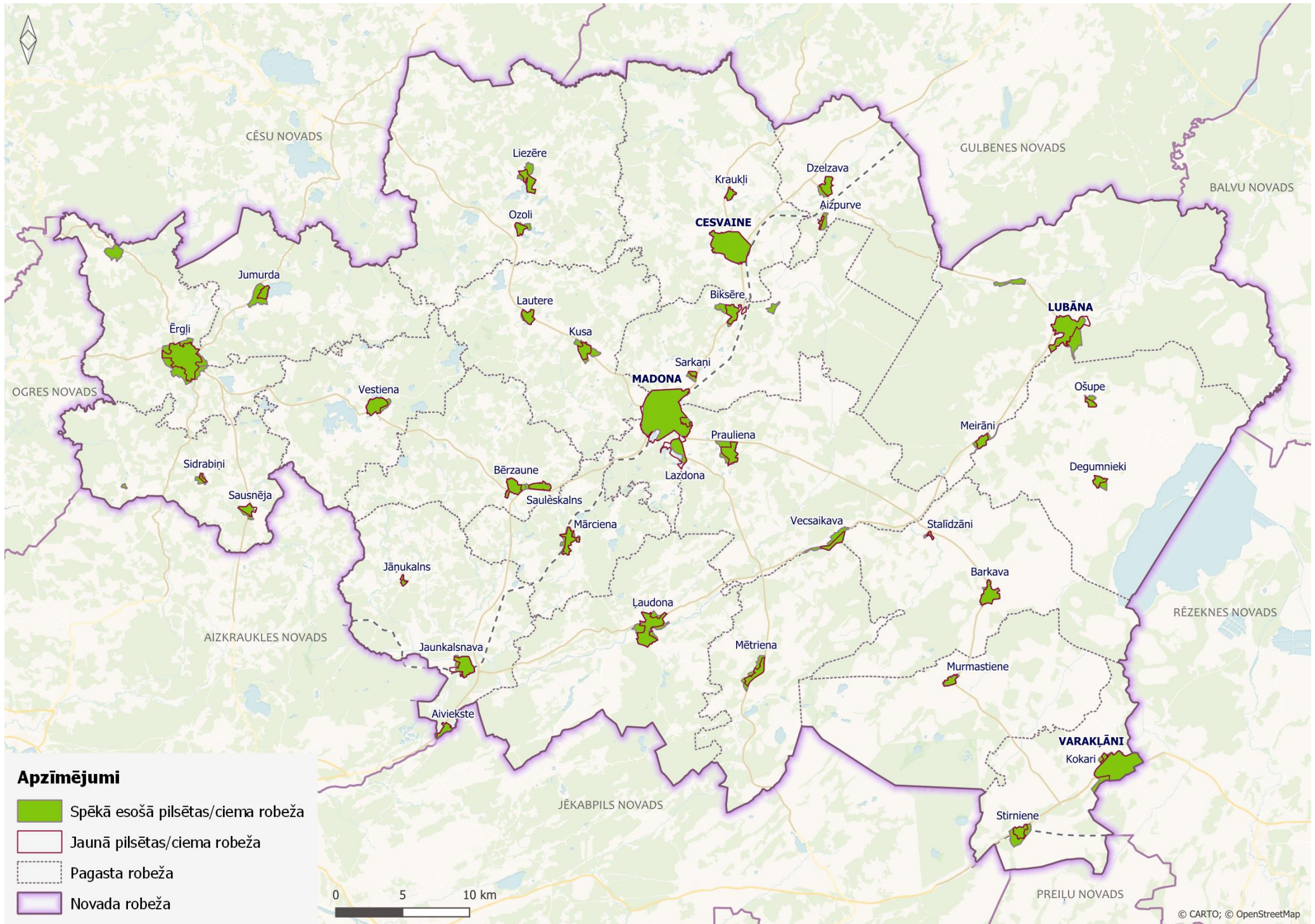
#### **Ja nekustamais īpašums atrodas lauku teritorijā, izmaiņas un ieguvumi ir šādi:**

- ▶ **Minimālā zemes vienības platība:** minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība ir 2 ha, kas neļauj plānot īpašumu blīvai apbūvei.

- ▶ **Daudzveidīgāka teritorijas izmantošana:** lauku teritorijās ir plašākas iespējas izmantot zemi dažādiem mērķiem, piemēram, lauksaimniecībai, mežsaimniecībai vai ražošanai.
- ▶ **Lielāki apgrūtinājumi:** atšķirībā no apdzīvotajām vietām, lauku teritorijās bieži vien ir noteikti lielāki apgrūtinājumi, piemēram, attiecībā uz attālumiem no infrastruktūras objektiem vai dabas aizsardzības prasībām.
- ▶ **Mazākas prasības lokālajai kanalizācijai:** lauku teritorijās ir mazāk stingras prasības attiecībā uz lokālo kanalizācijas sistēmu reģistrēšanu un uzturēšanu.

Neatkarīgi no tā, vai nekustamais īpašums tiek pievienots vai izslēgts no apdzīvoto vietu robežām, īpašniekiem jāņem vērā adresācijas maiņa. Valsts zemes dienests un citas valsts institūcijas nodrošina automātiskas izmaiņas reģistros, tomēr atsevišķos gadījumos var būt nepieciešama papildu informēšana, īpaši attiecībā uz uzņēmumiem, kuru juridiskā vai darbības adrese tiek mainīta.

47. attēlā ir attēlots pilsētu un ciemu robežu izmaiņu salīdzinājums, t. sk. likvidēto ciemu līdžšinējās robežas (skatīt 4.2. apakšnodaļu).



## 4.1. Pilsētas

### ► Madonas pilsēta<sup>43</sup>

Madonas (iedzīvotāju skaits – 6575<sup>44</sup>) pilsētvides plānojuma struktūras kompozīcija ir izteikti taisnleņķa radiāla. Tās pamatā ir galveno ielu – vēsturiski veidojošos transporta kustības ceļu – perpendikulārs izvietojums, vēsturiskais centrs, ap kuru veidojusies tālākā pilsētas struktūra, kā arī radiāls pilsētas apvedceļš. No plānošanas viedokļa šī ir ļoti pateicīga telpiskā kompozīcija, kas nepazaudējot pilsētas unikalitāti, ļauj tālāk tai attīstīties un paplašināties.

Pilsētas attīstībā nozīmīga loma visos laikos ir bijusi sociāli ekonomiskā situācija valstī. Šī ietekme bija īpaši izteikta padomju varas laikā, kad 1951. gada un 1974. gada ģenerāļplāni paredzēja jaunu ražošanas teritoriju izveidi un sekojošu daudzstāvu dzīvojamo namu kvartālu būvniecību, kas tika pielāgota rūpnieciskā sektora attīstībai. Līdzīga tendence turpinās arī mūsdienās, veidojot pilsētībūvniecisko tēlu.

Ap 2007. gadu, veicot pirmos Madonas pilsētas ģenerāļplāna grozījumus, liels uzsvars tika likts uz jaunu dzīvojamo namu un komerciāla rakstura apbūves veidošanu. Mūsdienās izteikta tendence ir plānot jaunas ražošanas un rūpniecības zonas, lai piesaistītu investorus, veicinātu jaunu uzņēmumu izveidi un darbavietu radīšanu. Šo procesu ietekmē zemju īpašumtiesību jautājumi, kas dažkārt negatīvi ietekmē pilsētas arhitektoniski telpiskā tēla veidošanu.

Pilsētas centrā ir blīva jaukta darījumu, publiskā un dzīvojamā apbūve, kur koncentrēti izvietoti dažāda rakstura pakalpojumu un darījumu objekti. Blaumaņa iela, sākotnēji plānota kā promenāde, saglabājusi arī transporta kustību un noslēdzas pilsētas galvenajā Saieta laukumā, kas vēsturiski bijis tirgus laukums. Centrālās daļas ielu plānojumu būtiski ietekmējusi vēsturiskā Biržu muižas teritorija.

Ziemeļu virzienā no centra (pa Saules ielu) atrodas daudzstāvu dzīvojamo namu kvartāli, komercobjekti un pakalpojumu objekti gar apvedceļu, kā arī rūpnieciskā rakstura apbūve līdz pilsētas robežai. Pārējās pilsētas daļās dominē dzīvojamā apbūve ar atsevišķām jauktu darījumu objektu zonām. Plaši ģimenes māju jeb savrupmāju rajoni ir relatīvi nodalīti no centrālās daļas.

Sporta infrastruktūra ir svarīgs pilsētas attīstības faktors. Pilsētas robežās atrodas stadions, kartinga trase un sporta halle, bet pie pilsētas robežas Lazdonas pagastā – starptautiskas nozīmes sporta bāze „Smeceris sils”. Šo objektu izklaidētā atrašanās vieta veicina to tālāku attīstību un paplašināšanos.

Madonas pilsētas zemes izmantošana tiek plānota, lai efektīvi izmantotu resursus un nodrošinātu kvalitatīvus dzīves apstākļus iedzīvotājiem. Tomēr pilsētā joprojām ir liels īpatsvars lauksaimniecības zemju, ģimenes dārziņu un haotisku zaļo teritoriju.

Līdzšinējos plānošanas periodos ražošanas objektu attīstībai tika paredzēts izmantot esošās brīvās, pašvaldībai piederošās saimniecisko objektu teritorijas. Rūpnieciskās teritorijas paplašināšana notiek, apgūstot blakus esošās un līdz šim apbūvei neizmantotas zemes. Šī pieeja sekmē Madonas pilsētas attīstību, vienlaikus saglabājot tās telpisko kompozīciju un dzīves kvalitāti.

<sup>43</sup> Respektējot bij. Madonas novada teritorijas plānojuma autoru novērtējumu par pilsētas struktūru, nodaļā maksimāli integrēts Paskaidrojuma rakstos ietvertais pilsētas teritoriju struktūras raksturojums

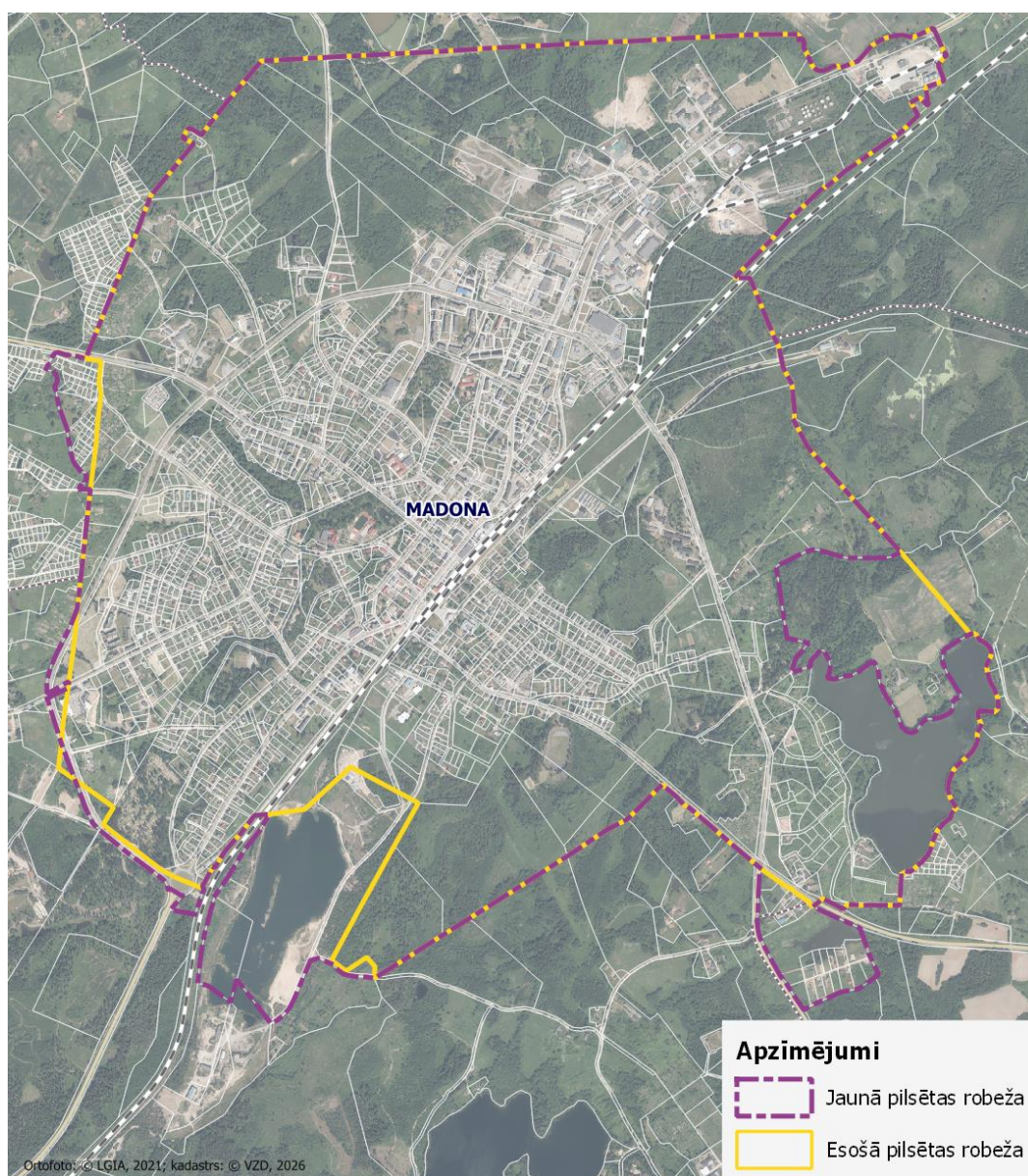
<sup>44</sup> Avots: Pastāvīgie iedzīvotāji saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem (IRS031 Iedzīvotāju skaits gada sākumā, tā izmaiņas un dabiskās kustības galvenie rādītāji reģionos, pilsētās un novados 2025. gada sākumā)

Jaunais Madonas novada teritorijas plānojums paredz vairākas izmaiņas pilsētas struktūrā, taču tās galvenokārt attiecas uz iepriekšējā teritorijas plānojumā plānotām, bet līdz šim nerealizētām apbūves iecerēm. Viena no šādām attīstības teritorijām ir pie Salu ezera, kur plānota jauna apbūve.

Jauna dzīvojamās apbūves teritorija ir plānota arī esošajās mazdārziņu teritorijās pie Skolas/Raiņa ielas. Pārējās pilsētas daļās nozīmīgas izmaiņas funkcionālajā zonējumā nav veiktas, un salīdzinājumā ar iepriekšējo teritorijas plānojumu plašas jaunas apbūves teritorijas nav plānotas. Funkcionālās zonas grozījumi veikti atsevišķās zemes vienībās, izvērtējot un ņemot vērā saņemtos nekustamo īpašnieku priekšlikumus.

**Teritorijas plānojuma 1. redakcijas** izstrādes laikā darba grupā tika atbalstītas pilsētas robežas izmaiņas, pievienojot pilsētai trīs un izslēdzot no pilsētas robežām vienu teritoriju (skatīt 48. attēlu).

Plānotā pilsētas platība ir ~10,83 km<sup>2</sup>, (iepriekšējā platība – 10,41 km<sup>2</sup>), tādējādi tā paplašināta par ~0,42 km<sup>2</sup>.



48. attēls. Madonas pilsētas robežu izmaiņu priekšlikums

### Pievienotās teritorijas:

- ▶ Lazdonas pagasta teritorijas daļa pilsētas dienvidos: iekļauta Madonas karjera ūdenskrātuve un tai piegulošās zemes vienības. Šis risinājums tika paredzēts iepriekšējā teritorijas plānojumā, taču robežu izmaiņas netika veiktas atbilstoši tobrīd spēkā esošajai likumdošanai.
- ▶ Aronas pagasta teritorijas daļa pilsētas rietumos: iekļauta mazdārziņu teritoriju pie Skolas/Raiņa ielas. Pārējās paplašināšanas vietas precizētas atbilstoši nekustamo īpašumu robežām (daļēji atbilstot iepriekšējā plānojuma priekšlikumam).
- ▶ Lazdonas pagasta teritorija daļa pilsētas dienvidaustrumos: iekļauta teritorija starp Oskara Kalpaka ielu/valsts reģionālo autoceļu P84 un valsts reģionālo autoceļu P62. Šis risinājums ar precizējumiem tika paredzēts iepriekšējā teritorijas plānojumā, sākotnēji paredzot pievienot šo teritoriju Lazdonas ciemam. Tomēr, ņemot vērā teritorijas sasaisti ar pilsētas infrastruktūru, tā tiek pievienota Madonai.

### Izslēgtās teritorijas:

- ▶ Teritorijas pilsētas austrumos – zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7001 001 0286, pamatojoties uz saņemto priekšlikumu. Šis risinājums tika paredzēts arī iepriekšējā teritorijas plānojumā, taču pilsētas robežu izmaiņas netika veiktas atbilstoši tobrīd spēkā esošajai kārtībai.

**Teritorijas plānojuma 1. redakcijas publiskās apspriešanas laikā un izstrādājot 2. redakciju** netika saņemti priekšlikumi robežu izmaiņām, taču tā tika pārskatīta atbilstoši VSIA „Latvijas Valsts ceļi” norādei attiecībā uz valsts vietējo autoceļu V884. Tādējādi ir izslēdzot tā posmu, jo tas pašlaik nav pārņemts pašvaldības īpašumā.

### ▶ **Lubānas pilsēta**<sup>45</sup>

Lubānas (iedzīvotāju skaits – 1418) apdzīvojuma struktūra telpiski veidojusies, ņemot vērā trīs galvenos faktoros: dabas veidojumus (Aiviekstes upes krastus), vēsturiski apdzīvoto vietu teritorijas (muižas) un ceļu struktūru. Neskatoties uz padomju varas laika saimniekošanas ietekmi, Lubāna saglabājusi savu vēsturisko vidi un telpisko struktūru.

Aiviekstes upe sadala pilsētas teritoriju divās daļās, kuru vēsturisko struktūru noteicis muižas izvietojums – kungu un mācītāju muižas teritorijas. Parka iela ir bijušais Lubānas muižas galvenais ceļš, savukārt pilsētas dominanti un tēlu izceļ luterāņu baznīca, kas atrodas centrā.

Labajā Aiviekstes krastā pēc dzelzceļa stacijas izbūves izveidota ražošanas zona, kuras tuvumā uzceltas daudzdzīvokļu mājas, tādējādi veidojot apbūves koncentrāciju ap galvenajām transporta plūsmām. Kreisajā krastā atrodas administratīvais, garīgais un izglītības centrs, kā arī savrupmāju apbūve. Galvenās satiksmes ielas – Madonas iela, Stacijas iela un Tilta iela ar tiltu pār Aivieksti, savienojot abus Aiviekstes upes krastus.

Lubānas pilsētā ir izveidojusies sabiedriskā centra zona ar potenciālām zaļajām zonām, kā arī to raksturo ainaviskā pievilcība: pauguraina ainava centrā, koncentrēta vēsturiskā apbūve, upju ainava, ceļu struktūra, ozolu alejas. Vēsturiskajā Lubānas muižas un mācītājmuižas teritorijā izvietotas dzīvojamās mājas un ražošanas objekti. Neapgūtas teritorijas pilsētas centrā saglabājušās kvartālu iekšienē.

---

<sup>45</sup> Līdzšinējā Lubānas novada teritorijas plānojumā pilsētas telpiskās struktūras aprakstā izmantots Lubānas pilsētas teritorijas plānojuma 2008.-2020. gadam Paskaidrojuma rakstā ietvertais raksturojums

Iepriekšējos plānošanas periodos tika noteikts, ka pilsētas attīstība perspektīvā jāvirza uz dienvidu pusi. Tajā pašā laikā tika secināts, ka transporta plūsmas palielināšanās varētu pārslogot pilsētas galvenās ielas – īpaši centrālo transporta “mugurkaulu”. Līdz ar to izteikts priekšlikums izvērtēt iespējas transporta novirzīšanai no pilsētas centra, lai saglabātu tā funkcionālo un ainavisko kvalitāti.

Lubānas pilsētā ir pietiekami daudz iekšējo resursu apbūves attīstībai, tādēļ jaunu plašu apbūves teritoriju plānošana nav paredzēta. Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros pārskatīts funkcionālais zonējums, galvenokārt to pielāgojot MK 30.041.2013. noteikumos Nr. 240 noteiktajai klasifikācijai.

**Teritorijas plānojuma 1. redakcijas** izstrādes laikā darba grupā tika atbalstītas pilsētas robežas izmaiņas, pievienojot vienu un izslēdzot vienu teritoriju no pilsētas robežām (skatīt 49. attēlu).

**Pievienotā teritorija:**

- ▶ Indrānu pagasta daļa pilsētas dienvidaustrumos, pievienojot šim savrupmāju apbūves kvartālam nekustamo īpašumu „Ozoli 6” ar kadastra apzīmējumu 7058 011 082, jo zemes vienībā arī atrodas savrupmāja un esošas ielas daļa, kā arī nekustamais īpašums „Ozoli 17” ar kadastra apzīmējumu 7058 011 0103.

**Izslēgtās teritorijas:**

- ▶ Meža teritorija pilsētas austrumu/dienvidaustrumu daļā.

Diskusiju gaitā (2024. gada aprīlī organizēto sabiedrības līdzdalības pasākumu ietvaros) tika ierosināts apzināt iespējas un izvērtēt nepieciešamību saglabāt vai izslēgt no Lubānas pilsētas robežām dienvidaustrumu pusē esošās mežu teritorijas. Lielākā daļa mežu teritorijas daļa pieder pašvaldībai, bet viena zemes vienība pieder fiziskai personai. Vienā vai otrā risinājumu gadījumā ir jāvērtē izsvērtā ieguvumu un zaudējumu attiecība. No vienas puses, saglabājot mežus pilsētas teritorijā, blakus esošo dzīvojamo māju iedzīvotājiem ir pārlicība, ka viņiem blakus neveidojas jauna apbūve (t. sk., piemēram, ir lielāks attālums līdz teorētiski iespējamām vēja elektrostacijai un vēja parku izbūves teritorijām) un saglabājas dabiska vide. No otras puses, mežs būtībā netiek izmantots rekreatīvām un atpūtas vajadzībām, tādēļ, piemēram, kokmateriālu ieguve no meža dod iespēju izmantot iegūtos līdzekļus pilsētas infrastruktūras uzlabošanai.

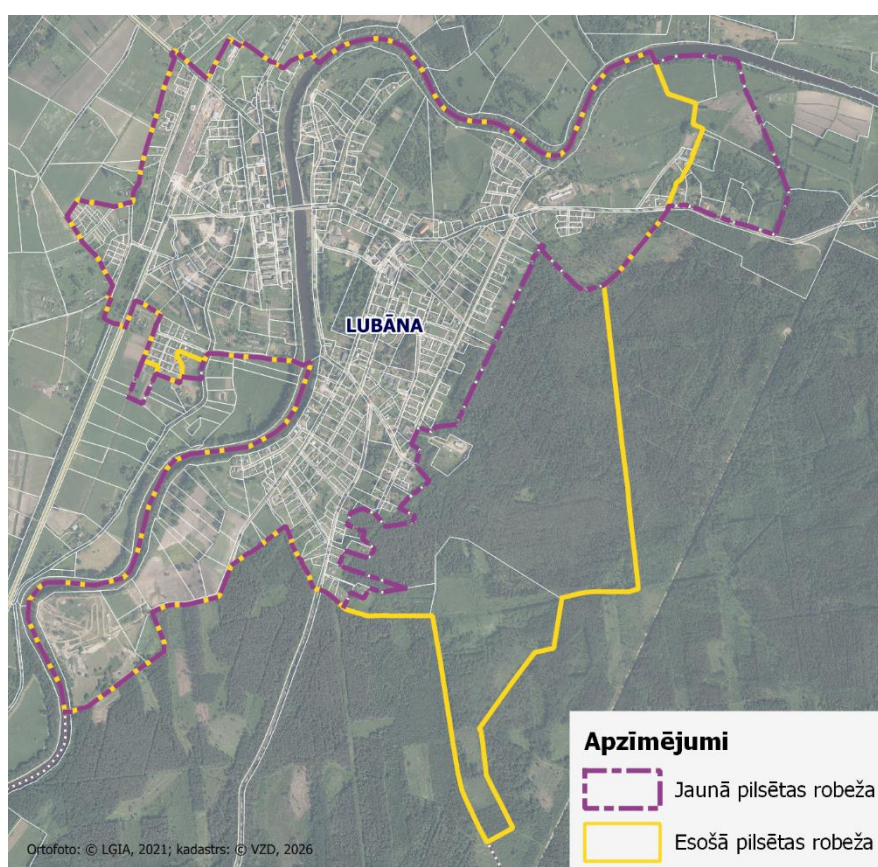
Likumdošanā noteiktās prasības nosaka, ka pilsētas robežas jānosaka pa nekustamā īpašuma robežām, un, ņemot vērā šo mežu kadastra robežu konfigurāciju, kas dienvidu daļā pašreiz ir “robotā”, pirms robežu izmaiņu priekšlikuma sagatavošanas būtu ieteicams veikt meža zemes vienības robežu pārkārtošanu. Tomēr teritorijas plānojuma izstrādes darba grupā tika nolemts izslēgt no pilsētas robežām minēto meža teritorijas daļu. Lai nodrošinātu blakus esošās dzīvojamās apbūves iedzīvotājiem atpūtas un rekreācijas iespējas, meža josla gar pilsētas robežu, kā arī josla pilsētas robežās, ir noteikta kā meža aizsargjosla ap pilsētu.

**Teritorijas plānojuma 2. redakcijas** izstrādes laikā tika saņemts viens iesniegums ar lūgumu pievienot Lubānas pilsētai nekustamo īpašumu „BETAS” ar kadastra apzīmējumu 7058 012 0002, kas tika arī atbalstīts. Papildus minētajam īpašumam pilsētā iekļautas vēl vairākas blakus esošās zemes vienības, kurās ir esoša dzīvojamā apbūve. Tā ir zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7058 012 0012, 7058 012 0071, 7058 012 0072, 7058 012 0046, 7058 012 0061, 7058 012 0036, 7058 012 0035 un 7058 012 0063. Savukārt izslēgta viena meža teritorija (zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7013 003 0033).

Pilsētas robežas būtu nepieciešams pārskatīt, izslēdzot no tām nekustamos īpašumus pilsētas dienvidu daļā, kur atrodas mototrase, bijusī atkritumu izgāztuve „Zaķu vecaine” teritorija, neapbūvētās lauksaimniecības zemes pilsētas daļā starp Lubānas mototrases teritoriju un esošajām savrupmāju apbūves teritorijām. Tāpat no robeža būtu jānosaka gar Aiviekstes upes krasta daļu, nevis vidusdaļu.

Normatīvie akti paredz, ka pilsētas robežas jānosaka atbilstoši nekustamā īpašuma robežām. Tādēļ, papildus, ņemot vērā to, ka teritoriju šķērso Oskara Kalpaka iela, tika secināts, ka izmaiņas šajā daļā nebūtu racionālas. Līdzīga situācija attiecināma arī uz iepriekš minēto pilsētas daļu austrumos, kur jaunā robeža ir nevienmērīga un ar izteiktiem līkumiem. Madonas novada teritorijas izstrādes ietvaros robeža šajā pilsētas daļā nav grozīta.

Plānotā pilsētas platība ir ~3,47 km<sup>2</sup>, (iepriekšējā platība – 4,46 km<sup>2</sup>). tādējādi tā samazinājusies par ~0,99 km<sup>2</sup>.



49. attēls. Lubānas pilsētas robežas izmaiņu priekšlikums

### ► **Cesvaines pilsēta**

Cesvaines (iedzīvotāju skaits – 1197) pilsētai izteikti radiāls plānojums. Tās pamata struktūra veidojusies, pateicoties Ādolfā Vulfa atstātajam mantojumam – pilij. Pilsētas vēsturisko centru un centrālo daļu veido atsevišķas muižas ēkas un pils parks. Cauri pilsētai plūst Sūlas upe, un pilsētas ielu tīkls ir neregulārs.

Pilsētas ekonomiskā attīstība sākās līdz ar dzelzceļa uzbūvēšanu, kas ietekmēja arī apbūves veidošanos. Pirmā Pasaules kara laikā Cesvaine tika nopostīta, bet pēc Otrā Pasaules kara tā kļuva par nelielu pilsētas tipa apdzīvotu vietu. Rūpnieciskā apbūve vēsturiski koncentrēta pilsētās centrālajā daļā („Cesvaines Piens” teritorija).

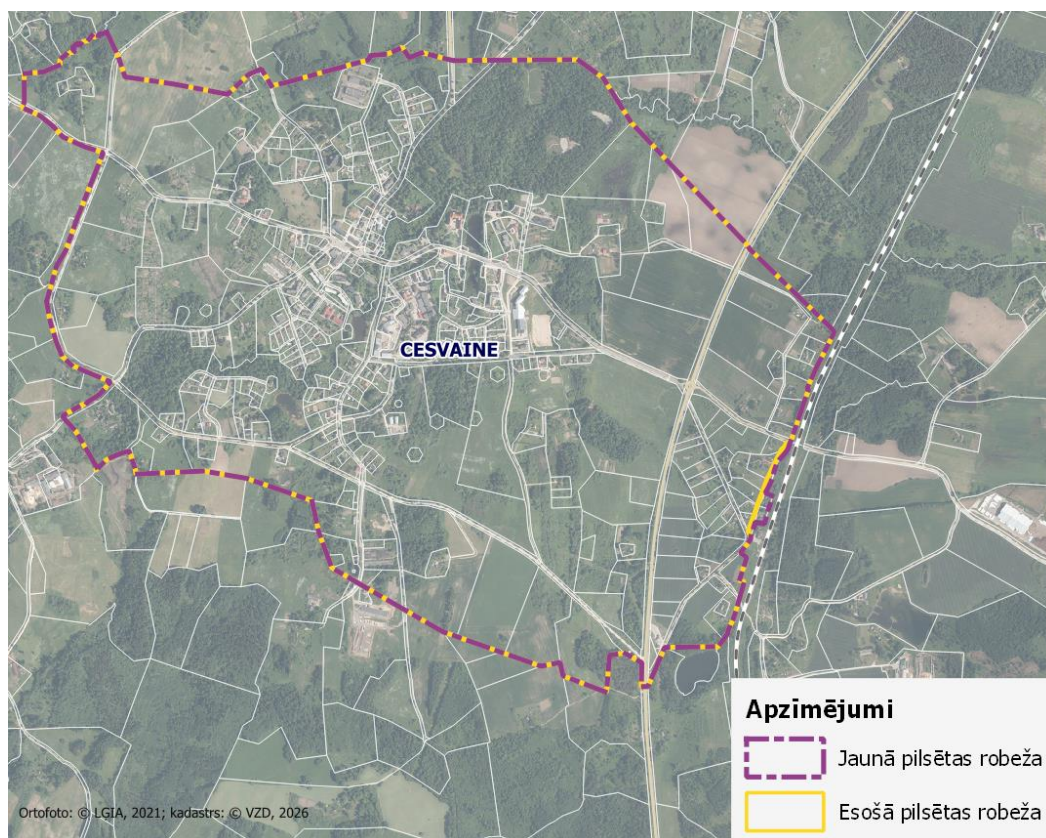
Savrupmāju apbūve veidojusies kā dzīvojamās ēkas nelielos kvartālos, savukārt galvenie publiskie objekti izvietoti abpus Rīgas un Pils ielai. Mazstāvu dzīvojamā apbūve atrodas visās pilsētas daļās, taču visvairāk – tās daļā starp Raiņa un Brīvības ielu.

Cesvaines pilsētas telpiskā struktūra tika izvērtēta pavisam nesen – 2021. gadā, tāpēc ar jauno teritorijas plānojumu būtiskas izmaiņas nav veiktas. Pārvērtētas vien atsevišķas pilsētas zemes vienības.

Pilsētas teritorijas robežās vēsturiski atrodas plašas lauku teritorijas, kurām nav funkcionāla pamatojuma, izņemot dzīvojamā apbūves kvartālu pie dzelzceļa. Teritorijā starp Gulbenes šoseju/valsts reģionālo autoceļu un dzelzceļu ir veikta nekustamo īpašumu sadale, un Stacijas ielas rajonā atrodas un tiek būvētas privātmājas. Ielas šajā teritorijā tiek uzturētas, un perspektīvā var tikt izskatīts jautājums par centralizēto ūdenssaimniecības tīklu ierīkošanu. Ņemot to vērā, darba grupā tika diskutēts jautājums par šīs teritorijas izslēgšanu no pilsētas robežām, tomēr tika pieņemts lēmums to nedarīt.

Cesvaines pilsētas robežas ir **grozītas vienā pilsētas daļā** (skatīt 50. attēlu). Proti, pilsētas austrumu daļā, iekļaujot tajā Mazās stacijas ielu un esošo dzīvojamo apbūvi, kas atrodas blakus Cesvaines stacijai. Tie ir divi nekustamie īpašumi: zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7027 015 0093 un zemes vienība ar kadastra apzīmējumu 7027 015 0094. Teritorijas plānojuma 2. redakcijas izstrādes laikā netika saņemti priekšlikumi par robežu izmaiņām, taču publiskās apspriešanas sanāksmes gaitā un iesniedzot iesniegumu, viens interesents jautāja, kāpēc citām apdzīvotām vietām ir būtiski pārskatītas robežas, bet ne Cesvainei. Uz minēto jautājumu tika sniegts skaidrojums, ka Cesvaines novada teritorijas plānojuma 2019. gada grozījumi stājās spēkā salīdzinoši nesen (2021. gadā), līdz ar to šis jautājums jau tiks izskatīts.

Plānotā pilsētas platība ir ~5,10 km<sup>2</sup>, (iepriekšējā platība – 5,09 km<sup>2</sup>) tādējādi tā samazinājusies par ~0,01 km<sup>2</sup>.



50. attēls. Cesvaines pilsētas robežas izmaiņu priekšlikums

## ► Varakļānu pilsēta

Varakļānu (iedzīvotāju skaits – 1197) pilsētas attīstība vēsturiski ir saistīta ar galveno tirdzniecības ceļu (valsts galvenais autoceļš A12). Telpiskā struktūra veidojusies kā monocentriska mazpilsētas struktūra, kuras pamatā ir Varakļānu muižas komplekss – pils un parks. Kopā ar citiem kultūrvēsturiskiem objektiem (Varakļānu Romas katoļu baznīca, Varakļānu luterāņu baznīca u. c.), tai un tās iedzīvotājiem ir spēcīga kultūrvēsturiskā identitāte.

Vēsturiskajā centrā saglabājusies kompaktāka ielu struktūra, bet perifērijā – retināta, tādā veidā veidojot lineāri koncentrētu apdzīvotu apdzīvojumu.

Apbūvē ir izveidojies “centrs”, kas atrodas Varakļānu apvienības pārvaldes ēkas rajonā (pilsētas ziemeļrietumu pusē) – Rīgas ielā, kur izveidojamās dažādas sabiedriskās ēkas.

Dzīvojamo apbūvi galvenokārt veido individuālas dzīvojamās mājas, kuras izvietotas no pilsētas centra virzienā uz pilsētas nomali. Daudzdzīvokļu dzīvojamā apbūve izvietota austrumu daļā, kas pamatā ir padomju laikā būvēti sērijveida nami.

Rūpnieciskie objekti atrodas pilsētas nomalē. Plašas, neapbūvētas teritorijas atrodas pilsētas dienvidaustrumu pusē.

Pārskatot līdz šim noteikto funkcionālo zonējumu, tika secināts, ka kopumā nozīmīgas izmaiņas nav jāveic, pārskatot atsevišķas teritorijas atbilstoši faktiskajai situācijai vai izvērtējot attīstības iespējas. Atzīmējams, ka, izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus, attiecībā uz Varakļānu pilsētu un novadu kopā tika saņemti tikai divi oficiāli iesniegti iesniegumi. Viens no tiem attiecas uz viena nekustamā īpašuma funkcionālo zonējumu, bet otrs – kolektīvs Kokaru ciema iedzīvotāju iesniegums, kurā izteica iebildumu pret Varakļānu pilsētas un Kokaru ciema apvienošanu.

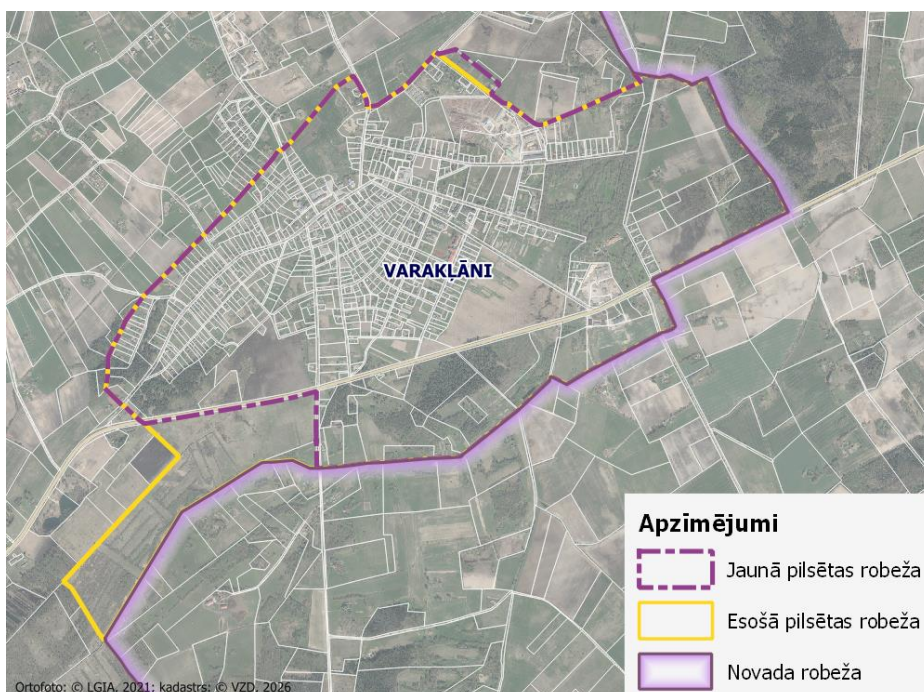
Varakļānu pilsētas robežas tika pārskatītas, izstrādājot **teritorijas plānojuma 2. redakciju**. Priekšlikumi robežu izmaiņām netika saņemti, taču ar piedāvāto risinājumu **pilsētas tiek grozītas** (skatīt 51. attēlu).

### Pievienotā teritorija:

- Murmastienes pagasta daļa pilsētas dienvidos, pievienojot pilsētai esošo mazdārziņu teritoriju (kadastra apzīmējums 7064 004 0245).

### Izslēgtās teritorija:

- Teritoriju dienvidaustrumos, kurā nav apbūves un nav paredzama attīstība (kadastra apzīmējums 7016 002 0021 un 7016 002 0018).



51. attēls. Varakļānu pilsētas robežas izmaiņu priekšlikums

Plānotā pilsētas platība ir ~4,81 km<sup>2</sup>, (iepriekšējā platība – 5,32 km<sup>2</sup>) tādējādi tā samazinājusies par ~051 km<sup>2</sup>.

## 4.2. Ciemi

Ciema robežas tiek noteiktas un tādējādi saglabāts ciema statuss 33 apdzīvotām vietām. Tās ir: Ērgļi, Sausnēja, Jumurda, Vestiena, Bērzaune, Sauleskalns, Mārciena, Kokari, Jaunkalsnava, Aiviekste, Lazdona, Ļaudona, Mētriena, Murmastiene, Prauliena, Barkava, Meirāni, Degumnieki, Biksēre, Kraukļi, Dzelzava, Kusa, Ozoli, Liezēre, Sidrabiņi, Stirniene, Jāņukalns, Staļdzāni, Lautere, Ošupe, Aizpurve, Vecsaikava un Sarkaņi.

Madonas novada teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros tika pārskatīta novada apdzīvojamā struktūra, izvērtējot apdzīvoto vietu atbilstību ciema statusam.

### Pamatojuma kritēriji ciema statusa saglabāšanai:

- ▶ Plānota koncentrēta apbūve;
- ▶ Iedzīvotāju skaits;
- ▶ Izveidota attiecīga transporta infrastruktūra;
- ▶ Pieejama vai daļēji pieejama centralizētā ūdensapgāde vai kanalizācija;
- ▶ Pieejami pakalpojumi (piemēram, bibliotēka, veikals, kultūras nams vai citi).

Ciema robežas netiek noteiktas un līdz ar to netiek saglabāts ciema statuss četrām apdzīvotajām vietām, tās ir: Katrīna, Indrāni, Liepkalne un Poļvarka. Šīs apdzīvotās vietas neatbilst iepriekš minētajiem kritērijiem, t. sk. nav tādu piesaistes objektu, kā rezultātā tās varētu attīstīties tālākā perspektīvā. Šo apdzīvoto vietu – mazciemu, teritorijas plānotas kā lauku teritorijas.

- ▶ **Katrīna** (iedzīvotāju skaits – 17<sup>46</sup>) atrodas Madonas novada ziemeļrietumu daļā, Ērgļu pagastā, pie valsts reģionālā autoceļa P31 Ērgļi-Drabeši. Apdzīvotā vieta veidojusies ap bijušās Katrīnas muižas centru. Tā būtībā ir dažu viensētu kopa ar minimālu infrastruktūru. Netālu no Indrānu mājām atrodas valsts aizsardzībā esošs kultūras piemineklis „Indrānu senkapi”.
- ▶ **Indrāni** (iedzīvotāju skaits – 25) kā apdzīvotā vieta veidojusies bijušās Baložmuižas teritorijā, kas atrodas Madonas novada ziemeļaustrumu daļā, Indrānu pagastā.



52. attēls. Katrīnas teritorijas izmantošana



53. attēls. Indrānu teritorijas izmantošana

<sup>46</sup> Avots: Pastāvīgie iedzīvotāji saskaņā ar Centrālās statistikas pārvaldes datiem (RIG010 iedzīvotāji pēc dzimuma un vecuma grupām reģionos, novados, pilsētās, pagastos, ciemos (atbilstoši robežām 2025. gada sākumā), apkaimēs un blīvi apdzīvotās teritorijās (eksperimentālā statistika))

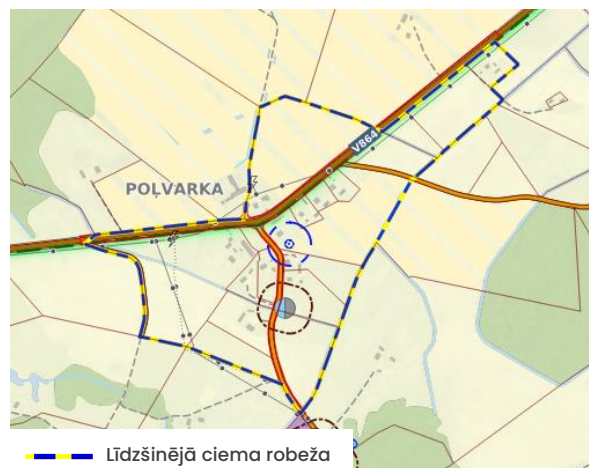
Apdzīvotā vieta izceļas ar izkaisītu apbūves struktūru, kas strukturējas blakus esošajās viensētās, un tai nav skaidri definētu telpisku robežu. Apbūvētās teritorijas pārsvarā veido viensētas, kas mijas ar lauksaimniecībā izmantotām zemēm. Daļēji tās tiek izmantotas arī dažādām palīgbūvēm. Liedes upei piegulošās teritorijas pakļautas applūšanas riskam. Pakalpojumu objektu nav.

- ▶ **Liepkalne** (iedzīvotāju skaits – 24) atrodas novada dienvidrietumu daļā, Sausnējas pagastā. Apbūvi veido vairākas privātmājas un viena mazstāvu daudzdzīvokļu māja. Savulaik ciemā darbojās veikals, taču šobrīd ēka netiek izmantota. Ciemā ir izbūvēts ūdensvads un kanalizācijas vads, darbojas mehāniskās notekūdeņu attīrīšanas ietaises. Vēsturiski nozīmīga ir Liepkalnes baznīca, tai piegulošie luterāņu kapi ir kultūras piemineklis „Liepkalnes baznīcas senkapi”, līdz ar to visa Liepkalne iekļaujas kultūras pieminekļa aizsargjoslā (aizsardzības zonā).



54. attēls. Liepkalnes teritorijas izmantošana

- ▶ **Poļvarka** (iedzīvotāju skaits – 30) atrodas Madonas novada Sarkanu pagastā, pie valsts vietējā autoceļa V864 Biksēre–Aizkuja–Dzelzava, ziemeļaustrumos no Madonas pilsētas (otrpus dzelzceļam atrodas Biksēre). Apdzīvotās vietas telpiskā struktūra ir zarveida, un apbūvi veido dzīvojamās mājas. Uz dienvidiem no autoceļa V864 un pašvaldības ceļa atrodas ražošanas un tehniskās apbūves teritorija, kur darbojas piena lopkopības uzņēmums). Apdzīvotajā vietā nav ne sabiedrisku, ne komerciāla rakstura objektu.



55. attēls. Poļvarkas teritorijas izmantošana

### ▶ **Ciemu robežas**

Izstrādājot jauno Madonas novada teritorijas plānojumu, tika pārskatītas to ciemu robežas, kuriem tiek saglabāts ciema statuss. Tāpat tika novērstas tehniskas neatbilstības, kas bija saistītas gan ar konstatētajām neprecizitātēm, gan ar veikto kadastrālās uzmērīšanas darbu rezultātiem.

Nozīmīgs arguments, kādēļ ir nepieciešams samazināt ciemu robežas, ir apzināšanās, ka pašvaldībai varētu pietrūkt līdzekļu publiskās infrastruktūras uzturēšanai plašās teritorijās.

Ņemot vērā pašreizējo ekonomisko situāciju, kā arī izvērtējot līdzšinējos ciemu attīstības tempus, būvniecības aktivitātes un citus racionālus apsvērumus, teritorijas plānojumā tika **koriģētas visu ciemu robežas**. Pieņemtie risinājumi tika izvēlēti, vadoties pēc principa plānot kompaktu dzīvojamo apbūvi, paredzot jaunas apbūves teritorijas vietās, kuras robežojas ar esošajām apbūves teritorijām (attiecīgi ir izveidotas jau ielas un iespējams labāk nodrošināt komunikācijas), vai arī vietās, kur vēsturiski tikusi plānota apbūve.

Ciema robežas tika samazinātas galvenokārt izslēdzot platības ziņā lielas lauksaimniecības zemes un mežus, kur plānotā un atļautā apbūve līdz šim nav īstenojusies un arī ilgtermiņā nav prognozējama nozīmīga attīstība.

Līdz ar izmaiņām, tiek piedāvāts no ciemu robežām izslēgt arī atsevišķus ražošanas un noliktavu objektus (piemēram, no Ošupes ciema robežām), kuru darbība un attīstība ir iespējama arī atrodoties lauku teritorijas daļā.

Vienlaikus ciemu robežās daļēji saglabāts risinājums, iekļaujot tajās atsevišķus zemes vienības, kas pašlaik un arī nākotnē plānotas kā ar lauksaimnieciska rakstura izmantošanu saistītas teritorijas. Šāda pieeja nodrošina elastīgumu teritorijas plānošanā.

#### **Kritēriji ciemu robežu pārskatīšanai:**

- ▶ **Esošais apdzīvojuma līmenis** – tiek izvērtēts ciema iedzīvotāju skaits un apbūves intensitāte.
- ▶ **Bļīvi apbūvētas teritorijas** – ciema teritorijā tiek iekļautas esošās bļīvi apbūvētas teritorijas vai vietas, kurās ir uzsākta bļīvas apbūves veidošana.
- ▶ **Neapbūvētu teritoriju izslēgšana** – pēc iespējas ciema teritorijās netiek iekļauti neapbūvēti lauku un mežu īpašumi, ja tiem nav funkcionāla saistība ar ciema attīstību.
- ▶ **Transporta un inženiertehniskās infrastruktūra pieejamība** – tiek ņemta vērā ceļu, ūdensapgādes, kanalizācijas un citu infrastruktūras elementu pieejamība, kā arī vides apstākļi.

Ciemu teritorijas Madonas novadā ir samazinātas no ~40,76 km<sup>2</sup> lielas platības līdz ~30,63 km<sup>2</sup> platībai. Vislielākais samazinājums ir Ērgļu ciemam (2,6 km<sup>2</sup>), vismazākais – Kraukļu ciemam (0,01 km<sup>2</sup>). Lazdonas ciemam robežas ir paplašinātas. Savukārt Murmastienes ciemam vienā daļā robežas ir samazinātas, bet citā – paplašinātas. Ievērojot normatīvā regulējuma prasības, piemēram, attiecībā uz ceļu aizsargjoslām un apbūves teritorijas plānošanu, Madonas novada teritorijas plānojuma risinājums piedāvā veidot Biksēres ciemu divās daļās.

Ciemu līdzšinējo un jauno robežu salīdzinājumu skatīt Paskaidrojuma raksta 4. pielikumā.

8. tabula. Ciemu robežu izmaiņu salīdzinājums  
Aptuvenās platības, noapaļojot līdz diviem cipariem aiz komata

Ciems	Esošā platība, km <sup>2</sup>	Jaunā platība, km <sup>2</sup>	Platības izmaiņas, km <sup>2</sup>
<b>Aronas pagasts</b>			
Kusa	1,44	0,82	↓ -0,62
Lautere	0,77	0,70	↓ -0,07
<b>Barkavas pagasts</b>			
Barkava	1,43	1,41	↓ -0,02
Stalīdzāni	0,16	0,11	↓ -0,05
<b>Bērzaune</b>			
Bērzaune	1,17	1,00	↓ -0,17
Sauleskalns	0,85	0,74	↓ -0,11
<b>Cesvaines pagasts</b>			
Kraukļi	0,42	0,41	↓ -0,01
<b>Dzelzavas pagasts</b>			
Aizpurve	0,56	0,15	↓ -0,41
Dzelzava	1,09	0,85	↓ -0,24
<b>Ērgļu pagasts</b>			
Ērgļi	7,05	4,45	↓ -2,6
<b>Indrānu pagasts</b>			
Meirāni	0,75	0,59	↓ -0,16
<b>Jumurdas pagasts</b>			
Jumurda	1,58	0,52	↓ -1,06
<b>Kalsnavas pagasts</b>			
Aiviekste	0,57	0,54	↓ -0,03
Jāņukalns	0,21	0,19	↓ -0,02
Jaunkalsnava	1,67	1,62	↓ -0,05
<b>Lazdonas pagasts</b>			
Lazdona	1,02	1,73	↑ +0,71
<b>Liezēres pagasts</b>			
Liezēre	1,50	0,98	↓ -0,52
Ozoli	0,66	0,49	↓ -0,17
<b>Ļaudonas pagasts</b>			
Ļaudona	3,58	2,60	↓ -0,98
<b>Mārcienas pagasts</b>			
Mārciena	1,39	1,08	↓ -0,31
<b>Mētrienas pagasts</b>			
Mētriena	1,46	0,88	↓ -0,58
<b>Murmastienes pagasts</b>			
Murmastiene	0,52	0,53	↑ + 0,01
<b>Ošupes pagasts</b>			
Degumnieki	0,76	0,49	↓ -0,27
Ošupe	0,51	0,31	↓ -0,20
<b>Praulienas pagasts</b>			
Prauliena	1,82	1,23	↓ -0,59
Vecsaikava	1,34	0,62	↓ -0,72
<b>Sarkaņu pagasts</b>			
Biksēre	1,36	1,08	↓ -0,28
Sarkaņi	0,38	0,18	↓ -0,20

Sausnējas pagasts			
Sausnēja	0,72	0,60	↓ -0,12
Sidrabiņi	0,43	0,15	↓ -0,28
Varakļānu pagasts			
Kokari	0,32	0,18	↓ -0,14
Stirniene	1,66	0,69	↓ -0,97
Vestienas pagasts			
Vestiena	1,6	1,37	↓ -0,23



## 5. Teritorijas plānojuma atbilstība ilgtspējīgas attīstības stratēģijai

Ievērojot likuma „Teritorijas attīstības plānošanas likums” 23. panta prasības, Madonas novada teritorijas plānojumā noteiktais funkcionālais zonējums **detalizē Madonas novada IAS un Varakļānu novada IAS noteikto novada telpiskās attīstības perspektīvu**, kā arī tā izstrādē ir ņemtas vērā tajās noteiktās vadlīnijas novada teritorijas turpmākajai plānošanai.

Teritorijas plānojuma izstrādes laikā Madonas novadam nav izstrādāta jauna ilgtspējīgas attīstības stratēģija apvienotajiem novadiem, tādēļ tika ņemti vērā abi stratēģiskie dokumenti. Vienlaikus atzīmējams, ka Varakļānu novada IAS atbilstības izvērtējumā ir ietvertas tikai tās vadlīnijas (dokumentā definētas kā telpiskās attīstības perspektīvu veicinošās darbības), kas tieši attiecas uz teritorijas plānojumā risināmiem jautājumiem. T. i., daļa no iekļautajām vadlīnijām jau tiek regulēta ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem, bet daļa attiecas uz attīstības programmu. Piemēram, tāda vadlīnija attiecas uz nepieciešamību uzlabot ceļu segumu. Teritorijas plānojumā tiek plānots vienotais Madonas novada ceļu tīkls, savukārt to seguma uzlabošana tiek veikta, izvirzot konkrētus ceļus vai to posmus kā prioritāri, paredzot finanšu līdzekļus attīstības programmā. Ņemot vērā minēto, nodaļā ir ietvertas nosacītās vadlīnijas, kuras ir vairāk vai mazāk piemērojamas, izstrādājot Madonas novada teritorijas plānojumu.

Papildus iepriekš minētajam, norādāms ka kopš Varakļānu novada IAS ir pagājuši gandrīz 13 gadi. Jaunas attīstības telpas bija noteiktas ar industriālo un tūrisma teritoriju saistītām teritorijām. Izvērtējot stratēģijā noteikto Varakļānu pilsētas un lauku teritorijas perspektīvo telpisko struktūru, iedzīvotāju skaita izmaiņas, kā arī būvniecības aktivitātes, secināms, ka nozīmīgas izmaiņas attīstībā un teritorijas izmantošanā nav notikušas.

## MADONAS NOVADA IAS

### ► Apdzīvojuma struktūra

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Pēc apdzīvojuma veida, saglabājot līdz šim noteikto, kā Madonas novada pilsētas tiek noteiktas Madona, Cesvaine un Lubāna. Kā Madonas novada ciemi tiek noteiktas 22 apdzīvotās vietas. Pārējās apdzīvotās vietas definējamas kā mazciemi (adresācijas nolūkos) un viensētas.	<p><b>Daļēji atbilst.</b> Izvērtējot esošo apdzīvojuma struktūru, t. sk. ciemu esošās un perspektīvās izmantošanas iespējas, teritorijas plānojuma risinājumi paredz saglabāt ciema statusu 30 apdzīvotām vietām. Tas nozīmē, ka ciema robežas noteiktas arī tām astoņām apdzīvotajām vietām, kurām Madonas novada IAS noteica ciema statusa likvidēšanu.</p> <p>Mazciema statusa piešķiršana jāveic, ievērojot normatīvajos aktos noteikto. Teritorijas plānojumā grafiski atzīmētas tās apdzīvotās vietas, kurām šāds statuss būtu piešķirams.</p> <p>Lauku teritoriju apdzīvojuma struktūru veido viensētas un viensētu grupas. Teritorijas plānojuma risinājumi nodrošina šo teritoriju tradicionālās lauku saimniecības saglabāšanu un attīstību, veicinot lauku vides ilgtspēju un harmonisku attīstību.</p>

	<p>Ņemot vērā, ka pēc 2025. gada pašvaldību vēlēšanām, Madonas novada pašvaldība pārņēma bijušā Varakļānu novada pašvaldības funkcijas, un to, ka apvienotajai novada pašvaldībai ieteicams izstrādāt jaunu ilgtspējīgas attīstības stratēģiju vai aktualizēt esošo (ja netiek mainīta vīzija, stratēģiskie mērķi un ilgtermiņa prioritātes), vadlīnijas apdzīvojuma struktūrai jāpārskata un jāprecizē jaunā plānošanas dokumenta izstrādes procesā.</p>
<p>Iepriekšējā Madonas novada stratēģijā (2013) tika noteikta perspektīvā apdzīvotā vieta Liezēres pagastā pie Inešu pagasta robežas. Ņemot vērā, ka likumdošana, t. i., MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 paredz, ka blīvas dzīvojamās apbūves teritorijas var noteikt tikai pilsētās un ciemos, un to, ka šai teritorijai ciema statuss netiek plānots, Madonas novada IAS šajā vietā blīva dzīvojamā apbūve netiek paredzēta.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Minētajā teritorijā nav plānotas apbūves teritorijas, paredzot tās izmantošanu atbilstoši lauku teritorijām raksturīgajām funkcijām un tradicionālajai saimnieciskajai darbībai.</p>
<p>Iepriekš Madonas novada stratēģijā (2013) Sarkanu pagastā (virzienā uz Aronas pagasta apdzīvoto vietu Kusu) arī tika plānota perspektīvā apdzīvotā vieta. Tā kā teritorija atrodas salīdzinoši tuvu Madonas pilsētai, iepriekš plānotā perspektīvā apdzīvotā vieta Madonas novada IAS netiek noteikta kā ciema teritorija, bet pilsētas dzīvojamās apbūves attīstības virziens.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Minētajā teritorijā nav plānotas apbūves teritorijas, paredzot tās izmantošanu atbilstoši lauku teritorijām raksturīgajām funkcijām un tradicionālajai saimnieciskajai darbībai.</p>
<p>Novadā veidojama kompakta apdzīvojuma sistēma, paaugstinot dzīves un mājokļu kvalitāti esošajos ciemos, kā arī primāri dodot priekšroku jaunas dzīvojamās apbūves veidošanai ciemu teritoriju ietvaros.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Ar teritorijas plānojuma risinājumu tiek veicināta ciemu teritoriju izmantošana, nosakot atbilstošu funkcionālo zonējumu un izmantošanas nosacījumus.</p> <p>Funkcionālais zonējums ciemos ir noteikts ņemot vērā vēsturisko pēctecību, kā arī aktuālo situāciju dzīves vides, publiskās un tehniskās infrastruktūras un industriālo teritoriju attīstībā. Tas ir izstrādāts, lai līdzsvarotu vides saglabāšanas, dzīves telpas uzlabošanas, kultūrvēsturiskā mantojuma aizsardzības un pašvaldības ekonomiskās attīstības intereses.</p>
<p>Blīvu jaukta veida apbūvi primāri attīstīt Madonas, Lubānas, Cēsaines pilsētas un Ērgļu ciema esošajās teritorijās, kā arī Madonas novada IAS noteiktajos pārējos ciemos, primāri</p>	<p><b>Atbilst.</b> Blīvas apbūves teritorijas ir plānotas Madonas, Cēsaines un Lubānas pilsētas, kā arī esošo ciemu teritoriju robežās, izmantojot jau esošo infrastruktūru un</p>

<p>reģenerējot pamestas (degradētas) teritorijas, kā arī apgūstot teritorijas, kas ir apbūvei paredzētas, bet vēl nav apgūtas.</p>	<p>plānojot tās turpmāku attīstību. Ciemu teritorijas galvenokārt ir samazinātas, nodrošinot blīvas apbūves koncentrēšanos un optimizējot teritoriju izmantošanu.</p>
<p>Vietās, kur nav vai ir koriģējamas ciemu teritorijas robežas, darīt to atbilstoši esošajām apbūves teritorijām vai vadoties pēc apbūves faktiskā telpiskā sadalījuma un rakstura.</p>	<p><b>Daļēji atbilst.</b> Izstrādājot teritorijas plānojumu, ir pārskatītas visu ciemu robežas, tās galvenokārt samazinot. Vienlaikus pašvaldībai arī turpmāk, ilgtermiņa perspektīvā ir nepieciešams izvērtēt robežu pārskatīšanas nepieciešamību, ņemot vērā esošo situāciju, ciemu attīstības tendences un iespējas.</p>
<p>Tā kā Ērgļi pēc apbūves struktūras, formas, funkcijām un lomas ir pilsēta, turpmākajā plānošanā ieteicams pielietot pilsētplānošanas principus, definējot ielu sarkanās līnijas, atbilstošu apbūves augstumu, saglabājot galveno ielu profilus u. tml.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā grafiski ir attēlotas sarkanās līnijas Ērgļos esošajām ielām, kā arī noteiktas atbilstošas prasības Madonas novada TIAN.</p>
<p>Savrupmāju apbūves veidu (ietverot dvīņu mājas) visā novada teritorijā nošķirt no daudzdzīvokļu apbūves, veidojot "zaļos" koridorus, telpas.</p>	<p><b>Daļēji atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir noteiktas funkcionālās zonas „Savrupmāju apbūves teritorija”, „Mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorija” un Daudzstāvu dzīvojamās apbūves teritorija”. Daudzdzīvokļu māju apbūve ir atļauta pēdējās divās minētajās funkcionālās zonās. Teritorijas plānojuma detalizācijas pakāpe neparedz "zaļo joslu" kā funkcionālās zonas „Dabas un apstādījumu teritorija” noteikšanu starp savrupmāju apbūves teritorijām un daudzdzīvokļu mājām, tomēr Madonas novada TIAN ir ietvertas prasības, kas jāievēro ārtelpas plānošanai daudzdzīvokļu māju apbūves teritorijās. Vienlaikus jāatzīmē, ka teritorijas plānojumā kopumā nav plānotas jaunas dzīvojamās apbūves teritorijas, salīdzinot ar iepriekšējiem teritorijas plānojumiem.</p>
<p>Transformējot vasarnīcu ciemu apbūves teritorijas par pastāvīgas dzīvojamās apbūves teritorijām, teritorijas plānojumā noteikt minimālo jaunveidojamo zemes vienību platību un vienlaicīgi paredzēt centralizētas ūdensapgādes un notekūdeņu savākšanas sistēmu izveidošanu, izstrādājot katrai teritorijai atbilstošus risinājumus.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojums paredz divu mazdārziņu teritoriju pārveidošanu par pastāvīgām dzīvojamās apbūves teritorijām. Šīm teritorijām Madonas novada TIAN ir izvirzītas konkrētas prasības – gan minimālajai jaunveidojamai platībai, gan centralizētās saimniecības pakalpojumu nodrošināšanai.</p>

<p>Lai novērstu jaunas vienlaidus apbūves joslu izveidošanos gar valsts galvenajiem autoceļiem, starp apdzīvotajām vietām paredzēt neapbūvējamas mežu vai lauku teritorijas. Gar transporta koridoriem apbūves attīstību plānot tādā attālumā no autoceļa vai dzelzceļa, kas neprasa papildus speciālus tehniskus risinājumus tās aizsardzībai pret auto transporta vai dzelzceļa transporta radīto troksni un izplūdes gāzēm.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir ievērots minētais plānošanas princips – gar valsts autoceļiem, kur vēsturiski nav izveidojusies apbūve, netiek plānotas blīvas apbūves teritorijas. Tā vietā šajās vietās tiek saglabātas lauksaimniecības un mežu teritorijas, lai nodrošinātu vides ilgtspēju un saglabātu ainaviski vērtīgās teritorijas.</p> <p>Vienlaikus jāņem vērā, kur trokšņa līmeņi potenciāli var pārsniegt normatīvajos aktos noteiktās robežas, jau tika plānota iepriekšējās teritorijas plānojumos. Ņemot to vērā, Madonas novada TIAN ir izvirzītas prasības aizsardzībai pret troksni.</p>
--	---

► **Lauku teritorijas**

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
<p>Lauku teritorijās paredzēt elastīgus teritorijas atļautās izmantošanas veidus, ja konkrētajā teritorijas daļā nav nosakāmi pamatoti ierobežojumi šāda veida apbūvei vai vajadzība pēc cita apbūves/izmantošanas veida.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Saskaņā ar Madonas novada TIAN, funkcionālajā zonējumā „Lauksaimniecības teritorijas” ir atļauta daudzveidīga teritorijas izmantošana.</p>
<p>Lauksaimniecības zemēs saglabāt tradicionālo lauku sētas ainavu un izbūves principu, vienlaikus paredzot iespējas izvietot ražošanas objektus, kā arī tūrisma objektus un rekreācijas infrastruktūras elementus.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojums nosaka, ka lauku teritorijās (ārpus apdzīvotajām vietām) teritorijās, kas noteiktas kā „Lauksaimniecības teritorija”, atļauta daudzveidīga izmantošana. Kā galvenā teritorijas izmantošana paredzēta viensētu apbūve, taču atļauta arī cita veida izmantošana, t. sk. arī tūrisma un rekreāciju saistīta infrastruktūra, rūpnieciskā un lauksaimnieciska rakstura ražošana, ja vien to neierobežo augstāka līmeņa normatīvais regulējums, piemēram, tiesību akti, kas regulē īpaši aizsargājamo dabas teritoriju izmantošanu.</p>
<p>Vērtīgo lauksaimniecībā izmantojamo zemju areālos jaunveidojamo zemes vienību minimālās platības teritorijas plānojumā noteikt lielākas kā ārpus tām. Stratēģijas kartē „Apdzīvojums un saimnieciskās teritorijas” noteiktās teritorijas „Lauksaimniecības attīstībai nozīmīgs areāls” teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros ir precizējamas.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir noteikta teritorija ar īpašiem noteikumiem „Vietējās nozīmes lauksaimniecības teritorija” (TIN6), kurās minimālā jaunveidojamās zemes vienības platība ir noteikta lielāka, t. i., 3 ha. Papildus tam Madonas novada TIAN ir izvirzīti papildu nosacījumi, kas jāievēro šajās teritorijās.</p>

Veicināt mežu teritoriju ilgtspējīgu apsaimniekošanu, saglabājot meža ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās funkcijas.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir noteikta funkcionālā zona „Mežu teritorija”.
Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros izvērtēt iespēju noteikt mežu teritorijas, kas pilda sabiedrībai nozīmīgas funkcijas, t. i., kalpo par atpūtas vietām, izziņas takām, meža parkiem u. tml.	<b>Atbilst.</b> Funkcionālā zona „Mežu teritorija” ir noteikta arī pilsētās un ciemos, kur tās galvenais izmantošanas veids ir sociālo un ekoloģisko funkciju nodrošināšana. Madonas novada TIAN paredz, ka meža zemes apdzīvotās vietās ir jāsaglabā kā iedzīvotāju atpūtas un rekreācijas teritorijas. Teritorijas plānojumā ir noteiktas un grafiski attēlotas arī mežu aizsargjoslas ap Lubānas un Madonas pilsētu.

### ► Ražošanas teritorijas

Rūpnieciskās apbūves teritorijas kā rūpnieciskās zonas nav noteiktas novada telpiskajā perspektīvā. Madonas novada IAS ir noteikti tikai rūpniecisko teritoriju attīstības virzieni (Madonas pilsētas Ziemeļu daļā). Kā nozīmīga daudzfunkcionāla attīstības teritorija ir noteikts virziens Madona–Pļaviņas, ietverot tādas apdzīvotas vietas kā Lazdona, Sauleskalns, Bērzaune, Mārciena un Jaunkalsnava, kā arī visi novada nozīmes attīstības centri – Madona, Cesvaine, Ērgļi un Lubāna.

Ar teritorijas plānojumu tiek radīti priekšnoteikumi vides kvalitātes nodrošināšanai, ražošanas un vides risku novēršanai:<sup>47</sup>

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Jaunas ražošanas zonas pēc iespējas plānot tuvu esošām ražošanas teritorijām ar pieeju infrastruktūras tīkliem un to paplašināšanas iespējām.	<b>Atbilst.</b> Rūpnieciskās apbūves teritorijas galvenokārt plānotas, ņemot vērā vēsturiskās ražošanas teritorijas un to attīstībai nepieciešamās tehniskās un transporta infrastruktūras pieejamību.
Attiecībā uz ražošanas attīstību Madonas pilsētā, tās tuvumā, tās mērķtiecīgi attīstīt uz ziemeļaustrumiem no pilsētas.	<b>Atbilst.</b> Rūpnieciskās apbūves teritorijas plānotas galvenokārt šajā pilsētas daļā, kur tās vēsturiski ir attīstījušās.
Attīstīt dzelzceļa infrastruktūru un izmantot tās potenciālu uzņēmējdarbības attīstīšanā un konkurētspējas paaugstināšanā.	<b>Atbilst</b> tiktāl, cik tas ir risināms teritorijas plānojumā. Teritorijās, kuras šķērso dzelzceļš apdzīvotajās vietās, atrodas esoša apbūve vai funkcionālais zonējums kopumā noteikts atbilstoši iepriekšējo teritorijas plānojuma risinājumiem. Savukārt lauku teritorijās dzelzceļa infrastruktūras tuvumā atļauta lielākoties daudzveidīga teritorijas izmantošana.
Veicināt vietējo dabas resursu un izejvielu pārstrādi produktu un pakalpojumu ar augstu pievienoto vērtību radīšanai.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojums paredz (īpaši lauku teritorijās), daudzveidīgu teritorijas izmantošanu, kas balstās uz novadā pieejamiem dabas resursiem.

<sup>47</sup> Iekļautas tās vadlīnijas, kuras tiešā vai daļēji attiecas uz teritorijas plānojuma ietvaros risināmiem jautājumiem

► **Dabas un kultūrvēsturiski nozīmīgas telpas**

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
<p>Madonas novada IAS telpiski iezīmē tās īpaši aizsargājamo dabas teritoriju daļas, kuras ir būtiski nozīmīgas interešu teritorijas ar blakus esošajiem novadiem dabas aizsardzības jautājumu risināšanā. Šie novadi ir Rēzeknes novads un Varakļānu novads jautājumos par dabas lieguma „Lubānas mitrājs” un „Teiču dabas rezervāta” attīstības jautājumiem, kā arī ar Ogres novadu kopīgi risināma ir dabas parka „Ogres ieleja” turpmākā izmantošana un uzturēšana.</p>	<p><b>Atbilst</b> tiktāl, cik tas ir risināms teritorijas plānojumā. Teritorijas plānojumā grafiski ir attēlotas īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, kuru izmantošanu un ierobežojumus nosaka augstāka līmeņa normatīvais regulējums. Konkrētu jautājumu risināšana, kas saistīta ar šo teritoriju izmantošanu, apsaimniekošanu un iespējamo infrastruktūras attīstību, jāveic, izmantojot citus plānošanas un attīstības instrumentus.</p>
<p>Madonas novada IAS iezīmē diskutējamās teritorijas par dabas un saimnieciskās attīstības līdzsvaru. Tās ir teritorijas Vestienas aizsargājamo ainavu apvidū pie Bērzaunes un Sauleskalna un dabas parka „Kuja” teritorijā Madonas-Cesvaines virzienā. Madonas novada IAS nolūks ir veicināt aktīvu sadarbību ar institūcijām šo teritoriju dabas resursu apsaimniekošanā, īpašumu uzturēšanā, pieejamībā un attīstībā.</p>	<p><b>Ņemts vērā</b>, izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus. Konkrētu ieceru īstenošanas iespējas jāizvērtē turpmākajā plānošanas procesā.</p>
<p>Novada teritorijā atrodas daudz nozīmīgu dabas un kultūrvēsturisku objektu, kuri, savukārt, netiek “aizsargāti”, bet ir nozīmīgi noteiktai ainavai, vēsturiskai liecībai vai vietas identitātei, tāpēc turpmākajā plānošanā Madonas novada IAS uzstādījums ir saglabāt un kopt novada dabas vērtības un kultūrvēsturiskās īpatnības, to daudzveidību, t. sk. novadā ietilpstošo pilsētu, ciemu un pagastu identitāti, īpaši akcentējot kultūrvēsturiskās telpas teritoriju, kur ir apvienoti reģionālas un nacionālas nozīmes kultūras kapitāla resursi. Madonas novadā ir saglabājams bagātīgais kultūrvēsturiskais mantojums un [...]</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā grafiski ir attēloti valsts aizsargājami kultūras pieminekļi un to aizsargjoslas (aizsardzības zonas), kā arī ir noteiktas vietējas nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Šīm teritorijām Madonas novada TIAN ir izvirzītas prasības to kultūrvēsturisko vērtību saglabāšanai.</p>
<p>Saglabājamā ainavas telpa sakrīt ar aizsargājamo ainavu apvidu „Vestiena” un turpinās ZA virzienā sasaistē ar definēto kultūrvēsturisko telpu un savijās ar Cēsu novada teritoriju. Teritorija ir definējama ainavas saglabāšanas nolūkos, kā arī izstrādājams ainavu tematiskais plānojums, lai izceltu tipiskās un unikālās ainavas vērtības.</p>	<p><b>Daļēji atbilst.</b> Teritorijas plānojuma izstrādes Darba uzdevums neparedz Ainavu plāna izstrādi, taču darba procesā tika izvērtētas līdz šim noteiktās ainaviski vērtīgās teritorijas. Rezultātā teritorijas plānojumā ir noteiktas un grafiski attēlotas ainaviski vērtīgas teritorijas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Madonas novada TIAN ir iekļautas prasības šo teritoriju aizsardzībai un izmantošanai.</p>

<p>Īpaši aizsargājamās dabas teritorijās prioritāte ir dabas un vides aizsardzība, bet tas neizslēdz videi draudzīga tūrisma attīstību un citas saimnieciskās darbības, ievērojot šo teritoriju normatīvajos aktos, dabas aizsardzības plānos iekļautās prasības teritoriju izmantošanai.</p>	<p><b>Nemts vērā,</b> izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus.</p>
<p>Teritorijās gar ūdensobjektiem, kuras iecienītas kā peldvietas, prioritāte ir vides aizsardzība un apbūves attīstība rekreācijas vajadzībām ar tām nepieciešamo infrastruktūru. Nodrošināt publisko upju un ezeru pieejamību atpūtas un tūrisma mērķiem, ieskaitot nepieciešamos labiekārtošanas pasākumus.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ūdensobjektu piegulošās teritorijas prioritāri plānotas kā dabas un apstādījumu teritorijas. Publiskiem ūdeņiem ir noteiktas piekļuves vietas.</p>
<p>Apzināt novada nozīmes kultūrvēsturiskus un dabas objektus, izstrādāt plānu šo objektu un teritoriju turpmākai saglabāšanai.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros, izvērtējot iepriekšējos bijušo novadu teritorijas plānojumus, ir noteiktas novada nozīmes kultūrvēsturiskās teritorijas kā teritorijas ar īpašiem noteikumiem. Madonas novada TIAN ir iekļautas prasības šo teritoriju aizsardzībai un izmantošanai.</p> <p>Teritorijas plānojumā nav noteiktas vietējas nozīmes dabas teritorijas. Skaidrojumu skatīt Paskaidrojuma raksta 3.13. apakšnodaļā.</p> <p>Ja nepieciešams, atsevišķu plānu izstrāde šo objektu un teritoriju saglabāšanai var tikt veikta neatkarīgi no teritorijas plānojuma.</p>
<p>Sekmēt valsts aizsardzībā esošu kultūras pieminekļu individuālo aizsargjoslu (aizsardzības zonu) projektu izstrādi.</p>	<p>Teritorijas plānojuma izstrādes ietvaros netika izstrādāti. To izstrādei pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādes procesā ir ieteikuma raksturs, kas ļautu racionālāk plānot teritorijas izmantošanu un precizēt ar kultūras pieminekļa aizsardzību saistītos apgrūtinājumus. Šos projektus var izstrādāt neatkarīgi no teritorijas plānojuma izstrādes procedūras, izvērtējot konkrēto kultūras pieminekļu nozīmi, problēmjauditājumu aktualitāti un finansiālās iespējas.</p>

► **Transporta un inženiertehniskā infrastruktūra**

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Madonas novada IAS ir noteikti trīs transporta koridori – nacionālas nozīmes transporta koridors, reģionālas nozīmes transporta koridors un novada nozīmes transporta koridors.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir risināti ar transporta infrastruktūru saistītie plānošanas jautājumi, sagatavojot vispārīgu transporta attīstības plānu. Tajā shematiski attēlots vienotais ceļu un ielu tīkls, kā arī Madonas, Lubānas, Cesvaines un Ērgļu ielu kategorijas.
Madonas novada IAS izstrādes procesā tika rasti priekšlikumi reģionālas nozīmes transporta koridoriem, kas atšķiras no Vidzemes plānošanas reģiona stratēģijā noteiktajiem, jo tika analizēta uzņēmēju un tūrisma esošā un prognozētā plūsma starpnovadu kontekstā, līdz ar to par perspektīviem reģionālās nozīmes transporta koridoriem tika noteikti arī Jaunkalsnavas-Lubānas-Balvu un Madonas-Preiļu un Barkavas-Gaigalavas ceļu posmi.	Nav tiešā veidā attiecināms uz teritorijas plānojuma risinājumiem.
Palielinoties transporta plūsmai Madonas pilsētā, aktualizēt apvedceļa jautājumu.	Teritorijas plānojuma izstrādes laikā jautājums nav skatīts.
Visā teritorijā atbalstīt “zaļos energoresursus” – alternatīvo energoapgādes veidu un videi draudzīgu tehnoloģiju attīstību, izmantojot vietējos energoresursus – koksnes atkritumus, salmus, biogāzi, siltumsūkņus, saules enerģiju, vēja enerģiju.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi paredz dažādu alternatīvās enerģijas ieguves veidu attīstīšanu Madonas novada teritorijā, ciktāl to jau neregulē augstāka līmeņa normatīvie akti. Izvērtējuma veikšanas gaitā ir noteiktas teritorijas, kurās ir noteikti ierobežojumi atjaunīgo energoresursu objektu izvietojumam.

**VARAKĻĀNU NOVADA IAS**

► **Apdzīvotuma struktūra**

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Turpmāk attīstāmās dzīvojamās apbūves un publiskās apbūves telpas galvenokārt izvietotas Varakļānu pilsētā, iekļaujot Kokaru ciemu. Ģimenes mājas un daudzdzīvokļu namu grupas atrodas Varakļānos, Murmastienē un Stirnienē. Telpa blīvākai dzīvojamās apbūves attīstībai izvietojas Varakļānos, bet viensētās lauku ārtelpā un blīvākā viensētu teritorijā Varakļānu piepilsētā un pagastos.	<b>Atbilst.</b> Saglabāta esošā apdzīvotuma struktūra, kā arī funkcionālais zonējums dzīvojamai apbūvei, kur tam ir loģisks pamatojums.
Veicināt Varakļānu piepilsētas un Kokaru ciema attīstību kā pievilcīgu dzīves vidi laukos un ērti pieejamus pakalpojumus pilsētā.	<b>Nemts vērā,</b> izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus.

Nodrošināt efektīvas un ilgtspējīgas saites starp visiem novada ciemiem un viensētām, attīstīt novada iekšējo ceļu tīklu.	<b>Atbilst.</b> Ar teritorijas plānojumu tiek plānots vienots novada ceļu tīkls. Vienlaikus norādāms, ka esošais ceļu tīkls nodrošina pietiekamu apdzīvoto vietu sasniedzamību.
---	---

### ► Lauku teritorijas

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Veicināt mežu saglabāšanu un izmantošanu iedzīvotāju rekreācijas vajadzībām.	<b>Ņemts vērā,</b> izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus.
Veidot labvēlīgu lauksaimniecības uzņēmējdarbības vidi.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā noteiktais funkcionālais zonējums un tajā atļautie teritorijas izmantošanas veidi nodrošina dažāda veida lauksaimniecisko izmantošanu un ražošanas uzņēmumu apbūves attīstību.
Apmežot mazvērtīgās lauksaimniecības zemes, nepieļaujot ainavisko skatu perspektīvu un kultūrvēsturiski nozīmīgu objektu aizsegšanu.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi vērsti uz teritorijas ilgtspējīgu zemes izmantošanu, vienlaikus Madonas novada TIAN ir ietvertas prasības lauksaimniecībā izmantojamām zemēm, gan prasības attiecībā uz kultūrvēsturiski nozīmīgās teritorijām
Ieteicamā minimālā jaunveidojamo lauksaimniecības zemes vienības platība augstvērtīgās zemēs (50 balles un vairāk) – 5 ha, savukārt augstvērtīgās zemēs (45 līdz 50 balles) – 3 ha.	<b>Daļēji atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir noteiktas vietējas nozīmes lauksaimniecības teritorijas, kurām ir noteiktas prasības, t. sk. minimālajai jaunveidojamai zemes vienībai, taču tās nav diferencētas pēc auglības novērtējuma ballēs. Minētajās teritorijās jāievēro minimālā platība – 3 ha.
Atbalstīt ilgtspējīgu lauksaimniecības un mežsaimniecības zemju racionālu un daudzveidīgu izmantošanu.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi vērsti uz teritorijas ilgtspējīgu zemes izmantošanu.
Saglabāt migrējošiem putniem nozīmīgas lauksaimniecībā izmantojamās zemju platības.	<b>Daļēji atbilst.</b> Nav tiešā veidā attiecināms, taču teritorijas plānojuma risinājumi ir vērsti uz lauksaimniecības zemju izmantošanu.

### ► Ražošanas teritorijas

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Neplānot dzīvojamās apbūves attīstību autoceļu tuvumā (līdzās ražošanas un industriālām telpām) attīstības telpā.	Teritorijas plānojuma risinājumi izstrādāti, ievērojot augstāka līmeņa normatīvo regulējumu, kā arī izvērtējot līdz šim plānotos risinājumus. Jaunas blīvas apbūves teritorijas nav plānotas.

<p>Neplānot intensīvas apbūves attīstību kultūrvēsturisko objektu tiešā tuvumā un meža zemēs.</p>	<p><b>Daļēji atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi ir izstrādāti, ievērojot augstāka līmeņa normatīvo aktu prasības, kā arī pašvaldības deleģējumu ar saviem saistošajiem noteikumiem noteikt prasības teritoriju izmantošanai un apbūvei.</p>
<p>Piedāvāt ražošanas attīstībai piemērotas vietas un platības.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir noteiktas teritorijas, kurās kā atļautā teritorijas izmantošana ir atļauta dažāda veida ražošana (lauksaimnieciskā, rūpnieciskā u. tml.).</p>
<p>Izvērtēt uzņēmumu veidošanu novada industriālās telpās, izvairoties no konfliktsituācijas starp ražošanu, dzīvojamo vidi un dabas aizsardzības interesēm.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi paredz attīstīt gan rūpnieciskās apbūves teritorijas, gan dzīvojamo apbūvi, taču, lai mazinātu ietekmi starp šādām, pēc funkcijas atšķirīgām, zonām, Madonas novada TIAN ir ietvertas prasības, kas jāievēro plānojot jaunus rūpnieciskos objektus.</p>
<p>Atbalstīt transporta infrastruktūras, loģistikas un tranzīta apkalpes zonu, daudzveidīgu pakalpojumu (ēdināšana, degvielas un gāzes uzpildes stacijas, tehniskā apkope, moteli u. c.) infrastruktūras attīstību gar satiksmes koridoriem.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumi ir vērsti uz daudzveidīgu novada teritorijas izmantošanu ciktāl to neierobežo augstāka līmeņa normatīvais regulējums un Madonas novada TIAN prasības.</p>
<p>Veicināt derīgo izrakteņu ieguvu novadā.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi pieļauj veikt derīgo izrakteņu ieguvu, taču, lai mazinātu ietekmi uz dabas teritorijām un iedzīvotājiem, Madonas novada TIAN noteiktas papildus prasības, kas jāievēro plānojot jaunas derīgo izrakteņu ieguves vietas.</p>
<p>Paredzēt alternatīvo enerģijas avotu – ūdens, saules enerģijas, vietējo atjaunojamo energoresursu – koksnes atkritumu, salmu, biogāzes u. c. izmantošanu. Palielināt alternatīvās enerģijas izmantošanu.</p>	<p><b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojuma risinājumi paredz dažādu alternatīvās enerģijas ieguves veidu attīstīšanu Madonas novada teritorijā, ciktāl to jau neregulē augstāka līmeņa normatīvie akti. Izvērtējuma veikšanas gaitā ir noteiktas teritorijas, kurās ir noteikti ierobežojumi atjaunīgo energoresursu objektu izvietojumam.</p>

► **Dabas un kultūrvēsturiski nozīmīgas telpas**

Vadlīnija telpiskajā perspektīvā	Teritorijas plānojuma risinājums
Nodrošināt dabas un kultūras mantojuma saglabāšanu, aizsardzību un attīstību, saglabāt un uzturēt visas vēsturiski, estētiski un ekoloģiski nozīmīgo vietu ainavas.	<b>Atbilst.</b> Teritorijas plānojumā ir saglabātas dabas pamatnes teritorijas, izvirzītas prasības kultūrvēsturiski nozīmīgu teritoriju un objektu saglabāšanai, kā arī izvērtētas ainaviski vērtīgas teritorijas.
Paredzēt ilgtspējīgu dabas resursu izmantošanu un apsaimniekošanu, aizsargāt vērtīgās ainavas, novērst piesārņojuma un erozijas riskus.	<b>Ņemts vērā,</b> izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus.
Nodrošināt saprātīgu un ilgtspējīgu ūdens resursu aizsargāšanu un izmantošanu.	<b>Ņemts vērā,</b> izstrādājot teritorijas plānojuma risinājumus.

## Teritorijas plānojuma īstenošana

Madonas novada teritorijas plānojums piedāvā iespējas vēlamajai telpiskajai attīstībai nākotnē. Tas nodrošina pamatu lēmumu sagatavošanai, kam ir telpiska nozīme, šo lēmumu novērtēšanai un īstenošanai.

Teritorijas plānojums pašvaldībai kalpo kā tiesisks pamats turpmāko lēmumu pieņemšanai par teritorijas izmantošanu, kā arī kā pamatojums projektu īstenošanai un investīciju piesaistei. Iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un uzņēmējiem teritorijas plānojums sniedz gan garantijas, gan iespējas savu projektu realizācijai. Teritorijas plānojums iedzīvotājiem, zemes īpašniekiem un uzņēmējiem ir garantija un iespējas savu projektu realizācijai. Tas visiem interesentiem kalpo arī kā informācijas avots par Madonas novada teritoriju un tās turpmāko attīstību.

Madonas novada teritorijas plānojuma īstenošanas galvenie instrumenti ir teritorijas izmantošanas zonējums, kā arī tās izmantošanas un apbūves noteikumi.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos tiek konkretizētas gan atsevišķu vietu, gan teritoriju tipu izmantošanas iespējas atbilstoši teritorijas plānojuma redzējumam, kā arī pilsētu, ciemu un lauku teritorijas attīstības redzējumam.

Risinājumu īstenošana, kas paredzēta Madonas novada teritorijas plānojumā, ir atkarīga gan no spēkā esošā normatīvā regulējuma, gan no dažādu pašvaldības struktūrvienību sadarbības būvniecības procesā un attīstības projektu īstenošanas ietvaros.

Madonas novada teritorijas plānojuma izmaiņas veicamas saskaņā ar spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Priekšlikumus teritorijas plānojuma grozījumiem var ierosināt jebkura fiziska vai juridiska persona, taču pašvaldībai nav pienākums uzsākt teritorijas plānojuma grozījumu izstrādi pēc katra saņemtā priekšlikuma. Šādas izstrādes nepieciešamība jāvērtē kontekstā ar pašreiz spēkā esošajā Madonas un Varakļānu novada IAS (vai jauno ilgtspējīgas attīstības stratēģiju, ja tāda tiek izstrādāta, tostarp, pēc tās apstiprināšanas, izvērtējot nepieciešamību pārskatīt teritorijas plānojuma risinājumus) noteikto, izmaiņām augstāka līmeņa plānošanas dokumentos, kā arī normatīvajos aktos paredzētajos gadījumos. Izskatot saņemto priekšlikumu, pašvaldība var pieņemt lēmumu par lokālplānojuma izstrādi ar mērķi grozīt teritorijas plānojumu.

No speciālā tiesiskā regulējuma – Teritorijas attīstības plānošanas likuma un uz tā pamata izdotajiem MK noteikumiem 14.10.2014. noteikumiem Nr. 628 – izriet, ka pašvaldībai ir piešķirts tiesību deleģējums teritorijas plānojumā noteikt teritorijas, kurās, pirms būvniecības uzsākšanas izstrādājams lokālplānojums vai detālplānojums, lai nodrošinātu kompleksu risinājumu izstrādi.

Madonas novada teritorijas plānojumā nav grafiski noteiktas teritorijas, kurās obligāti jāizstrādā lokālplānojums, taču ir noteikts, ka, papildus normatīvajos aktos noteiktajam, tas jāizstrādā gadījumā, ja tiek plānota jauna kompleksa attīstības iecerei ūdeņu plānošanas teritorijai.

Madonas novada teritorijas plānojumā kā teritorija ar īpašiem noteikumiem ir noteikta „Teritorija, kurai izstrādājams detālplānojums (TIN3) (skatīt Grafiskās daļas karti „Funkcionālais zonējums” un informāciju 3.2.7. apakšnodaļā), kā arī, papildus normatīvajos aktos noteiktajam, pēc ierosinātāja iniciatīvas.

# Teritorijas plānojuma izstrādē izmantotie informācijas un datu avoti

## Nacionāla līmeņa plānošanas un politikas dokumenti

- ▶ [Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam](#)
- ▶ [Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam](#)
- ▶ [Ainavu politikas ieviešanas plāns 2024.-2027. gadam](#)
- ▶ [Aktualizētais Nacionālais enerģētikas un klimata plāns 2021.-2030. gadam](#)
- ▶ [Nacionālās drošības koncepcija 2023](#)
- ▶ [Valsts civilās aizsardzības plāns](#)
- ▶ [Transporta attīstības pamatnostādnes 2021.-2027. gadam](#)
- ▶ [Informatīvais ziņojums „Par valsts mikromobilitātes infrastruktūras attīstību”](#)
- ▶ [Pētījums par velosatiksmi un velosatiksmes infrastruktūru nacionālā mērogā](#)
- ▶ [Azartspēļu un izložu politikas pamatnostādnes 2021.-2027. gadam](#)

## Reģionāla līmeņa plānošanas un citi dokumenti

- ▶ [Vidzemes plānošanas reģiona ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030](#)
- ▶ [Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2022.-2027. gadam](#)
- ▶ [Vidzemes plānošanas reģiona Viedās specializācijas attīstības stratēģija 2022.-2030. gadam](#)

## Novada plānošanas dokumenti

- ▶ [Madonas novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2022.-2047. gadam](#)
- ▶ [Varakļānu novada ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030](#)
- ▶ [Madonas novada attīstības programma 2022.-2028. gadam](#)
- ▶ [Madonas novada teritorijas plānojums 2013.-2025. gadam](#)
- ▶ [Lubānas novada teritorijas plānojums 2013.-2024. gadam](#)
- ▶ [Ērgļu novada teritoriālo vienību teritorijas plānojums no 2009. gada](#)
- ▶ [Varakļānu novada teritorijas plānojums 2013.-2024. gadam](#)
- ▶ [Cesvaines novada teritorijas plānojums 2008.-2020. gadam ar 2010., 2013. un 2019. gada grozījumiem](#)
- ▶ Spēkā esošie lokālpilānojumi un detālpilānojums (publicēti Valsts vienotās ģeotelpiskās informācijas portālā [GeoLatvija.lv](#))

## Citi dokumenti un informatīvi materiāli

- ▶ Blakus novadu spēkā esošie un izstrādes stadijā esošie teritorijas plānojumi (publicēti Valsts vienotās ģeotelpiskās informācijas portālā [GeoLatvija.lv](#))
- ▶ [Vadlīnijas rūpniecisko avāriju riska objektu izvietojuma minimālo drošības attālumu un teritorijas izmantošanas un apbūves ierobežojumu noteikšanai teritorijas plānošanas dokumentos](#)
- ▶ [Pašvaldību teritorijas plānojumu un to grozījumu kvalitātes izvērtējums](#)
- ▶ [Vadlīnijas par teritorijas attīstības plānošanai izmantojamiem ģeotelpiskajiem datiem](#)
- ▶ [Metodiskais materiāls „Ieteikumi un vadlīnijas detālpilānojumu izstrādāšanā”](#)
- ▶ [Ieteikumi teritorijas plānojumu un lokālpilānojumu atbilstībai normatīvo aktu regulējumam](#)
- ▶ [Vadlīnijas un kritēriji detālpilānojumu izvērtēšanai un integrēšanai teritorijas plānojumos](#)

- ▶ Vadlīnijas par vēja parku iekļaušanu pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos – teritorijas plānojumā un ilgtspējīgas attīstības stratēģijā
- ▶ Koncepcija īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu integrēšanas iespējām pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentos
- ▶ Vadlīnijas dabas aizsardzības plānošanas procesa pilnveidošanai un sasaistei ar pašvaldību teritorijas plānošanu
- ▶ Projekts „Zinātniskā pamatojuma sagatavošana Teiču dabas rezervāta ārējās aizsargjoslas noteikšanai
- ▶ Metodiskais materiāls gājēju ceļu noteikšanai attīstības plānošanas dokumentos
- ▶ Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plāni

### Nozīmīgākie tiesību akti

- ▶ Attīstības plānošanas sistēmas likums
- ▶ Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likums
- ▶ Teritorijas attīstības plānošanas likums
- ▶ Zemes pārvaldības likums
- ▶ Būvniecības likums
- ▶ Aizsargjoslu likums
- ▶ Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas likumā
- ▶ Likums „Par ietekmes uz vidi novērtējumu”
- ▶ Pašvaldību likums
- ▶ Civillikums
- ▶ Meža likums
- ▶ Oficiālo publikāciju un tiesiskās informācijas likums
- ▶ Likums „Nekustamā īpašuma valsts kadastra likums”
- ▶ Ūdenssaimniecības pakalpojumu likums
- ▶ Likums „Par īpaši aizsargājamām dabas teritorijām”
- ▶ Likums „Teiču dabas rezervāts”
- ▶ Likums „Par kultūras pieminekļu aizsardzību”
- ▶ Azartspēļu un izložu likuma grozījumu projekts
- ▶ 14.10.2014. noteikumi Nr. 628 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”
- ▶ MK 30.04.2013. noteikumi Nr. 240 „Vispārīgie teritorijas plānošanas, izmantošanas un apbūves noteikumi”
- ▶ MK 03.02.2009. noteikumi Nr. 108 „Normatīvo aktu projektu sagatavošanas noteikumi”
- ▶ MK 04.02.2014. noteikumi Nr. 61 „Noteikumi par Apgrūtināto teritoriju informācijas sistēmas izveidi un uzturēšanu un apgrūtināto teritoriju un nekustamā īpašuma objekta apgrūtinājumu klasifikatoru”
- ▶ MK 03.07.2018. noteikum Nr. 397 „Noteikumi par ūdens saimniecisko iecirkņu klasifikatoru”
- ▶ MK 15.06.2021. noteikumi Nr. 386 „Administratīvā centra, ciema un pilsētas statusa maiņas, kā arī administratīvās teritorijas, novada teritoriālā iedalījuma un ciemu robežu noteikšanas, grozīšanas un aktualizēšanas noteikumi”
- ▶ MK 23.03.2004. noteikumi Nr.157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”

- ▶ MK 18.02.2020. noteikumi Nr. 103 „Kadastrālās vērtēšanas noteikumi”
- ▶ MK 16.03.2010. noteikumi Nr. 264 „Īpaši aizsargājamo dabas teritoriju vispārējie aizsardzības un izmantošanas noteikumi”, kā arī īpaši aizsargājamo dabas teritoriju individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi
- ▶ MK 20.03.2001. noteikumi Nr. 131 „Noteikumi par aizsargājamiem dendroloģiskajiem stādījumiem”
- ▶ MK 21.11.2023. noteikumi Nr. 674 „Noteikumi par dabas liegumiem”
- ▶ MK 28.02.2023. noteikumi Nr. 143 „Noteikumi par aizsargājamām alejām”
- ▶ MK 26.10.2021. noteikumi Nr. 720 „Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi”
- ▶ MK 15.07.2003. noteikumi Nr. 392 „Kultūras pieminekļu aizsargjoslas (aizsardzības zonas) noteikšanas metodika”
- ▶ MK 28.03.2023. noteikumi Nr. 143 „Noteikumi par aizsargājamām alejām”
- ▶ MK 01.03.2016. noteikumi Nr. 131 „Rūpniecisko avāriju riska novērtēšanas kārtība un riska samazināšanas pasākumi”
- ▶ MK 19.09.2017. noteikumi Nr. 563 „Paaugstinātas bīstamības objektu apzināšanas un noteikšanas, kā arī civilās aizsardzības un katastrofas pārvaldīšanas plānošanas un īstenošanas kārtība”
- ▶ MK 21.01.2021. noteikumi Nr. 46 „Paaugstinātas bīstamības objektu saraksts”
- ▶ MK 20.06.2006. noteikumi Nr. 496 „Nekustamā īpašuma lietošanas mērķa klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanās mērķu noteikšanas un maiņas kārtība”
- ▶ MK noteikumi Nr. 720 „Kultūras pieminekļu uzskaites, aizsardzības, izmantošanas un restaurācijas noteikumi”
- ▶ MK 06.07.2021. noteikumi Nr. 465 „Noteikumi par degradēto teritoriju un augsnes degradācijas novērtēšanu, degradācijas kritērijiem un to klasifikāciju”
- ▶ MK 03.06.2008. noteikumi Nr. 406 „Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslu noteikšanas metodika”
- ▶ MK 04.02.2003. noteikumi Nr. 63 „Meža aizsargjoslu ap pilsētām noteikšanas metodika”
- ▶ MK 18.12.2012. noteikumi Nr. 936 „Dabas aizsardzības noteikumi meža apsaimniekošanā”
- ▶ MK 10.04.2001. noteikumi Nr. 162 „Autoceļu aizsargjoslu noteikšanas metodika”
- ▶ MK 30.09.2014. noteikumi Nr. 574 „Par Latvijas būvnormatīvu LBN 008-14 „Inženiertīklu izvietojums””
- ▶ MK 22.01.2002. noteikumi Nr. 34 „Noteikumi par piesārņojošo vielu emisiju ūdenī”
- ▶ MK 19.06.2021. noteikumi Nr. 415 „Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap civilās aviācijas drošībai paredzētajiem navigācijas tehniskajiem līdzekļiem”
- ▶ MK 07.01.2014. noteikumi Nr. 16 „Trokšņa novērtēšanas un pārvaldības kārtība”
- ▶ MK 27.06.2017. noteikumi Nr. 384 „Noteikumi par decentralizēto kanalizācijas sistēmu apsaimniekošanu un reģistrēšanu”
- ▶ MK 16.09.2014. noteikumi Nr. 550 „Hidrotehnisko un meliorācijas būvju būvnoteikumi”
- ▶ MK 03.08.2010. noteikumi Nr. 714 „Meliorācijas sistēmas ekspluatācijas un uzturēšanas noteikumi”
- ▶ MK 02.05.2012. noteikumi Nr. 306 „Noteikumi par ekspluatācijas aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm un ierīcēm noteikšanas metodiku lauksaimniecībā izmantojamās zemēs un meža zemēs”

- ▶ [MK 30.06.2015. noteikumi Nr. 327 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 223-15 „Kanalizācijas būves”](#)
- ▶ [MK 16.06.2015. noteikumi Nr. 312 „Noteikumi par Latvijas būvnormatīvu LBN 016-15 „Būvakustika”](#)
- ▶ [MK 10.03.2026. noteikumi Nr. 127 „Latvijas invazīvo sugu saraksts, introdukcijas un izplatīšanās profilakses un pārvaldības noteikumi”](#)
- ▶ [MK 06.07.2021. noteikumi Nr. 465 „Noteikumi par degradēto teritoriju un augsnes degradācijas novērtēšanu, degradācijas kritērijiem un to klasifikāciju”](#)
- ▶ [MK 28.05.2013. noteikumi Nr. 977 „Noteikumi par nacionālas nozīmes lauksaimniecības teritorijām”](#)
- ▶ [MK 29.09.2009. noteikumi Nr. 1114 „Noteikumi par dzīvnieku kapsētas iekārtošanas, reģistrācijas, uzturēšanas, darbības izbeigšanas un likvidēšanas kārtību un aizsargjoslu noteikšanas metodiku ap dzīvnieku kapsētām”](#)

### Citi informācijas un datu avoti

- ▶ [Oficiālās statistikas portāls](#)
- ▶ [Vietvārdu datubāze](#)
- ▶ [Dabas datu pārvaldības sistēmā „OZOLS”](#)
- ▶ [Zemes dziļu informācijas sistēma](#)
- ▶ [Latvijas ainavu digitālais atlants](#)
- ▶ [Valsts aizsargājamo kultūras pieminekļu saraksts](#)
- ▶ [Valsts ģeodēziskā tīkla datu bāze](#)
- ▶ [Meliorācijas digitālais kadastrs](#)
- ▶ [Plūdu riska un plūdu draudu kartes](#)
- ▶ [Piesārņoto vietu pārvaldības sistēma](#)
- ▶ [Piesārņojošo darbību vietu karte](#)
- ▶ [Valsts vides dienesta izsniegtās A un B kategorijas piesārņojošo darbību atļaujas](#)
- ▶ [Karte „Potenciālo vēja parku attīstības teritorijas valsts meža zemēs”](#)
- ▶ [Trokšņa stratēģiskās kartes](#)
- ▶ [Būvniecības informācijas sistēma](#)
- ▶ [Kadastra informācijas sistēma](#)
- ▶ [Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras karšu pārlūks](#)
- ▶ [Institūciju izsniegtā informācija un dati](#)
- ▶ [Pašvaldības iestāžu izsniegtā informācija un dati](#)